

RAPORT
consolidat
pentru anul 2021

APROBAT
ANATOLIE TOPALĂ, MINISTRU

„ 30” decembrie 2021

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Cuprins

I. Sectorul Educație	3
1. Statistica educației	3
2. Educația timpurie.....	6
3. Învățământul primar și secundar general.....	12
4. Învățământul profesional tehnic.....	43
5. Învățământul superior.....	53
6. Învățarea pe tot parcursul vieții.....	85
7. Cadrul Național al Calificărilor.....	87
8. Asigurarea cu manuale și materiale didactice.....	92
9. Implementarea TIC în educație.....	92
II. Sectorul Cercetare și inovare.....	97
1. Consolidarea reformei în domeniul cercetării și inovării.....	98
2. Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării.....	100
3. Coordonarea și monitorizarea studiilor de doctorat (învățământ superior, ciclul III).....	103
4. Consolidarea percepției publice privind rolul cercetării și inovării.....	104
III. Sectorul Tineret	106
1. Date cu privire la situația tinerilor în Republica Moldova.....	107
2. Creșterea nivelului de implicare a tinerilor în procesul de consolidare a democrației participative.....	109
3. Dezvoltarea cadrului instituțional și de politici privind serviciile de tineret.....	115
4. Susținerea proiectelor și programelor economice pentru tineri.....	117
5. Consolidarea sectorului de tineret.....	119
IV. Sectorul Sport.....	120
1. Accesul la activități sportive. Analiza statistică.....	120
2. Dezvoltarea cadrului normativ și de politici în domeniul sportului.....	122
3. Crearea condițiilor optime de pregătire a sportivilor și asigurarea realizării activităților sportive conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale pe anul 2021.....	122
V. Consolidarea relațiilor interetnice	123
VI. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu statele lumii și partenerii de cooperare.....	124
1. Negocierea, semnarea și monitorizarea implementării tratatelor internaționale în domeniile de competență ale Ministerului Educației și Cercetării	125

2. Cooperarea cu Uniunea Europeană și implementarea prevederilor Acordului de Asociere.....	127
3. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale, donatorii și partenerii de cooperare.....	131
4. Promovarea programelor de mobilitate academică internațională pentru tinerii din Republica Moldova și susținerea studiilor străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova..	137

VII. Priorități strategice pe termen mediu ale Ministerului Educației și Cercetării.....	142
---	------------

I. Sectorul Educație

1. Statistica educației

Indicatori-cheie relevanți pentru anul de studii 2021-2022 (domeniul *Educație*):

I. Instituții de educație timpurie

numărul de instituții – 1485

numărul de copii, mii – 134,2

numărul de cadre didactice, mii – 12,7

II. Instituții de învățământ primar și secundar general

numărul de instituții – 1231

numărul de elevi, mii – 336,7

numărul de cadre didactice, mii- 26,5

III. Instituții de învățământ profesional tehnic, total

numărul de instituții – 91

numărul de elevi, mii – 46,0

numărul de cadre didactice, mii – 3,7

din ele:

Școli profesionale

numărul de instituții – 42

numărul de elevi, mii – 13,9

numărul de cadre didactice, mii – 1,3

Colegii

numărul de instituții – 36

numărul de elevi, mii – 19,4

numărul de cadre didactice, mii – 1,4

Centre de excelență

numărul de instituții – 13

numărul de elevi, mii - 12,7

numărul de cadre didactice, mii – 1,0

IV. Instituții de învățământ superior

numărul de instituții – 24

numărul de studenți, mii – 59,7

numărul de cadre didactice, mii – 4,0

Analiza statistică generală

În anul de studii 2021-2022, în Republica Moldova activează 2831 de instituții învățământ cu un contingent de 576,5 mii de copii/elevi/studenți, inclusiv, 1485 de instituții de educație timpurie (situația din 01.01.2021) cu un număr de 134,2 mii de copii, 1231 de instituții de învățământ primar și secundar general, în care studiază 336,7 mii de elevi, 91 de instituții de învățământ profesional tehnic cu un număr de 46,0 mii de elevi (42 școli profesionale cu 13,9 mii de elevi, 36 colegii cu 19,4 mii de elevi, 13 Centre de excelență cu 12,7 mii de elevi) și 24 de instituții de învățământ superior cu un contingent de 59,7 mii de studenți (Tabelele 1 și 2).

Comparativ cu anul de studii 2010-2011, numărul total al instituțiilor de învățământ s-a micșorat cu 18,1%. Totodată, numărul de instituții de educație timpurie a crescut cu 7,5%, iar numărul instituțiilor de învățământ primar și secundar general s-a redus cu 17,3%.

În anul de studii 2021-2022, numărul cadrelor didactice îl constituie 47,0 mii persoane, diminuându-se față de anul de studii 2010-2011 cu 22,6%.

Rata brută de cuprindere în învățământ pe niveluri educaționale a fost: educație antepreșcolară – 17,7%; învățământul preșcolar - 90,3%; învățământul primar - 107,8%; învățământul gimnazial – 105,2%; învățământul secundar de treapta II – 82,5%; învățământul terțiar 62,7%.

Tabelul 1. Copii, cadre didactice și instituții de educație timpurie

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020, situația din 01.01.2021
Instituții de educație timpurie	1381	1400	1418	1440	1453	1461	1469	1458	1484	1486	1485
Copii	130041	135427	141083	145296	147733	149936	150177	149216	149513	149702	134158
Cadre didactice	11961	12330	12532	12334	12431	12575	12640	12559	12785	12839	12700

Sursa: BNS

Tabelul 2. Instituții, elevi/studenți și cadre didactice, pe tipuri de instituții

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Instituții total	1645	1612	1545	1518	1484	1446	1407	1358	1364	1373	1356	1346
Inclusiv în:												
instituții de învățământ primar și secundar general	1489	1460	1397	1374	1347	1323	1291	1243	1246	1255	1241	1231

școli profesio- nale	75	70	67	67	61	46	43	43	42	42	42	42
colegii	48	48	47	45	45	42	32	32	34	36	36	36
centre de exelență	-	-	-	-	-	4	11	11	13	13	13	13
instituții de învăță- mânt superior	33	34	34	32	31	31	30	29	29	27	24	24
Elevi/stud enți, total	557884	537136	520015	497991	477824	462704	457246	447758	439115	433548	438251	442358
Inclusiv în:												
instituții de învăță- mânt primar și secundar general	396488	381418	367251	353207	340977	334509	333729	335621	334159	333144	334375	336713
școli profesio- nale	21419	20320	19581	18248	17508	15417	17228	15436	13932	13458	13880	13855
colegii	32164	31442	30725	29251	29810	24641	17188	17364	17379	17665	18400	19401
centre de exelență	-	-	-	-	-	6468	14375	13786	13037	12441	12563	12742
instituții de învăță- mânt superior	10781 3	10395 6	102458	97285	89529	81 669	74726	65543	60608	56840	59033	59647
Cadre didactice, total	48729	47093	44946	42548	40757	39112	38026	37628	36305	35582	34754	34257
Inclusiv în:												
instituții de învăță- mânt primar și secundar general	3740 5	3620 3	34221	32188	30872	29580	28880	28588	27691	27426	26897	26500
școli profesio- nale	2257	2200	2171	2144	2096	1782	1709	1692	1582	1470	1.393	1338
colegii	2574	2543	2551	2475	2417	2040	1383	1485	1465	1444	1.359	1449
centre de exelență	-	-	-	-	-	405	1018	1024	1022	951	991	970
instituții de învățământ superior	6493	6147	6003	5741	5372	5305	5036	4839	4545	4291	4114	4000

Sursa: BNS

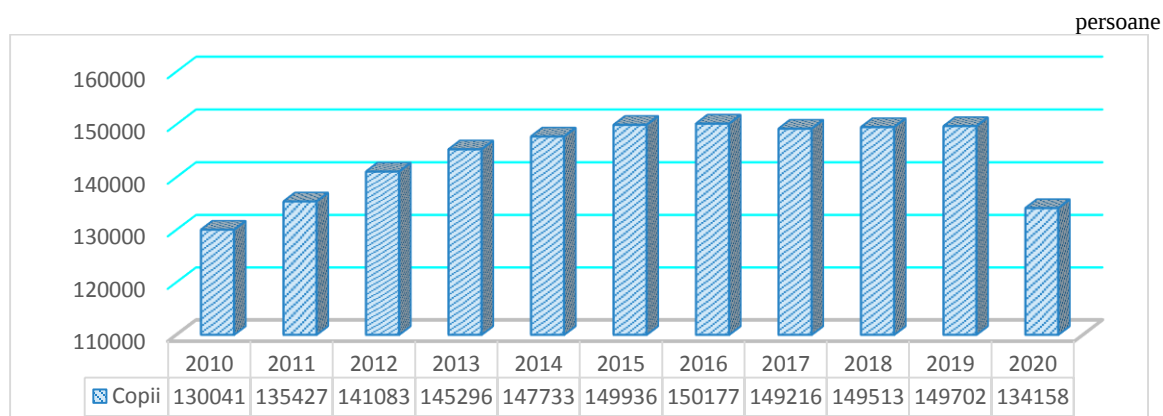
2. Educația timpurie

1. Au fost aprobate și puse în aplicare modificările la *Nomenclatorul tipurilor de documentație și rapoarte în educația timpurie* (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 996 din 23.07.2021).
2. Au fost elaborate și plasate pe site-ul MEC *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional* în instituțiile de educație timpurie (IET) în anul de studii 2021-2022. Au fost instruite circa 11000 de cadre didactice și de conducere din IET pentru aplicarea *Reperelor metodologice* (Ordinul Ministrului educației, culturii și cercetării nr. 734 din 16.06.2021).
3. A fost elaborat *Planul-cadru pentru învățământul preșcolar, anii de studii 2022-2024*, discutat cu specialiști și cadre didactice din învățământul preșcolar.
4. Au fost elaborate și estimate *Normele de personal și normele de muncă pentru instituțiile de educație timpurie*.
5. A fost implementat, monitorizat și evaluat programul de instruire și ghidare al personalului din IET privind prevenirea și controlul infecției Covid-19. Au fost instruite și ghidate circa 10 000 de cadre manageriale și didactice, personal nededidactic și auxiliar.

2.1. Accesul la educația timpurie. Analiză statistică

La începutul anului 2021, în țară au funcționat 1485 de instituții de educație timpurie. Anterior, numărul total al instituțiilor de educație timpurie a manifestat o tendință de majorare continuă pe parcursul mai multor ani. Comparativ cu anul 2019, rețeaua de instituții de educație timpurie a înregistrat modificări, în special, a crescut numărul de grădinițe (cu 25 de unități) și a scăzut numărul de creșe-grădinițe (cu 21 de unități). În perioada 2015-2020, la general, numărul de instituții de educație timpurie este în creștere cu 24 de unități, în mediul urban – cu 23 de unități. Numărul copiilor înscriși în instituțiile de educație timpurie în anul 2020 a fost de 134,2 mii de persoane, înregistrând o diminuare cu 15,5 mii sau cu 10,4% comparativ cu anul precedent (Figura 1). Rata de cuprindere în educația timpurie a fost de 68,3 % (indicatorul este calculat în baza populației cu reședință obișnuită, ca procent din populația din grupa de vârstă 1-6 ani).

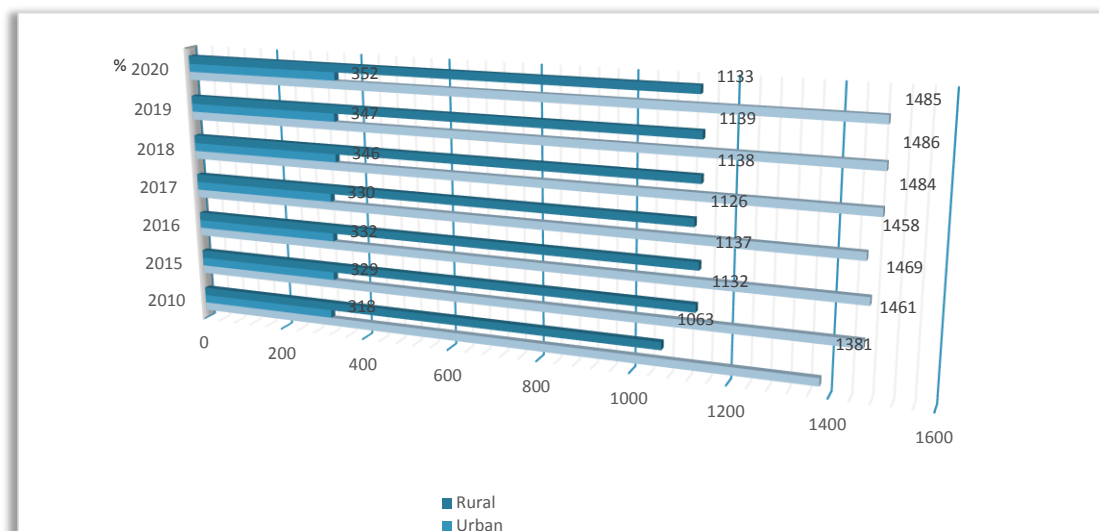
Figura 1. Evoluția numărului de copii din instituțiile de educație timpurie, anii 2010-2020

Sursa: BNS

În ultimii trei ani, numărul de instituții de educație timpurie în mediul urban și cel rural a crescut (Figura 2).

Figura 2. Evoluția numărului de instituții de educație timpurie, pe medii de reședință (anii 2010-2020)

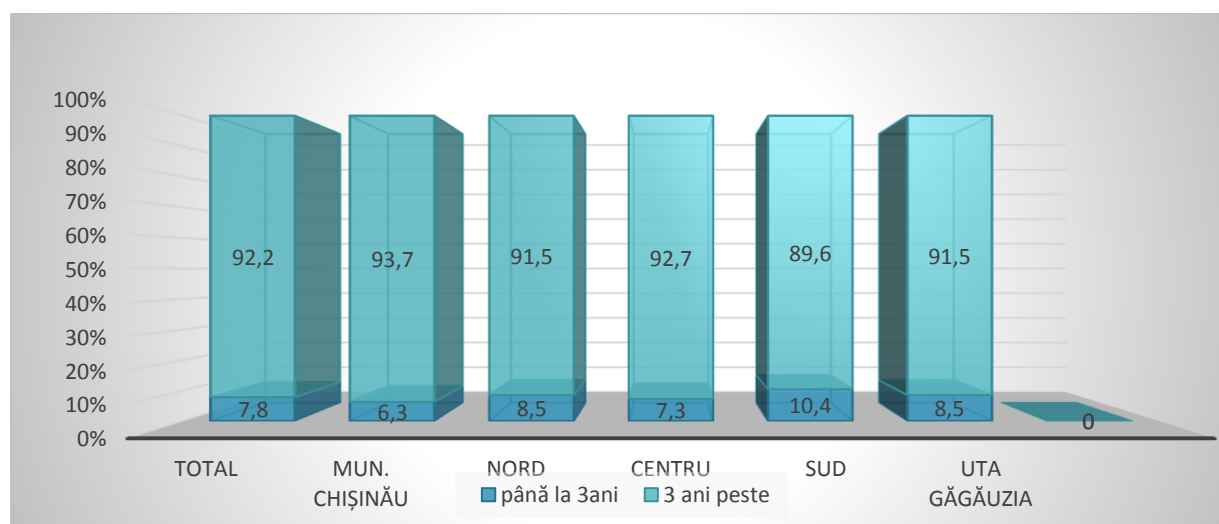

Sursa: BNS

Reducerea numărului de copii din instituțiile de educație timpurie este evidentă atât în unitățile din mediul rural (cu 9,0 mii sau cu 11,6% față de anul 2019), cât și în cele din mediul urban (cu 6,5 mii sau cu 9,0%). Totodată, numărul de copii înscriși în instituțiile private a constituit 1,1 de mii persoane, fiind în creștere cu 4,7% față de anul 2019.

Majoritatea copiilor au fost înscriși în învățământul preșcolar (92,2%), cu valori diferite pe regiuni, înregistrând cea mai mare pondere în mun. Chișinău – 93,7%, cea mai mică fiind în zona Sud – 89,6% (Figura 3).

Figura 3. Ponderea copiilor înscriși în învățământul antepreșcolar (până la 3 ani) și preșcolar (3 ani și peste), în profil teritorial, în anul 2020 (%)

Sursa: BNS

Distribuția pe vârste a copiilor din instituțiile de educație timpurie denotă o preponderență a grupei de vârstă de 5 ani – 24,9%, 4 ani – 23,9%, 6 ani – 23,8% și 3 ani – 18,4%. Ponderea copiilor cu vârsta de până la 3 ani (înscriși în învățământul antepreșcolar) este de 7,8%, iar a celor de 7 ani și peste – 1,2%.

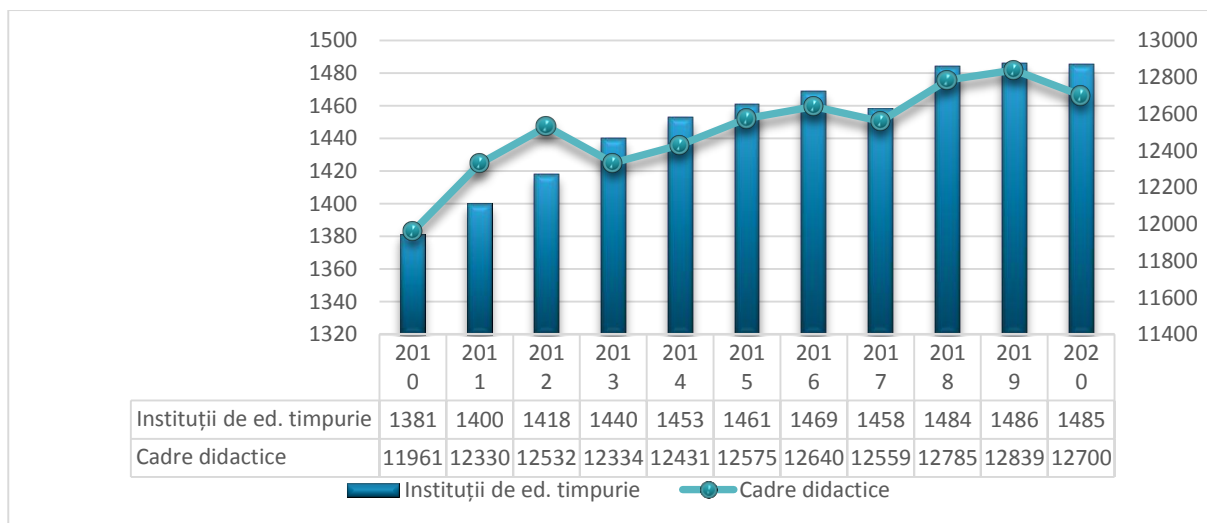
În anul 2020, la 100 de locuri în instituțiile de educație timpurie din țară reveneau în medie 76 de copii. Pe medii de reședință se remarcă o valoare mai mare a numărului mediu de copii la 100 de locuri în mediul urban – 91 de copii, comparativ cu cel rural – 65 de copii (în descreștere comparativ cu anul 2019 – 101 și, respectiv, 73 de copii la 100 de locuri).

Copii cu cerințe speciale. În anul 2020, numărul copiilor cu deficiențe senzoriale, fizice și comportamentale, înscriși în instituțiile de educație timpurie, a fost de 742 de persoane (la nivelul anului 2019). Majoritatea acestor copii fac parte din grupa de vârstă de 3 ani și peste și sunt cuprinși în educația preșcolară (96,6%). În funcție de tipul necesităților, ponderi mai mari revin copiilor cu deficiențe de vorbire (38,4%), de vedere (26,5%) și de intelect (13,9%). În instituțiile de educație timpurie cu destinație generală sunt integrați 175 de copii cu dizabilități și 1259 de copii cu cerințe educaționale speciale.

La 01.01.2021, în instituțiile de educație timpurie au fost încadrate 31,3 mii de persoane, din ele numărul cadrelor didactice a constituit 12,7 mii de persoane, cu 739 mai mult față de anul 2010 (Figura 4).

Din numărul total de personal încadrat, 12,7 mii (sau 40,6%) constituie personalul de conducere și didactic, majoritatea fiind de sex feminin (97,6%). Din 12,7 mii de personal de conducere și didactic, 10,2 mii erau educatori și metodiști (80,3%). Din totalul de personal didactic, 45,2% si-au desfășurat activitatea în mediul urban, iar 54,8% – în mediul rural. Ponderea personalului didactic cu studii superioare a fost de 62,0%, înregistrând o majorare cu 1,9 p. p. față de anul 2019. În mediul rural, puțin peste jumătate dintre cadrele didactice au studii superioare (51,5%), în mediul urban – circa trei pătrimi (74,8%).

Figura 4. Evoluția numărului de instituții de educație timpurie și cadre didactice

Sursa: BNS

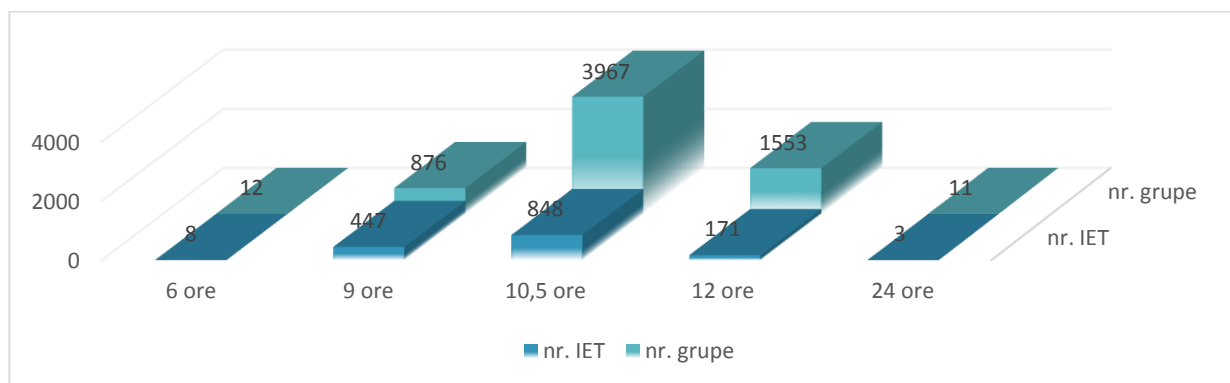
În anul 2020, în educația timpurie raportul mediu dintre numărul de copii și numărul de educatori (inclusiv metodiști) a constituit 13,1 persoane, comparativ cu 14,6 persoane în anul 2019. În același timp, unui educator din mediul urban îi reveneau 13,8 copii, iar din mediul rural – 12,5 copii.

Anul de studii 2021-2022. Conform datelor administrative ale Ministerului Educației și Cercetării, la începutul anului de studii 2021-2022 în țară funcționau 1477 de instituții publice de învățământ general, care prestează servicii de educație timpurie (creșe, grădinițe, centre comunitare, complexe educaționale (școli primare – grădinițe; gimnazii – grădinițe).

Din totalul instituțiilor de învățământ care prestează servicii de educație timpurie, 371 sunt din mediul urban și 1106 din mediul rural.

Conform programului de activitate 8 IET funcționează cu program de 6 ore, 447 – cu program de 9 ore, 848 – cu program de 10,5 ore, 171 – cu program de 12 ore și 3 – cu program de 24 ore (Figura 5).

Figura 5. Repartiția instituțiilor de învățământ și a grupelor care prestează servicii de educație timpurie, conform programului de activitate

După numărul de grupe de copii în IET, în R. Moldova se atestă preponderența IET cu 1-3 grupe - 790 IET, ceea ce constituie 53,5% din totalul de 1477 de instituții publice, urmate de cele cu 7-10 grupe – 135 (9,1%), cele cu 4-6 grupe – 125 (8,5%) și cele cu 15 și mai multe grupe – 6 (0,4).

Contingentul de copii în educația timpurie. În anul 2021, în învățământul preșcolar au fost cuprinși 136115 copii cu vârsta cuprinsă între 1-6(7) ani, număr în scădere față de anul 2019 (149702 copii) și în creștere, comparativ cu anul 2020 (134200 de copii). Participarea scăzută a copiilor de 1-7 ani la programele educaționale timpurii, în anul 2021, se datorează, în mare parte, pandemiei de Covid – 19. În prezent, în multe localități (mai ales rurale), copiii cu vârsta de 1-3 ani și o parte din copiii mai mari nu frecventează nicio instituție educațională. Numărul redus al copiilor cuprinși în învățământul timpuriu (preșcolar) este urmare a scăderii natalității și a exodului în continuare al populației.

Ponderea copiilor din unitățile de învățământ preșcolar din mediul urban a constituit circa 51% din total, iar a celor din rural – circa 49%.

După limba de instruire: în 5352 de grupe (114 239 de copii) limba de predare este româna, în 1006 grupe (21851 de copii) - rusa, în o grupă (25 de copii) - limba găgăuza.

2.2. Perfecționarea cadrului normativ și de politici privind educația timpurie

În educația timpurie, politicile educaționale au fost dezvoltate prin prisma perfecționării cadrului normativ, și anume:

1) A fost elaborat **Planul-cadru pentru învățământul preșcolar, anii de studii 2022-2024**, în premieră pentru Republica Moldova. Acesta este un document normativ care stabilește tipurile de activități educaționale, volumul timpului alocat nemijlocit pentru activitățile educaționale în anii de studii 2022-2024. Totodată, Planul-cadru indică numărul total de ore ale activităților educaționale pe grupe de vârste (de la 2 până la 6/7 ani), inclusiv succesiunea și distribuția acestora, corelată cu organizarea activităților educaționale, care depășesc standardele stabilite pentru educația timpurie. Tipurile de activități, incluse în Planul-cadru, sunt determinate de specificul procesului educațional care se desfășoară în IET și care este marcat de filosofia educației centrate pe copil. La elaborarea *Planului-cadru* au participat cadre didactice și manageriale din raioanele Ialoveni și Ștefan Vodă, municipiile Bălți și Chișinău.

2) Au fost operate modificări la **Nomenclatorul tipurilor de documentație și rapoarte în educația timpurie** (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 996 din 23.07.2021), în vederea precizării tipurilor de documente/ acte normative și rapoarte obligatorii, care reflectă și asigură funcționarea normativă a instituției de învățământ, pentru a fi deținute și cunoscute, elaborate și completate de către cadrele didactice și de conducere, personalul nedidactic și administrativ, indică cerințele față de întocmirea documentelor, stabilește termenii de elaborare sau completare și durata de păstrare în arhivă. Acestui proces i-a precedat o etapă de monitorizare a implementării documentului în practica IET, au fost organizate discuții publice cu reprezentanții IET din 35 unități administrativ – teritoriale (UTA). Comentariile, propunerile și sugestiile expuse în cadrul discuțiilor au fost analizate și, în baza acestora, au fost formulate modificări ale documentului.

Ambele documente au fost publicate pe site-ul MEC la rubrica *Transparență decizională* și supuse consultărilor publice. Totodată, au fost organizate discuții cu practicienii, pe parcursul trimestrului I și IV ale anului 2021, și, în consecință, validate.

3) Au fost elaborate **Normele de personal și norme de muncă pentru instituțiile de educație timpurie**. Documentul a fost supus dezbaterilor publice în perioada martie-aprilie 2021, cu publicarea pe site-ul MEC la rubrica *Transparență decizională*. Au fost colectate 159 de comentarii cu sugestii/proponeri, care au fost analizate și luate în calcul la definitivarea documentului.

2.3. Asigurarea relevanței educației timpurii

În contextul asigurării relevanței educației timpurii, au fost realizate următoarele activități:

1) Au fost realizate 2 sondaje (aprilie 2021), adresate cadrelor didactice și manageriale din domeniul educației timpurii, privind implementarea *Curriculumului educației timpurii (2018)* și a *Reperelor metodologice privind organizarea procesului educațional în IET, anul de studii 2020-2021*. Acestea au evidențiat principalele necesități de formare ale personalului didactic din IET în vederea organizării procesului de predare-învățare-evaluare în activitatea cu copiii mici. Rezultatele sondajelor au stat la baza elaborării *Reperelor metodologice privind organizarea procesului educațional în IET, anul de studii 2021-2022* și a *Planului-cadru pentru învățământul preșcolar, anii de studii 2022-2024*.

2) Au fost elaborate și publicate pe site-ul MEC *Reperele metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie în anul de studii 2021-2022*. (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 734 din 16.06.2021). Reperele au fost discutate în cadrul reuniunii metodice republicane (12-13 august 2021) pentru specialiștii din cadrul Organelor locale de specialitate în domeniul învățământului (OLSDÎ), responsabili pentru educația timpurie, și formatorii locali (în total – 100 de persoane) privind punerea în aplicare a documentului, precum și întrunirile raionale/municipale (august-septembrie, 2021) cu toate cadrele didactice și manageriale din sistem. Documentul este axat pe particularitățile organizării procesului educațional din perspectiva creării stării

de bine la preșcolari, educației digitale în IET și activităților extrașcolare/extracurriculare. Alegerea acestor subiecte a fost determinată de rezultatele sondajelor menționate supra.

La elaborarea documentului au participat cadre didactice și manageriale din raionul Edineț, municipiile Bălți și Chișinău.

3) Au fost implementate norme/protocoale de conduită pentru fiecare categorie de personal din IET privind prevenirea și controlul COVID-19 și instruite și ghidate circa 10 000 de persoane (sesiuni online). Acțiunea a fost realizată cu sprijinul oferit din partea UNICEF Moldova și USAID, cu participarea Centrului Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF), în calitate de agenție de implementare. În perioada iunie-iulie 2021, proiectul a fost evaluat ca unul de succes de către Biroul Regional UNICEF (Geneva).

4) Au fost organizate și desfășurate 3 ateliere de lucru pentru 50 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie din 20 de raioane ale țării cu genericul „Educatori protectori, copii protejați: Pregătire preșcolară pentru prevenirea abuzurilor sexuale împotriva copiilor”, menite să formeze abilități și competențe profesionale cadrelor didactice pentru a răspunde violenței împotriva copiilor și pentru a promova practici prietenoase acestora. În timpul instruirilor au fost diseminate pliante și broșuri privind prevenirea abuzului față de copii, Convenția Lanzarote, dar și manualul de instruire a formatorilor Kiko și Mâna: „Educatori protectivi, copii protejați: pregătire preșcolară pentru prevenirea abuzurilor sexuale împotriva copiilor”. În cadrul instruirilor au fost discutate noțiunea și aspectele definitorii ale abuzului sexual asupra copiilor de vârstă preșcolară: particularitățile victimei și ale potențialilor agresori, modalitățile de identificare a unor astfel de cazuri, precum și consecințele abuzului sexual asupra copiilor. Este de apreciat metodologia de lucru cu educatorii/cadrelor didactice prin metoda experiențială, care poate fi considerată, cu certitudine, ca fiind printre cele mai eficiente instrumente de predare și învățare, deoarece determină schimbări în modul de judecare și reflecție cu privire la diferite situații complicate apărute în activitatea de educator și, prin urmare, sunt îmbunătățite abilitățile acestuia nu doar în a aprecia faptele, dar și în a se ghida în acțiunile care urmează a fi întreprinse în cazul abuzurilor sexuale asupra copiilor.

Seminarele s-au desfășurat în cadrul proiectului „Protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și abuzului sexual în Republica Moldova”, implementat în perioada 18 octombrie 2018 - 31 martie 2020 în colaborare cu Oficiul Consiliului Europei la Chișinău.

Manualul de instruire a formatorilor Kiko și Mâna: „Educatori protectivi, copii protejați: pregătire preșcolară pentru prevenirea abuzurilor sexuale împotriva copiilor” a fost editat și distribuit de către Consiliul Europei tuturor instituțiilor de educație timpurie din țară.

2.4. Asigurarea educației parentale eficiente în vederea îmbunătățirii practicilor de îngrijire și educație a copiilor

În scopul asigurării educației parentale, precum și în vederea schimbului de bune practici privind îngrijirea și educația copiilor, au fost realizate următoarele acțiuni:

1) A fost organizat și desfășurat un program de instruire și ghidare a părinților copiilor cu vârsta 0-7 ani cu CES și dizabilități din raioanele Cantemir, Călărași și Sîngerei în vederea consolidării capacității acestora de a le oferi sprijin copiilor în dezvoltarea lor, în funcție de necesitățile specifice ale acestora. În total, au fost organizate câte 4 sesiuni online per raion, cu participarea a circa 500 de părinți/reprezentanți legali ai copiilor. Toți părinții doritori, care au copii înmatriculați în grădinițele din cele 3 raioane au avut posibilitatea să participe la aceste instruirii, care au avut o rezonanță locală sporită. În mod special, a fost abordată tematica „Acordarea suportului psiho-emoțional al copiilor în condițiile pandemiei de Covid-19”.

Sesiunile de instruire au fost realizate în colaborare cu Centrul Național pentru Educație Timpurie și Informare a Familiei (CNETIF) și cu sprijinul UNICEF și al Agenției de Dezvoltare a Austriei (ADA). Ca rezultat, circa 1400 de copii, dintre care 89 de copii cu CES/dizabilități și 159 de copii de etnie romă, au fost beneficiarii unui nivel înalt al calității privind educația oferită acasă.

Sesiunile finale ale Programului, în cadrul cărora au fost sistematizate rezultatele, au scos în evidență gradul ridicat de satisfacție al participanților la aceste instruirii cu privire la conținutul și metodologia Programului, nivelul ridicat de asimilare de cunoștințe și practici pozitive parentale, dar și au demonstrat necesitatea organizării și desfășurării programelor de educație parentală pe categorii de părinți/reprezentanți legali ai copiilor.

2) A fost implementat un program de educație parentală în vederea consolidării competențelor de activitate cu familia la care au participat 150 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău, cu referire la prevenirea abuzului/violenței față de copiii mici. Programul a fost realizat în parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare în Drepturile Copilului (CIDDC) cu susținerea SavetheChildren International.

2.5. Dezvoltarea resurselor umane în educația timpurie

În perioada iulie–august 2021, în cadrul celei de a II-a etape a Programului național de alfabetizare digitală a cadrelor didactice, au fost instruiți 35 de formatori raionali, 271 de formatori locali și 10285 de cadre didactice de la IET (1339 au fost formați offline (nivel începător) și 8946 online (nivel intermediar)). Etapa a II-a a Programului național de alfabetizare digitală a fost desfășurată de Ministerul Educației și Cercetării cu susținerea USAID și UNICEF, și implementat de Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”.

În parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare în Drepturile Copilului (CIDDC) au fost organizate instruirii pentru 57 de directoare de grădinițe din raioanele Ștefan Vodă și Anenii Noi privind consolidarea competențelor acestora în aplicarea și monitorizarea standardelor profesionale naționale pentru cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie.

3. Învățământul primar și secundar general

1. Au fost implementate gradual 19 curricula disciplinare în învățământul gimnazial și 16 curricula disciplinare în învățământul liceal.
2. Au fost elaborate, aprobate și publicate 16 Programe pentru examenul național de bacalaureat la fiecare disciplină de examen.
3. Au fost desfășurate seminare de informare cu privire la Programele pentru examenul național de bacalaureat aprobate, la care au participat peste 4000 de cadre didactice, care predau în clasa a XII-a, anul 2022, disciplinele școlare din cadrul examenului național de bacalaureat.
4. Au fost elaborate și aprobate *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* (Ordinul nr. 380 din 09.04.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
5. A fost elaborat și aprobat *Curriculumul la educația și învățământul extrașcolar* în cadrul activității CNC (Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
6. A fost aprobat *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2021-2022* și suplimentată oferta educațională cu 11 discipline opționale pentru învățământul liceal (Ordinul nr. 200 din 26.02.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
7. Au fost elaborate și publicate pe site-ul MEC *Reperle metodologice privind organizarea procesului educațional* la disciplinele de studii și pe domeniul educației timpurii în anul de studii 2021-2022 (Ordinul nr. 734 din 16.06.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).

8. Au fost instruiți câte 35 de specialiști din OLSDÎ, responsabili fiecare de o disciplină școlară, și circa 2000 de cadre didactice, la reuniunile metodice privind implementarea *reperelor metodologice și aspectelor specifice de organizare a procesului de învățământ în anul de studii 2021-2022* (2 - 17 august 2021).
9. A fost elaborată și aprobată *Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului național pentru învățământul primar, în condițiile activității simultane* (Ordinul nr. 1088 din 03.08.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
10. A fost elaborat și aprobat *Ghidul învățătorului* pentru implementarea curriculumului la disciplina *Dezvoltare personală*, clasele I-IV (Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
11. A fost elaborat și aprobat *Ghidul profesorului* pentru implementarea curriculumului la disciplina *Dezvoltare personală*, clasele X-XI (Ordinul nr. 1191 din 01.09.2021 al ministrului educației și cercetării).
12. A fost elaborat și aprobat curriculumul pentru disciplina opțională *Educație pentru socializare juridică*, clasa a VIII-a (Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
13. A fost elaborat și pus în aplicare *Suportul didactic pentru implementarea curriculumului la disciplina Educație pentru societate*, clasele V-VII și X-XII.
14. A fost elaborat și pus în aplicare *Suportul didactic „Organismul uman și sănătatea”* pentru implementarea unității de învățare din curriculumul la disciplina *Biologie*, clasele VI-IX.
15. Au fost instruite 1112 cadre didactice și 70 de formatori locali pentru implementarea *Suportului didactic „Organismul uman și sănătatea”* la unitatea de învățare din curriculumul la disciplina *Biologie*, clasele VI-IX (Ordinul nr. 1415 din 20.10.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
16. Au fost elaborate și aprobate modificările la *Metodologia privind repartizarea timpului de muncă al personalului didactic din instituțiile de învățământ general* (Ordinul nr. 726/2021 al ministrului educației, culturii și cercetării, publicat în Monitorul Oficial nr. 186-189 art. 962).
17. A fost elaborată și aprobată *Instrucțiunea privind procesul de selectare și predare a disciplinelor opționale în învățământul general* (Ordinul nr. 635/2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
18. Au fost elaborați și aprobați descriptorii de competență pentru clasa a VIII-a la disciplina *Educație pentru societate* (Ordinul nr. 1398 din 15.10.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării).
19. A fost elaborat *suportul digital* pentru implementarea modului *Educație digitală* în clasa a IV-a, disciplina *Educație tehnologică*.
20. Au fost evaluate 19 titluri de manuale școlare la discipline de studii din ariile curriculare, în învățământul general (Ordinul nr. 420 din 29.04.2020 al ministrului educației, culturii și cercetării).

3.1. Accesul la învățământul primar și secundar general

3.1.1. Analiză statistică

În anul de studii 2021-2022, rețeaua unităților școlare din învățământul primar și secundar general este alcătuită din 99 de școli primare, 786 de gimnazii, 338 de licee (din ele 2 cu frecvență redusă) și 8 școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică. Din numărul total de instituții (1231 unități), 23 sunt instituții de învățământ private.

La începutul anului de studii 2021-2022, în învățământul primar și secundar general erau înscriși 336713 elevi, cu 0,7 % mai mult comparativ cu anul de studii precedent (Tabelul 3).

Tabelul 3. Numărul de elevi și de instituții de învățământ primar și secundar general, pe tipuri

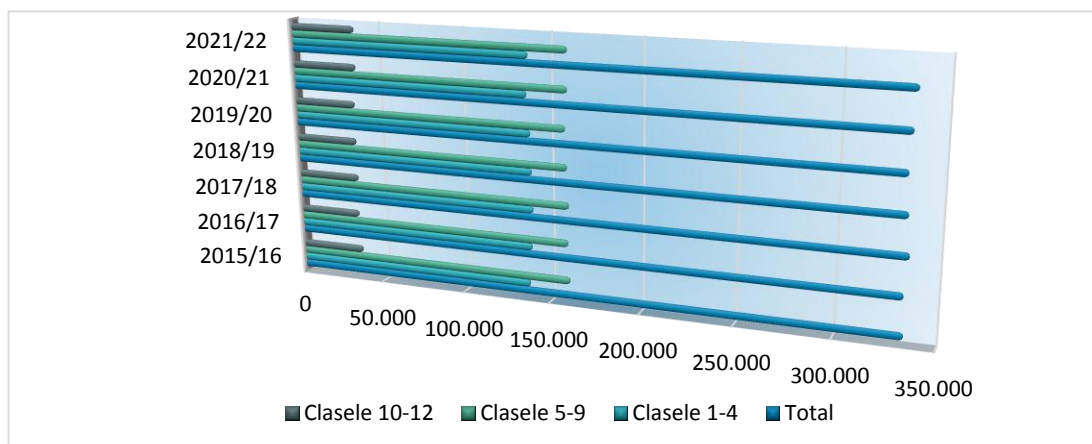
	2015- 2016	2016- 2017	2017- 2018	2018- 2019	2019- 2020	2020- 2021	2021- 2022
Total							
Instituții, total	1.323	1.291	1.243	1.246	1.255	1.241	1.231
Inclusiv:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	1.321	1.289	1.241	1.244	1.253	1.239	1.229
Școli primare	118	122	102	103	104	106	99
Gimnazii	794	788	775	780	783	787	786
Licee	392	364	350	348	353	336	336
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	17	15	14	13	13	10	8
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	2	2	2	2	2	2	2
Elevi, total (mii)	334.509	333.729	335.621	334.159	333.144	334.375	336713
Inclusiv în:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	333.430	332.691	334.443	333.118	332.133	333.356	335721
Școli primare	11.031	11.555	10.881	10.859	11.045	11.243	11426
Gimnazii	127.582	130.777	132.056	129.189	125.364	124.470	122584
Licee	193.660	189.373	190.705	192.316	195.033	197.038	201125
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	1033	860	749	709	627	541	551
Clase pe lângă colegii	124	126	52	45	64	64	35
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	1.079	1.038	1.178	1.041	1.011	1.019	992
Instituții publice							
Instituții, total	1.307	1.275	1.226	1.224	1.232	1.218	1.208
Inclusiv:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	1.305	1.273	1.224	1.222	1.230	1.216	1206
Școli primare	118	122	102	101	101	103	96
Gimnazii	794	788	775	779	782	786	786
Licee	376	348	333	329	334	317	316
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	17	15	14	13	13	10	8
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	2	2	2	2	2	2	2
Elevi, total (mii)	329.953	328.902	330.328	328.183	326.537	327.296	328745
Inclusiv în:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	328.917	327.902	329.193	327.175	325.562	326.301	327777

Școli primare	11.031	11.555	10.881	10.812	10.922	11.089	11242
Gimnazii	127.582	130.777	132.056	129.143	125.227	124.335	122584
Licee	189.147	184.584	185.455	186.466	188.722	190.272	193365
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	1033	860	749	709	627	541	551
Clase pe lângă colegii	124	126	52	45	64	64	35
<i>Instituții de învățământ liceal cu frecvență redusă</i>	1.036	1.000	1.135	1.008	975	995	968
Instituții private							
Instituții, total	16	16	17	22	23	23	23
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	16	16	17	22	23	23	23
Școli primare	–	–	–	2	3	3	3
Gimnazii	–	–	–	1	1	1	
Licee	16	16	17	19	19	19	20
Elevi, total (mii)	4.556	4.827	5.293	5.976	6.607	7.079	7968
Inclusiv în:							
<i>Instituții de învățământ general cu frecvență</i>	4.513	4.789	5.250	5.943	6.571	7.055	7944
Școli primare	–	–	–	47	123	154	184
Gimnazii	–	–	–	46	137	135	
Licee	4.513	4.789	5.250	5.850	6.311	6.766	7760
<i>Instituții de învățământ cu frecvență redusă (clase liceale)</i>	43	38	43	33	36	24	24

Sursa: BNS

Din cei 336713 elevi înscriși în învățământul primar și secundar general, 137942 învață în clasele I - IV, 1160857 de elevi învață în clasele V - IX și 37914 elevi în clasele X - XII. În mediul urban învață 182351 de elevi, iar 154362 în mediul rural. După distribuția pe sexe, 50,7% din elevi sunt băieți (Figura 6).

Figura 6. Numărul de elevi în instituțiile de învățământ primar și secundar general, pe clase

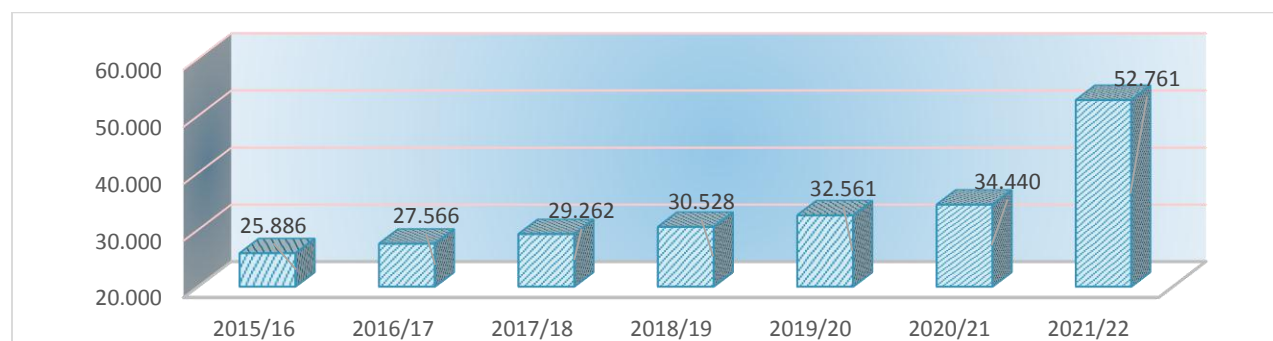
Sursa: BNS

În anul 2021, 30250 de elevi au absolvit gimnaziul, iar 11340 sunt absolvenți ai învățământului liceal. Ponderea copiilor înscriși în clasa I care au urmat programe de educație preșcolară a constituit 97,3%, cu 0,5 p. p. mai puțin față de anul precedent.

Numărul elevilor înscriși în învățământul special (în școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică) înregistrează o valoare foarte aproape de cea din anul de studii 2020-2021 (551 respectiv față de 541 persoane, respectiv).

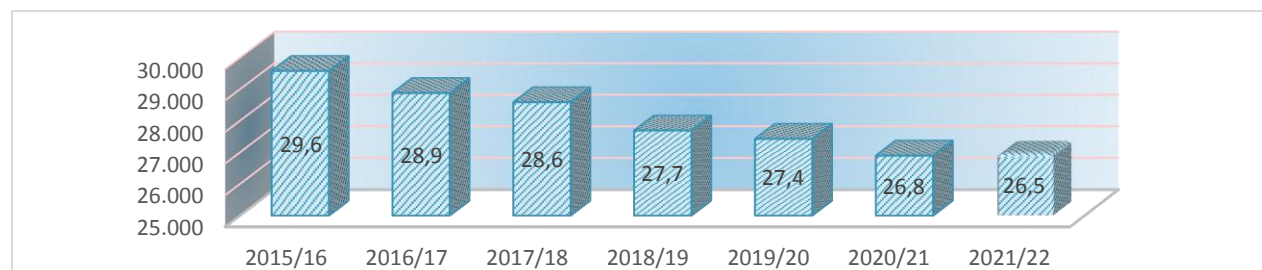
Baza tehnico-materială. La începutul anului de studii 2021-2022, în învățământul primar și secundar general au fost înregistrate 25,2 mii de cabinete școlare și laboratoare. Majoritatea instituțiilor de învățământ dispun de bibliotecă și cantină/bufet, punct medical, sală sportivă, sală de lectură și ateliere școlare. Instituțiile de învățământ primar și secundar general au în dotare peste 52.7 mii de calculatoare (inclusiv laptop-uri și tablete), dintre care 48,6 mii sunt utilizate în scopuri educaționale (Figura 7).

Figura 7. Numărul total de computere, inclusiv laptop-uri, tablete PC (date administrative)

Cadre didactice. În anul de studii 2021-2022, procesul educațional în instituțiile de învățământ primar și secundar general este asigurat de 26,5 mii de cadre didactice, dintre care 4,6 mii de cadre didactice activează prin cumul. Personalul de conducere constituie 3,4 mii de persoane, iar cel didactic – 23,1 mii de persoane (Figura 8).

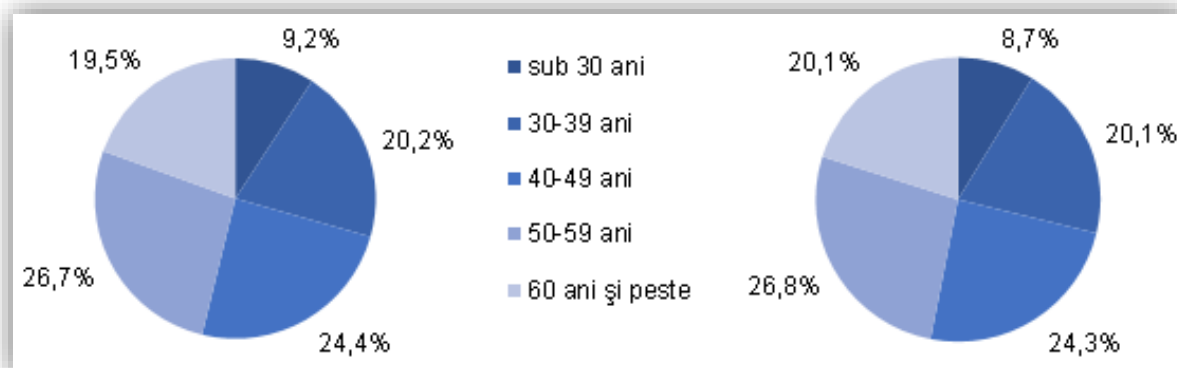
Figura 8. Evoluția numărului cadrelor didactice în instituțiile de învățământ primar și secundar general

Sursa: BNS

Repartizarea cadrelor didactice și de conducere pe grupe de vârstă relevă că o pondere importantă o dețin persoanele cu vârste cuprinse între 50-59 ani (26,8%), fiind practic la nivelul anului de studii 2020-2021, în timp ce ponderea cadrelor didactice și de conducere tinere cu vârste sub 30 ani s-a diminuat cu 0,5 p. p., iar a celor cu vârste de 60 ani și peste a crescut cu 0,6 p. p. (Figura 9).

Figura 9. Repartizarea cadrelor didactice și de conducere pe grupe de vârstă, anii 2020-2021 și 2021-2022

Sursa: BNS

3.1.2. Accesul la învățământul primar și secundar general

În scopul asigurării accesului la studii la distanță/online a fost necesară determinarea necesităților reale de tehnică de calcul ale elevilor și ale cadrelor didactice pentru participare la procesul educațional desfășurat online, asigurarea evidenței și monitorizării modului de utilizare a tehnicii de calcul în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. Astfel, în Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) au fost adăugați indicatori cu privire la necesitățile de tehnică de calcul menționate, tehnica de calcul primită de beneficiar de la instituția de învățământ în utilizare temporară, perioada de utilizare etc.

În martie 2021, au fost declarate în SIME necesități privind 20698 de unități de tehnică de calcul, dintre care 11214 unități pentru elevii din clasele 1-4, 9201 unități pentru elevii din clasele 5-9 și 283 de unități pentru elevii din clasele 10-12.

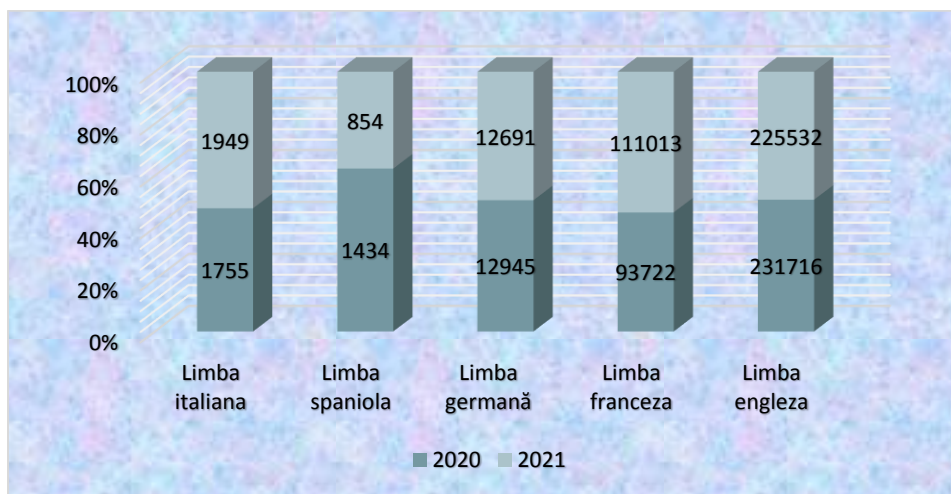
În anul 2021, în cadrul Proiectului „Reforma Învățământului din Moldova” (PRIM), au fost achiziționate 10000 de laptopuri, dintre care 9889 au fost repartizate instituțiilor de învățământ general din subordinea administrațiilor publice locale, iar 111 instituțiilor de învățământ general din subordinea MEC. Aceste laptopuri au permis acoperirea necesităților declarate de către elevii din cl. 5-12 integral și circa 5% din numărul necesităților declarate de elevii din clasele 1-4.

În perioada anilor 2020-2021 din bugetele administrațiilor publice locale și ale instituțiilor de învățământ au fost achiziționate peste 6000 de unități de tehnică de calcul. De asemenea, din donațiile partenerilor educaționali, care au fost solidari în această perioadă pandemică, instituțiilor de învățământ le-au fost transmise peste 1000 de unități de tehnică de calcul.

3.1.3. Studiarea limbilor străine în instituțiile de învățământ primar și secundar general

În anul de studii 2021-2022, limbile străine se studiază în 1231 de instituții de învățământ primar și secundar general (Figura 10).

Figura 10. Numărul de elevi care studiază limbi străine

Din cele 1231 de instituții de învățământ primar și secundar general:

- 1) Limba engleză este studiată în 818 instituții de învățământ din țară de către 225 532 de elevi în 10099 de clase (cifra s-a diminuat cu 0,94% comparativ cu anul de studii 2020-2021);
- 2) Limba franceză este studiată în 730 de instituții de învățământ din țară de către 93 722 de elevi în 5046 de clase (cifra s-a majorat cu 1,36% comparativ cu anul de studii 2020/2021);
- 3) Limba germană este studiată în 71 de instituții de învățământ din țară de către 12 691 de elevi în 487 de clase (cifra s-a majorat cu 1,35% comparativ cu anul de studii 2020/2021);
- 4) Limba spaniolă este studiată în 6 instituții de învățământ din țară de către 854 de elevi în 34 de clase;
- 5) Limba italiană este studiată în 6 instituții de învățământ din țară de către 1949 de elevi în 65 de clase.

În anul de studii 2021-2022, în premieră, a fost organizat și desfășurat Concursul Republican „A Chance, Une Chance, Eine Chance”, ediția I, 2021, în scopul valorificării competențelor lingvistice ale elevilor prin prisma activităților extrașcolare.

3.1.4. Admiterea elevilor în instituțiile de învățământ liceal

În sesiunea **2021**, în învățământul liceal au fost admiși **13284** de elevi dintre care:

- **8557** la profilul umanist;
- **4311** la profilul real;
- **244** la profil sport;
- **169** la profil arte;
- în afara termenelor stabilite prin ordin – **3** elevi.

a) *Analiza admiterii la învățământul liceal pe profiluri:*

Profilul umanist

Total: 8557 de elevi (ceea ce constituie 64,4% din totalul înmatriculați):

- I etapă - 6797 de elevi;
- II etapă - 2406 elevi;
- în afara termenelor stabilite prin ordin – 321 de elevi.

Profilul real

Total: 4311 elevi (ceea ce constituie 32,5% din totalul înmatriculați):

- I etapă - 3455 de elevi;
- II etapă - 741 de elevi;
- în afara termenelor stabilite prin ordin - 115 elevi.

Profilul sport

Total: 244 de elevi (ceea ce constituie 1,8% din totalul înmatriculați):

- I etapă – de 162 elevi;
- II etapă – de 75 elevi;
- în afara termenelor stabilite prin ordin - 7 elevi.

Profilul arte

Total: 169 de elevi (ceea ce constituie 1,3% din totalul înmatriculați):

- I etapă - 143 elevi;
- II etapă - 26 elevi;
- în afara termenelor stabilite prin ordin – 3 elevi.

b) Analiza rețelei instituțiilor liceale în anul de studii 2021-2022:

În anul 2021, rețeaua instituțiilor liceale este constituită din 337 de licee, dintre care:

1) conform amplasării geografice:

- 225 de licee în mediul urban;
- 112 licee în mediul rural.

2) conform limbii de instruire:

- 236 de licee cu instruire în limba română;
- 86 de licee cu instruire în limba rusă;
- 15 licee mixte.

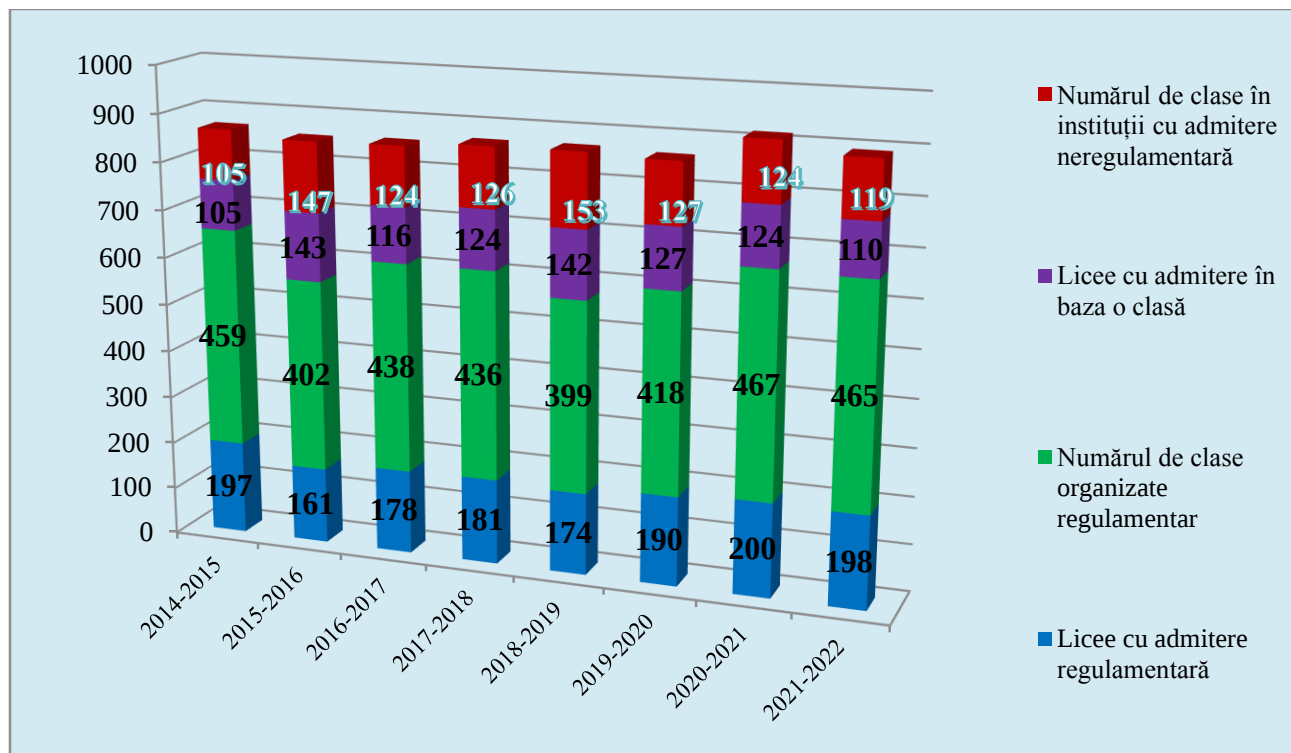
3) conform indicatorilor de admitere în învățământul liceal (sesiunea 2021):

- 198 de licee (58,75% din numărul total de licee) au organizat învățământul liceal în baza a două clase de-a X-a, (în anul 2020 - 200 de licee, în anul 2019 – 190 de licee, în anul 2018 – 174 de licee, în anul 2017 - 181 de licee);

În urma înmatriculării celor 391 de elevi în perioada august - septembrie 2021, numărul liceelor, cu admitere regulamentară a crescut cu 47 de licee (de la 151 la 198 de licee), iar numărul celor cu o singură clasă s-a micșorat de la 163 la 110, în care au fost organizate 119 clase, iar 5 licee nu au deschis clasa a X-a.

Analiza indicatorilor pentru ultimele sesiuni de admitere menționați supra este prezentată în Figura 11:

Figura 11. Analiza comparativă a încadrării absolvenților de gimnaziu în învățământul liceal

Rata de încadrare a elevilor în învățământul liceal, în ultimii trei ani de studii, se menține la $\approx 45\%$, fiind în creștere. Deși numărul absolvenților de gimnaziu înmatriculați la studii liceale nu diferă mult de la un an la altul, se constată o creștere a procentajului din numărul total de absolvenți de gimnaziu (până la 4%). Menținerea acestor indicatori statistici constituie un reper privind perspectivele de dezvoltare a rețelei instituțiilor liceale din Republica Moldova.

3.1.5. Încadrarea absolvenților de gimnaziu în licee sau în câmpul muncii

În anul de studii 2020-2021 au absolvit învățământul gimnazial **30471** de elevi, dintre care **29895**, au obținut certificat de studii gimnaziale (98,11%) și 576 – au primit certificat de audiere a studiilor gimnaziale (Tabelul 4).

Din numărul total de absolvenți:

continuă studiile – 27822 (91,3%)

- în clasa a X-a, în licee teoretice **12864** (42,22%), 12(0,04%) – în liceele serale și 4 (0,01%) elevi repetă clasa;
- în învățământul profesional tehnic **13435** (44,09%), dintre care **8365** (27,45%) își continuă studiile în colegii și centre de excelență și în Școli profesionale **5070** (16,64%);
- peste hotarele țării **1096** (3,59%);
- la cursuri de scurtă durată **411** (1,35%).

Nedeterminați sau angajați în câmpul muncii sunt **2649** (8,7%) de absolvenți, dintre care sunt:

- încadrați în câmpul muncii în țară – **590** (1,94%);
- încadrați în câmpul muncii peste hotarele țării - **226** (0,74%);
- nedeterminați **1833** (6,01 %) de absolvenți.

Tabelul 4. Repartizarea comparativă a încadrării absolvenților de gimnaziu la studii/în câmpul muncii (date administrative)

Anul de studii	Număr total de absolvenți	Își continuă studiile (nr. absolvenți/ %)	Dintre ei, își continuă studiile în			Încadrați în câmpul muncii (nr. absolvenți)	Nedeterminați nr. de absolvenți (dintre ei sunt cu vârsta mai mică decât 16 ani)
			Licee teoretice (nr. absolvenți/ %)	Instituții de învățământ profesional tehnic (nr. absolvenți/ %)	Peste hotarele țării (nr. absolvenți/ %)		
2016-2017	29982	27145/90,54	11876/39,61	13975/46,61	1294/4,32	1139	1698 (331)
2017-2018	30550	27493/89,99	12026/39,36	13999/45,82	1468/4,81	1153	1904 (274)
2018-2019	29947	27167/90,72	11967/39,96	13641/45,55	1559/5,21	1167	1613 (252)
2019-2020	30547	27572/90,26	13143/43,03	13454/44,04	975/3,19	794	2180 (269)
2020-2021	30471	27822/ 91,3	12880/42,27	13846/45,44	1096/3,59	816	1833 (294)

3.2. Dezvoltarea cadrului normativ și de politici privind învățământul primar și secundar general (pe niveluri)

În vederea consolidării și dezvoltării cadrului normativ pentru învățământul primar și secundar general, au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative și metodologice:

1) *Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului național pentru învățământul primar în condițiile activității simultane* (Ordinul nr. 1088 din 03.08.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării);

2) *Instrucțiunea cu privire la înscrierea copiilor în clasa I în anul de studii 2021-2022* (Ordinul nr. 299 din 24.03.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării);

3) *Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV, în anul de studii 2021-2022* (Ordinul nr. 660 din 01.06. 2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării).

4) *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2021-2022*, elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 200 din 26.02.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării, a inclus aspecte definitorii pentru asigurarea necesității în ajustarea politicilor curriculare la standardele educaționale naționale și internaționale, asigurarea continuității reformelor curriculare pe dimensiunea implementării curricula disciplinare, precum și în vederea valorificării profilului de formare al absolventului prin prisma finalităților educaționale și a sistemului de competențe. Documentul a fost distribuit în toate 33 de raioane și 2 municipii ale republicii;

5) *Reperle metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplinele de studii și pe domeniul educației timpurii în anul de studii 2021-2022* (elaborate și plasate pe site-ul MEC (Ordinul nr. 734 din 16.06.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării) fac parte din documentele școlare de tip reglator în care sunt specificate conținutul acțional și organizațional al procesului educațional la fiecare disciplină școlară din învățământul primar, gimnazial și liceal. Conținutul

reperelor în anul de studii 2021-2022 presupune acțiuni specifice pentru organizarea procesului educațional și preponderent referitoare la asigurarea mediului favorabil de integrare a elevilor în acest proces și prin prisma *aspectelor specifice privind organizarea procesului educațional în contextul pandemiei*;

6) *Implementate* gradual 19 curricula disciplinare în învățământul gimnazial și 16 curricula disciplinare în învățământul liceal;

7) *Curriculumul la educația și învățământul extrașcolar* (aprobat prin Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării), document de noutate ce reglementează politicile în domeniul educației extrașcolare;

8) *Ghidul învățătorului* pentru implementarea curriculumului la disciplina *Dezvoltare personală*, clasele I-IV (Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării);

9) *Ghidul profesorului* pentru implementarea curriculumului la disciplina *Dezvoltare personală*, clasele X-XI (Ordinul nr. 1191 din 01.09.2021 al Ministrului educației și cercetării);

10) *Curriculumul* pentru disciplina opțională *Educație pentru socializare juridică*. Clasa a VIII-a. (Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării);

11) *Suportul didactic „Organismul uman și sănătatea”* pentru implementarea unității de învățare din curriculumul la disciplina *Biologie*, clasele VI-IX;

12) *Suportul didactic* pentru implementarea curriculumului la disciplina *Educație pentru societate*, clasele V-VII și X-XII;

13) *Suportul digital* pentru implementarea modulului *Educație digitală* în clasa a IV-a, disciplina *Educație tehnologică*;

14) *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Educație pentru societate, clasele V-VIII și X-XII* (aprobată modificările și completările prin Ordinul nr. 1398/2021 al Ministrului educației și cercetării). Documentul stabilește modul de organizare a procesului de evaluare prin descriptori de competență (conform implementării graduale a disciplinei în clasele V-VIII și X-XII);

15) *Metodologia privind repartizarea timpului de muncă a personalului didactic din instituțiile de învățământ general* (Ordinul nr. 726/2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării, publicat în Monitorul Oficial nr. 186-189 art. 962));

16) *Instrucțiunea privind procesul de selectare și organizare a disciplinelor opționale în învățământul general* (Ordinul nr. 635/2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării).

17) *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* sunt pilotate din anul de studii 2021-2022 în 6 instituții-pilot (Ordinul nr. 380 din 09.04.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării);

18) *Descriptorii de competență pentru clasa a VIII-a la disciplina Educație pentru societate* (Ordinul nr. 1398 din 15.10.2021 al Ministrului educației și cercetării);

19) *Modalități de organizare a învățământului gimnazial și liceal pentru deținuții din instituțiile penitenciare* (Ordinul nr. 970 din 21.07.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării);

20) *Ghid pentru cadrele didactice din învățământul primar. Siguranța copiilor în mediul online*;

21) *Ghid pentru cadrele didactice din învățământul gimnazial. Siguranța copiilor în mediul online*.

3.3. Asigurarea relevanței studiilor

În scopul asigurării relevanței studiilor, în anul 2021 a continuat procesul de implementare graduală a curricula la disciplinele școlare în învățământul gimnazial și liceal.

Au fost realizate activități în baza proiectului PRIM pentru dotarea cabinetelor de fizică, chimie și biologie cu echipament de laborator în 160 de instituții de învățământ secundar general (definitivarea

listei echipamentelor, stabilirea specificațiilor tehnice, consultarea experților BM și internaționali, selectarea instituțiilor beneficiare).

A fost modificat conceptul selectării disciplinelor școlare pentru tezele semestriale, astfel, în anul de studii 2021-2022, începând cu sesiunea de iarnă, elevii de liceu din clasele X-XI au avut posibilitatea să selecteze o disciplină la solicitare din lista disciplinelor studiate. Acest fapt pune accent pe posibilitatea de urmare a unui traseu profesional de dezvoltare propriu al elevilor.

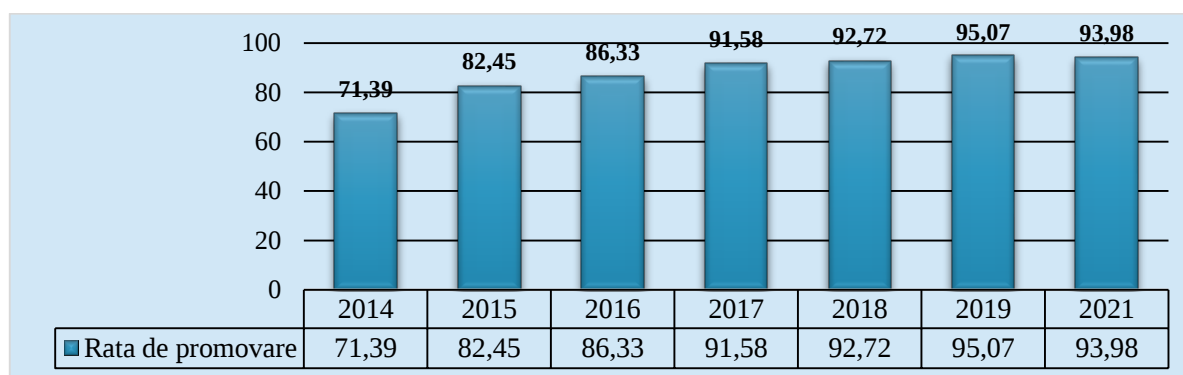
Pentru realizarea corectă și în timp a tuturor acțiunilor preconizate pentru desfășurarea sesiunii de examene 2021, a fost elaborat cadrul normativ privind organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire a programelor de studii în învățământul general, sesiunea de examene 2021.

Prin Ordinul nr.1359/2020 al Ministrului educației, culturii și cercetării au fost constituite 7 grupuri de lucru, abilitate cu responsabilitatea de elaborare a materialelor de examene, pentru testarea națională în învățământul primar, 5 grupuri pentru examenele naționale de absolvire a gimnaziului și 37 de grupuri pentru examenul național de bacalaureat. Grupurile de lucru au elaborat 207 teste și bareme de corectare.

În scopul organizării și desfășurării eficiente a examenelor naționale de absolvire în sesiunea 2021, prin elaborarea, administrarea și verificarea instrumentelor de evaluare a fost organizată, în luna februarie 2021, testarea pe un eșantion reprezentativ a materialelor de examen. La testare au participat 12021 de elevi din 308 instituții de învățământ.

La examenul național de Bacalaureat, sesiunea 2021, au fost admiși 10914 candidați din licee teoretice, 4601 candidați din colegii/centre de excelență, 187 de candidați din universități, 342 de candidați care s-au înscris în regim de externat și 169 de restanțieri din sesiunile anterioare, în total 16213 candidați. Dintre aceștia au promovat examenul 12 880 (79,44%) de candidați. Astfel, în anul 2021, rata de promovare a examenului de bacalaureat a fost cu 2.45 puncte procentuale mai mare decât cea din 2019. Rata de promovare pentru candidații care au finalizat cursul liceal în acest an în licee teoretice constituie 93,98%, care este aproximativ aceeași față de rata respectivă din anul 2019. În ultimii ani, rata de promovare în licee a crescut cu circa 23 de puncte procentuale, de la 71,39% în 2014 la 93,98% în 2021 (Figura 12).

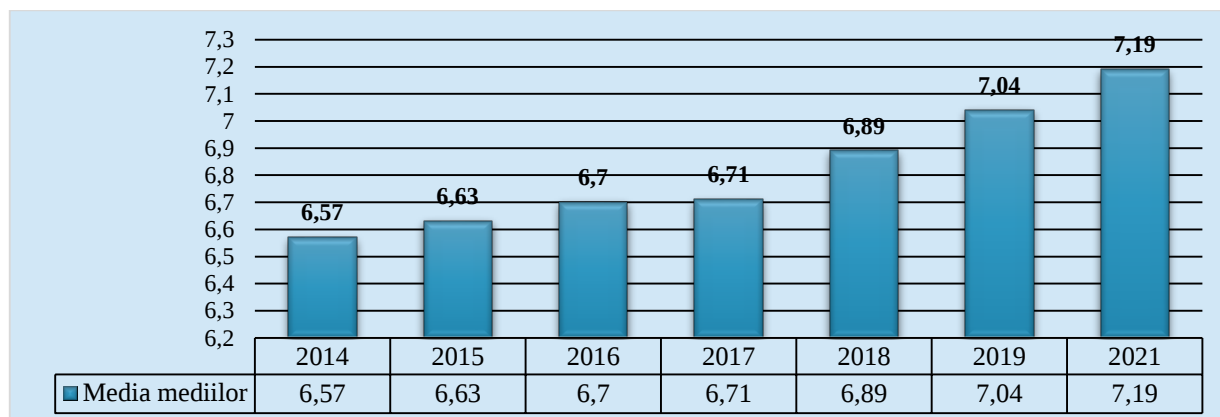
Figura 12. Rata de promovare a absolvenților din licee

Se constată un număr mic de încercări de a frauda examenul de bacalaureat. În sesiunea 2021 un candidat a fost eliminat pentru fraudă. Candidații și cadrele didactice implicate în organizarea examenului conștientizează necesitatea desfășurării corecte a examenului de bacalaureat și importanța susținerii cu succes a acestui examen, fapt demonstrat și de îmbunătățirea rezultatelor de la un an la altul, în urma eforturilor depuse de elevi și profesori.

Media aritmetică a mediilor la examenul național de bacalaureat pentru absolvenții din licee s-a majorat constant în ultimii ani. Astfel, în sesiunea 2021 aceasta a reprezentat valoarea de 7,19, în creștere cu circa 0,62 puncte față de media înregistrată în sesiunea 2014 (Figura 13).

Figura 13. Media mediilor la examenul de bacalaureat pentru absolvenții din licee

Calitatea studiilor diferă semnificativ de la o instituție la alta, pentru toate tipurile de instituții. Se constată o discrepanță între ratele de promovare a candidaților din liceele teoretice în funcție de instituție. Din cele 316 licee teoretice, care au avut candidați care au finalizat treapta liceală în 2021, în 108 (sau 34,18%) de licee rata de promovare, pentru această categorie de candidați, a fost de 100%, în 230 (sau 72,78%) de licee rata de promovare a fost de cel puțin 90%, iar în 192 (sau 60,76%) de licee rata de promovare a fost mai mare decât rata de promovare pe țară pentru acest tip de instituție. În 13 licee rata de promovare este mai mică de 70%. Șaptesprezece licee au demonstrat rezultate foarte bune, având media la examenul de bacalaureat mai mare sau egală cu 8,00. Există 57 de licee în care media este mai mare sau egală cu 7,5, iar în 162 de licee este atestată o medie mai mare sau egală cu 7,00. În 52 de licee media este mai mică de 6,5, iar în 6 licee este mai mică decât 6.

Se constată o discrepanță între ratele de promovare a candidaților din colegii/centre de excelență în funcție de instituție: cea mai mare rată de promovare este de 100%, iar cea mai mică – 6,25%. O rată de promovare de cel puțin 80% a fost atestată în 7 colegii/centre de excelență, iar o rată de promovare mai mică de 50% - în 24 de colegii/centre de excelență. Șase din cele 46 de colegii/centre de excelență au înregistrat o medie la examenul de bacalaureat mai mare decât 7. În 18 colegii/centre de excelență media la examenul de bacalaureat este mai mare sau egală cu 6,5. În 6 colegii media este mai mică de 6. O rată de promovare de cel puțin 90% a fost înregistrată în trei colegii/centre de excelență din 46, iar o rată de promovare mai mare decât cea pe țară, pentru acest tip de instituție, a fost înregistrată în 20 (sau 43,48 %) de colegii.

Se constată o discrepanță și între ratele de promovare a candidaților din universități (9 universități) în funcție de instituție: cea mai mare rată de promovare este de 85,71%, iar cea mai mică – 20%. O rată de promovare mai mică de 50% se atestă în 3 universități.

În anul de studii 2020-2021, numărul de elevi, care au promovat examene cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor lingvistice în limbi străine, a constituit 1301, aceștia obținând nota „10” (zece), din oficiu, la proba de examen la limba străină din cadrul examenului național de bacalaureat.

În cadrul examenelor naționale de absolvire a gimnaziului, pentru sesiunea de examene 2021 au fost înscriși 29765 de elevi (29806 în anul 2019, 30411 în anul 2018). Consiliile profesionale, în conformitate cu cerințele *Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar*, au admis la susținerea examenelor de absolvire a gimnaziului 29363 de elevi. Rata de promovare a examenelor naționale de absolvire a gimnaziului, sesiunea de examene 2021, a constituit 99,31%.

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat și publicat raportul *Examine și Evaluări naționale 2021*. Documentul conține date complexe și analiza rezultatelor evaluărilor finale la toate treptele de școlarizare – învățământ primar, gimnazial și liceal. Totodată, raportul conține o prezentare a evoluției rezultatelor examenului național de bacalaureat pentru sesiunile din anii 2014-2021.

În contextul modernizării *Curriculumului Național la disciplinele școlare* și în corespundere cu prevederile *Regulamentului cu privire la examenul național de bacalaureat*, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a elaborat 16 Programe pentru examenul național de bacalaureat. În perioada septembrie – octombrie 2021, Programele pentru examen au fost supuse consultărilor publice, fiind publicate pe site-ul Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare. În urma consultărilor, au fost recepționate avize de la organele locale de specialitate în domeniul învățământului, de la instituțiile de învățământ general și de la alți reprezentanți ai mediului academic. Totodată, în perioada 11 – 19 noiembrie 2021, peste 4000 de cadre didactice, care predau în clasa a XII-a, anul curent, disciplinele școlare din cadrul examenului național de bacalaureat, în liceele teoretice din toate raioanele/municipiile republicii au participat la seminare de informare, organizate de către Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, cu privire la programele pentru examenul național de bacalaureat aprobate.

PISA (*Programme for International Student Assessment*) reprezintă un program de evaluare internațională a elevilor, lansat în anul 1997 de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, care evaluează o dată la trei ani competențele elevilor cu vârsta de 15 ani, la trei domenii de bază: *citire/lectură, matematică și științe*. Pentru testarea PISA 2022 cele trei domenii de bază au fost completate cu un domeniu nou: *gândirea creativă*. Testele PISA sunt concepute pentru a măsura abilitățile elevilor de a aplica cele învățate în situații reale, prima testare desfășurându-se în anul 2000. Republica Moldova participă la acest program de evaluare internațional începând cu anul 2009 (PISA 2009+, PISA 2015, PISA 2018).

În perioada 19 – 31 martie 2021, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare a organizat și desfășurat testarea Pilot PISA 2022 în 32 de instituții de învățământ din 14 raioane și municipii ale republicii, numărul elevilor evaluați fiind de 1443. Pentru prima dată, Republica Moldova a desfășurat testarea pilot la calculator. În perioada aprilie – octombrie 2021, a avut loc prelucrarea datelor, evaluarea lucrărilor și transmiterea informației către organizatorii internaționali ai testării PISA.

3.4. Organizarea activităților cu copiii dotați

Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare desfășoară anual numeroase activități destinate identificării și promovării elevilor capabili de performanțe înalte.

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a planificat organizarea și desfășurarea a 21 de olimpiade și concursuri republicane, 11 baraje (33 de probe) de selecție a loturilor olimpice ale Republicii Moldova și delegarea acestora la 19 olimpiade și concursuri regionale și internaționale. Conform orarului olimpiadelor republicane pentru anul 2021, acestea urmau să se desfășoare în perioada februarie – mai. În contextul instituirii stării de urgență, urmare a evoluției situației epidemiologice și în contextul prevenirii riscului de îmbolnăvire cu COVID-19, Comisia Națională

Extraordinară de Sănătate Publică, în baza hotărârilor nr. 35 din 27 noiembrie 2021, nr. 47 din 26 februarie 2021 și nr. 51 din 19 martie 2021, a interzis organizarea și desfășurarea olimpiadelor școlare.

Totuși, s-a permis selectarea loturilor olimpice pentru participare la concursurile și olimpiadele regionale și internaționale. La probele de baraj au fost admiși elevii premianți la ultima ediție desfășurată a olimpiadelor republicane. Ca rezultat au fost selectate și delegate echipe la 16 concursuri și olimpiade regionale și internaționale, toate desfășurându-se în format online. Republica Moldova a organizat ediția a 25-a a Olimpiadei Balcanice la Matematică pentru Juniori, la care au participat 22 de echipe din 21 de țări. Au fost organizate și desfășurate 10 tabere de pregătire a loturilor olimpice naționale.

În anul 2021, echipele olimpice ale Republicii Moldova au obținut 42 de medalii și premii, dintre care: 1 medalie de aur, un premiu I la concursul pe echipe, 3 medalii de argint, 28 de medalii de bronz, 8 mențiuni de onoare și un premiu special, acordate la concursul de științe și inginerie Regeneron ISEF, oferite de compania Oracle. La disciplina matematica au fost obținute 14 premii, la fizică – 9 premii, la științe – 5 premii, la informatică și chimie – câte 4 premii, biologie – 3 premii, la științe și inginerie și la limba franceză – 2 premii.

3.5. Diversificarea ofertei de cursuri opționale

În anul de studii 2021-2022, oferta educațională din *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal*, a fost suplimentată cu 11 discipline opționale pentru învățământul liceal, propuse elevilor pentru selectare și dezvoltarea unor competențe transversale.

În scopul asigurării implementării eficiente și calitative a disciplinelor opționale din domeniul TIC (aprobate în anul 2020: „Proiectarea și Dezvoltarea Web”, „Designul Grafic”, „Programarea Algoritmilor în C/C++”, „Proiectare și Dezvoltarea Aplicațiilor Mobile”, „Inteligența Artificială”), în baza *Memorandumului de înțelegere privind „Dezvoltarea competențelor digitale, IT și STEM pe tot parcursul vieții”*, semnat în iulie 2020 între MECC, MEI, ATIC și proiectul Tekwill pentru perioada 2020–2023, în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală” au fost dezvoltate resurse digitale interactive, elaborată platforma de eLearning www.tekwill.online (lecțiile video animate, materiale didactice, suporturi de curs, exerciții interactive și teste de evaluare). Activitățile desfășurate au fost susținute de partenerii externi de dezvoltare - USAID, Suedia, EU4Moldova și PNUD Moldova.

Proiectul „Tekwill în fiecare școală” a fost pilotat în septembrie 2020 în 77 de școli din Republica Moldova. Peste 5000 de elevi au studiat profesiile viitorului sub ghidarea a 200 de profesori care au fost formați în baza unui program complex de formare continuă în domeniul disciplinei selectate. Toți cei 200 de profesori au primit un laptop performant (în toamna anului 2020) din partea donatorilor USAID și Suedia.

Pe parcursul anului 2021, proiectul s-a extins în alte 157 de școli din țară și actualmente cuprinde 234 de gimnazii și licee din 33 de raioane. Pe termen lung, proiectul își propune să conecteze la program până la 90% din liceele din Republica Moldova, până în anul 2024.

Pe parcursul perioadei de vară (iunie-august 2021), 590 de cadre didactice din 234 de școli au participat la un program de formare continuă „Formarea competențelor digitale la cadrele didactice din învățământul general”, desfășurat de un grup de mentori-formatori, specialiști în domeniu. Astfel, profesorii au studiat online (circa 60 de ore per curs) limbaje de programare precum C/C++, Python, Java, au învățat să dezvolte website-uri (HTML, CSS, Javascript), au studiat Designul grafic (Adobe Illustrator, Adobe Photoshop și alte programe opensource: GIMP, Inkscape), au învățat despre antreprenariat și, mai nou, Inteligența Artificială după curricula de la compania americană INTEL.

3.6. Raționalizarea/Reorganizarea rețelei instituțiilor de învățământ general

A fost monitorizat procesul de restructurare a instituțiilor de învățământ general pe parcursul anului de studii 2020-2021, 2021-2022 (sem. I). Semestrial a fost evaluată rețeaua instituțiilor de învățământ general la nivel de raion/municipiu și colectate date din teritorii despre deciziile luate la nivelul APL privind restructurarea rețelei școlare.

În anul 2021, conform competențelor de fondatori, autoritățile APL au luat decizii privind:

- 1) Lichidarea a 6 instituții de învățământ secundar general, inclusiv:
 - 4 școli primare-grădiniță;
 - 1 gimnaziu;
 - 1 școală auxiliară-internat.
- 2) Reorganizarea a 31 instituții de învățământ secundar general, inclusiv:
 - 14 - reorganizate din gimnaziu în filială;
 - 5 - reorganizate din gimnaziu în complex educațional;
 - 4 - reorganizate din liceu în complex educațional;
 - 2 - reorganizate din liceu în liceu cu învățământ primar, gimnazial și liceal;
 - 1 – reorganizată din gimnaziu în instituție fără statut de persoană juridică (la gestiunea DGE Orhei);
 - 2 - reorganizate din școală primară-grădiniță în școală primară;
 - 2 - reorganizate din școală primară-grădiniță în complex educațional;
 - 1 - reorganizată din școală primară în complex educațional.

3.7. Modernizarea infrastructurii și a bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ general

Pe parcursul anului 2021, Ministerul Educației și Cercetării a monitorizat, conform competențelor, situația cu privire la asigurarea condițiilor necesare de activitate a instituțiilor de învățământ general, și anume:

- pregătirea instituțiilor către noul an de studii, către sezonul rece, în contextul epidemiologic al infecției COVID-19;
- asigurarea condițiilor de igienă și îmbunătățirea mediului sanogen în instituțiile de învățământ general, în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, inclusiv cu hotărârile Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică privind măsurile de prevenire și control al infecției COVID-19;
- transportarea elevilor la și de la instituțiile de învățământ;
- actualizarea necesităților de renovare/construcție a blocurilor sanitare, a apeductului în instituțiile de învățământ general (conform datelor OLSDÎ prezentate în anul 2021).

Pentru îmbunătățirea condițiilor de igienă și a mediului sanogen în instituțiile de învățământ general, în anul 2021 au fost alocate Fondului de Investiții Sociale din Moldova 5 mln. lei din bugetul de stat pentru realizarea proiectelor de construcție și dotarea blocurilor sanitare în 16 școli.

O contribuție esențială pentru dezvoltarea infrastructurii școlare și dotarea cu echipament a instituțiilor de învățământ general a exercitat-o Proiectul Reforma Învățământului în Moldova (PRIM). În cadrul proiectului, au fost renovate 23 de școli de circumscripție, 6 școli au fost renovate de către MECC, lucrările de renovare fiind finalizate în anul 2018, cu finanțare de la bugetul de stat, în baza realizării indicatorilor de debursare ai proiectului, iar în 17 instituții de învățământ lucrările de renovare au fost realizate de către Fondul de Investiții Sociale din Moldova. În anul 2020 au fost renovate 12 instituții de învățământ, iar în 2021 - următoarele 5 instituții:

- 1) LT „Petru Rareș” din or. Soroca;
- 2) LT „Alexandru cel Bun” din or. Rezina;
- 3) LT „Alecă Russo” din s. Cojușna, r. Strășeni;
- 4) LT „Ion Pelivan” din s. Răzeni, r. Ialoveni;
- 5) LT „Mihai Eminescu” din or. Anenii Noi.

În același timp, cele 17 instituții de învățământ menționate au fost finanțate din bugetul de stat pentru dotarea cu mobilier, utilaj, precum și cu echipament pentru laboratoarele școlare.

3.8. Prevenirea și diminuarea abandonului școlar

Pe parcursul anului 2020, MEC a realizat un șir de activități privind prevenirea și diminuarea abandonului școlar, și anume:

- a fost monitorizat procesul de implementare a Instrucțiunii și a Planului de acțiuni privind prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului în învățământul general (aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 559 din 12 iunie 2015);

- în scopul monitorizării procesului de școlarizare a copiilor de 5(6) -16 ani, au fost colectate și analizate datele de la OLSDÎ, referitoare la școlarizarea obligatorie a copiilor cu vârsta de până la 16 ani;

- au fost colectate și analizate datele oferite de OLSDÎ, referitoare la școlarizarea obligatorie a copiilor cu vârsta de până la 16 ani, la începutul și finele semestrului II al anului de studii 2020-2021;

- la 31 mai 2021, a fost atestată o diminuare ușoară a numărului de copii neșcolarizați – 50 de copii (0,017%), comparativ cu 52 de copii (0,018%), în anul de studii 2019-2020;

- au fost analizate notele informative privind abandonul școlar. Astfel, la 31 mai 2021, un număr de 205 de copii (0,069%) erau în situația de abandon școlar, în descreștere cu 30 de copii (fiind 235 (0,077%), la sfârșitul anului de studii 2019-2020. Din numărul total de elevi în situația de abandon școlar – 67 de copii sunt de etnie romă.

Cu susținerea Fondului Națiunilor Unite pentru Copii UNICEF Moldova, a fost realizat Studiul privind analiza profilului elevilor care abandonează școala și al celor neîncadrați după absolvirea studiilor gimnaziale. Scopul general al activității a constat în monitorizarea situației pe dimensiunile școlarizării elevilor și abandonului școlar în instituțiile de învățământ general, precum și eficientizarea mecanismului de prevenire și reducere a abandonului școlar sau absenteismului frecvent în învățământul obligatoriu. Studiul a fost efectuat de către expertul internațional angajat, care s-a axat pe problema de identificare a profilurilor copiilor, adolescenților care sunt în afara școlii, sau riscă să renunțe la studii și să părăsească timpuriu școala. O analiză profundă a rezultatelor studiului va permite elaborarea recomandărilor pentru dezvoltarea cadrului legal cu privire la prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului.

3.9. Integrarea socio-lingvistică a reprezentanților minorităților etnice și a migranților

3.9.1. Integrarea socio-lingvistică a elevilor

În vederea asigurării învățământului pentru minoritățile naționale și extinderea dialogului intercultural, pe parcursul anului de studii 2021-2022, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- a fost extins Proiectul „Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin majorarea numărului de discipline școlare studiate în limba română” în școlile alolingve. În 48 de

- instituții de învățământ general, în cadrul proiectului, elevii alolingvi din 178 de clase studiază 10 discipline școlare în limba română, predate de 91 de cadre didactice;
- a fost extins numărul instituțiilor de învățământ general până la 48 de instituții (suplimentar cu o instituție) în baza programului „Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin extinderea numărului de discipline școlare studiate în limba română”;
 - au fost dotate cu materiale didactice 208 de instituții de învățământ general pentru a completa cabinetele de limbă și literatură română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale;
 - au fost utilizate cu tehnică de calcul 15 cabinete de limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale;
 - a fost organizat și desfășurat concursul republican „*Limba noastră-i o comoară*”, ediția a V-a, 2021;
 - au fost organizate seminare republicane de formare pentru cadrele didactice care predau limba și literatura română în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale cu tema „*Evaluarea sumativă. Aspecte practice*” și „*Lectura, condiție sine qua non a procesului de interpretare a textului literar*”;
 - a fost inițiată procedura de elaborare a *Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2022-2025*.

3.9.2. Examenele de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat pentru dobândirea cetățeniei și obținerii permisului de ședere permanentă în Republica Moldova

În anul 2021, conform orarului stabilit au fost organizate 9 examene de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat pentru dobândirea cetățeniei și obținerii permisului de ședere permanentă în Republica Moldova din cele 10 planificate.

În contextul instituirii stării de urgență în Republică Moldova și în scopul asigurării securității protecției vieții și sănătății factorilor implicați în procesul desfășurării examenelor, urmare a evoluției situației epidemiologice și în contextul prevenirii riscului de îmbolnăvire cu virusul COVID-19 în luna aprilie 2021, examenele de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat au fost suspendate pentru o perioadă nedeterminată.

În luna mai 2021, procesul de organizare și desfășurare a examenelor de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat pentru dobândirea cetățeniei și obținerii permisului de ședere permanentă în Republica Moldova a fost reluat.

Ca urmare a promovării examenului, au fost perfectate 55 de confirmări pentru candidații, care au susținut examenul de cunoaștere a limbii de stat pentru obținerea permisului de ședere permanentă în Republica Moldova și 95 de confirmări pentru candidații, care au susținut examenul de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat pentru dobândirea cetățeniei.

În anul 2021, pentru susținerea examenelor de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii de stat pentru dobândirea cetățeniei și obținerii permisului de ședere permanentă în Republica Moldova s-au înscris 350 de solicitanți.

3.10. Promovarea și asigurarea educației incluzive

Pe parcursul anului 2021, cu sprijinul Proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”, au fost dotate 100 de Centre de Resurse pentru Educația Incluzivă din 100 de instituții de învățământ general cu materiale de predare, învățare și echipament specializat pentru copiii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități.

Pentru dotarea celor 100 de Centre de Resurse pentru Educația Incluzivă au fost alocate 19117249,64 lei, 191062,77 lei pentru un Centru de Resurse pentru Educația Incluzivă dintr-o instituție de învățământ cu predare în limba română și 191748,56 lei pentru un Centru de Resurse pentru Educația Incluzivă dintr-o instituție de învățământ cu predare în limba rusă.

Peste 1700 de copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități (deficiențe senzoriale, dificultăți de învățare, dislexie, ADD, ADHD, autism, Sindrom Down, deficiențe fizice, de comunicare etc.) după caz, și alți copii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități din instituțiile de învățământ din raioane vor beneficia de pachetul de materiale didactice și echipament specializat.

Lotul de echipament specializat pentru elevii cu cerințe educaționale speciale și/sau dizabilități, inclusiv cu dizabilități senzoriale, include: echipament IT, cărți audio, tastaturi adaptate (cu taste mari pentru copiii cu deficiențe de vâz), echipament auditiv (dispozitiv auditiv FM; transmițător FM pentru cadrul didactic; trusa de îngrijire PHONAK, softuri educaționale pentru dezvoltarea limbajului, abilităților de scris-citit, cuvinte și coduri magnetice pentru alcătuirea cuvintelor, propozițiilor cu ajutorul Pixului vorbitor etc.).

În perioada septembrie-noiembrie 2021, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică a organizat activități de instruire pentru circa 200 de specialiști din structurile raionale/municipale de asistență psihopedagogică și cadrele didactice de sprijin din instituțiile de învățământ general care au beneficiat de echipamente specializate în vederea aplicării în practica educațională a acestora, conform necesităților copiilor cu cerințe educaționale speciale.

În perioada mai-iulie 2021, 450 de cadre didactice de sprijin și psihopedagogi care lucrează cu elevii cu dizabilități și cerințe educaționale speciale au participat la formarea continuă în domeniul educației incluzive și individualizării procesului educațional. Acțiunea a fost realizată cu implicarea a 20 de formatori naționali din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică, instruiți și ei inițial în baza unui curs structurat. Activitatea a fost organizată în cadrul proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”, implementat de MEC și finanțat de Banca Mondială.

Consilierea și ghidarea în carieră a tinerilor cu dizabilități a fost posibilă datorită pregătirii profesioniștilor în domeniu, dar și mediului școlar și familial. În perioada octombrie-noiembrie 2021, 212 cadre didactice, psihologi școlari, specialiști din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică au participat la cursuri de pregătire în vederea consolidării rolului lor în consilierea și ghidarea în carieră, dar și în realizarea tranziției de la școală la muncă mai eficientă pentru persoanele cu dizabilități. Instruirile au fost organizate de către Ministerul Educației și Cercetării în comun cu Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică și Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Activitățile de instruire au avut loc în cadrul proiectului „Parteneriat transfrontalier pentru ghidarea în carieră incluzivă” nr. 2SOFT/1.1/145, implementat de Keystone Moldova în parteneriat cu Fundația „Alături de Voi” România, finanțat de Uniunea Europeană, în cadrul Programului Operațional Comun România – Moldova 2014-2020, prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate (ENI).

Totodată, a fost realizată cu ajutorul unui instrument validat - Testul JVIS cu implicarea specialiștilor profesioniști din SAP-uri, consilierea și orientarea profesională calificată a circa 950 de elevi cu cerințe educaționale speciale și vulnerabili, absolvenți ai treptelor gimnaziale și liceale. În acest context, au fost licențiați și formați în aplicarea instrumentelor de orientare profesională JVIS/RIASEC 72 de specialiști psihologi/psihopedagogi din cadrul serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică, au fost procurate teste licențiate și 36 de computere. Acțiunea a fost implementată în

cadrul proiectului „Dezvoltarea serviciilor de consiliere calificată și orientare profesională pentru elevi în cadrul structurilor de asistență psihopedagogică”, în parteneriat cu Asociația Obștească „DEMOS” (Edineț) și în consorțiu cu „Agenția de Dezvoltare Rurală Centru” (Orhei) în proiectul „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o economie verde”, implementat de Agenția Germană pentru Cooperare (GIZ) în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, cu sprijinul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC).

În luna aprilie 2021, circa 100 de profesioniști din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică și din organele locale de specialitate în domeniul învățământului au beneficiat de instruire în vederea fortificării cunoștințelor în domeniul prevenirii și combaterii bullying-ului în școli. Activitatea de instruire a fost implementată de *Terre des hommes Moldova*, cu susținerea UNICEF Moldova și ChildHub în cadrul proiectului „Eforturi comune pentru combaterea bullying-ului în Moldova”.

Au fost organizate în jur de 50 de activități de dezvoltare de competențe pentru circa 65 psihologi și psihopedagogi, printre care:

- 36 webinare online pentru psihologi și psihopedagogi din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică, cu genericul „Specificități, aplicații și intervenții psihologice clinice în tulburările mintale și de comportament la copii și adulți”, activitate realizată de MEC, în parteneriat cu proiectul moldo-elvețian MENSANA „Suport pentru reforma serviciilor de sănătate mintală în Moldova”;
- 16 webinare de instruire „Susținerea psihoemoțională și psihoeducația. Fortificarea capacității de consiliere. Sindromul de ardere profesională, oboseala cronică și mecanisme de depășire a stresului, tehnici și strategii de menținere”, pentru circa 500 de psihologi din structurile de asistență psihopedagogică și din instituțiile de învățământ general, organizate la inițiativa MEC și OMS (ordinul MEC nr. 1232 din 10.09.2021);
- 38 de specialiști din cadrul serviciilor municipale/raionale de asistență psihopedagogică /SAP/ au devenit formatori locali în implementarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 143 din 12.02.2018. În acest mod sunt coordonate acțiunile între sectoare pentru a asigura protecția drepturilor copiilor și bunăstarea lor, în scopul soluționării prompte a îngrijorărilor ce țin de bunăstare, precum și a prevenirii riscului de violență asupra copiilor. Acțiunea a fost desfășurată de AO „Parteneriate pentru fiecare copil” în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării în cadrul proiectului susținut de UE - "Edificarea unei societăți în care fiecare fată și băiat își realizează potențialul la maxim cu respect și demnitate".

Activitatea de monitorizare și suport metodologic a structurilor de profil, realizată de Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, a cuprins 18 ședințe de monitorizare care au vizat circa 125 de specialiști din 18 servicii raionale/municipale de asistență psihopedagogică, 6 ședințe cu 35 de șefi ai structurilor, precum și 9 webinare pentru 20 de tineri specialiști SAP; 10 webinare pentru 170 de cadre didactice din învățământul general și structurile raionale/municipale de asistență psihopedagogică în domeniul autismului; 3 webinare online pentru circa 140 de specialiști SAP și cadre didactice de sprijin, specialiști de profil din instituțiile de învățământ care se atestază în sesiunea 2020-2021, în vederea susținerii probei practice.

O altă activitate a constat în elaborarea și implementarea unei componente a Programului de suport pentru cadre didactice, elevi și părinți „Sunt BINE în școala mea”(continuitate a Programului „Aleg să fiu bine”), precum și a Planului de sesiuni live cu privire la menținerea bunăstării psiho-

emoționale în contextul pandemiei de COVID-19. Programul a fost lansat de către Ministerul Educației și Cercetării cu susținerea Fondului ONU pentru Populație (UNFPA) și în colaborare cu AO Centrul Media pentru Tineri, implicat în gestionarea sesiunilor live pe pagina de Facebook a MEC, în perioada 02 – 30 noiembrie 2021. Programul s-a desfășurat în 5 sesiuni la diverse subiecte de discuții:

- Prima sesiune – *Reziliența în mediul școlar*, fiind orientată spre evidențierea practicilor bune din instituțiile de învățământ general, în care persistă activități pentru susținerea cadrelor didactice în depășirea problemelor psihologice cu care se confruntă. Participanți la sesiune, psihologii profesioniști au venit cu recomandări pentru personalul didactic și nedidactic, în scopul prevenirii arderii profesionale și gestionării emoțiilor.
- A doua sesiune – *Comunicare eficientă cadru didactic – elev*, a scos în evidență anumite metode și tehnici prezentate de specialiști și utilizate în relaționarea și comunicarea cadrelor didactice cu adolescenții care, prin particularitățile specifice vârstei, pot crea impedimente în comunicarea eficientă.
- A treia sesiune - *Cum cultivăm inteligența emoțională*, s-a axat pe descrierea emoțiilor, trăite de copii la școală, în diverse situații care pot influența dezvoltarea psiho-emoțională. Cadrele didactice au venit cu sugestii de tehnici și metode de dezvoltare a capacității de procesare și învățare emoțională.
- A patra sesiune - *Comunicarea asertivă cu adolescenții în familie*, a fost bazată pe oferirea sugestiilor cu caracter practic pentru părinți în situații concrete.
- A cincea sesiune - *Învăț să procesez volume mari de informație, selectând după priorități și necesități*, a pus accent pe oferirea unor repere pentru cadrele didactice și manageriale cu privire la procesarea, selectarea, ordonarea informațiilor diverse cu care se confruntă în practica educațională.

La toate sesiunile live au participat cadre didactice, elevi, părinții și toți cei interesați de tematicile propuse pentru discuții, pentru a înțelege care sunt provocările și modalitățile de îmbunătățire a stării emoționale în contextul crizei pandemice.

Promovarea rolului educației incluzive în asigurarea șanselor egale la educație de calitate pentru toți copiii. Provocările și perspectivele de dezvoltare a asistenței psihopedagogice pentru o incluziune educațională de calitate la nivel național, în baza experienței raionului Florești, a fost subiectul discutat la 15 decembrie 2021, în cadrul Forumului regional „Asistența psihopedagogică - element esențial în incluziunea educațională de calitate. Succese. Provocări. Perspective”, la care au participat reprezentanții autorităților publice centrale și locale, partenerii de dezvoltare, profesori și educatori din cadrul instituțiilor din educație și părinți. Evenimentul a avut loc în contextul de prioritizare a asigurării dreptului la educație pentru toți copiii, promovare a serviciilor de suport în incluziunea educațională, consolidării mecanismelor intersectoriale de abordare a copilului cu cerințe educaționale speciale și dezvoltării parteneriatelor. Forumul este parte a Proiectului Dezvoltarea unui nou program și promovarea educației incluzive în Republica Moldova, realizat de către Ministerul Educației și Cercetării (prin intermediul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică), cu susținerea UNICEF.

3.11. Învățământul extrașcolar

Educația extrașcolară este parte componentă a sistemului de învățământ din Republica Moldova și o formă a educației reglementată de Codul educației nr. 152/2014.

Pe parcursul anului 2021, printre activitățile de succes în domeniul educației extrașcolare pot fi menționate:

- 1) Elaborarea și aprobarea *Curriculumului de bază pentru educația și învățământul extrașcolar din Republica Moldova, pe domenii de activitate* (Ordinul nr. 914 din 16.07.2021 al Ministrului educației, culturii și cercetării);
- 2) Cartografierea serviciilor educaționale extrașcolare. Studiul și raportul a fost elaborat de Magenta Consulting SRL, mai 2021;
- 3) Organizarea seminarului național instructiv-practic cu genericul: „Recomandări metodologice cu privire la aplicarea Regulamentului de atestare a cadrelor didactice”, 702 cadre didactice/manageriale instruite, 7654 de beneficiari indirecti;
- 4) Organizarea mesei rotunde „Educația ecologică”, desfășurată în parteneriat cu Centrul de învățământ general și extrașcolar „A.A. Pinsky” din cadrul Institutului Educației de pe lângă Institutul Național de Cercetare „Școala superioară de economie” din Federația Rusă, 580 de beneficiari direcți;
- 5) Organizarea seminarului metodic „Scrierea unui articol științific – abordare practică”, 20 octombrie 2021, 300 de beneficiari direcți;
- 6) Organizarea ședințelor de consultare, dezbateri și înaintarea propunerilor cu privire la curricula pentru educația și învățământul extrașcolar, 10 ședințe, 813 cadre didactice, manageriale și specialiști din OLSDÎ;
- 7) Organizarea și desfășurarea Galei de excelență în învățământul extrașcolar din Republica Moldova, **28** de instituții de învățământ extrașcolar din **21** de unități administrativ- teritoriale și **32** de cadre didactice. Impact video Gala Excelența în învățământul extrașcolar **3200** de vizualizări, **10400** impact;
- 8) Elaborarea Revistei electronice a practicilor bune în domeniul extrașcolar. Revista include articole din cadrul instituțiilor extrașcolare din Republica Moldova și România, 4 numere;
- 9) Elaborarea proiectului Regulamentului-tip de organizare-funcționare a instituției de educație și învățământ extrașcolar;
- 10) În contextul programelor de dezvoltare a competențelor antreprenoriale și IT ale tinerilor au fost organizate webinarul „Utilizarea platformei GeoGuessr”(68 de beneficiari direcți); Tabăra de vară „The School of Young Entrepreneurs”, implementat alături de Fundația pentru Educația Non-formală și susținut de Agenția Austriacă pentru Dezvoltare cu 30 de participanți direcți din 22 de localități din țară; Tabăra de vară cu sejur de zi „Summer camp”, desfășurat de Organizația Non-Guvernamentală „Consiliul Local de Tineret din Bubuieci”, cu 20 de participanți direcți;
- 11) Implementarea acțiunilor de stimulare a implicării, participării democratice, responsabilității pentru mediu și respect pentru tradiții a copiilor și tinerilor la nivel național: Concursul Republican al proiectelor ecologice „UP!Eco”, ediția a VII-a, la care au participat 400 de copii și tineri; *Consiliul Național al Elevilor*, 4 ateliere, 4 rapoarte, 1 raport privind Chestionarul despre educația pe timp de pandemie, completat de peste 12 000 de elevi; *Aventura de Crăciun-7*” (online 8 videoclipuri surprize); *Ziua Internațională de Ocrotire a Copilului*, 1 site creat „Orășelul Copilăriei”- online www.1iunie.artico.md/, 1 tombolă de sărbătoare; 791 de utilizatori unici, 1 concert offline: beneficiari direcți: 150 de copii; 4 ateliere de creație, 100 de beneficiari direcți;
- 12) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul Cultură și Societate la nivel național: Concurs de limbi străine „*A Chance, Une Chance , Eine Chance*”, 162 de lucrări în

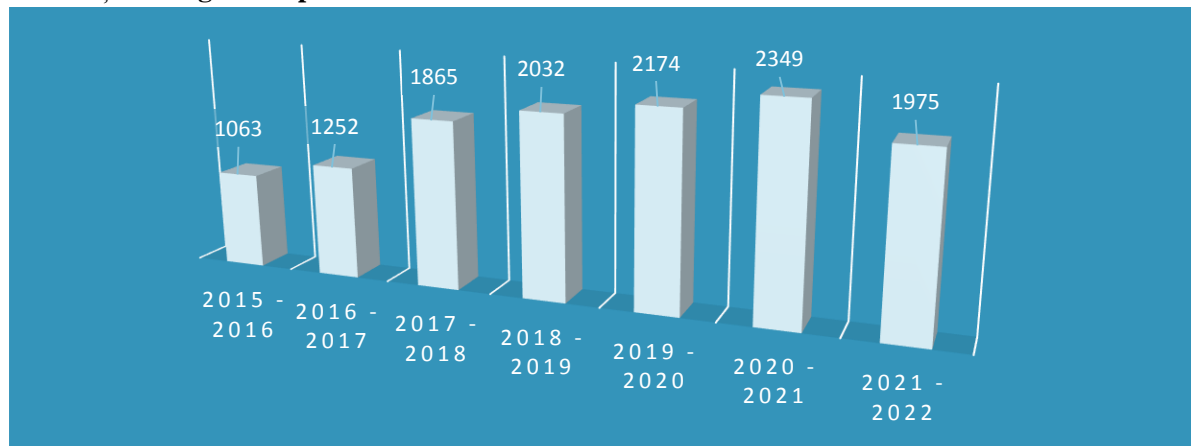
- limbile engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă); Concurs Republican „*Limba noastră-i o comoară*”, 80 de lucrări; Turnamentul Național în Drepturile Copilului/Omului, 1105 de participanți; Campanie de informare „*Fă Voluntariat Informat*”, 61 de voluntari instruiți, 16 sesiuni (293 de elevi instruiți); Proiect de promovare a diversității multiculturale „*International Language Cafe*”, 249 de beneficiari direcți; Proiect de promovare a educației artistice și istorice prin cunoașterea locurilor arhitecturale ale lumii World Wild Quest, 357 de beneficiari direcți;
- 13) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul cultural-artistic la nivel național: Concurs republican coregrafic „*ARTico Dance 2021*”, 1500 de copii; Concurs republican de interpretare vocală pentru copii și tineri „*Muzicanții veseli*”, 129 de participanți; Concurs republican de arte plastice și artizanat „*Lumea în viziunea copiilor*”, ediția a XIV-a, 501 de participanți, 218 cadre didactice; Ateliere de creație cu genericul: „*Miros de primăvară*”, 3 ateliere de creație (online), 13429 de vizualizări;
- 14) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul sport și turism la nivel național: Competiție republicană la șah „*În lumea șahului*”, 60 de participanți; competiție republicană de turism montan „*Cupa Artico*”, 80 de participanți; competiție republicană de turism pedestru „*Cupa Salicov*”, 100 de participanți; Festival Național „*Familia sportivă*”, 72 de participanți; 18 familii;
- 15) Implementarea acțiunilor de stimulare a performanțelor în domeniul STEM la nivel național: Proiect de promovare a educației în domeniul STEM Hackathon „*REClama*” junior, 120 de elevi și 46 de cadre didactice beneficiari direcți;
- 16) Implementarea proiectelor internaționale Erasmus+: Proiectul „*Little voice*”, Proiectul „*Let’s talk about sex*”, Proiectul „*Living Library - A Tool for Remembrance*”.

3.12. Dezvoltarea resurselor umane în învățământul primar și secundar general

3.12.1. Asigurarea cu cadre didactice și de conducere

În anul de studii 2021 - 2022, conform informațiilor prezentate de OLSDÎ, numărul posturilor didactice vacante din instituțiile de învățământ general din republică a constituit 1975 (Figura 14).

Figura 14 . Distribuția numărului de posturi didactice vacante pe perioadă nedeterminată în instituțiile de învățământ general pentru ultimii ani

Sursa: Diagramă elaborată de MEC, în baza datelor prezentate de către OLSDÎ

În perioada de referință se constată menținerea discrepanțelor semnificative privind numărul de posturi didactice vacante pe perioadă nedeterminată la disciplinele de studii. Astfel, conform datelor procesate, în anul de studii 2021–2022, la fel ca și în anii precedenți, se constată o criză acută de educatori, învățători, profesori de matematică, profesori de limba și literatura română, fizică, educație fizică, limba engleză/franceză, istoria românilor și universală, chimie, biologie, conducători muzicali.

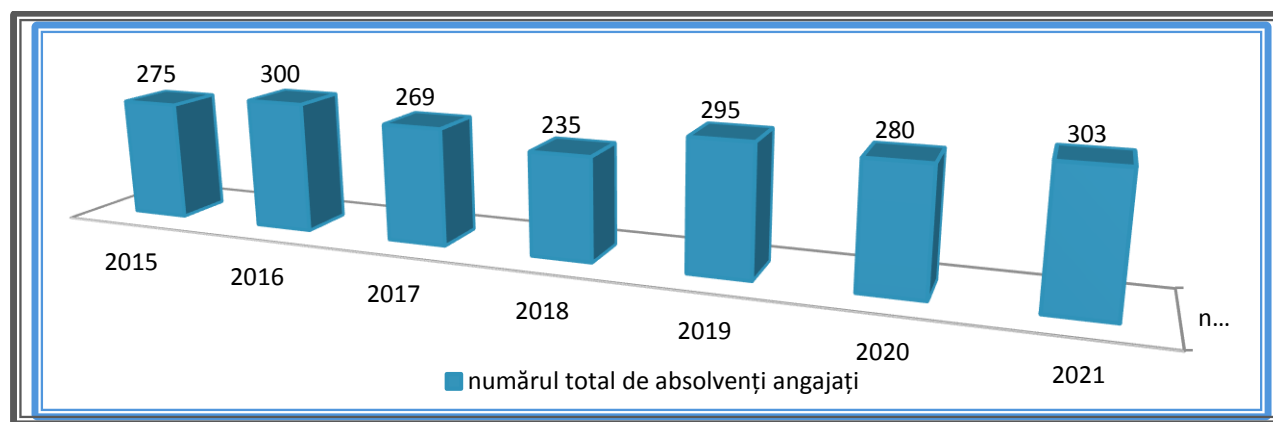
În vederea asigurării instituțiilor de învățământ cu personal didactic, s-a stabilit o conlucrare între MECC, OLSDÎ și instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat referitor la necesarul de cadre și numărul absolvenților programelor de studii cu profil pedagogic.

Astfel, în anul 2021, din numărul total de **1030** de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență și master și profesional tehnice în domeniul „Științe ale educației”, au fost repartizați în instituții de învățământ 591 de persoane (51%), dintre care:

- 450 (76%) de absolvenți din instituțiile de învățământ superior și
- 137 (24%) de absolvenți din instituțiile de învățământ profesional tehnic.

În anul 2021, din numărul total de absolvenți cu profil pedagogic repartizați, în instituții de învățământ s-au angajat 303, ceea ce constituie 51,2 % (Figura 15).

Figura 15. Evoluția angajării de facto a tinerilor specialiști în perioada anilor 2015 -2021

Sursa: Diagramă elaborată de MEC în baza datelor și informațiilor prezentate de ÎIS, ÎIPT și OLSDÎ

Conform datelor înregistrate, în anul 2021 se constată o ușoară creștere a numărului total de absolvenți angajați prin repartizare de către minister față de ultimii trei ani. Totodată, datele relevă că circa 65% dintre absolvenți s-au angajat în instituții de învățământ din mediul urban și 35% în mediul rural.

Acțiuni de motivare și susținere a cadrelor didactice debutante

În perioada de referință, cadrele didactice debutante au fost încurajate și susținute să se dezvolte profesional, să beneficieze de formări gratuite, să solicite evaluare pentru conferirea gradului didactic. În acest sens, menționăm factorii motivaționali principali care au determinat absolvenții programelor de studii superioare de licență și master și profesional tehnice în domeniul „Științe ale educației” să se încadreze în instituțiile de învățământ general, după cum urmează:

- Regulamentul de atestare a cadrelor didactice din învățământul general, profesional tehnic și din cadrul serviciilor de asistență psihopedagogică oferă posibilitatea de a accede la grad didactic după doi ani de la inserția în câmpul muncii, dacă tinerii specialiști dețin diplomă de licență, și după un an, dacă dețin diplomă de master. Accederea la gradul didactic doi aduce cu sine un spor la salariu în mărime de 30%;

- majorarea indemnizației pentru tinerii specialiști angajați, conform repartizării, în instituțiile de învățământ (120 mii lei față de 45000, pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior, și 96 mii lei, față de 36000, pentru absolvenții instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar);

- reglementarea extinderii perioadei de angajare conform repartizării de către minister a tinerilor specialiști din domeniul *Educație*, nu doar în anul absolvirii, dar în primii trei ani după absolvirea instituției de învățământ superior sau profesional tehnic;

- repartizarea în câmpul muncii, în funcție de necesitățile statului, a absolvenților programelor din domeniul *Educație*, indiferent de forma de învățământ și forma de finanțare a studiilor. Astfel, absolvenții programelor de studii superioare și profesionale tehnice postsecundare și postsecundare nonterțiare acreditate care au studiat cu frecvență redusă, precum și doritorii, care au studiat în baza taxei de școlarizare, pot fi repartizați în câmpul muncii și beneficia de indemnizație. De asemenea, accentuăm că absolvenții repartizați de către Minister în instituții de învățământ din mediul rural și centre raionale beneficiază de compensarea cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică;

- reducerea normei didactice la 75% pentru cadrele didactice tinere din instituțiile de învățământ general cu păstrarea salariului de funcție (în loc de 35 ore pe săptămână, aceștia vor activa 27 ore, respectiv, norma didactică se va reduce, de la 18 la 14 ore/săptămână);

- încurajarea și susținerea cadrelor didactice debutante pentru dezvoltarea profesională continuă prin posibilitatea de a accede la grad didactic: după doi ani de la încadrarea în câmpul muncii, pentru deținătorii diplomei de licență, și după un an - pentru deținătorii diplomei de master. Accederea la gradul didactic doi aduce cu sine avansarea cu 5 clase în grila de salarizare;

- la nivel de autorități publice locale se fac și alte înlesniri pentru tinerii specialiști. De exemplu, unele primării suportă cheltuielile pentru deplasarea spre și de la școală etc.

Studentii și elevii programelor de studii superioare profesionale tehnice în domeniul „Științe ale educației”, de asemenea, beneficiază de unele înlesniri:

Astfel, sunt înmatriculați la programele de studii, domeniul *Educație*, pe locuri cu finanțare de la bugetul de stat, în primul rând, tineri care au aplicat la concurs în baza recomandării la studii, eliberate de OLSDÎ sau de Consiliile raionale/municipale și cei care provin din familii de pedagogi.

Acestor categorii de tineri li se asigură:

- cămin pe toată perioada de studii;
- stagii de practică în cadrul instituțiilor de învățământ (acest lucru e benefic, deoarece practica se realizează în cadrul instituției de învățământ unde absolventul poate fi repartizat la muncă);
- angajare garantată în câmpul muncii;
- majorarea burselor de studii (categoriile I, II, III), sociale și de merit pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, inclusiv la programele de studii, domeniul *Educație*;
- bursă majorată etc.

De asemenea, pe parcursul anului, în contextul crizei acute de personal didactic, Ministerul Educației și Cercetării a monitorizat și coordonat, dar și a realizat activități pentru promovarea și

sporirea atractivității profesiei de pedagog în rândul tinerilor, determinarea acestora să aplice la facultăți pedagogice, precum și susținerea și motivarea profesorilor să rămână în sistem.

Ca urmare a activităților realizate, studenții-absolvenți au fost informați despre politicile de stat privind drepturile și garanțiile tinerilor specialiști încadrați în instituțiile de învățământ general, despre facilitățile oferite de guvern în scopul atragerii tinerilor către profesia didactică. Organele locale de specialitate în domeniul învățământului au fost ghidate și informate despre corectitudinea implementării legislației cu privire la angajarea și motivarea tinerilor specialiști în domeniul „Științe ale educației”. În rezultatul activităților desfășurate, cadrele de conducere din instituțiile de învățământ general s-au informat cu privire la facilitățile de care pot beneficia elevii-absolvenți atunci când aleg să depună dosarele de admitere la specialități în domeniul educației.

Totodată, în cadrul evenimentelor organizate, au fost promovate bunele practici și istoriile de succes din domeniul educației etc.

Astfel, au fost realizate următoarele activități:

- 1) seminarul republican tematic cu participarea reprezentanților organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, a instituțiilor de învățământ superior și instituțiilor de învățământ profesional tehnic care oferă programe de studii în domeniul „Științe ale educației” (nr. 03/2-09/2337 din 18.05.2021, comunicat de presă: mecc.gov.md/ro/content/imj);
- 2) întâlnirea cu absolvenții pedagogi din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, (eveniment public realizat on-line, 21.04.2021);
- 3) evenimentul public de prezentare a „Ghidului tânărului specialist din educație”, organizat în parteneriat cu Federația Sindicală a Educației și Științei și Primăria mun. Chișinău; 28 mai 2021;
- 4) elaborarea și expedierea materialului către 35 Administrații Publice Locale de nivelul al doilea (OLSDÎ), și ale UTA Găgăuzia privind eliberarea scrisorilor de recomandare tinerilor care doresc să depună dosarele la specialitățile din domeniul *Științe ale educației*;
- 5) evenimentul public „Profesia de pedagog contează. Inserția profesională a cadrelor didactice debutante. Drepturile și garanțiile tinerilor specialiști încadrați în instituțiile de învățământ din municipiul Chișinău în anul de studii 2021-2022” (la eveniment au participat 145 de cadre didactice debutante. Data: 30.11.2021, link-ul: <https://meet.google.com/ttu-ydud-vqj>).

3.12.2. Motivarea cadrelor didactice

În scopul motivării cadrelor didactice pentru dezvoltarea profesională și creșterea în clasa de salarizare, în anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a acordat suport metodologic pedagogilor, care au solicitat conferirea/confirmarea gradelor didactice, privind procedura de atestare la etapa republicană, în baza criteriilor de evaluare prevăzute de Regulamentul de atestare, care a fost în primul an de implementare.

Astfel, în perioada 19-23.04.2021, Ministerul a organizat sesiuni de formare online pentru 1063 de cadre didactice care s-au atestat la disciplinele școlare și de profil.

În scopul prevenirii contaminării cu virusul COVID-19, pe parcursul lunii iunie 2021, MEC a organizat sesiunea republicană de atestare în format online. Prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 611 din 26.05.2021, au fost constituite 31 de comisii republicane la disciplinele școlare și de profil care au evaluat prestația celor 1063 de cadre didactice și de conducere în cadrul susținerii Interviuului de evaluare a competențelor profesionale pentru conferirea/confirmarea gradelor didactice și manageriale unu și superior.

În anul 2021, au fost conferite/confirmate grade didactice și manageriale de către Ministerul Educației și Cercetării și Organele locale de specialitate în domeniul învățământului pentru 8766 de

cadre didactice și de conducere, cu 1938 mai multe față de anul 2020 (6828), și în creștere cu 1964 comparativ cu anul 2019 (6802).

În comparație cu anii 2019 și 2020, în 2021 a crescut considerabil numărul cadrelor didactice deținătoare de grade didactice, cu peste 22,5 %.

Se constată, că prin noul sistem de atestare, care asigură creșterea profesională și avansarea în carieră, a fost asigurată:

1) motivarea cadrelor didactice de a se reîncadra în sistemul educațional, după o perioadă de absență, prin crearea posibilității de a le conferi gradul didactic deținut anterior, al cărui termen de valabilitate a expirat;

2) motivarea cadrelor didactice de a crește în cariera didactică și în clasa de salarizare prin extinderea posibilităților de a accede la gradul didactic I sau superior, cu titlu de excepție, în baza principiului meritocratic;

3) motivarea metodiștilor de a se menține în sistemul educațional prin conferirea gradului didactic deținut la disciplina predată.

Pentru sporirea prestigiului profesiei de pedagog, stimularea activității creative, promovarea experienței avansate și inovatoare, precum și motivarea pentru autoformare și evoluția în cariera didactică, Ministerul Educației și Cercetării desfășoară anual concursul republican „Pedagogul anului”. Concursul se desfășoară pe 3 categorii:

- Educatorul anului;
- Învățătorul anului;
- Profesorul anului.

În anul 2021, prin Ordinul nr. 438 din 26.04.2021 al ministrului educației, culturii și cercetării a fost constituită comisia republicană de concurs și stabilită perioada de desfășurare a etapei a treia (republicană) a concursului în 2 faze:

Faza I: 29 aprilie – 7 mai 2021 (evaluarea dosarelor)

Faza II: 11 mai - 21 mai 2021 (evaluarea probelor: Ora publică, Proba de ingeniozitate ad-hoc, Tema pentru acasă – discursul „În numele viitorului”).

La etapa republicană a concursului au participat 55 de cadre didactice:

- 14 educatori;
- 20 de învățători;
- 21 de profesori.

Pentru fiecare categorie de concurs au fost desemnați 3 câștigători.

Astfel, deținătorilor premiului I de la fiecare nominalizare li s-a acordat trofeul „Pedagogul anului” și câte un premiu bănesc în valoare de 50 000 de lei.

Deținătorii premiului II au beneficiat de câte un premiu în valoare de 25 000 de lei și au primit Diploma de onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

Deținătorilor premiului III li s-a oferit câte un premiu în valoare de 15 000 de lei și Diploma de onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

Totodată, învingătorilor li s-a acordat gradul didactic următor celui pe care l-au deținut sau li s-a confirmat gradul didactic superior (pentru cadrele didactice care au deținut gradul didactic superior).

3.12.3. Formarea continuă a cadrelor didactice și manageriale

În scopul asigurării dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice și manageriale în anul 2021, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a emis Ordinul nr. 1469 din 31.12.2020 *Cu privire la organizarea formării profesionale continue a cadrelor didactice și manageriale în anul 2021.*

Astfel, începând cu data de 02 ianuarie 2021, cadrele didactice și manageriale au urmat stagii de formare continuă în baza programelor autorizate provizoriu/acreditate în cadrul celor 13 Centre de Formare Continuă evaluate extern de către ANACEC.

Pe parcursul anului 2021, aproximativ 15 442 de cadre didactice și de conducere și-au dezvoltat competențele profesionale prin participare la stagiile de formare continuă și recalificare profesională în cadrul Centrelor de formare.

Formabilii au fost în drept să selecteze prestatorul de servicii de formare profesională continuă în baza criteriului de calitate prin alegerea programelor de formare profesională continuă acreditate/ autorizate provizoriu. Pe pagina oficială a Ministerului poate fi vizualizată baza de date, actualizată continuu, a programelor de formare continuă oferite de persoane juridice atât de drept privat, cât și public, autorizate pentru funcționare provizorie/acreditate prin decizia ANACEC și ordinul MECC.

Totodată, în cadrul celor 35 de organe locale de specialitate în domeniul învățământului au fost organizate peste 1590 de sesiuni de formare, seminare, mese rotunde etc, în baza necesităților de formare a cadrelor didactice și de conducere, la care au participat 119482 de pedagogi și manageri din sistemul educațional.

Pe parcursul anului de studii 2021-2022, în perioadele iulie – august și octombrie – decembrie, au fost formate, online, 701 de cadre de conducere din instituțiile de învățământ primar și secundar privind implementarea Standardelor de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general, cu susținerea financiară a proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”.

În perioada octombrie – decembrie 2021, au fost formate, online, 1150 de cadre didactice din instituțiile de învățământ primar și secundar privind implementarea Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, cu susținerea financiară a proiectului „Reforma Învățământului în Moldova”.

3.13. Prevenirea violenței, discriminării și activitatea de intervenție în cazurile de abuz față de copil

Pe parcursul ultimilor 7 ani, în colaborare cu partenerii de dezvoltare, în special cu CI La strada, au fost realizate multe sesiuni de formare, webinare tematice, ateliere de lucru pentru cadre didactice și părinți, lansate campanii, formată o comunitate a cadrelor didactice „Intersecție”, organizate concursuri pentru cadre didactice și elevi privind siguranța în mediul online etc. În anul 2020, în parteneriat cu CA Coliseum, Teatrul Național „Mihai Eminescu” și cu susținerea UNICEF Moldova, a fost lansată campania de informare și sensibilizare cu privire la violența copiilor în mediul online și offline, prin prezentarea de spectacole tematice. Din cauza pandemiei, o parte din activitățile planificate pentru anul 2020 au fost realizate în anul 2021.

În acest scop, dar și pentru a cultiva comportamente online sigure și responsabile la copii, pentru a crește nivelul de reziliență a acestora la pericolele din mediul online, pentru a obține o abordare comprehensivă a siguranței online în școală, prin implicarea tuturor actorilor din sistemul educațional, în colaborare cu CI La strada, au fost elaborate *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online*. În acest an de studii, *Standardele* sunt pilotate în 6 instituții de învățământ din țară. După pilotare se vor analiza rezultatele și ulterior, acestea vor deveni obligatorii pentru toate instituțiile de învățământ din țară. În scopul implementării eficiente a acestor standarde, au fost desfășurate sesiuni de formare a cadrelor de conducere, cadrelor didactice și psihologilor școlari. Au fost elaborate, de asemenea, *Ghidul pentru cadrele didactice din învățământul primar și Ghidul pentru cadrele didactice din învățământul gimnazial*.

Implementarea *Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* va contribui și la atingerea obiectivelor stabilite în diverse acte normative naționale, dar și angajamente internaționale, precum:

- *Convenția de la Lanzarote*, ratificată de Republica Moldova în anul 2012, implementarea căreia constituie un angajament asumat pentru țară;
- Realizarea *Obiectivelor de dezvoltare durabilă*, nr. 4, „Educație de calitate”, și nr. 16 „Stoparea abuzului, neglijării, exploatării, traficului și tuturor formelor de violență și tortură a copiilor”;
- *Strategia europeană pentru un internet mai bun pentru copii – document-cheie de politici la nivel European* (aprobată în anul 2012);
- *Cadrul European pentru organizațiile educaționale competente online (DigCompOrg), SELFIE*;
- *Recomandarea Comitetului de Miniștri pentru promovarea educației privind cetățenia digitală*, prin care statele membre ale CoE, inclusiv Republica Moldova, sunt încurajate să își revizuiască legislația, politicile și practicile pentru promovarea educației privind cetățenia digitală.

3.14. Parteneriate în oferirea unei educații de calitate

La data de 28 martie 2021, a fost semnat Memorandumul de colaborare între Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea (Jeju POE) și Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) cu privire la cooperarea în domeniul TIC. În cadrul Memorandumului, se presupune organizarea în comun a sesiunilor de formare pentru cadrele didactice de informatică și dotarea instituțiilor din Republica Moldova cu computere. În cadrul Memorandumului, în anul 2021 au fost organizate în comun 3 sesiuni de formare pentru cadrele didactice de Informatică din Republica Moldova și primite 200 de computere, 58 de tablete PC și 65 de seturi educaționale de coding (Halocode AI Makers Kits) pentru dotarea instituțiilor din Republica Moldova cu echipament digital. De asemenea, pe lângă sesiunile de formare și dotarea cu computere, Republica Coreea a realizat următoarele:

- a dotat CTICE cu drone și seturi de roboți pentru a asigura formarea cadrelor didactice (2020, 2021);
- a donat măști de protecție pentru elevi (20000 de unități în 2020 și 20000 de unități în 2021);
- a invitat elevii din Republica Moldova să participe la concursul de aplicații mobile ”e_Icon World Contest” (online, 2021);
- a invitat elevii la forumul Jeju Youth International Forum (online, 2020, 2021);
- a invitat cadrele didactice din Moldova, beneficiare de formări organizate de colegii din Coreea la Forumul EdTech 2021 (online, septembrie 2021);
- a invitat cadrele didactice, beneficiare de formări organizate de colegii din Coreea, la KLIC Global Workshop (online, 25 noiembrie 2021).

La 26 iunie 2021, Ministerul Educației și Cercetării din Republica Moldova, Proiectul de Competitivitate din Moldova, Proiectul Tekwill și companiile de internet și telefonie mobilă, StarNet, Orange, Moldtelecom și Moldcell au semnat Memorandumul de Înțelegere „Susținerea conectivității și utilizarea tehnologiilor digitale în educație”. Obiectivele principale ale parteneriatului public-privat sunt: încurajarea dezvoltării unui ecosistem de educație digitală performant; susținerea școlilor din

Republica Moldova, privind accesul la internet, dotarea cu echipamente digitale și platforme de e-learning; dezvoltarea abilităților digitale ale profesorilor și elevilor, precum și utilizarea tehnologiilor pentru îmbunătățirea proceselor în educație.

În cadrul acestui Memorandum, Centrul de Inovații Digitale în Educație și compania StarNet au lansat, la 09.12.2021, proiectul „Internet Gigabit pentru școala ta”. Obiectivul acestui proiect este de a asigura conectarea școlilor la Internet de mare viteză, fapt ce va permite atât profesorilor, cât și elevilor accesul la diverse instrumente digitale.

În cadrul primei etape, compania StarNet, în calitate de operator, s-a angajat să realizeze următoarele:

- să ofere instituțiilor educaționale pachete speciale de 1 Gigabit cu titlu gratuit pentru perioada de 24 de luni;
- să ofere pentru o perioadă de 24 de luni, 5 pachete speciale, la preț redus, profesorilor și elevilor;
- să ofere asistență necesară pentru buna funcționare și modernizare a sistemului informațional pe tot parcursul derulării proiectului. De asemenea, va asigura blocarea site-urilor interzise, în mod individual, pentru fiecare instituție.

Conectarea se va efectua la solicitarea instituțiilor de învățământ în raza posibilităților tehnice ale companiei StarNet și la prima etapă va fi disponibilă pentru toate instituțiile de învățământ general din Chișinău, Bălți, Cahul, Călărași, Ceadr-Lunga, Cimișlia, Comrat, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Hîncești, Ialoveni, Ocnița, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Ungheni.

În condițiile Memorandumului de Înțelegere, cu oferte speciale vor veni și ceilalți parteneri de dezvoltare și operatorii de servicii internet din Republica Moldova.

Republica Moldova a aderat la programul eTwinning în anul 2013, împreună cu țările din Parteneriatul Estic (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova, Ucraina) și Tunisia.

Participarea Republicii Moldova la programul eTwinning este esențială, întrucât aceasta sprijină implementarea recomandărilor Consiliului Europei (22 mai 2018) privind dezvoltarea celor 8 competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții: competențe de alfabetizare; competențe multilingvistice; competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii; competențe digitale; competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; competențe cetățenești; competențe antreprenoriale; competențe de sensibilizare și expresie culturală.

Participarea personalului didactic la proiectele, activitățile și evenimentele organizate în cadrul programului eTwinning adaugă plusvaloare sistemului educațional din țara noastră, întrucât acestea sprijină dezvoltarea profesională a cadrului didactic, care duce la o cultură mai înaltă a predării, la ridicarea calității demersului educativ, la diversificarea cadrului tradițional de predare cu cele mai noi tendințe din didactică modernă și la formarea deprinderilor de învățare pe parcursul întregii vieți, un element indispensabil unui cadru didactic calificat.

Platforma eTwinning facilitează crearea și desfășurarea parteneriatelor între școlile din Republica Moldova și alte țări membre ale acestei comunități. În cadrul acestor parteneriate se implementează proiecte educaționale comune utilizând mijloacele tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC). De remarcat sunt următoarele date statistice privind participarea Republicii Moldova la platforma eTwinning în 2021 (situația la data de 14.12.2021):

- Cadre didactice participante la programul eTwinning: 1035 de persoane;
- Instituții de învățământ general participante la programul eTwinning: 421;

- Instituții care pregătesc cadre didactice, participante la programul eTwinning: 4 unități;
- Proiecte eTwinning implementate și în derulare în perioada 2013-2021: 2188 proiecte;
- Proiecte eTwinning, implementate în anul de studii 2020-2021, anul calendaristic 2021, deținătoare de Certificat Național de Calitate eTwinning 2021: 130;
- Cadre didactice, care au implementat proiecte eTwinning în anul de studii 2020-2021, anul calendaristic 2021, cărora li s-a acordat Certificatul Național de Calitate eTwinning 2021: 74 persoane;
- Proiecte eTwinning, implementate în anul de studii 2020-2021, anul calendaristic 2021, deținătoare de Certificat European de Calitate 2021: 113 proiecte.

3.15. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare în învățământul primar și secundar general

În anul 2021 a continuat procesul de renovare a 5 instituții de învățământ de către FISM cu susținerea MEC în cadrul Proiectului Reforma Învățământului în Moldova (PRIM).

Au devenit beneficiare ale proiectelor de renovare/construcție a blocurilor sanitare, implementate de către FISM (conform Hotărârii Guvernului nr. 453 din 01.07.2020) 16 instituții de învățământ general.

Pe parcursul anului de studii 2020-2021, pentru prevenirea infecției cu COVID-19 a copiilor și angajaților, în instituțiile de învățământ general publice din bugetul de stat au fost achiziționați 516500 litri de dezinfectanți, în sumă totală de 26 031 600 lei.

Instituțiile de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea sunt finanțate în conformitate cu HG 868/2014. Descreșterea numărului de elevi a cauzat reducerea numărului de clase, respectiv micșorarea normelor didactice și, în consecință, plecarea cadrelor didactice în căutarea unui alt loc de muncă.

În anul de studii 2021-2022, sunt 66 de școli primare cu un număr egal sau mai mic de 41 de „elevi ponderați” și 192 de gimnazii cu un număr egal sau mai mic de 91 de „elevi ponderați”.

În scopul susținerii instituțiilor de învățământ mici, Ministerul a operat în anul 2019 mai multe modificări și completări la Anexa 1 a Hotărârii Guvernului nr. 868/2014, printre care:

1) S-a completat lista noțiunilor cu termenul *filială* și s-a descris modul de calcul al transferurilor categoriale pentru o instituție de învățământ de acest tip. Astfel, ca urmare a deciziei APL, instituțiile mici pot deveni filiale ale unor instituții mai mari. Acest lucru contribuie la soluționarea problemelor privind asigurarea instituțiilor mici cu cadre didactice calificate și permite eficientizarea rețelei de clase în scopul diminuării deficitului bugetar.

2) S-a modificat ponderea din totalul transferurilor categoriale a normativului valoric A (cheltuielile variabile pentru un elev) de la 0,82 la 0,80 și cea a normativului valoric B (cheltuielile fixe pentru o instituție) de la 0,18 la 0,20. Aceste modificări contribuie la creșterea bugetului pentru școlile mici și medii.

3) S-a modificat coeficientul de ponderare pentru treapta primară cu 10 %, astfel coeficientul 0,75 s-a majorat la 0,83. Această modificare, de asemenea, contribuie la creșterea bugetului pentru instituțiile de învățământ care au treapta primară.

Toate aceste modificări au intrat în vigoare la 01.01.2020 și au contribuit la majorarea bugetului școlilor mici și medii, astfel diminuând deficitul bugetar înregistrat.

Cu toate acestea, în continuare unele instituții de învățământ raportează un deficit bugetar, care este cauzat de:

- scăderea numărului de elevi în școli;
- completarea redusă a claselor;
- rata numărului de elevi per cadru didactic și per cadru administrativ foarte joasă etc.

Este important de menționat că odată cu aprobarea bugetelor școlilor în bază de cost standard per elev, fiecare unitate administrativ-teritorială, conform prevederilor HG nr. 868/2014, are dreptul să rezerve mijloace financiare în volum de până la 3% (din totalul de transferuri) pentru formarea componentei UAT (raională) și până la 2% pentru fondul de educație incluzivă.

Repartizarea mijloacelor financiare din componenta raională pentru școli se efectuează, pe parcursul anului, la solicitările argumentate ale acestora, conform regulamentului aprobat și în baza deciziilor consiliilor raionale/municipale. De asemenea, din mijloacele componentei raionale pot fi susținute școlile primare mici.

Suplimentar, pentru instituțiile de învățământ, raioanele primesc de la bugetul de stat din contul transferurilor cu destinație specială resurse financiare pentru:

- alimentația elevilor claselor I-IV pentru dejun cald;
- predarea în limbile minorităților naționale.

Totodată, în anul 2021, în scopul identificării soluțiilor sustenabile, cu suportul UNICEF, au fost contractați 2 experți naționali care asistă Ministerul Educației și Cercetării în procesul de examinare și analiză a formulei de finanțare în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general (Hotărârea Guvernului nr. 868/2014).

4. Învățământul profesional tehnic

Activitățile de bază în domeniul învățământului profesional tehnic s-au centrat pe modernizarea și eficientizarea învățământului profesional tehnic în vederea sporirii competitivității economiei naționale prin asigurarea formării profesionale bazată pe competențe și racordarea acesteia la cerințele pieței muncii.

A fost asigurat cadrul normativ pentru desfășurarea procesului educațional în instituții în conformitate cu măsurile de sănătate publică, în vederea prevenirii și răspândirii infecției cu COVID-19.

4.1. Accesul la învățământul profesional tehnic. Analiza statistică

În anul de studii 2021-2022, ca și în 2020-2021, învățământul profesional tehnic (ÎPT) se realizează în 91 de unități, dintre care 13 centre de excelență (inclusiv o instituție privată), 36 de colegii (inclusiv 6 instituții private) și 42 de școli profesionale. La începutul anului de studii 2021-2022, numărul de elevi în învățământul profesional tehnic a constituit 46,0 mii de persoane (cu 2,5% mai mult comparativ cu anul de studii precedent), inclusiv 12,7 mii de elevi – în centre de excelență, 19,4 mii – în colegii și 13,9 mii – în școli profesionale. Activitatea educațională și de instruire din învățământul profesional tehnic este asigurată de 3,8 mii de cadre didactice (Tabelul 5).

Tabelul 5. Indicatorii principali în învățământul profesional tehnic, pe tipuri de instituții

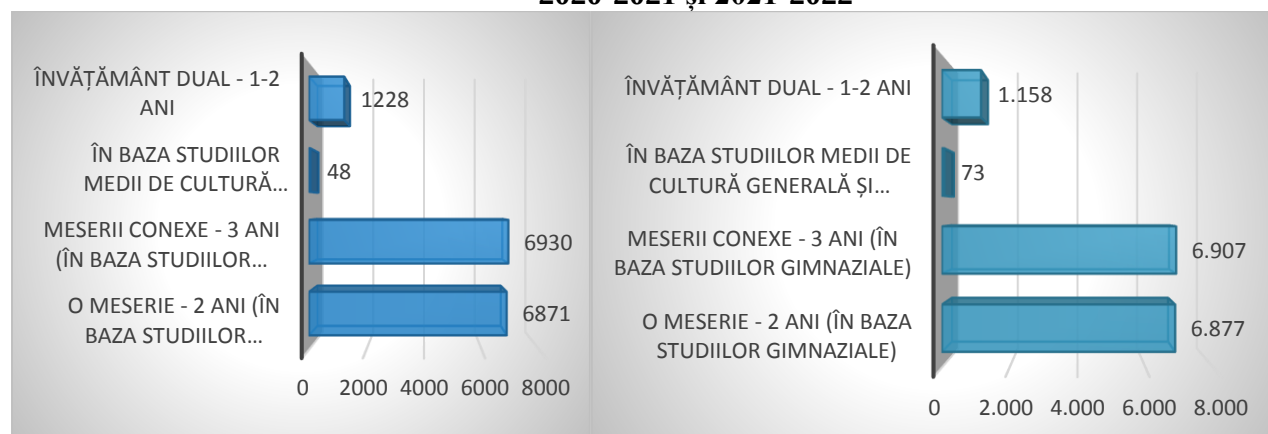
	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Total instituții de învățământ profesional tehnic	106	92	86	86	89	91	91	91
Elevi	47318	46.526	48.791	46.586	44.348	43.564	44.843	45.998
Cadre didactice	4.513	4.227	4.110	4.201	4.069	3.865	3.743	3.757
Școli profesionale	61	46	43	43	42	42	42	42
Elevi	17.508	15.417	17.228	15.436	13.932	13.458	13.880	13.855
Cadre didactice	2.096	1.782	1.709	1.692	1.582	1.470	1.393	1.338
Colegii	45	42	32	32	34	36	36	36
Elevi	29.810	24.641	17.188	17.364	17.379	17.665	18.400	19.401
Cadre didactice	2.417	2.040	1.383	1.485	1.465	1.444	1.359	1.449
Centre de excelență	–	4	11	11	13	13	13	13
Elevi	–	6.468	14.375	13.786	13.037	12.441	12.563	12.742
Cadre didactice	–	405	1.018	1.024	1.022	951	991	970

Sursa: BNS

4.1.1. Învățământ profesional tehnic secundar

Numărul de elevi în învățământul profesional tehnic secundar constituie 15,0 mii de persoane, fiind într-o ușoară descreștere comparativ cu anul de studii precedent (cu 0,1 mii). Din totalul elevilor înscriși în învățământul profesional tehnic secundar, 46,0% urmau instruirea în meserii conexe cu durata de studii de 3 ani, 45,8% – într-o meserie cu durata de 2 ani, 7,7 % urmau învățământul dual cu durata de 1-2 ani, iar 0,5 % – o meserie cu durata de 1 an (Figura 16). Distribuția pe sexe a elevilor din învățământul profesional tehnic secundar relevă o pondere de 73,3% a băieților, precum și o creștere a acestora cu 0,5 puncte procentuale comparativ cu anul de studii 2020-2021.

Figura 16 . Elevi în învățământul profesional tehnic secundar pe programe de studii, 2020-2021 și 2021-2022

Sursa: BNS

În anul de studii 2021-2022, în învățământul profesional tehnic secundar au fost înmatriculați 7,1 mii de elevi, înregistrând o ușoară descreștere față de anul de studii precedent (cu 2,7%). Majoritatea elevilor au fost înmatriculați în baza studiilor gimnaziale (97,2%) și cu finanțare bugetară (95,3%).

Pentru instruirea într-o meserie au optat 3,8 de mii elevi (53,5 %), pentru instruirea la meserii conexe - 2,4 mii de elevi (33,8%), iar 0,8 mii (11,3%) pentru învățământul dual. Comparativ cu anul de studii 2020-2021, numărul elevilor înmatriculați pentru instruirea într-o meserie a crescut cu 2,7%, iar al celor înmatriculați la meserii conexe a scăzut cu 7,7%. Ponderea persoanelor cu studii medii de cultură generală sau liceale care au ales acest nivel educațional a fost de 1,4%.

Cele mai solicitate domenii de educație din învățământul profesional tehnic secundar sunt următoarele: inginerie și activități ingineresti, fabricare și prelucrare, arhitectură și construcții, servicii personale etc. (Tabelul 6).

Tabelul 6. Structura contingentului de elevi din învățământul profesional tehnic secundar pe domenii de educație, 2021-2022

Nr. d/o	Domenii	% din numărul total al elevilor
1.	Artă	1,6
2.	Afaceri și administrare	1,1
3.	Inginerie și activități ingineresti	43,0
4.	Fabricare și prelucrare	16,2
5.	Arhitectură și construcții	16,7
6.	Agricultură	1,6
7.	Silvicultură	0,2
8.	Asistență socială	0,2
9.	Servicii personale	13,8
10.	Servicii de transport	5,6

Sursa: BNS

Cele mai solicitate meserii rămân a fi următoarele (Tabelul 7):

Tabelul 7. Cele mai solicitate meserii în învățământul profesional tehnic secundar, anul de studii 2020-2021 și 2021-2022

Nr. d/o	Meserii	% din numărul total al celor înmatriculați 2020-2021	% din numărul total al celor înmatriculați 2021-2022
1.	Bucătar	6,4	6,2
2.	Mecanic auto	9,0	9,3
3.	Operator pentru suport tehnic al calculatoarelor	2,8	2,6
4.	Tencuitor	3,1	3,9
5.	Electrogazosudor-montator	3,6	3,2
6.	Cofetar	2,7	2,7
7.	Cusătoreasă în industria confecțiilor	3,6	2,6
8.	Placator cu plăci	2,7	3,0

Sursa: BNS

Totodată, unele meserii dintre acestea se regăsesc și în meseriile conexe. Astfel, se remarcă preferințe pentru următoarele meserii conexe: electrician-electronist auto – mecanic auto (5,6%), electrogazosudor-montator – tăietor cu gaze (4,3%), bucătar – chelner (4,1%), electromontor utilaj electric – lăcătuș-electrician utilaj electric (3,7%), operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor – operator introducere, validare și prelucrare date (2,9%).

În anul 2021, numărul de absolvenți a constituit 5,7 mii de persoane, în creștere cu 1,8% comparativ cu anul precedent. Din totalul de absolvenți, ponderi mai mari revin celor care au obținut calificări în următoarele domenii de educație: inginerie și activități ingineresti (36,7%), fabricare și prelucrare (21,0%), arhitectură și construcții (19,5%), servicii personale (11,9%).

4.1.2. Învățământ profesional tehnic postsecundar

La începutul anului de studii 2021-2022, numărul total de elevi din învățământul profesional tehnic postsecundar a înregistrat o creștere, în comparație cu anul de studii precedent (cu 4,0%), constituind 31,0 mii de persoane. Majoritatea elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar își fac studiile în instituțiile publice (27,5 mii sau 88,7%), iar 50,9% dintre aceștia – în bază de contract. Comparativ cu anul de studii 2020-2021, se remarcă o creștere de 1,3 ori a numărului de elevi înscriși în instituțiile private (respectiv 3,5 mii față de 2,6 mii) (Tabelul 8).

Tabelul 8 . Elevi în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar, 2020-2021, 2021-2022

	2020-2021			2021-2022		
	Total elevi	dintre care:		Total elevi	dintre care:	
		fete	pe bază de contract		fete	pe bază de contract
Total	29.766	16.146	16.425	30.983	16.875	17.493
Instituii publice	27.167	14.459	13.826	27.529	14.764	14.039
Instituții private	2.599	1.687	2.599	3.454	2.111	3.454

Sursa: BNS

Structura contingentului de elevi din învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii generale este următoarea (Tabelul 9):

Tabelul 9. Structura contingentului de elevi din învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii generale, 2021- 2022

Nr. d/o	Domenii	% din numărul total al elevilor
1.	Educație	7,1
2.	Științe umaniste și arte	4,3
3.	Științe sociale, jurnalism și informare	0,2
4.	Afaceri, administrare și drept	21,1
5.	Științe exacte, matematică și statistică	1,7
6.	Tehnologia informației și a comunicațiilor	10,5
7.	Inginerie, prelucrare și construcții	25,5

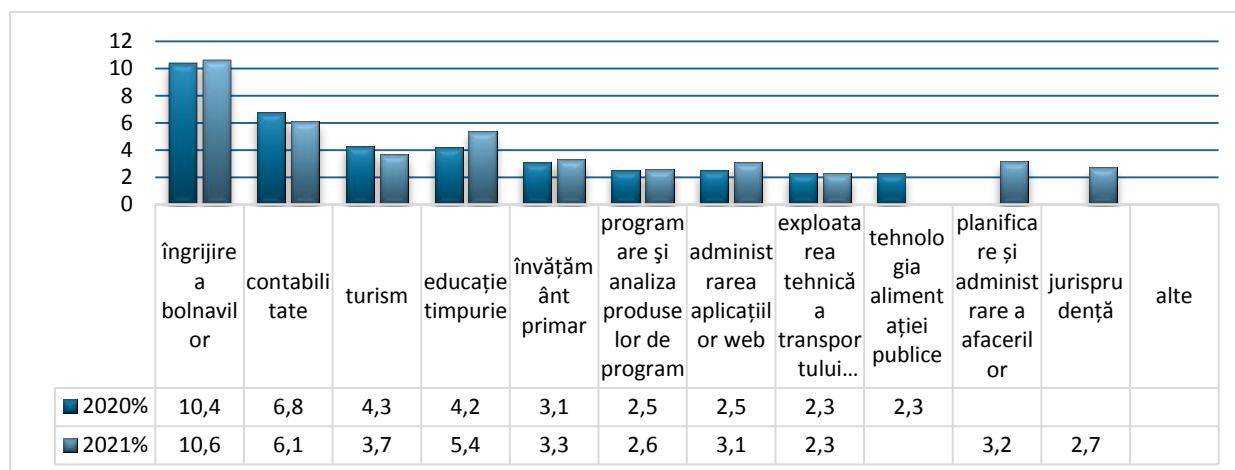
Sursa: BNS

8.	Agricultură, silvicultură, piscicultură și veterinarie	2,0
9.	Sănătate și asistență socială	17,5
10.	Servicii	10,1

În anul de studii 2021-2022, în învățământul profesional tehnic postsecundar au fost înmatriculați 9,3 mii de elevi, înregistrând o creștere de 6,9% comparativ cu anul de studii precedent. Din totalul elevilor înmatriculați, 92,5 % sunt în baza studiilor gimnaziale. În instituțiile de învățământ publice au fost înmatriculați 8,0 mii de elevi - 3,8 mii cu finanțare bugetară (47,5%), iar 4,2 mii în bază de contract (52,5%). Comparativ cu anul de studii precedent, numărul elevilor înmatriculați în instituțiile publice a înregistrat o creștere de 3,9% per total. Numărul elevilor înmatriculați în instituțiile private (1,3 mii), comparativ cu anul de studii 2020-2021, a înregistrat o creștere cu 30 la sută.

Cele mai solicitate specialități sunt următoarele: îngrijirea bolnavilor (10,6% din totalul de elevi înmatriculați), contabilitate (6,1%), educație timpurie (5,4%), turism (3,7%), învățământ primar (3,3%), planificare și administrarea afacerilor (3,2%), administrarea aplicațiilor web (3,1%), jurisprudență (2,7%), programare și analiza produselor de program (2,6%), exploatarea tehnică a transportului auto (2,3%) etc (Figura 17).

Figura 17. Structura contingentului de elevi înmatriculați în învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii generale, 2020-2021 și 2021-2022

Sursa: BNS

Absolvenți. În anul 2021, numărul absolvenților a constituit 6,2 mii de persoane, în scădere cu 1,6% față de anul precedent. Cele mai mari ponderi de absolvenți se regăsesc în domeniile generale: inginerie, prelucrare și construcții (29,9%), afaceri, administrare și drept (20,4%), sănătate și asistență socială (16,5%), servicii (11,0%) și TIC (9,7%).

4.2. Perfecționarea cadrului normativ și de politici privind învățământul profesional tehnic; corelarea politicilor în domeniul învățământului profesional tehnic cu alte politici sectoriale

În vederea creării unui cadru metodologic privind predarea disciplinei *Educație pentru societate*, a fost aprobată *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Educație pentru societate în*

învățământul profesional tehnic, prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1428 din 20.10.2021.

În scopul implementării *Educației incluzive* în învățământul profesional tehnic, au fost organizate în perioada aprilie–noiembrie 2021 un set de instruirii desfășurate online/fizic privind inițierea persoanelor din învățământul profesional tehnic în realizarea procesului de incluziune a elevilor cu CES în învățământul profesional tehnic, conform circularei nr. 03/2-09/2144 din 05.05.2021.

Aceste sesiuni de instruire urmăresc scopul dezvoltării competențelor profesionale ale cadrelor didactice în incluziunea educațională a elevilor cu CES/dizabilități din instituțiile de învățământ profesional tehnic.

La data de 25.10.2021 a fost organizată în format online Conferința națională cu genericul „Instituțiile de învățământ profesional tehnic promotoarele educației incluzive”. Evenimentul a avut ca scop prezentarea aspectelor forte în procesul de incluziune, provocările și soluțiile oferite de instituțiile de învățământ în formarea elevilor cu CES/dizabilități. La eveniment au participat 280 de cadre didactice din instituțiile de învățământ profesional tehnic. În anul de studii 2021-2022, în instituțiile de învățământ profesional tehnic studiază 819 elevi.

4.3. Asigurarea formării profesionale în învățământul profesional tehnic bazată pe competențe și racordarea acesteia la cerințele pieței muncii

În anul 2021 a continuat procesul de elaborare și aprobare a curricula și a planurilor de învățământ pentru învățământul profesional tehnic. Au fost aprobate 8 curriculumuri pentru învățământul profesional tehnic secundar și 4 curriculumuri pentru învățământul profesional tehnic postsecundar, pe domenii de formare profesională, după cum urmează:

Domeniul	Numărul de curriculumuri aprobate în învățământul profesional tehnic	
	secundar	postsecundar
2. Științe umaniste și arte	2	
4. Afaceri, administrare și drept	-	1
7. Inginerie, prelucrare și construcții	6	2
10. Servicii	-	1
Total	8	4

În scopul pregătirii elevilor în acord cu necesitățile pieței muncii și având în vedere unele modificări ale cadrului normativ, au fost aprobate noi planuri de învățământ, după cum urmează:

Domeniul	Numărul de planuri de învățământ aprobate în învățământul profesional tehnic	
	secundar	postsecundar
1. Educație	-	1
2. Științe umaniste și arte	2	1
3. Științe sociale, jurnalism și informare	-	1
5. Științe exacte, matematică și statistică	-	1
7. Inginerie, prelucrare și construcții	12	4
8. Agricultură, silvicultură piscicultură și veterinărie	1	
10. Servicii	1	
Total	16	8

Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 425/2015, a fost actualizat cu noi calificări: 421003 Subofițer operator mijloace tehnice utilizate în domeniul securității frontierei, 732044 Instalator pentru sisteme termice solare, 732045 Instalator pentru sisteme fotovoltaice solare, 715026 Fierar.

4.4. Creșterea calității învățământului profesional tehnic

În vederea asigurării calității, în perioada de referință, a continuat procesul de evaluare externă a programelor de formare profesională tehnică. Astfel, în baza deciziilor Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, a fost emis ordinul cu privire la acreditarea a 112 programe de nivel 3 ISCED și a 108 programe de nivel 4 ISCED. De asemenea, ANACEC a dispus autorizarea de funcționare provizorie a unui program de nivel 3 ISCED și a 7 programe de nivel 4 ISCED, după cum urmează:

Domeniul general	Programe acreditate		Programe autorizate provizoriu	
	Nivelul 3 ISCED	Nivelul 4 ISCED	Nivelul 3 ISCED	Nivelul 4 ISCED
1. Educație	-	8	-	-
2. Științe umaniste și arte	-	12	-	1
3. Științe sociale, jurnalism și informare	-	1	-	-
4. Afaceri, administrare și drept	1	16	-	4
5. Științe exacte, matematică și statistică	-	4	-	-

6. Tehnologia informației și a comunicațiilor	-	5	-	1
7. Inginerie, prelucrare și construcții	87	33	1	1
8. Agricultură, silvicultură, piscicultură și veterinărie	2	7	-	-
9. Ocrotirea sănătății și asistență socială	-	11	-	-
10. Servicii	22	11	-	-
Total	112	108	1	7

4.5. Sporirea atractivității învățământului profesional tehnic

În perioada mai – decembrie, 2021 au fost organizate concursuri pentru elevi, cu respectarea prevederilor Comisiei Naționale Extraordnare de Sănătate Publică, după cum urmează:

1) Concursul național „Cel mai bun plan de afaceri” are misiunea de a dezvolta competențele antreprenoriale ale elevilor instituțiilor de învățământ profesional tehnic, crearea, sprijinirea, consolidarea și promovarea unei culturi antreprenoriale la nivel rural și urban, capabilă să accelereze inițierea de afaceri de succes și să mărească competitivitatea la nivel local. Concursul a fost la cea de a VIII-a ediție, la care au participat 15 finaliști ai etapelor regionale ale concursului. Concursul s-a desfășurat în conformitate cu regulamentul concursului „ Cel mai bun plan de afaceri” aprobat prin Ordinul ministrului educației nr.1054/2014.

https://mecc.gov.md/sites/default/files/regulament_concurs_pa.pdf.

2) Concursul național „Cel mai bun în „Haute Couture” are misiunea de a stimula, perfecționa calificările profesionale, dezvoltarea competențelor profesionale ale viitorilor absolvenți; dezvoltarea capacităților și performanțelor elevilor în vederea constituirii potențialului forțelor de muncă competitive pe piața muncii; promovarea celor mai buni elevi din cadrul domeniului de formare profesională; diseminarea bunelor practici de colaborare națională în domeniul de formare profesională 723 Textile (îmbrăcăminte, încălțăminte și articole din piele). Concursul a avut loc la data de 25 mai 2021, fiind la cea de a II-a ediție, întrunind 50 de participanți. Concursul s-a desfășurat în conformitate cu regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 436/2021.

3) Concursul național Festivalul „Focul din vatră” in memoriam Dumitru Matcovschi are ca scop stimularea interesului pentru receptarea creației poetice și valorificarea cuvântului artistic matcovschian; încurajarea lecturii și transformarea cititului într-o adevărată pasiune; valorificarea potențialului imaginativ și creativ al elevilor prin realizarea de conținuturi digitale; promovarea elevilor talentați, promotori ai valorilor spirituale și culturale; dezvoltarea unui parteneriat real și durabil între instituțiile participante la festival. La cea de-a VIII ediție a concursului au participat peste 275 de elevi cu vârsta cuprinsă între 16-20 de ani din 23 de instituții de învățământ profesional tehnic postsecundar. Concursul s-a desfășurat în conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului național „Focul din vatră” in memoriam Dumitru Matcovschi în contextul situației pandemice COVID-19 , aprobat prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1142 din 16.10.2020.

4) Concursul național „Târgul Național al Firmelor de Exercițiu” are ca scop dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor; realizarea și dezvoltarea competențelor stipulate în calificării profesionale ale elevilor din învățământul profesional tehnic; promovarea schimbului de experiență și a calității cu privire la formarea profesională a absolvenților competitivi pe piața muncii; sporirea prestigiului profesiei absolventului instituțiilor învățământului profesional tehnic; motivarea pentru rezultat și responsabilizarea elevilor. Au participat la cea de-a XII -a ediție a concursului 51 de firme de exercițiu, 11 instituții de ÎPT, peste 820 de elevi cu vârsta cuprinsă între 16-20 de ani. Concursul s-a desfășurat în conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare al Concursului național „Târgul Național al Firmelor de Exercițiu” în contextul situației pandemice COVID-19, ediția 2020, aprobat prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1330 din 30.11.2020. Au fost premiate 20 de firme de exercițiu participante la concurs.

5) Forul meseriilor/profesiilor și Târgul locurilor de muncă pentru tineri. Evenimentul a fost organizat în colaborare cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Agenția Națională pentru ocuparea Forței de Muncă. În contextul pandemiei generale de COVID-19, precum și pentru asigurarea condițiilor de Siguranță epidemiologică, târgul locurilor de muncă vacante din întreaga țară s-a desfășurat online. În cadrul evenimentului s-au oferit informații despre ofertele de muncă, oportunități de dezvoltare personală și profesională, ghidare în carieră. Au participat peste 130 de companii din toată republica, care au prezentat mai mult de 2000 de oferte de muncă din diferite domenii: medicină, administrație publică, industria prelucrătoare, industria textilă, contabilitate, comerț, transport.

6) Concursul dosarelor candidaților la Bursa de merit a fost realizat în conformitate cu Ordinul nr. 820 din 05.07.2020 al MECC, în scopul implementării HG nr. 1009/2006. În cadrul concursului au fost analizate 43 de dosare ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar. Comisia a asigurat un proces democratic și transparent în procesul de desemnare a câștigătorilor. În urma analizei au fost selectați 5 elevi pentru Bursa Președintelui și 20 de elevi pentru Bursa „Gaudeamus”. Candidații Burselor de merit au fost aprobați prin HG nr. 65/2021 și Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 211-IX din 28 octombrie 2021.

4.6. Implementarea proiectelor de asistență tehnică susținute de donatori și parteneri externi și a altor angajamente în cadrul cooperării internaționale

În cadrul proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde” implementat de către GIZ Moldova și finanțat de Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei (BMZ), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), a fost elaborat proiectul Legii Învățământului Dual, au fost organizate activități de formare a competențelor „verzi” în ÎPT, inclusiv dezvoltarea pachetului educațional pentru o „specialitate verde”, demararea proiectelor de digitalizare a mai multor programe duale, formarea cadrelor didactice și a maiștrilor instructori, precum și alte activități relevante în dezvoltarea învățământului dual.

În parteneriat cu Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), Fundația Liechtenstein Development Service (LED) și Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA), prin intermediul Proiectului CREATIVO, a fost inițiată activitatea de susținere a cadrelor manageriale și didactice în elaborarea și dezvoltarea cursurilor de formare a adulților ajustate la necesitățile sectorului privat, precum și consolidarea activităților antreprenoriale ale IPT.

De asemenea, cu susținerea Fundației Liechtenstein Development Service (LED) au fost realizate mai multe proiecte de dezvoltare a IPT: Proiectul CONCEPT IV „Consolidarea Sistemului de Formare Profesională Tehnică în Moldova” care a susținut Consiliul Național al Elevilor, dezvoltarea

materialelor didactice comune pe Google Classroom pentru mai multe meserii, dotarea tehnică a instituțiilor IPT cu echipament relevant, modernizarea infrastructurii în cămine etc; Proiectul SECI II – (Inițiative de Dezvoltare a Competențelor în Domeniul Energiei Solare) care a susținut asigurarea curriculară și metodologică pentru profesiile „instalatori de sisteme fotovoltaice solare” și „instalatori de sisteme solare termice”; Proiectul InfOrganic: elaborarea și diseminarea unui set amplu de materiale informaționale despre agricultura ecologică.

Pe componenta digitalizării, cu susținerea Proiectului SHIFT EDU „Competențe digitale pentru angajare în economia modernă” implementat de Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA) cu sprijinul financiar al Agenției Austriece de Cooperare (ADA), au fost realizate activități de dezvoltare și testare a modulelor E-admitere și E-registru SIME, de formare a cadrelor didactice, dezvoltarea conținuturilor digitale, precum și inițierea unor programe de formare continuă privind dezvoltarea competențelor digitale.

În ceea ce privește consolidarea abilităților de viață și a comportamentelor sănătoase în rândul elevilor din învățământul profesional tehnic, cu susținerea Agenției Austriece de Cooperare (ADA) și a Fondului Națiunilor Unite pentru Populație în Republica Moldova (UNFPA), au fost elaborate materiale didactice inovatoare pentru cursul „Decizii pentru un mod sănătos de viață” și desfășurate activități cu participarea cadrelor didactice, elevilor și părinților în domeniul prevenirii violenței în bază de gen, dezvoltarea psihosexuală a adolescenților, contracepție, dragoste și responsabilitate, prietenie etc.

Totodată, cu sprijinul Agenției Austriece de Cooperare (ADA), prin intermediul proiectului „Reconceptualizarea Orientării Profesionale și Consilierii în Carieră, faza a II-a” (REVOCC II) au fost desfășurate activități menite să susțină dezvoltarea competenței de proiectare a carierei și a spiritului antreprenorial la elevii din ÎIPT, dezvoltarea unui sistem de ghidare în carieră la nivel instituțional precum și servicii de ghidare în carieră prin intermediul subdiviziunilor teritoriale de ocupare a forței de muncă ale ANOFM.

Referitor la componenta de incluziune, cu susținerea Proiectului „IVET- Învățământul Profesional Tehnic Incluziv în Republica Moldova” finanțat și implementat de Agenția Austriacă pentru Educație și Internaționalizare, a fost elaborat *Ghidul privind educația incluzivă în IPT*. De asemenea, au fost desfășurate activități de formare a personalului responsabil de asistența psihologică și a cadrelor didactice din 7 Centre de Excelență în vederea îmbunătățirii capacităților acestora de a asigura educația incluzivă.

În ceea ce privește eficientizarea managementului instituțiilor IPT, cu sprijinul Proiectului „MFC – Management for Change” (finanțat și implementat de Agenția Austriacă pentru Educație și Internaționalizare) au fost instituite module de instruire în domeniile leadershipului, managementului schimbărilor și asigurării calității, precum și implementarea modulului la 3 Centre de Excelență.

În vederea eficientizării activității Centrelor de Excelență, cu susținerea Proiectului „COOP-NET Cooperarea rețelei Centrelor de Excelență din Moldova”, finanțat și implementat de Agenția Austriacă pentru Educație și Internaționalizare în parteneriat cu Fundația Europeană pentru Formare (ETF), au fost desfășurate activități menite să susțină afilierea instituțiilor IPT cu Centrele de Excelență.

Cu sprijinul Fundației Europene pentru Formare (ETF), în 2021 a fost implementat SELFIE (Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational Technologies), cu titlu de experiment, în toate instituțiile de învățământ profesional tehnic, pentru a le ajuta să integreze tehnologiile digitale în procesele de predare, învățare și evaluare a elevilor.

5. Învățământul superior

În anul 2021, instituțiile de învățământ superior au continuat să facă față provocărilor pandemiei de COVID-19 prin organizarea procesului de studii la distanță, informând permanent cadrele universitare și studenții despre activitățile didactice în condiții sigure pentru sănătate. Consolidarea eforturilor conducerii universităților pentru utilizarea cât mai eficientă a resurselor digitale, valorificarea resurselor umane în procesul de instruire online, procurarea de echipamente, căutarea de soluții suplimentare etc. au avut și vor avea o contribuție esențială la dezvoltarea sistemului de formare profesională inițială.

Acțiunile întreprinse în învățământul superior au fost direcționate spre asigurarea accesului la studii superioare, implementarea noilor mecanisme de finanțare a învățământului superior, asigurarea calității în învățământul superior, răspunderea rapidă la nevoile pieței muncii, consolidarea componentei de cercetare a învățământului superior etc.

Implementarea proiectului „Învățământul superior în Moldova”, susținut financiar de Banca Mondială, va susține eforturile statului în modernizarea învățământului superior, asigurarea calității și orientării către piața muncii a programelor de studii superioare.

5.1. Accesul la studii superioare. Analiză statistică

În Republica Moldova funcționează 24 de instituții de învățământ superior, inclusiv 16 instituții publice și 8 – private. În municipiul Chișinău sunt 20 de instituții și câte 1 unitate în municipiile Bălți, Comrat, Cahul și Taraclia (Tabelul 10).

Tabelul 10. Instituții de învățământ superior

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Instituții, unități	31	31	30	29	29	27	24	24
instituții publice	19	19	19	19	19	18	16	16
instituții private	12	12	11	10	10	9	8	8
Studenți, persoane	89.529	81.669	74.726	65.543	60.608	56.840	59.033	59647
instituții publice	72.474	66.938	62.108	55.341	50.620	47.745	49.549	50197
instituții private	17.055	14.731	12.618	10.202	9.988	9.095	9.484	9450

La începutul anului de studii 2021-2022, numărul total de studenți în instituțiile de învățământ superior (la studii superioare, ciclul I, Licență,) și ciclul II, Master, (I)) era de 59,6 mii de persoane (fără studenți străini), în creștere cu 614 față de 2020-2021 (Tabelul 11). Numărul de studenți la învățământ cu frecvență a constituit 37,4 mii (cu 0,5 mii mai mult față de anul de studii 2020-2021), cu o pondere de 62,6% din totalul studenților înmatriculați la studii superioare.

În instituțiile de învățământ superior publice numărul de studenți a constituit 50,2 mii de persoane, reprezentând 84,1% din numărul total al studenților. Comparativ cu anul de studii 2020-2021, numărul de studenți în instituțiile publice a crescut cu 0,7 mii de persoane. Efectivele de studenți au înregistrat creșteri diferite în funcție de forma de finanțare și forma de învățământ. Astfel, 56,6 % din studenții instituțiilor publice studiază pe bază de contract. La forma de învățământ cu frecvență 62 % din

studenți sunt finanțați de la bugetul de stat, la frecvența redusă - 92 % studiază pe bază de contract cu taxă.

În instituțiile de învățământ superior private numărul de studenți a constituit 9,5 mii de persoane, reprezentând 15,9 % din totalul studenților. În instituțiile private contingentul de studenți s-a redus ușor comparativ cu anul precedent (Tabelul 11).

Majoritatea studenților au vârste cuprinse între 19-23 de ani (63,0%), în descreștere cu 0,7 puncte procentuale față de anul de studii 2020-2021. Totodată, învățământul superior atrage și studenți care fac parte din grupul de vârstă de 30 de ani și peste, numărul acestora fiind în creștere cu 1,6 p. p. (16,7%) față de anul precedent.

Tabelul 11. Studenți în învățământul superior, pe programe

	2020-2021				2021-2022			
	Total studenți	Total studenți			Total studenți	Total studenți		
		private	publice			private	publice	
			total	în bază de contract			total	În bază de contract
Total	59 033	9 484	49 549	27 814	59647	9450	50197	28437
Studii superioare de licență (Ciclul I)	43 257	7 910	35 347	22 368	43621	7799	35822	22765
Studii superioare de master (Ciclul II)	11 504	1 574	9 930	3 991	11594	1651	9943	3997
Studii superioare integrate	4 272	–	4 272	1 455	4432	-	4432	1675

Sursa: BNS

În anul de studii 2021-2022, la ciclul I au fost înmatriculate 14,7 mii de persoane, cu 5,2 % mai puțin față de anul de studii anterior, iar la ciclul II cu 1,7% mai puțin, ceea ce constituie 5,9 mii de persoane (Tabelul 12).

Tabelul nr.12. Evoluția înmatriculării în instituțiile de învățământ superior

	Înmatriculați				
	Total	instituții publice	din care:		instituții private
			contract	buget	
2011 - 2012	28.258	23.018	13.637	9.381	5.240
Ciclul I, medicina și farmacia	20.837	16.665	10.272	6.393	4.172
Ciclul II	7.421	6.353	3.365	2.988	1.068
2012 - 2013	28.130	23.086	12.845	10.241	5.044
Ciclul I, medicina și farmacia	20.429	16.493	9.814	6.679	3.936
Ciclul II	7.701	6.593	3.031	3.562	1.108
2013 - 2014	26.450	22.417	12.154	10.263	4.033
Ciclul I, medicina și farmacia	19.195	16.166	9.637	6.529	3.029

Ciclul II	7.255	6.251	2.517	3.734	1.004
2014 - 2015	24.378	20.501	10.694	9.807	3.877
Ciclul I, medicina și farmacia	17.104	14.305	8.274	6.031	2.799
Ciclul II	7.274	6.196	2.420	3.776	1.078
2015 - 2016	24.617	20.939	11.591	9.348	3.678
Ciclul I, medicina și farmacia	17.683	15.094	9.378	5.716	2.589
Ciclul II	6.934	5.845	2.213	3.632	1.089
2016 - 2017	22.144	18.990	9.961	9.029	3.154
Ciclul I, medicina și farmacia	15.412	13.183	7.827	5.356	2.229
Ciclul II	6.732	5.807	2.134	3.673	925
2017-2018	18.926	16.459	9.159	7.300	2.467
Ciclul I, studii superioare integrate	13.297	11.592	7.190	4.402	1.705
Ciclul II	5.629	4.867	1.969	2.898	762
2018-2019	18.940	15.858	8.263	7.595	3.082
Ciclul I, studii superioare integrate	13.487	11.113	6.386	4.727	2.374
Ciclul II	5.453	4.745	1.877	2.868	708
2019-2020	19.413	16.599	8.937	7.662	2.814
Ciclul I, studii superioare integrate	13.592	11.491	6.905	4.586	2.101
Ciclul II	5.821	5.108	2.032	3.076	713
2020-2021	21.514	18.143	10.415	7.728	3.371
Ciclul I, studii superioare integrate	15.547	12.982	8.349	4.633	2.565
Ciclul II	5.967	5.161	2.066	3.095	806
2021-2022	20.598	17.444	9.836	7.608	3.154
Ciclul I, studii superioare integrate	14.701	12.398	7.811	4.587	2.303
Ciclul II	5.897	5.046	2.025	3.021	851

Sursa: BNS

În instituțiile de învățământ superior publice, la ciclul I au fost înmatriculați 12,4 mii de studenți, 63% dintre aceștia fiind cu finanțare în bază de contract. Totodată, la ciclul II se observă o situație inversă, din 5,0 mii de studenți înmatriculați, 60 la sută sunt cu finanțare bugetară.

Numărul de studenți înmatriculați în instituțiile private a constituit 2,3 mii de persoane la ciclul I și 0,9 mii la ciclul II.

În anul 2021, 8,7 mii de persoane au absolvit ciclul I și 5,4 mii – ciclul II (inclusiv studii superioare integrate). Comparativ cu anul 2020, s-a înregistrat scăderea numărului de absolvenți atât la ciclul I (cu 7,5%), și o creștere la ciclul II (cu 2,8%). Ponderea absolventelor a fost superioară atât la ciclul II (62,8% din totalul la acest nivel), cât și la ciclul I (60,0%) (Tabelul 13).

Tabelul 13. Absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior

	Absolvenți				
	Total	instituții publice	din care:		instituții private
			contract	buget	
2011	27.788	22.111	13.732	8.379	5.677
Ciclul I	21.948	17.132	11.269	5.863	4.816
PreBologna, medicina și farmacia	740	678	276	402	62
Ciclul II	5.100	4.301	2.187	2.114	799
2012	26.730	21.548	13.177	8.371	5.182
Ciclul I	20.132	15.922	10.483	5.439	4.210
Medicina și farmacia	694	694	171	523	–
Ciclul II	5.904	4.932	2.523	2.409	972
2013	24.848	20.105	12.521	7.584	4.743
Ciclul I	17.744	13.985	9.584	4.401	3.759
Medicina și farmacia	766	766	132	634	–
Ciclul II	6.338	5.354	2.805	2.549	984
2014	24.274	19.649	12.045	7.604	4.625
Ciclul I	17.062	13.394	9.425	3.969	3.668
Medicina și farmacia	803	803	194	609	–
Ciclul II	6.409	5.452	2.426	3.026	957
2015	23.630	18.867	11.374	7.493	4.763
Ciclul I	17.073	13.160	9.130	4.030	3.913
Medicina și farmacia	642	642	162	480	–
Ciclul II	5.915	5.065	2.082	2.983	850
2016	21.886	17.632	10.171	7.461	4.254
Ciclul I	15.141	11.767	7.809	3.958	3.374
Medicina și farmacia	643	643	228	415	–
Ciclul II	6.102	5.222	2.134	3.088	880
2017	19.943	16.228	8.816	7.412	3.715
Ciclul I	13.421	10.531	6.561	3.970	2.890
Ciclul II, studii superioare integrate	6.522	5.697	2.255	3.442	825
2018	18.142	14.945	7.936	7.009	3.197
Ciclul I	11.952	9.478	5.761	3.717	2.474
Ciclul II, studii superioare integrate	6.190	5.467	2.175	3.292	723
2019	16.266	13.267	6.828	6.439	2.999
Ciclul I	10.763	8.530	4.946	3.584	2.233
Ciclul II, studii superioare integrate	5.503	4.737	1.882	2.855	766
2020	14.650	12.108	6.369	5.739	2.542
Ciclul I	9.437	7.651	4.594	3.057	1.786
Ciclul II, studii superioare integrate	5.213	4.457	1.775	2.682	756
2021	14.084	11.653	5.804	5.849	2.431
Ciclul I	8.725	6.978	4.009	2.969	1.747
Ciclul II, studii superioare integrate	5.359	4.675	1.795	2.880	684

Sursa: BNS

În instituțiile de învățământ superior și-au desfășurat activitatea 4,0 mii de persoane (personal de bază), cu 2,4 % mai puțin comparativ cu anul de studii 2020-2021. Din totalul de personal, 2,4 mii de persoane dețin titlu științific (60,0%), dintre care 87,5% de doctor în științe și 12,5% de doctor habilitat. Ponderea femeilor din numărul total de personal este de 55,0%.

În baza informațiilor colectate privind studenții din alte țări, la începutul anului de studii 2021-2022, numărul studenților străini a constituit 5,2 mii de persoane, în creștere cu 13,0% față de anul de studii precedent. Ponderile cele mai mari se remarcă pentru studenții străini din România (51,6%, fiind în creștere cu 5,4 puncte procentuale față de anul de studii 2020-2021), Israel (19,1%, în descreștere cu 9,5 p. p.), India (13,4%, în creștere cu 0,2 p. p.) și Ucraina (7,9%, în creștere cu 5,5 p. p.).

5.2. Perfecționarea cadrului normativ și de politici privind învățământul superior

În anul 2021 a continuat procesul implementării prevederilor Codului educației, inclusiv pentru învățământul superior. În această perioadă a fost dezvoltat și îmbunătățit cadrul normativ în domeniile:

- 1) organizării procesului de studii la distanță în condițiile dictate de pandemia de COVID-19;
- 2) managementului universitar;
- 3) autonomiei universitare;
- 4) finanțării învățământului superior;
- 5) dezvoltării Cadrului Național al Calificărilor;
- 6) asigurării calității și relevanței programelor de studii;
- 7) cercetării universitare etc.

În perioada de referință, au fost elaborate și puse în aplicare:

a) Hotărâri ale Guvernului RM

- 1) Hotărârea Guvernului nr. 65 din 26.05.2021 *Cu privire la modificarea unor hotărâri de guvern (indexarea bursei);*
- 2) Hotărârea Guvernului nr. 107 din 14.07.2021 *Cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2020-2021;*
- 3) Hotărârea Guvernului nr. 184 din 15.09.2021, *privind abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 854/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ocupare a posturilor didactice în instituțiile de învățământ superior;*
- 4) Hotărârea Guvernului nr. 277 din 20.10.21 *Cu privire la aprobarea listelor studenților din instituțiile de învățământ superior și elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar cărora li se acordă burse de merit în anul de studii 2020-2021;*
- 5) Hotărârea Guvernului nr. 278 din 20.10.2021 *Cu privire la listele candidaților la acordarea Bursei Președintelui Republicii Moldova pentru anul de studii 2021-2022.*

b) Cele mai importante Ordine:

- 1) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1 din 05.01.2021 *Cu privire la distribuția alocațiilor bugetare pentru finanțarea-standard a instituțiilor publice de învățământ superior pentru anul financiar 2021;*
- 2) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 2 din 05.01.2021 *Cu privire la distribuția alocațiilor bugetare pentru finanțarea compensatorie a instituțiilor publice de învățământ superior pentru anul financiar 2021;*

- 3) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 3 din 05.01.2021 *Cu privire la distribuția alocațiilor bugetare pentru finanțarea complementară a instituțiilor publice de învățământ superior;*
- 4) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 126 din 10.02.2021 *Cu privire la aprobarea Regulamentului de ocupare a funcțiilor didactice și științifico-didactice în învățământul superior;*
- 5) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 497 din 19.05.2021 *Cu privire la acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*
- 6) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 392 din 15.04.2021 *Cu privire la autorizarea și acreditarea programelor de studii superioare de licență și master în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*
- 7) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 435 din 26.04.2021 *Cu privire la organizarea evaluărilor semestriale și finale în anul universitar 2020-2021;*
- 8) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 641 din 31.05.2021 *Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență;*
- 9) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 883 din 13.07.2021 *Cu privire la Metodologia de repartizare a locurilor cu finanțare din bugetul de stat pentru instituțiile de învățământ superior publice din subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării;*
- 10) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 884 din 13.07.2021 *Cu privire la instituirea Comisiei de repartizare a locurilor cu finanțare din bugetul de stat pentru instituțiile de învățământ superior publice din subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării;*
- 11) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 801 din 29.06.2021 *Cu privire la aprobarea domeniilor/specialităților de admitere la studii superioare de licență (ciclul I) și studii superioare de master (ciclul II) în instituțiile private de învățământ superior;*
- 12) Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 915 din 16.07.2021 *Cu privire la aprobarea planurilor de admitere la studii superioare de licență (ciclul I) și studii superioare de master (ciclul II) în instituțiile publice de învățământ superior;*
- 13) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1215 din 08.09.21 *Cu privire la constituirea grupului de lucru pentru redistribuirea finanțării complementare instituțiilor de învățământ superior din subordinea MEC pentru anul bugetar 2021;*
- 14) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1219 din 10.09.2021 *Cu privire la autorizarea de funcționare provizorie/acreditarea programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și de master (ciclul II) în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova;*
- 15) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1315 din 28.09.21 *Cu privire la aprobarea manualului operațional al Programului de Îmbunătățire a Învățământului Superior;*
- 16) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1339 din 04.10.2021 *Cu privire la Rapoartele de activitate ale instituției de învățământ superior;*
- 17) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1552 din 24.11.21 *Cu privire la aprobarea Comisiei pentru repartizarea finanțării compensatorii instituțiilor de învățământ superior publice din Republica Moldova;*
- 18) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1643 din 13.12.21 *Cu privire la aprobarea Comisiilor de evaluare în cadrul programului de îmbunătățire a învățământului superior;*

- 19) Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1606 din 07 decembrie 2021 *Cu privire la aprobarea Regulamentului privind constituirea și distribuirea finanțării compensatorii instituțiilor publice de învățământ superior care activează în condiții de autonomie financiară.*

5.3. Organizarea procesului de admitere în învățământul superior

5.3.1. Particularitățile procesului de înmatriculare în anul 2021:

- 1) La elaborarea Comenzii de Stat s-a ținut cont de următoarele aspecte:
- necesitățile pieței forței de muncă, constatate în urma analizei prognozei pieței muncii, elaborată de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;
 - propunerile ministerelor de resort și instituțiilor de învățământ superior din subordine;
 - rezultatele admiterii la studii în anul de studii 2020-2021.

Totodată, în Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind implementarea Proiectului Învățământul Superior, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova la 19 mai 2020, sunt stabilite domeniile strategice țintă, și anume: *pedagogie, inginerie, tehnologii informaționale și medicină.*

2) *Condiția principală* pentru admiterea la studii și în această sesiune a fost deținerea de către candidați a diplomelor de bacalaureat sau a diplomelor de studii profesionale (colegiu), excepție s-a făcut pentru deținătorii atestatelor de studii medii de cultură generală eliberate de instituțiile de învățământ din localitățile de est ale Republicii Moldova și din mun. Bender.

3) *Reprezentanții diasporei moldovenești de peste hotare* pot participa la concursul de admitere la studii superioare de licență, în condițiile prevăzute pentru cetățenii Republicii Moldova, în limita planurilor de înmatriculare cu finanțare de la buget sau la locurile cu taxă de studii.

4) *Cota-parte* de locuri pe domenii și programe de studii, repartizate deținătorilor diplomelor de bacalaureat și diplomelor de studii profesionale la înmatricularea la studii superioare de licență (integrate), *se stabilește de instituția organizatoare de studii superioare*, în funcție de particularitățile de instruire în domeniile respective, precum și de solicitările candidaților la studii.

5) În contextul măsurilor sanitare întreprinse de autorități pentru prevenirea răspândirii epidemiei virusului COVID-19, Ministerul Educației și Cercetării a aprobat noi prevederi la *Regulamentul-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență pentru anul universitar 2021–2022*, aprobat prin Ordinul Ministrului educației, culturii și cercetării nr. 641 din 31.05.2021.

Conform Regulamentului-cadru, concursul de admitere în sesiunea 2021 la programele de studii superioare de licență și master, oferite de instituțiile de învățământ superior, s-a desfășurat în format mixt, cu precădere *online*.

În conformitate cu *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților*, dar și cu cerințele pieței muncii, în sesiunea de admitere 2021, Comanda de stat, în limita alocațiilor bugetare aprobate în acest scop, a prevăzut în total 8670 de locuri bugetare.

Pentru *studii superioare de licență și studii superioare integrate* comanda de stat a prevăzut admiterea la 26 de domenii generale de studiu a 5040 de persoane. În conformitate cu cerințele pieței muncii, dar și rezultatele admiterii la studii superioare în anul de studii 2020-2021, au fost susținute prioritar domeniile: *Științe ale Educației* (1254 - 25% din totalul locurilor bugetare), *Inginerie, Tehnologii și Arhitectură* (1107 - 24%); *Tehnologii ale informației și comunicațiilor* (633 - 14%); *Medicină* (455 - 9,5%); *Științe agricole și medicină veterinară* (161 - 3,4 %).

În contextul evoluției situației epidemiologice și măsurilor întreprinse de autorități pentru a preveni și combate epidemia virusului COVID-19 în țară, pe de o parte, și lipsei acute de personal

medical implicat în controlul și tratamentul infecției, pe de altă parte, a fost aprobată majorarea cu 15 locuri bugetare alocate specialităților medicale la studiile superioare integrate, în limita mijloacelor financiare planificate pentru Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru Comanda de stat, fiind mai puține locuri bugetare planificate pentru ciclul II - master.

Totodată, la solicitarea Ministerului Apărării, luând în considerare deficitul de ofițeri în unitățile militare ale Armatei Naționale, a fost aprobată majorarea cu 25 de locuri bugetare la domeniul Științe militare pentru Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, urmând a fi finanțate din contul bugetului instituției sus-numite.

La *studii superioare de master (ciclul II)*, s-a planificat admiterea a 3081 de persoane, mai puțin cu 15 locuri comparativ cu anul trecut pentru Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, dat fiind faptul că în acest an Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie ”N. Testemițanu” (USMF) a înmatriculat la buget doar la programul de master de cercetare științifică, autorizat în condițiile legii, „Tehnologii moleculare în sănătate”.

Dat fiind faptul că, potrivit art. 132, alin.(1) din Codul educației, cerințele minime de calificare pentru ocuparea funcțiilor didactice în învățământul liceal reprezintă deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 7 ISCED – studii superioare de master, Comanda de stat pentru ciclul II a susținut prioritar domeniul *Științe ale Educației*.

La *studii de rezidențiat și secundariat clinic*, s-a planificat admiterea a 443 de persoane: 433 - la rezidențiat și 10 la secundariat clinic. Astfel, se propune menținerea planului de admitere la nivelul anului precedent, în scopul asigurării realizării obiectivului stipulat în alineatul (5) art. 121 din Codul educației, privind organizarea studiilor de rezidențiat pentru formarea profesională obligatorie a medicilor și farmaciștilor pe specialități.

Pentru onorarea obligațiilor Republicii Moldova în cadrul contractelor bilaterale încheiate cu diferite țări, luând în considerare și rezultatele admiterii în sesiunea 2020, în proiectul hotărârii se planifică 106 de locuri bugetare pentru admiterea la studii a cetățenilor străini, inclusiv 76 persoane - la studii superioare de licență (ciclul I) și 30 de persoane la studii superioare de master (ciclul II), pentru a motiva studenții străini să continue studiile universitare în Republica Moldova.

Și în acest an, candidații la studii superioare de licență au avut dreptul să se înscrie la concursul de admitere concomitent la mai multe specialități din diverse domenii de formare profesională, la una sau mai multe instituții de învățământ superior, dar au fost înmatriculați la o singură specialitate în cadrul unei singure instituții de învățământ superior, unde au depus documentele în original și în termenele stabilite de Ministerul Educației și Cercetării.

Au fost prevăzute și în acest an facilități pentru anumite categorii de candidați: 15 % (756) din locurile bugetare alocate în planul de înmatriculare pentru fiecare specialitate au fost prevăzute pentru unele categorii de candidați social vulnerabile, prioritate acordându-se persoanelor rămase fără ocrotire părintească și celor cu grad de dizabilitate sever sau accentuat.

Pentru tinerii admiși la specialitățile pedagogice, au fost oferite mai multe înlesniri, inclusiv, au fost înmatriculați la locurile cu finanțare bugetară prioritar acei candidați care au participat la concurs în baza recomandării la studii eliberate de organele locale de specialitate în domeniul învățământului - Consiliile raionale/municipale, dar și tinerii care provin din familii de pedagogi.

Tradițional, s-a păstrat dreptul de înmatriculare în afara concursului pe locurile cu finanțare bugetară, pentru deținătorii premiilor de gradul I, II și III (diplome și medalii de aur, argint, bronz), obținute în ultimii trei ani la olimpiadele internaționale și naționale, precum și la competițiile sportive europene și mondiale.

Au fost promovate facilitățile de admitere pentru absolvenții instituțiilor de învățământ din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, inclusiv, pentru absolvenții

liceelor care au studiat conform programelor de învățământ aprobate de Ministerul Educației și Cercetării, absolvenții liceelor din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, absolvenții instituțiilor de învățământ general din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, care au studiat după programa școlii de 11 clase.

În acest context, din cele 262 de locuri bugetare, 50% au fost acordate primele două categorii de absolvenți, și anume, absolvenților liceelor situate în această zonă, iar 50% au fost repartizate pentru absolvenții instituțiilor de învățământ general din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender, care au studiat după programa școlii de 11 clase.

La fiecare cotă de admitere planificată a fost organizat un concurs separat. Selectarea candidaților s-a realizat în ordinea descrescătoare a mediilor de concurs.

Totodată, absolvenții liceelor din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender care au studiat după programele de învățământ aprobate de Ministerul Educației și Cercetării au participat și la concursul pentru cota de 15 la sută, stabilită prin pct. 38 al Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I – studii superioare de licență.

În această sesiune de admitere, instituțiile de învățământ superior au aprobat și implementat diverse strategii de recrutare a viitorilor studenți, inclusiv, au reușit să întreprindă vizite în toate raioanele țării, în licee, colegii, centre de excelență, dar și au angajat agenții străine de promovare pentru informarea și atragerea studenților străini (USMF, ULIM).

5.3.2. Rezultatele admiterii - 2021

La finele concursului de admitere 2021, constatăm următoarele:

Actualmente, în Republica Moldova funcționează 24 de instituții de învățământ superior: 16 instituții de stat și 8 instituții private. Din cele 16 instituții de învățământ superior de stat, Academia de Administrare Publică realizează doar ciclul II – master, iar 4 sunt în subordinea altor ministere: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Academia "Ștefan cel Mare" a MAI și Academia Militară "Alexandru cel Bun".

Conform rapoartelor statistice finale cu privire la organizarea și desfășurarea concursului de Admitere – 2021, elaborate de către comisiile de admitere instituționale și introduse în sistemul informațional la Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație, în anul de studii 2021-2022, în învățământul superior:

- la Ciclul I – Licență au fost înmatriculate 14630 de persoane (mai puțin cu cca 900 de persoane: în 2020 – 15547): buget – 4587 (2020 – 4633 (- 46)) și la contract – 10043 (2020 – 10914 (- 871)).
- la Ciclul II – Master au fost înmatriculate 6560 de persoane (mai mult cu cca 600 de persoane: în 2020 – 5967): buget – 3040 (2020 – 3095 (-55)) și la contract – 3520 (2020 – 2875 (+ 645)) (Tabelul 14).

**Tabelul 14 Înmatricularea în învățământul superior
Ciclul I (Licență, înmatriculați)**

Tip studii	Numărul de studenți	Total
Buget, IF (învățământ cu frecvență)	4392	4587
Buget, FR (învățământ cu frecvență redusă)	195	
Contract, IF	4731	10043
Contract, FR	5312	
TOTAL		14630

Ciclul II (masterat, înmatriculați)

Tip studii	Numărul de studenți	Total
Buget	3023	3040
Buget cetățeni străini	17	
Contract	3028	3520
Contract cetățeni străini	492	

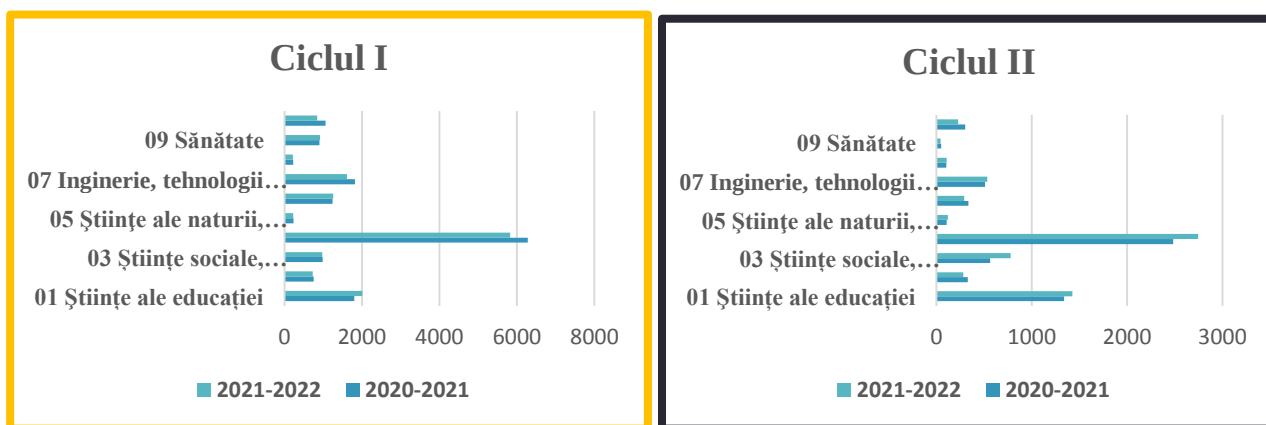
În instituțiile publice de învățământ superior au fost înmatriculate 12316 persoane la ciclul I (4587 la buget și 7729 în bază de contract) – mai puțin cu 666 de studenți; la ciclul II - 5288 masteranzi (3040 la buget și 2248 la contract) – mai mult cu 127 de masteranzi, comparativ cu 2020.

În instituțiile private de învățământ superior au fost înmatriculate 2314 persoane la ciclul I, mai puțin cu 251 de studenți; la ciclul II - 1272 de masteranzi, mai mult cu 466 de masteranzi, față de anul 2020.

Comparativ cu anul precedent de studii, în sesiunea de admitere 2021 s-a înregistrat o descreștere substanțială a numărului de studenți înmatriculați la ciclul I (- 900 de studenți), dar și o creștere semnificativă la Ciclul II (+600).

În graficele de mai jos sunt prezentate datele statistice generalizate pe instituții, domenii de studii, forme de învățământ și surse de finanțare, precum și o analiza comparativă (inclusiv, în % din numărul total de studenți înmatriculați) a rezultatelor admiterii la studii superioare de licență - ciclul I, și de master – ciclul II, pe anii de studii 2020-2021 și 2021-2022 (Figura 18).

Figura 18. Date statistice comparative (ciclul I, ciclul II)

Sursa: BNS

Cel mai solicitat domeniu de studii rămâne a fi 04 Business, administrare și drept, care a atras, tradițional, cel mai mare număr de studenți atât în învățământul superior de licență - 5825 de studenți (39%), cât și la master - 2745 (41,8%), în creștere cu 259 de masteranzi comparativ cu anul precedent.

Cel mai puțin solicitat este domeniul 08 Științe agricole, silvicultură, piscicultură și medicină veterinară – 107 (1,6%) masteranzi din numărul total, iar la licență – 215 studenți (1,5%).

La domeniul 05 Științe ale naturii, matematică și statistică sunt înmatriculați 121 de masteranzi – 1,8%, iar la licență – 226 studenți (1,6%).

La celelalte domenii situația rămâne a fi constantă. Cele mai solicitate specialități sunt Dreptul (13,6% din numărul total de studenți înmatriculați), Business și administrare (8,4%), Medicină, Stomatologie și Farmacie (5,7%), Contabilitate (5,9%), Finanțe și bănci (5,4%), Marketing și logistică (3,9%).

5.3.3. Înmatricularea la domeniile prioritare ale statului:

1) Științe ale educației

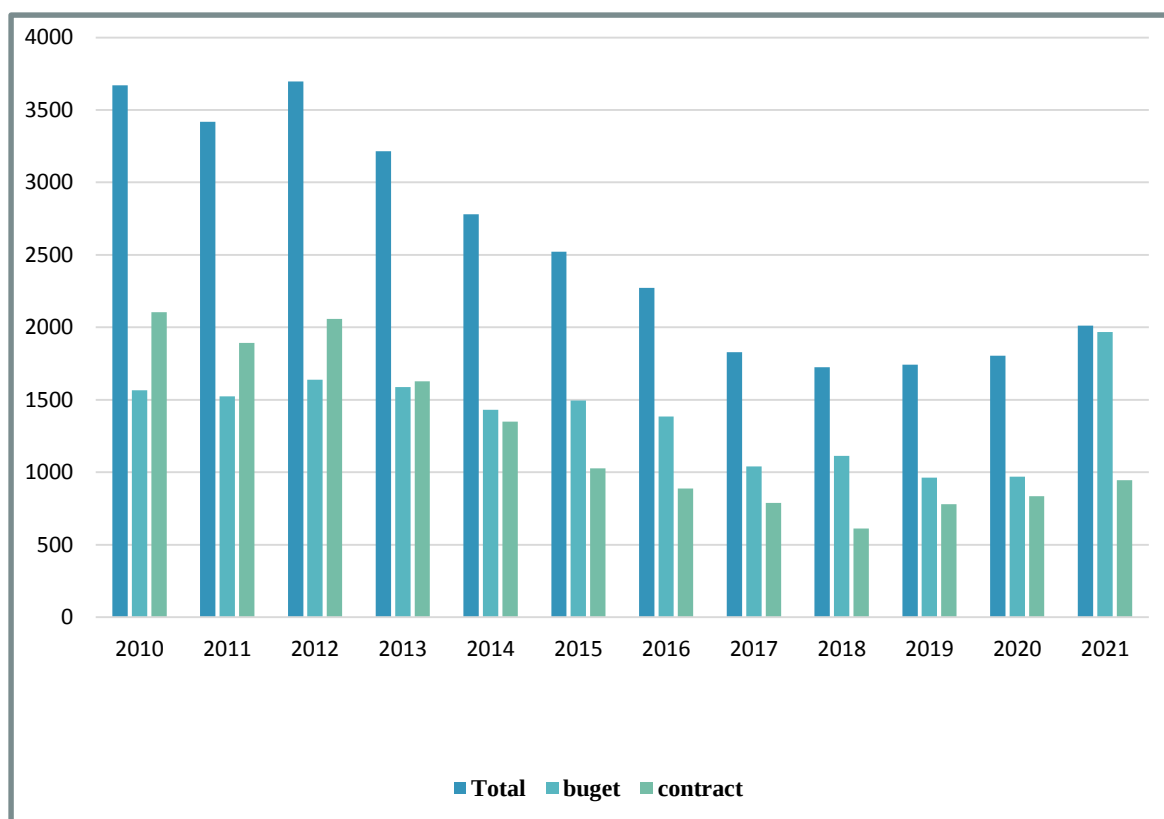
Numărul de studenți care au ales Științele educației (ciclul I), în acest an de studii este în creștere comparativ cu anul trecut – 2012 (mai mult cu 208 de studenți), buget - 1067, contract – 945. Totuși, la buget au rămas neacoperite de 187 de locuri. Totodată, la master, avem o creștere la domeniul Științe ale educației cu 87 de candidați.

Astfel, la specialitățile vital necesare în școală și liceu – MATEMATICA: la 80 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate doar 36 (contract-11); FIZICA: la 75 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 0; INFORMATICA: la 80 de locuri bugetare propuse, au fost solicitate 42 (15-contract); CHIMIA: la 50 de

locuri bugetare oferite, au fost solicitate 14 (11-contract); BIOLOGIA: la 50 de locuri bugetare oferite, au fost solicitate 22 (34 - contract).

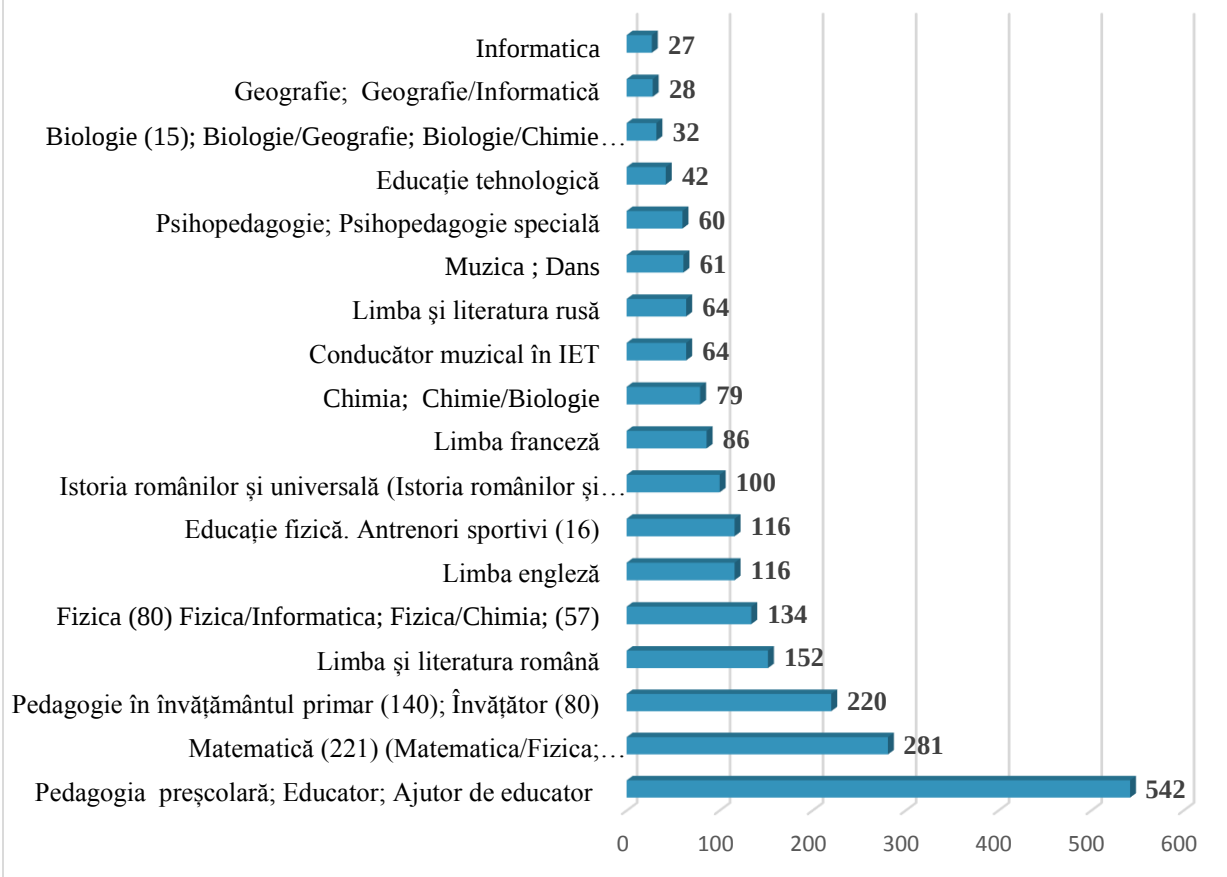
Numărul relativ mare de înmatriculări la contract - 835 (mai mult cu 55 de studenți) este explicat prin faptul că majoritatea locurilor propuse sunt la frecvență redusă (91%) și atractive pentru persoanele încadrate în câmpul muncii (Figura 19).

Figura 19. Dinamica admiterii la domeniul „Științe ale educației”, ciclul I

De menționat că, în anul de studii 2021 - 2022, conform informațiilor prezentate de organele locale de specialitate în domeniul învățământului, numărul posturilor didactice vacante (de la 14 ore) din instituțiile de învățământ general din republică constituie 1975, în scădere față de 2349 din anul 2020 (Figura 20).

Figura 20. Distribuția numărului de posturi didactice vacante la cele mai solicitate specialități, 2021 – 2022

Conform rapoartelor prezentate de instituțiile publice de învățământ superior, numărul absolvenților programelor de studii acreditate în domeniul Educație/Științe ale educației, promoția 2021, cu finanțare de la bugetul de stat, a constituit **826 de persoane** (Tabelul 15):

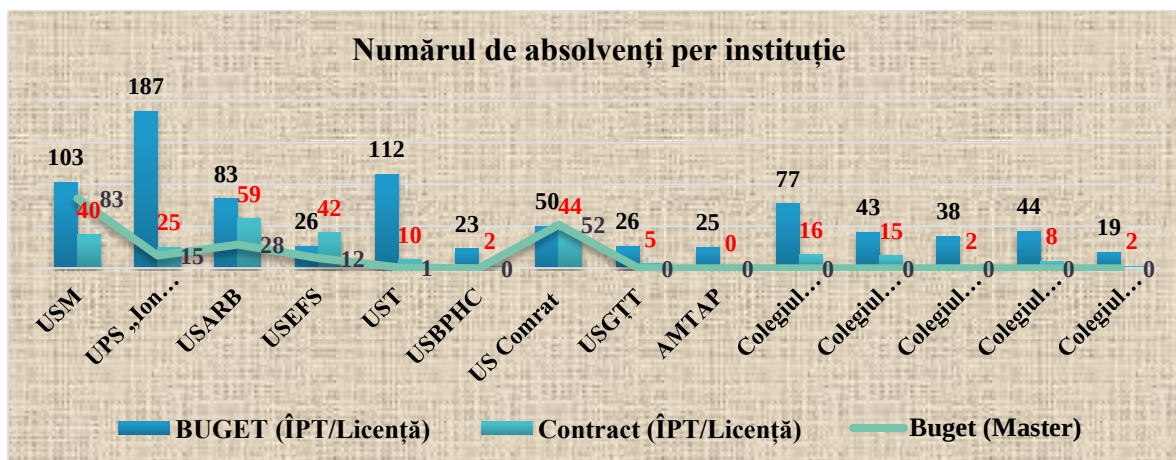
- **635** de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență (ciclul I),
- **191** de absolvenți ai programelor de studii superioare de master (ciclul II).

Tabelul 15. Numărul total de absolvenți bugetari în domeniul Științe ale educației, repartizați și angajați (anii 2019 – 2021)

Nr crt	Instituția de învățământ superior	Nr. abs.prog rame pedag	Nr. abs.rep artizați	Nr. abs.an gajați	Nr. abs. programe pedag	Nr. abs. repartizați	Nr. abs. angajați	Nr.e abs. programe pedag	Nr. abs. repartizați	Nr. abs. angajați
		Anul 2019			Anul 2020			Anul 2021		
1.	Universitatea de Stat din Moldova	98	110	40	110 (Licență(L)) + 39 (L) alt dom., 53 (Master(M))	118	31	103 (L)+83 (M)	74	34
2.	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”	273	218	77	139 (L)/ 63 (M)	143	67	187 (L)+15 (M)	119	59
3.	Universitatea de Stat din Tiraspol	130	88	27	129 (L)/ 77 (M)	87	37	112 (L)+1 (M)	95	37
4.	Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți	122	73	44	176(L)/ 87(M)	68	63	83 (L)+28 (M)	42	28
5.	Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul	45	36	4	45 (L)	34	9	23 (L)+0 (M)	23	10
6.	Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	54	12	7	44 (L)	21	6	26 (L)+0 (M)	12	10
7.	Universitatea de Stat din Comrat	37	21	18	35 (L)	32	25	50 (L)+52 (M)	34	24
8.	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	29	22	5	46 (L)	38	18	26 (L)+2 (M)	26	13
9.	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	26	24	7	18 (L) +122 (L) alt domeniu	36	16	25 (L)+0 (M)	25	14
TOTAL		731	604	227	1174 (ciclul I și II)	1174 (ciclul I și II)	577	826: 635 (I) + 191 (II)	450	229*

*(dintre care 24 (6,7%) absolvenți de alt domeniu, dar care are finalități specifice disciplinelor școlare)

Figura 21. Numărul de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență și master în domeniul Științe ale educației per instituție

În perioada de referință, din numărul total de 826 de absolvenți ai programelor de studii superioare de licență și master în domeniul Științe ale educației (Figura 21), au fost repartizați în instituții de învățământ 450 (76%) de absolvenți din instituțiile de învățământ superior.

Din numărul total de absolvenți cu profil pedagogic repartizați în instituții de învățământ publice, s-au angajat 229 sau 28% de tineri, conform Tabelului 15.

Datele relevă că cca 70% dintre absolvenții bugetari în 2021 nu s-au angajat în instituțiile de învățământ, conform prevederilor contractuale, care stipulează că, studentul este obligat să lucreze nu mai puțin de 3 ani după absolvirea instituției de învățământ unde a fost repartizat.

În situația în care absolvenții bugetari nu se încadrează în câmpul muncii conform repartizării, instituțiile de învățământ general nu sunt asigurate cu personal didactic, deși din contul bugetului de stat s-au alocat resurse bugetare pentru pregătirea profesională inițială a acestora.

Astfel, în vederea acoperirii necesarului de cadre didactice pentru învățământul general, luând în considerare experiența anilor trecuți, când locurile bugetare oferite la domeniul *Științe ale educației* instituțiilor cu profil pedagogic au fost transferate acestea aproape integral *Limbilor străine; Pedagogiei învățământului primar și Psihopedagogiei*, pentru anul de studii 2021/22, Comanda de Stat la domeniul *Științe ale educației* a fost repartizată instituțiilor pe specialități și înmatricularea s-a dispus a fi organizată în conformitate cu repartizarea locurilor pe specialități și forme de învățământ.

Totuși, având specialități puțin solicitate (*Matematică, Fizică, Educație tehnologică, Pedagogie preșcolară*), cu titlu de excepție, s-a permis instituțiilor cu profil pedagogic să transfere locurile bugetare de la o specialitate la alta în cadrul acestui domeniu, de la învățământul cu frecvență la acel cu frecvență redusă, pentru a oferi oportunități de studiu persoanelor încadrate în școală.

La *Universitatea de Stat din Moldova* a fost aprobat transferul a 15 locuri cu finanțare din bugetul de stat, în cadrul domeniului *011 Științe ale educației*, învățământ cu frecvență, după cum urmează: - 3 locuri de la specialitatea *0114.15 Educație civică* - la specialitatea *0111.3 Psihopedagogie*; - 7 locuri de la specialitatea *0114.8 Limba și literatura română* - la specialitatea *0114.10 Limbi străine*; - 5 locuri de la specialitatea *0114.3 Fizică* - la specialitatea *0113.1 Pedagogie în învățământul primar*.

La *Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți* a fost aprobat transferul a 4 locuri cu finanțare din bugetul de stat, învățământ cu frecvență, de la specialitățile: 0114.7 *Geografie* (1 loc), 0114.1 *Matematică* (2 locuri) și 0114.2 *Informatică* (1 loc), din domeniul 011 *Științe ale educației*, la specialitatea 0114.11 *Istorie și educație civică*, în cadrul aceluiași domeniu, la aceeași formă de învățământ.

La *Universitatea de Stat din Tiraspol*, a fost aprobat transferul a 37 de locuri în cadrul domeniului 011 *Științe ale educației*, cu finanțare din bugetul de stat, învățământ cu frecvență, după cum urmează: - 9 locuri de la specialitatea 0114.2 *Informatică*; - 9 locuri de la specialitatea 0114.3 *Fizică*; - 4 locuri de la specialitatea 0114.5 *Chimie*; - 2 locuri de la specialitatea 0114.6 *Biologie*; - 3 locuri de la specialitatea 0114.7 *Geografie*; - 5 locuri de la specialitatea 0112.1 *Pedagogie preșcolară*, la specialitatea 0113.1 *Pedagogie în învățământul primar*; - 5 locuri de la specialitatea 0114.8 *Limba și literatura română*, la specialitatea 0111.3 *Psihopedagogie*.

La *Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"* au fost transferate 31 de locuri în cadrul domeniului 011 *Științe ale educației*, cu finanțare din bugetul de stat, învățământ cu frecvență, după cum urmează: - 5 locuri de la specialitatea 0114.1 *Matematică* - la specialitatea 0112.1 *Pedagogie preșcolară*; - 5 locuri de la specialitatea 0114.2 *Informatică* - la specialitatea 0113.1 *Pedagogie în învățământul primar*; - 5 locuri de la specialitatea 0114.8 *Limba și literatura română*, la specialitatea 0114.13 *Dan*; - 8 locuri de la specialitatea 0114.9 *Limbi și literaturi*, la specialitatea 0114.14 *Arte plastic*; - 8 locuri de la specialitatea 0114.15 *Educație civică*, la specialitatea 0114.17 *Educație tehnologică*.

Cu toate aceste transferuri, din cele 1254 de locuri bugetare planificate de Guvern la ciclul I – Licență pentru domeniul Științe ale educației, au rămas nesolicitate 187 de locuri bugetare (în 2020 – 285; 2019 – 251 locuri neacoperite), pe locuri bugetare fiind înmatriculați:

- *Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți* – 136 de studenți (223 locuri planificate, 87 vacante);
- *Universitatea de Stat din Moldova* – 194 studenți (260 planificate, 66 vacante);
- *Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul* – 56 studenți (64 planificate, 8 vacante);
- *Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"* – 333 studenți (370 planificate, 37 vacante);
- *Universitatea de Stat din Taraclia* – 35 studenți (44 planificate, 9 vacante).

În urma admiterii, au fost ocupate toate locurile la domeniul *Științe ale educației* la *Universitatea de Stat din Tiraspol* (175), *Universitatea de Stat din Comrat* (88), *Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport* (35) și la *Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice* (15).

La ciclul II – Master, la domeniul 011 *Științe ale educației* au fost înmatriculate 1426 de persoane, mai mult cu 87 de masteranzi comparativ cu anul precedent (1339).

2) Tehnologiile informației și comunicațiilor

Actualmente, pregătirea specialiștilor în domeniul TIC se realizează în 11 instituții de învățământ superior, inclusiv: *Universitatea de Stat din Moldova*, *Universitatea Tehnică a Moldovei*, *Academia de Studii Economice din Moldova*, *Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"*, *Universitatea de Stat din Tiraspol*, *Universitatea de Stat din Comrat*, *Universitatea "Alec Russo" din Bălți*, *Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul*, *Universitatea Liberă Internațională din Moldova*, *Universitatea Slavonă* și *Universitatea de Studii Politice și Economice Europene*.

În *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior*, domeniul 06 *Tehnologii ale informației și comunicațiilor* este un nou domeniu fundamental al științei, culturii și tehnicii, care include 7 specialități: 0612.1 *Calculatoare și rețele*, 0612.2 *Managementul informației*, 0613.1 *Tehnologia informației*, 0613.2 *Securitate informațională*, 0613.3 *Ingineria software*, 0613.4 *Informatică* și 0613.5 *Informatică aplicată*.

Totodată, formarea inițială a specialiștilor în TIC se realizează și în cadrul domeniilor: 071 Inginerie și activități ingineresti la specialitățile: 0714.2 *Rețele și software de telecomunicații*, 0714.6 *Automatică și informatică*, 0714.7 *Robotică și mecatronică*, 0714.8 *Securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații etc.*; 041 Științe economice la specialitatea 0410.4 *Cibernetică și informatică economică*; 011 Științe ale educației la specialitatea *Informatică*.

În context, comanda de stat în anul de studii 2021-2022 pentru domeniul separat *Tehnologii ale informației și comunicațiilor* a fost de 633 de locuri bugetare (608 + 25). Totodată, MEC a planificat locuri bugetare la alte specialități conexe, inclusiv: 80 de locuri la *Informatică* (profil pedagogic), 10 locuri bugetare la *Cibernetică și informatică economică*, 25 de locuri la *Rețele și software de telecomunicații*, 35 de locuri la *Automatică și informatică*, 20 de locuri la *Robotică și mecatronică*, 15 locuri la *Securitatea sistemelor electronice și de telecomunicații*, 15 locuri la *Electronică aplicată* și 25 de locuri la *Tehnologii și sisteme de telecomunicații* – acestea fiind specialități din domeniul ingineresc.

Pe aceste locuri bugetare au fost înmatriculați, după cum urmează:

	Buget IF	Contract IF	Buget FR	Contract FR.	TOTAL
Universitatea Tehnică a Moldovei	390	254	25	98	767
Academia de Studii Economice din Moldova	70			21	91
Universitatea de Stat "A. Russo" din Bălți	25	12		20	57
Universitatea de Stat "B. P. Hașdeu" din Cahul	15	1			16
Universitatea de Stat din Moldova	100	59		67	226
Universitatea de Stat din Tiraspol	10	2			12
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene "Constantin Stere"		6			6
Universitatea Liberă Internațională din Moldova		30		45	75
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	5	0			5
Universitatea Slavonă		3			3
TOTAL:	615	367	25	251	1258

Mai puțin solicitate au fost locurile bugetare la specialitatea *Informatică* din domeniul Științe ale educației: din cele 80 de locuri oferite au fost ocupate 31, după cum urmează: Universitatea de Stat din Moldova – 7 studenți (din 25); Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" – 1 student din 15; Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți – niciun student (din 20); Universitatea de Stat din Tiraspol - 8 studenți din 13 și doar Universitatea de Stat din Comrat a înmatriculat 15 studenți conform ofertei.

3) Inginerie și activități ingineresti

În momentul de față, pregătirea specialiștilor în domeniul Inginerie și activități ingineresti se realizează în 6 instituții de învățământ superior, inclusiv Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Universitatea de Stat din Comrat, Universitatea "Alecu Russo" din Bălți și Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul.

În context, în comanda de stat în anul de studii 2021-2022 pentru domeniul fundamental *Inginerie* (756), *Tehnologii de prelucrare* (238) și *Arhitectură* (238) s-au prevăzut în total 1232 de locuri, la nivelul anului precedent. Conform informației prezentate de instituțiile organizatoare de programe ingineresti, în anul de studii 2021-2022, la *Inginerie și activități ingineresti* au fost înmatriculați

904 studenți, dintre care 562 cu finanțare de la buget (cu 67 mai puțin decât în 2020) și 342 pe bază de contract, majoritatea (328) fiind la frecvență redusă, neocupate rămânând 219 de locuri bugetare.

La *Tehnologii de fabricare și prelucrare* au rămas neocupate 25 de locuri bugetare, iar la *Arhitectură și construcții* toate locurile au fost ocupate.

Cod	Domeniu	Instituție	Frecvență Zi Buget	Frecvența la zi Contract	Frecvența redusă Contract	Total pe instituție	TOTAL pe domenii
071	Inginerie și activități ingineresti	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	79	0	69	148	
071	Inginerie și activități ingineresti	Universitatea de Stat "A. Russo"	27 (plan-35)		45	72	
071	Inginerie și activități ingineresti	Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul	15 (plan-25)			15	
071	Inginerie și activități ingineresti	Universitatea de Stat din Comrat	5			5	
071	Inginerie și activități ingineresti	Universitatea de Stat din Moldova	22 (plan-55)	1	15	38	
071	Inginerie și activități ingineresti	Universitatea Tehnică a Moldovei	414 (plan - 552)	13	199	626	
TOTAL	INGINERIE	Comanda de stat - 756	562	14	328		904
072	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Academia de Studii Economice din Moldova	28			28	
072	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	8	0	0	8	
072	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea de Stat "A. Russo"	10 (plan-20)			10	
072	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea de Stat din Comrat	5			5	
072	Tehnologii de fabricare și prelucrare	Universitatea Tehnică a Moldovei	162 (plan – 177)	6	50	218	
TOTAL	TEHNOLOGII	Comanda de stat - 238	213	6	50		269

073	Arhitectură și construcții	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	36	0	18	54	
073	Arhitectură și construcții	Universitatea de Stat din Moldova	2			2	
073	Arhitectură și construcții	Universitatea Tehnică a Moldovei	200	45	144	389	
TOTAL	ARHITECTURĂ	Comanda de stat - 238	238	45	162		445

Astfel, pentru *Universitatea Tehnică a Moldovei* la domeniul fundamental *Inginerie, Tehnologii de prelucrare și Arhitectură* a fost aprobat planul de 929 de locuri bugetare cu frecvență, fiind înmatriculați 776 de studenți, neocupate rămânând 153 de locuri bugetare.

Pentru *Universitatea de Stat din Moldova* la domeniul *Inginerie* a fost aprobat planul de 55 de locuri bugetare cu frecvență, fiind înmatriculați 24 de studenți, neocupate rămânând 31 de locuri bugetare.

La *Universitatea de Stat "B.P. Hașdeu" din Cahul* și *Universitatea "Alec Russo" din Bălți* au rămas vacante 10 și, respectiv, 18 locuri bugetare.

4) Sănătate

În contextul evoluției situației epidemiologice și măsurilor întreprinse de autorități pentru a preveni și combate epidemia virusului de COVID-19 în țară, pe de o parte, și lipsei acute de personal medical implicat în controlul și tratamentul infecției, pe de altă parte, Ministerul Educației și Cercetării a propus *majorarea cu 15 locuri bugetare alocate specialităților medicale* la studiile superioare integrate, în limita mijloacelor financiare planificate Ministerului Sănătății pentru comanda de stat, fiind mai puține locuri bugetare planificate pentru ciclul II - master.

Astfel, conform comenzii de stat au fost înmatriculați 455 de studenți pe locuri finanțate de la buget și 464 pe bază de contract cu taxă de studii, după cum urmează: *Medicină* – 395 (buget) și 229 (contract); *Sănătate publică* - 15 (buget) și 8 (contract); *Stomatologie* - 10 (buget) și 118 (contract); *Farmacie* - 10 (buget) și 76 (contract); *Asistență medicală generală* - 10 (buget) și 18 (contract); *Tehnologie radiologică* - 10 (buget) și 6 (contract); *Optometrie* - 5 (buget) și 9 (contract).

La masterat la domeniul *Sănătate* au fost înmatriculați în total 45 de studenți, după cum urmează: 4 studenți bugetari la *Tehnologii moleculare în sănătate*; 41 de masteranzi la contract la *Management în sănătate publică*.

5.3.4. Dimensiunea socială

Studenți din familii social -vulnerabile. În vederea asigurării accesului candidaților la cota de 15%, pe cele 756 de locuri bugetare în acest an au fost înmatriculați 366 de candidați. În anul 2021, se remarcă o creștere a numărului de persoane înmatriculate la cota de 15%: candidați rămași fără ocrotire părintească – 62; tineri cu dizabilități – 43, tinerii cu ambii părinți având grad de dizabilitate – 27, tineri ai căror părinți au participat la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței R. Moldova –, tineri din familii cu mulți copii – 75, absolvenți ai liceelor din raioanele de est ale R. Moldova - 64, candidați din familii de romi – 14, tineri care au efectuat serviciul militar în termen - 16.

Pe cele 262 de locuri bugetare cu destinație specială pentru absolvenții din raioanele de est ale R. Moldova au fost înmatriculați pe locuri bugetare 155 de candidați, inclusiv: 32 de absolvenți de liceu și 123 de absolvenți de școală medie.

Pe bază de contract cu taxă au fost înmatriculați 111 candidați din raioanele de est: 2 cu diplomă de bacalaureat (cu frecvență redusă) și 109 cu atestat de școală medie (64 cu frecvență la zi și 47 cu frecvență redusă).

Tip studii	BAC		Școala medie		Total
	Buget	Contract	Buget	Contract	
Frecvență zi	32	2	123	62	219
Frecvență redusă	0	0	0	47	47
Total	34		232		266

Totodată, 19 candidați, premianți la olimpiade, și 13 copii din familii de cadre didactice, au fost înmatriculați în afara concursului de admitere.

Aspectul gender. Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul I, licență (14630 de persoane), 8820 (60,3%) sunt femei. De menționat că în procesul de admitere, comisiile respective au desfășurat acțiuni de consiliere a candidaților la studii prin încurajarea acestora de a accesa specialități din domeniile considerate feminine sau masculine.

Ca rezultat, se constată că la Universitatea Tehnică a Moldovei, considerată în general „masculină”, sunt înmatriculate 730 de fete, ceea ce reprezintă cca 32% din numărul total de studenți (2313), la Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, din 373 de studenți înmatriculați 187 sunt fete (50%), la Academia Militară a Forțelor Armate, din 94 de studenți admiși la studii 24 sunt fete (26%), la Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, din 521 de studenți înmatriculați – 208 sunt fete (40%).

Aspectul etnic. Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul I, licență (14630) – 88,4% (12936) sunt moldoveni; 2,7% (390) – ucraineni; 3,1% (450) – ruși; 1,4% (204) – bulgari; 3,8% (550) - găgăuzi, 14 romi, ceilalți 78 sunt trecuți la categoria „alte naționalități”.

Limba de instruire. Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul I, Licență (14630), pentru studii în limba română au optat cca 11714 de studenți (80%), 2583 de studenți (18%) își fac studiile în limba rusă, iar 333 de studenți – în alte limbi.

Din numărul total de studenți înmatriculați la ciclul II, masterat (6560), pentru limba română au optat 5860 de studenți (cca 89%), pentru limba rusă – 596, alte limbi – 104.

5.3.5. Admiterea străinilor

Conform Anexei nr.4 din Hotărârea Guvernului nr. 107/2021 cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2021-2022, în temeiul *Protocoloalelor de colaborare bilaterală*, în anul academic 2021-2022, pentru cetățenii străini au fost aprobate 106 locuri bugetare: 76 - la ciclul I și 30 de locuri bugetare la ciclul II.

Ca rezultat, constatăm că instituțiile publice cărora le-au fost repartizate aceste locuri, au reușit să înmatriculeze la ciclul I, licență 344 studenți străini: la buget - 47 de cetățeni străini la ciclul I licență, și 509 la ciclul II, master, 19 la buget, rămânând vacante 29 de locuri la ciclul I și 11 locuri la ciclul II.

Mai jos sunt prezentate rezultatele înmatriculării cetățenilor străini la buget:

Denumirea instituției	Cetățeni străini înmatriculați la Ciclul I, licență	
	Buget	Contract
Academia "Ștefan cel Mare" a MAI	0	0
Academia de Administrare Publică	0	0
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	3	8
Academia de Studii Economice din Moldova	2 (plan-12)	20
Academia Militară a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun"	0	0
Institutul Internațional de Management "IMI-NOVA"	0	0
IPI Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	0	0
Universitatea Agrară de Stat din Moldova	4	0
Universitatea Americană din Moldova	0	6
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	0	1
Universitatea de Stat "Alecă Russo" din Bălți	3	2
Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Cahul	0	0
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	4 (plan-5)	1
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"	0	0
Universitatea de Stat din Comrat	0 (plan-3 (-1))	1
Universitatea de Stat din Moldova	12 (plan-13)	1
Universitatea de Stat din Tiraspol	0	0
Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	4+1	0
Universitatea de Studii Europene din Moldova	0	6
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene "Constantin Stere"	0	241
Universitatea Liberă Internațională din Moldova	0	0
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	9	0
Universitatea Slavonă	0	2
Universitatea Tehnică a Moldovei	5 (plan-12)	9
Total	46	298

Denumirea instituției	Cetățeni străini, Ciclul II, master	
	Buget	Contract
Academia "Ștefan cel Mare" a MAI	0	0
Academia de Administrare Publică	0	0
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	2+2	7
Academia de Studii Economice din Moldova	2	2

	(plan-3)	
Academia Militară a Forțelor Armate "Alexandru cel Bun"	0	0
Institutul Internațional de Management "IMI-NOVA"	0	0
IPI Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	0	0
	0	
Universitatea Agrară de Stat din Moldova	(plan-5)	5
Universitatea Americană din Moldova	0	0
Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	0	0
	1	
Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți	(plan-2)	0
Universitatea de Stat "Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Cahul	0	0
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	2	1
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"	0	0
Universitatea de Stat din Comrat	1	0
Universitatea de Stat din Moldova	5	2
Universitatea de Stat din Tiraspol	0	38
Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	0	0
Universitatea de Studii Europene din Moldova	0	0
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene "Constantin Stere"	0	156
Universitatea Liberă Internațională din Moldova	0	277
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	3	0
Universitatea Slavonă	0	4
	1	
Universitatea Tehnică a Moldovei	(plan-5 (-2))	0
Total	17	492

Astfel, în scopul realizării prevederilor tratatelor internaționale în domeniul educației la care Republica Moldova este parte, s-a acceptat prin Ordinele nr. 1515 și 1516, transferul unui loc bugetar la ciclul I, licență, de la Universitatea de Stat din Comrat la Universitatea de Stat din Taraclia și, respectiv, transferul a 2 locuri bugetare la ciclul II, master, de la Universitatea Tehnică a Moldovei la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

5.4. Asigurarea relevanței studiilor în conformitate cu necesitățile pieței muncii.

Modernizarea curriculumului universitar

5.4.1. Acordul de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare)

În anul 2020, Parlamentul a ratificat Acordul de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare. Scopul Acordului de finanțare rezidă în1 necesitatea modernizării și îmbunătățirii calității și relevanței învățământului superior din Republica Moldova în concordanță cu necesitățile actuale și de perspectivă ale pieței muncii naționale, dar și internaționale.

Acordul presupune oferirea de către Banca Mondială a resurselor financiare sub formă de împrumut de stat extern în sumă de 35.700.000 (treizeci și cinci de milioane șapte sute de mii) de Euro, exprimată în Drepturi Speciale de Tragere.

Perioada de implementare a Acordului este de cinci ani (2020-2025). Domeniile strategice țintă ale Proiectului Învățământul Superior sunt: programele cu profil pedagogic, inginerie, tehnologii informaționale și medicină. Implementarea proiectului a fost inițiată la 1 septembrie 2020.

Proiectul Învățământul Superior susținut în cadrul acestui Acord de finanțare este structurat pe 3 componente:

Componenta 1. Îmbunătățirea mecanismelor de asigurare a calității. Componenta respectivă va finanța activitățile de îmbunătățire a calității învățământului superior din Republica Moldova pentru a genera, în ultimă instanță, forță de muncă mai calificată, prin dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor, elaborarea standardelor de calificare, formări pentru cadrele didactice din universități, gestionarea și întreținerea Registrului Național al Calificărilor, asistență acordată pentru evaluarea și acreditarea programelor de studii, consolidarea capacității Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

Tot în această componentă va fi dezvoltat și un sistem de e-admitere, un sistem informațional de management al învățământului superior, prin care va fi posibilă monitorizarea traseului de angajare al absolvenților în câmpul muncii, și un sistem informațional privind locurile de muncă pentru viitorii absolvenți și solicitările angajatorilor etc.

Componenta 2. Îmbunătățirea orientării spre piața muncii prin intervenții specifice va finanța realizarea sub-proiectelor din cadrul Programului de Îmbunătățire a Învățământului Superior (PÎÎS), destinat instituțiilor de învățământ superior și colegiilor pedagogice. În baza competiției de sub-proiecte în valoare de până la 2 mln. USD pentru fiecare din universități și 1 mln. USD pentru fiecare din colegiile pedagogice se vor promova programe de îmbunătățire a condițiilor de învățare, de dotare a laboratoarelor didactice, a centrelor de ghidare în carieră, de îmbunătățire a stagiilor de practică etc.

Componenta 3. Managementul Proiectului va finanța costurile operaționale, serviciile de consultanță, formările, auditurile, studiile și sondajele de monitorizare și evaluare a Proiectului.

Printre principalele rezultate ale Proiectului vor fi:

- Investiții în infrastructura universitară (laboratoare, centre de cercetare, medii de învățare etc.);
- Standarde de calificare elaborate și puse în aplicare și, ca rezultat, îmbunătățirea programelor de studii superioare și a curricula universitară;
- Un sistem de asigurare a calității performant atât la nivel național, cât și cel instituțional;
- ANACEC înregistrat în EQAR drept dovadă a conformității programelor de studii superioare naționale acreditate cu Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior;
- O mai mare pondere a studenților înscriși la programele de licență și master care au o cerere mare pe piața muncii;

- Un sistem unificat de e-admitere pentru susținerea tuturor beneficiarilor;
- Un sistem informațional de gestionare a învățământului superior etc.;
- Un nou mecanism de finanțare a învățământului superior bazat pe indicatori de performanță pilotat și implementat.

Menționăm că implementarea Acordului de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare va influența pozitiv economia Republicii Moldova prin creșterea și modernizarea infrastructurii universităților și colegiilor din țară, perfecționarea sistemului de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ superior, elaborarea Cadrului Național al Calificărilor, relevant necesităților pieței muncii.

În anul 2021, au fost inițiate mai multe activități în proiectul menționat:

- Au fost selectați experți internaționali și naționali pentru pilotarea formulei de finanțare, pentru revizuirea Metodologiei de evaluare externă a calității în vederea acreditării a programelor de master și doctorat, pentru elaborarea manualului operațional al competiției de sub-proiecte, pentru dezvoltarea sistemelor informaționale pentru e-admitere, sistemele de management unificat (Sistem Informațional de Management în Învățământul Superior (HEMIS) etc.
- A fost inițiată competiția de sub-proiecte dedicate infrastructurilor instituționale în valoare de circa 24 mln. Euro la care au depus dosare 9 universități și 6 colegii pedagogice. După o evaluare calitativă de către experți în anul 2022 se vor încheia contracte de investiții.
- A fost selectat Institutul Național de Cercetări Economice pentru a realiza studiul de urmărire a traseului profesional al absolvenților.
- Au fost selectate instituțiile care vor elabora primele 4 standarde de calificare în Drept, Economie, Inginerie și Științe administrative.
- Au fost selectați experți internaționali pentru susținerea ANACEC în accederea la Registrul European al Agențiilor de Asigurare a Calității.
-

5.4.2. Studiile universitare în perioada pandemică COVID-19

Pandemia de COVID-19 a generat o situație dificilă și în Republica Moldova, ca și în întreaga lume, care a pus la încercare spiritul civic și responsabilitatea socială a tuturor cetățenilor, iar implicarea cadrelor universitare și a studenților în diverse acțiuni de susținere a persoanelor puse în fața unei provocări imense a demonstrat faptul că succesul depășirii situațiilor de impas depinde de fiecare din noi.

Situația excepțională a cerut soluții excepționale, iar realitatea de zi cu zi pune în responsabilitatea instituțiilor de învățământ superior, uneori, să ia măsuri pe care ți-ai dori să nu fi fost nevoie să le iei. Cu toate acestea, instituțiile de învățământ superior au răspuns prompt la provocările pandemiei de COVID-19.

Activitatea instituțiilor de învățământ superior în această perioadă a fost marcată în primul rând, de autonomia universitară, care a permis conducerii acestora să aprobe măsuri în funcție de situația epidemiologică, pe următoarele dimensiuni:

- asigurarea unui spațiu educațional și a unui mediu protejat;
- dezvoltarea procesului de studii în sistem online ca o premisă pentru o universitate modernă și sincronă cu cerințele timpurilor;
- susținerea cadrelor universitare în dezvoltarea unităților de curs în format digital;

- accesul și includerea tuturor studenților în procesul de studii;
- activitatea căminelor universitare în condiții pandemice;
- și cea mai importantă: protejarea sănătății studenților, a cadrelor didactice și a personalului instituțiilor de învățământ superior.

Respectând principiile autonomiei universitare, la nivel național a fost elaborat și aprobat un cadru normativ de organizare a procesului de studii în condiții de carantină, iar mai târziu și în condițiile stării de urgență în sănătate publică, declarată prin Hotărârea Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică.

Acele normative menționate¹ au fost reflectate în numeroase recomandări și ghiduri instituționale.

La nivel național, recomandările către universități au inclus:

- Luarea măsurilor necesare în vederea desfășurării procesului de studii în sistem online (la distanță) sau într-o formă combinată (față în față și online) prin orientarea preponderent spre folosirea în acest scop a platformelor educaționale accesibile.

- Pentru învățământul cu frecvență, organizarea cursurilor teoretice, a disciplinelor opționale și a celor la libera alegere în sistem online cu plasarea suporturilor de curs pe platformele electronice accesibile sau pe pagina WEB a catedrei/departamentului/facultății; realizarea seminarelor, lucrărilor practice și laboratoarelor prin contact direct în sălile de curs cu respectarea măsurilor igienice și a distanței fizice.

- Activitățile de ghidare a lucrului individual al studentului/studentei și a celor de *consultare*, inclusiv pentru lucrări și proiecte de an – desfășurarea în sistem online. După caz, aceste activități au putut fi planificate și față în față, în zilele când studenții se aflau la facultate.

- În măsura posibilităților, pentru studenții anului I, în primul semestru al anului academic 2021-2022, organizarea procesului didactic preponderent în sălile de curs, cu accesul etapizat în universitate;

- Instruirea studenților anului I în accesarea și utilizarea platformelor electronice universitare, precum și a altor aplicații electronice utilizate de profesori în procesul de predare (Zoom Video Conferencing; Skype meeting; Google Hangouts Meet; Viber; Facebook Messenger; Google classroom etc.).

- Desfășurarea cursurilor teoretice și orelor practice în sistem online pentru studenții de la învățământul cu frecvență redusă și studenții de la ciclul II – master.

- Desfășurarea seara sau în zilele de sâmbătă și duminică, conform unui orar special, a lucrărilor de laborator, care solicită efectuarea în instituții, și nicidecum la distanță.

- Organizarea stagiilor de practică în grupuri mici pe parcursul a 1-2 zile pe săptămână în atelierele/laboratoarele facultăților sau la instituțiile, organizațiile, întreprinderile din domeniul profesional.

Realizarea evaluărilor curente și semestriale conform curricula disciplinelor, cu utilizarea diverselor metode în funcție de programul de studii, specificul disciplinei și finalitățile de studii: teste, eseuri, portofolii, situații de problemă, studii de caz, proiecte etc., punând accent pe atestările intermediare, activitatea științifică, de creație artistică.

5.4.3. Contribuții la dezvoltarea curriculumului universitar

1. Relevanța studiilor în conformitate cu cerințele pieței muncii.

În scopul asigurării calității în învățământul superior; perfecționării managementului educațional; modernizării învățământului superior în perspectiva integrării în Spațiul European Comun al

¹ Circulara nr. 04/1-09/4562 din 22.08.2020, Ref. Implementarea Ordinului nr. 449 din 15.05.2020 în anul universitar 2020-2021

Învățământului Superior; perfecționării, raționalizării și compatibilizării planurilor de învățământ la nivel național și european; creării condițiilor pentru o mobilitate academică reală și recunoașterea reciprocă a perioadelor și actelor de studii a continuat implementarea Cadrului de referință a Curriculumului Universitar și a noului Plan-cadru pentru studii superioare, revizuit din perspectiva autonomiei universitare.

Planul-cadru a fost transpus într-o varietate mare de planuri de învățământ, realizând particularitățile și orientările fiecărei instituții de învățământ, ale fiecărui domeniu de formare profesională/specialități sau program de master/specializări.

În anul 2021, au fost coordonate 271 de planuri de învățământ (157 de licență, 114 de master) în 4 instituții.

2. Noi cursuri/unități de cursuri pentru curricula universitară.

În urma implementării proiectului *Promovarea și dezvoltarea educației interculturale în formarea inițială a cadrelor didactice* de către CE Pro Didactica, cu sprijinul Fundației pentru copii Pestalozzi (Elveția), a fost elaborat și pus în aplicare Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1198 din 02.11.2020 *Cu privire la cursul de Educație interculturală*.

Conform acestuia, instituțiile de învățământ superior cu profil pedagogic (8) au elaborat și organizat, începând cu anul academic 2020-2021, cursul *Educație interculturală* pentru studenții ciclului I, licență din domeniul *Științe ale educației*, drept componentă obligatorie în formarea inițială a cadrelor didactice în învățământul superior.

Celelalte universități au elaborat cursul *Educație interculturală* cu statut opțional sau la libera alegere la specialitățile din alte domenii, în cadrul *componentei de orientare socio-umanistică*.

Totodată, USM, US Comrat și US "A. Russo" din Bălți au elaborat *un nou curriculum* la educație interculturală, susținut de Centrul educațional PRODIDACTICA, care a fost avizat de Minister și propus spre pilotare per-sistem.

În același timp, a continuat implementarea proiectului în următoarele universități naționale: US Taraclia, US Cahul, UPS "I. Creangă" și US Tiraspol.

3. Predarea cursurilor de Etică și cultură profesională sau includerea subiectelor ce țin de etică și cultură profesională și a drepturilor de autor în conținuturile unităților de curs/modulelor de specialitate.

Unitățile de curs ce țin de proprietatea intelectuală se regăsesc în planurile de învățământ și curricula mai multor universități. De exemplu, în programele de licență pot fi menționate următoarele cursuri:

- Programe de licență în domeniul Drept: Dreptul proprietății intelectuale, Dreptul de autor (UASM, USEM, Institutul de Criminologie, AAP, USM, USARB, Universitatea Slavonă, USPÉE etc.).
- În cadrul științelor medicale - Protecția Proprietății Intelectuale, Etica cercetării (USMF în parteneriat cu AGEPI).
- În cadrul programelor din domeniul Științe umaniste - Etică și cultură profesională, Proprietatea intelectuală; Filosofia și logica domeniului de formare profesională; Bazele antreprenorialului, Leadership și managementul capitalului uman; Educația media, Proprietatea intelectuală, Protecția proprietății intelectuale ș.a. (UPSC, USM, USARB, US Taraclia etc.).

- În cadrul programelor ingineresti - Managementul inovațiilor și proprietatea intelectuală, Creativitate tehnică, Managementul inovației, Metodologia cercetării și creativității tehnice, Metodologia cercetării și proprietate intelectuală (UTM, USM).
- În cadrul programelor economice -- Management inovațional; Marketing inovațional; Marketingul proprietății intelectuale, Securitatea economică, Secretul comercial și protecția datelor cu caracter personal (USM, ASEM, USEFS ș, a.).
- În cadrul programelor din domeniul artelor – la cursurile Drept comunitar și Dreptul de autor a fost rezervat un capitol aparte: Proprietatea intelectuală, care prezintă inclusiv Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale.
- În programe de master: Protecția juridică a proprietății, Contabilitate și audit în sectorul agroalimentar (UASM); cursuri de proprietate intelectuală în cadrul programelor de master (AAP, UASM, ASEM, USARB); Infrațiuni în domeniul proprietății intelectuale (USM); Managementul inovațiilor și dezvoltarea de noi produse (USlavonă); Metodologia cercetării științifice și proprietatea Intelectuală (UTM).

4. Noi concepte de predare-învățare inovatoare bazate pe soluționarea de probleme.

În anul 2021, a continuat implementarea noului concept de predare-învățare inovatoare bazate pe soluționarea de probleme, după modelul PBL – Problem Based Learning, pentru următoarele programe de studii: „Ingineria Software” (UTM), „Drept” (USM), „Business și administrare” (ASEM), „Sănătate publică” (USMF), „Business și administrare” (US Cahul), „Administrație publică” (USARB). Conceptul a fost dezvoltat în cadrul proiectului² PBLD, un proiect de consolidare a capacităților care se concentrează pe reforma curriculară și modernizarea învățământului superior din Republica Moldova în conformitate cu principiile procesului Bologna, susținut de ERASMUS+.

Studentii au beneficiat de metode moderne de predare-învățare preponderent în limba străină (engleza), inclusiv – de mobilități academice la instituțiile partenere din UE.

Aceste programe de studii superioare de licență și master reprezintă un model inedit de reconceptualizare a învățământului superior prin metode de predare bazate pe soluționarea de probleme. Probleme reale, neinventate, care provoacă mințile tinerilor să se lanseze în proiecte, să descopere soluții, le oferă șansa să se simtă utili de pe băncile facultății și le dă încrederea că se vor putea angaja în câmpul muncii și vor avea posibilitatea să-și demonstreze și să-și dezvolte competențele, abilitățile. Cele 6 programe deschise spre schimbare vor fi supuse evaluării în următoarea perioadă.

5. Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat prevede „Implementarea cu titlu obligatoriu/opțional, în cadrul programelor cu profil economic și juridic, la instituțiile de învățământ superior, a cursurilor și modulelor în domeniul concurenței”. Astfel, în anul de studiu 2020-2021, au fost implementate următoarele de cursuri:

Instituția de învățământ superior	Programul de master	Denumirea unității de curs	Nr. de studenți audienți
Universitatea de Stat din Moldova	Studii în marketing	Analiza concurenței și strategii competitive	16

² <https://proiecte.utm.md/pblmd/>

	Dreptul relațiilor de muncă și comerciale în afaceri	Dreptul protecției concurenței	13
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți	Administrarea afacerilor comerciale	Concurența și nivelurile de competitivitate	23
	Administrarea afacerilor comerciale	Managementul operațiunilor în comerț	17
Academia de Studii Economice din Moldova	Drept economic	Dreptul concurenței comerciale	64

6. *Matricea de politici a Foii de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova prevede ”Introducerea cursurilor opționale de inventică și creativitate tehnologică, de antreprenoriat și economie în treapta de studii primare, gimnaziale, liceale și universitare”. Astfel, în anul de studii 2020-2021, au fost incluse următoarele cursuri noi:*

La Universitatea de Stat din Moldova:

Programul de formare profesională continuă „Educație pentru Drone”, cu atragerea prin diversitatea și noutatea sa în plan național a peste 85 de persoane din diferite domenii (mass-media, securitate, agricultură, cadastru, construcție de drone, educație etc.).

Au fost introduse cursurile opționale de inventică și creativitate tehnologică în treapta de studii universitare:

- *Managementul inovațional* (specialitatea Business și Administrare, anul III, Licență, 5 ECTS, circa 100 audienți);
- *Managementul Inovațional în Spațiul European* (specialitatea Business și Administrare, anul IV, Licență);
- *Fundamentele managementului proiectelor* (specialitatea Business și Administrare, Licență, 4 ECTS, circa 100 audienți);
- *Administrarea Afacerilor (MA)*.

Au fost modernizate programele de studii la MA, în cadrul proiectului Erasmus+ ReSTART (*Reinforce entrepreneurial and digital skills of students and teachers to enhance the modernization of higher education in MOLDOVA*, nr. 585353-EPP-1-2017-1-RO-EPPKA2-CBHE-JP):

- *Antreprenoriat inovativ* (Facultatea de Științe Economice);
- *Antreprenoriat, Management, Finanțe Avansate* (studii de doctorat);
- *Marketing inovațional* (specialitatea Marketing și Logistică, anul III, Licență, 4 ECTS, audiența peste 80 persoane).

La Universitatea de Stat "B.P. Hasdeu" din Cahul:

Cursuri opționale în programele de formare inițială și continuă:

- *Tehnologii digitale pentru predare;*
- *Achiziția de competențe prin intermediul noilor tehnologii digitale;*
- *Elaborarea și utilizarea manualelor digitale;*
- *Tehnici de formare a gândirii științifice în contextul STEAM;*
- *Curriculum design și planificarea activităților etc.*

La Universitatea Tehnică a Moldovei a avut loc la 1 martie – 20 mai 2021 concursul „Tânărul Creator” care cuprinde două domenii: Creativitate tehnică și Creativitate artistică. La 21 mai 2021, a fost organizat concursul “Ingineria Sistemelor Microelectronice – Sergiu Rădăuțan” online. La concurs au participat 31 de echipe studențești din Republica Moldova, România, Ucraina și Belarus.

Biblioteca tehnico-științifică a organizat Expoziția virtuală de carte cu genericul „Inovarea – o punte peste lume (26 aprilie – Ziua Internațională a Inventatorului)”, inclusiv cu expunere în sala de lectură, Colecția Literatură Științifică. Au fost expuse – 66 de cărți, 28 de standarde, 24 de proiecte/invenții studențești, tipărite pe copertele revistei „Meridian ingineresc” (26-30 aprilie 2021, bloc nr. 6-514).

5.5. Asigurarea calității învățământului superior. Creșterea competitivității instituțiilor de învățământ superior

Asigurarea calității învățământului superior are ca obiectiv general dezvoltarea și implementarea unui sistem eficient de asigurare și management al calității, atât la nivel de sistem, cât și la nivelul instituțiilor de învățământ superior, prin realizarea transferului de bune practici, consolidarea unui set de metodologii de evaluare în concordanță cu standardele europene și crearea unui nucleu de experți în domeniul calității.

Pentru a avea o imagine cât mai aproape de realitate asupra calității și performanțelor la care a ajuns învățământul superior din Moldova, au fost luate în considerare rezultatele evaluărilor externe în vederea acreditării programelor de studii superioare, precum și prezentate instituțiile de învățământ superior naționale în cele mai cunoscute clasamente întocmite pe plan mondial, pornindu-se de la ideea că fiecare dintre ele are o anumită concepție și valorizează anumiți indicatori.

Și anul 2021 a fost marcat de pandemia de Covid-19 și a lăsat amprente și pe **procesul de asigurare a calității în învățământul superior**. La această etapă se constată că evaluările externe a calității în vederea acreditării au fost supuse majoritatea programelor de studii superioare de licență, rămânând prioritare evaluările externe în vederea acreditării programelor de master și doctorat. Deși Codul educației prevede și acreditarea instituțională, acest proces încă nu a fost inițiat din cauze obiective. Pentru transparența deplină a proceselor de evaluare externă a calității este necesar ca ANACEC să obțină înregistrarea în Registrul European al Agenților de Asigurare a calității în învățământul superior (EQAR), lucru care deocamdată nu s-a întâmplat.

În această perioadă de timp au fost evaluate și luate decizii privind autorizarea de funcționare provizorie a 13 programe de licență și master în 3 instituții, respectiv au fost acreditate 12 programe de licență și 79 de programe de master din 13 instituții de învățământ superior.

Instituțiile de învățământ superior și-au consolidat și îmbunătățit **sistemele instituționale de management al calității**, structurate pe două tipuri de legături cu subdiviziunile: pe de o parte, legături ierarhice sau funcționale, iar, pe de altă parte, de colaborare internă și externă.

a) Clasamente internaționale

Vizibilitatea internațională a universităților naționale este asigurată prin prezența în ratingurile internaționale, precum Ranking Web of Universities (Webometrics), Ranking web of repositories – transparent ranking: Institutional Repositories by Google Scholar, rankingul internațional al universităților QS pentru Europa Emergentă și Asia Centrală, ratingul Euroasian al agenției de evaluare a calității cazahe – IAAR, **U-Multirank**.

Ranking Web of Universities - este un top care analizează circa 30000 de universități din întreaga lume, inclusiv instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova. Potrivit raportului Webometrics, USM se situează pe primul loc în Republica Moldova și pe locul 3150 în lume. Indicatorii luați în calcul de Webometrics sunt:

5% – prezența online, care este direct proporțională cu mărimea (numărul de pagini) a principalului domeniu web al instituției;

50% – vizibilitatea – numărul de rețele externe care fac trimitere la domeniul instituției, măsurabile cu Ahrefs și Majestic;

10% – transparența – numărul de citări înregistrate de autorii instituției pe platforma Google Scholar;

35% – excelența – numărul de lucrări printre primele 10% cele mai citate la 26 de discipline (Scimago).

În clasament se regăsește Universitatea Tehnică a Moldovei, care s-a plasat pe locul 3173, urmată de Universitatea de Medicină și Farmacie "N. Testemițanu" care ocupă locul 5676.

b) Ediția a VIII-a a clasamentului mondial al universităților U-Multirank-2020 este cea mai mare de la lansarea sa, incluzând aproximativ 1948 de instituții de învățământ superior din 97 de țări. În peisajul complex al sistemelor de clasificare și ierarhizare, U-Multirank reprezintă un instrument aparte, generat la inițiativa Comisiei Europene. Având în vedere abordarea multidimensională, U-Multirank este primul clasament la nivel mondial care oferă o imagine completă a diversității performanței universitare, oferind utilizatorilor informații din mai multe arii de cunoaștere.

Deși nu tinde să prezinte o ierarhizare generală (cu punctaj acumulat) a universităților evaluate, **U-Multirank** include totuși o analiză multidimensională bazată pe cinci domenii-cheie: (1) predare și învățare, (2) cercetare, (3) transfer de cunoștințe, (4) orientare internațională și (5) implicare regională. Totodată, sunt prevăzute cinci calificative de apreciere a performanței universitare: A – foarte bine; B – bine; C – performanță medie; D – performanță sub medie; E – performanță redusă.

În acest clasament au intrat 3 universități naționale: Academia de Studii Economice din Moldova și Universitatea Tehnică a Moldovei cu punctaje maxime pe predare-învățare, Universitatea Liberă Internațională din Moldova cu punctaje maxime pe orientare internațională.

5.6. Colaborarea cu mediul de afaceri și parteneriatele pentru educație

Între instituțiile de învățământ general și instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (universități și colegii), care asigură formarea profesională inițială a cadrelor didactice, există diferite tipuri de parteneriate, reglementate prin contractele de colaborare bilaterale, inclusiv: formarea inițială a viitorilor învățători/profesori în universități și colegii, realizarea de către studenți/elevi a stagiilor de practică în instituțiile de învățământ general, formarea continuă a cadrelor didactice în învățământul superior (o dată la 5 ani), elaborarea de standarde, curricula/programe de studii, manuale și materiale didactice pentru școli.

Parteneriatul social între universități și școli s-a realizat în procesul de elaborare/dezvoltare a Cadrului Național de Calificări pentru specialitățile domeniului general de studii Științe ale educației. Toate proiectele elaborate au fost consultate cu angajatorii în aspect de finalități de studii/rezultate ale învățării, exprimate în competențe și elemente obligatorii de conținut.

Totodată, în vederea dezvoltării mecanismelor de creare a parteneriatelor publice – private pentru educație de calitate, au fost deschise Internet Café Orange, cu susținerea companiei Orange Moldova, și Centrul pentru studii universitare.

Un alt model de parteneriat îl reprezintă participarea în componența comisiilor de licență/master ale instituțiilor de învățământ superior în cadrul examenului de finalizare a studiilor.

În baza actelor normative aprobate, a fost deschis accesul persoanelor cu experiență profesională din afara sistemului educațional pentru angajare în învățământul superior.

5.7. Modernizarea infrastructurii și a bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ

În situația pandemică de COVID-19 toate investițiile în infrastructura universitară au fost redirecționate pentru asigurarea condițiilor sigure de studii în sălile de curs, cămine, laboratoare (reparații, asigurarea cu dezinfectanți, termometre etc.), precum și pentru dotarea cu tehnică de calcul, platforme, internet pentru asigurarea unui proces de studii în format online.

Astfel, investițiile din anul precedent de studii au fost:

USMF - 13,5 mln lei din sursele proprii pentru îmbunătățirea condițiilor de studii, trai și odihnă a tineretului studios, ce au inclus un șir de măsuri, după cum urmează:

- lucrări de reparație curentă și capitală în blocurile de studii (reparația acoperișurilor, rețelelor ingineresti, aulelor și birourilor);
- lucrări de reparație curentă și capitală în căminele studențești;
- reparații curente și capitale ale catedrelor clinice, precum și alte lucrări de amenajare a teritoriului.

UASM – 2607,9 mii lei (inclusiv pentru reparații curente -1,995 mln lei; 345 mii lei pentru procurarea mașinilor și utilajului etc.). Uniunea Europeană și Banca Europeană de Investiții sprijină instituțiile de învățământ care pregătesc viitorii specialiști din sectorul horticola. Prin intermediul proiectului „Livada Moldovei”, Universitatea Agrară de Stat (UASM) beneficiază de o finanțare în valoare de 2 milioane de euro. Bani au fost investiți în renovarea și echiparea a trei laboratoare ale instituției, a unei hale de mecanizare, precum și în reparația unui amfiteatru.

US Cahul – S-au procurat echipament, tehnici de calcul și accesorii în suma de 557,5 mii lei, inclusiv: 253,8 mii lei de din resursele generale, dintre care 23 de calculatoare, 3 multifuncționale,

6 monitoare, 1 aparat de aer condiționat, 14 calculatoare asamblate cu noi piese de schimb; 303,7 mii de lei din resursele colectate, dintre care 4 table interactive.

USP „I. Creangă” – pentru reparații capitale - 830 mii lei;

ASEM – Pe parcursul anului universitar, Academia de Studii Economice din Moldova a investit surse în construcția unui nou complex sportiv cu bazin de înot din str. Petru Rareș. A fost creat Centrul Pro-Business „Z-Lab ASEM”.

USM - A fost inaugurat MEDIACOR, primul centru de producție digital-media, care își propune să marcheze o nouă etapă în dezvoltarea industriilor creative din țară. Centrul este găzduit de Universitatea de Stat din Moldova. Crearea MEDIACOR a fost posibilă datorită parteneriatului dintre Ambasada SUA, USAID, Guvernele Suediei, Marii Britanii, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, USM și Asociația COR. Valoarea parteneriatului este de aproape 3 mln USD, dintre care 1,3 mln USD reprezintă contribuția USAID, Suedia și UK aid.

AMTAP – Pe parcursul anului de studii 2020-2021 au fost achiziționate dispozitive și tehnică de calcul în sumă de 234,6 mii de lei, instrumente muzicale - 239,8 mii de lei, sistem de semnalizare împotriva incendiilor- 235,5 mii de lei.

UTM – 10 laboratoare ale Universității Tehnice a Moldovei au fost renovate în cadrul proiectului „Livada Moldovei”, sprijinit de Uniunea Europeană prin intermediul Băncii Europene de Investiții. Beneficiari direcți ai investițiilor în valoare de 2 milioane de euro sunt peste 1000 de studenți ai UTM, care vor avea la dispoziție utilaje moderne de laborator, precum și o multitudine de reagenți chimici necesari pentru activitățile de cercetare.

În anul universitar 2020-2021, UTM a inițiat implementarea a 27 de proiecte finanțate din surse externe.

5.8. Cercetarea – instrument de susținere a performanței și calității în învățământul superior

În scopul promovării cercetării ca instrument de formare profesională avansată și vector de susținere a performanței și calității în învățământul superior a fost pus în aplicare un nou regulament de conferire a titlurilor științifico-didactice, inclusiv standardele minime de conferire a titlului de conferențiar universitar și profesor universitar.

În acest an, procesul de conferire a fost stabilit și reglementat de un nou Regulament de confirmare a titlurilor științifico-didactice. Tot în acest an au fost elaborate și puse în aplicare noi modele de atestate pentru conferențiar universitar și profesor universitar. Astfel, pe parcursul anului 2021, au fost conferite și/sau confirmate 109 titluri științifico-didactice (conferențiar universitar – 99 și profesor universitar - 10).

5.9. Autonomia învățământului superior și a cercetării universitare, asociată cu răspunderea publică

Odată cu aprobarea Codului Educației (2014), componentele autonomiei universitare continuă să se îmbunătățească semnificativ, în special, autonomia organizațională, autonomia academică, autonomia resurselor umane.

În scopul consolidării autonomiei universitare, au fost realizate acțiuni, precum:

- acordarea unei autonomii mai mari în cadrul organizării procesului de admitere (metodologii proprii, criterii de selecții etc.);

- stabilirea planurilor de admitere la contract, repartizarea locurilor bugetare pe specialități etc.;
- crearea strategiilor proprii de recrutare a viitorilor studenți;
- aprobarea de către universități a comisiilor de examinare și susținere a tezelor licență, master etc.

5.10. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare

Un pas important s-a făcut și în direcția asigurării financiare.

Pe parcursul anului 2021, noua metodologie de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior a fost pilotată în vederea utilizării eficiente și asigurării transparenței alocării surselor de finanțare de la bugetul de stat destinate formării profesionale inițiale pe universități.

Noua metodologie stabilește modul de alocare pentru instituțiile publice de învățământ superior a finanțării-standard, în bază de cost standard per student și coeficienți de ajustare, asociată gradului de complexitate a programelor de studii de la ciclurile de studii superioare de licență și master, a finanțării compensatorii pentru susținerea performanței și a finanțării complementare pentru modernizarea bazei materiale și didactice a instituției.

Alocațiile bugetare pentru finanțarea standard au fost aprobate conform numărului de studenți echivalenți, calculați în baza datelor prezentate de instituțiile de învățământ superior pentru studenții la licență și master, care constituie 75%, fiind luate în calcul forma de învățământ, limba de instruire, tipul programelor de studii, autorizate provizoriu sau acreditate și coeficienții de ajustare a acestora.

Alocațiile bugetare pentru finanțarea compensatorie constituie 20% din indemnizațiile alocate de stat aprobate în temeiul valorilor celor 8 indicatori de performanță, calculați în baza datelor prezentate de fiecare universitate în parte și verificate de minister și experți în domeniu. Principalii indicatori luați în calcul sunt: numărul de cadre didactice cu drept de a conduce doctorate, al cadrelor științifico-didactice și științifice titulare, mobilitățile academice pe dimensiunea de internaționalizare, proiecte internaționale, proiecte de cercetare științifică etc.

În urma pilotării, indicatorii pentru finanțarea de performanță și ponderile acestora au fost modificate după cum urmează: pentru domeniul ”Predare-învățare” a scăzut valoarea de la 04 la 03, iar la domeniul ”Internaționalizare” a crescut de la 02 la 03. Astfel, aceste schimbări sunt în favoarea indicatorilor privind fondurile atrase din proiecte internaționale, fondurile pentru cercetarea științifică.

Finanțarea complementară constituie 5% din alocațiile bugetare și are drept scop dezvoltarea instituțiilor publice de învățământ superior prin îmbunătățirea condițiilor de cazare în cămine, modernizarea bazei materiale și didactice, dotarea cu calculatoare/software/utilaje, precum și acoperirea unor cheltuieli specifice universităților regionale.

Pentru obținerea finanțării complementare, fiecare universitate publică, indiferent de subordonarea acesteia, urmează să depună o solicitare însoțită de documente justificative și suma estimată, pe care le înaintează instituției fondatoare.

6. Învățarea pe tot parcursul vieții

În contextul învățării pe tot parcursul vieții, în anul 2021 au fost:

- dezvoltate, evaluate și autorizate provizoriu/ acreditate 192 de programe de formare continuă.
- create 4 Centre noi de validare a competențelor profesionale;
- dezvoltate și prestate servicii de validare a competențelor profesionale în 46 de meserii din domeniile: construcții, alimentație publică, educație, ecologie, industrie textilă, industria frumuseții, transport, IT;
- certificate competențele profesionale pentru 286 de cetățeni.

6.1. Dezvoltarea cadrului normativ privind educația adulților în context european

Pornind de la prevederile art. 123, lit. a) din Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, care stipulează că promovarea învățării pe tot parcursul vieții este esențială pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, permițând cetățenilor să participe plenar la viața socială, Ministerul Educației și Cercetării a elaborat, cu sprijinul partenerilor externi, Programul privind educația adulților în contextul învățării pe tot parcursul vieții. Programul a fost definitivat, iar Planul de acțiuni urmează a fi elaborat în baza Strategiei „Educație 2030”.

6.2. Dezvoltarea mecanismelor de finanțare a sistemului de învățământ pentru adulți

Având în vedere importanța Educației Adulților și a învățării pe tot parcursul vieții ca instrument de facilitare a participării civice la dezvoltarea durabilă, culturală, socială și economică, prestatorul de servicii educaționale - CE PRO DIDACTICA, care deține programe de formare profesională continuă acreditate prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1059 din 03.08.2021, și Reprezentanța DVV International în Moldova, au realizat formarea a 24 de adulți în cadrul proiectului internațional ”BILDUNG”, desfășurat în 11 țări, cofinanțat de UE, ERASMUS +.

În cadrul sesiunilor de formare, adulții au avut posibilitatea să preia din practicile de Bildung din lume, care este o combinație dintre educație, cunoștințe necesare pentru a prospera în societate și maturitatea morală și emoțională, pentru a se manifesta atât ca membru al unei echipe sau comunități, cât și pentru a-și dezvolta propria autonomie.

În cadrul proiectului au beneficiat de cursuri de formare 24 de adulți.

În anul 2021 a fost lansată o activitate de atragere a Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu” în procesul de diversificare a ofertei educaționale. Astfel, DVV International în Moldova a organizat un curs de formare pentru adulți cu tematica *Un pas spre profesionalizarea specialiștilor în Educația Adulților*. În cadrul cursului au fost pregătiți 16 formatori.

Totodată, DVV International în Moldova a susținut demersul organizațiilor partenere din Chișinău, Orhei și Căușeni pentru dezvoltarea acestora în Centre de Educație a Adulților. În anul 2021, cca **1200** de persoane au beneficiat de diverse cursuri de formare. În cadrul cursurilor, adulții și-au dezvoltat competențe ocupaționale, de tip soft-skills, competențe de activism civic. Formările au avut drept scop integrarea diferitelor categorii de adulți (inclusiv persoanele aflate în detenție) în viața socială. Formările desfășurate de DVV International sunt finanțate din fondurile BMZ (Ministerul Federal pentru colaborare internațională și dezvoltare al Germaniei).

6.3. Dezvoltarea programelor de formare pe parcursul întregii vieți

În anul 2021, cu sprijinul metodologic acordat de Ministerul Educației și Cercetării, 46 de prestatori de servicii educaționale au elaborat programe de formare continuă în contextul învățării pe tot parcursul vieții și au fost evaluate de către ANACEC în vederea autorizării de funcționare provizorie sau acreditare.

Astfel, au fost dezvoltate și supuse evaluării externe 242 de programe de formare continuă, dintre care au fost:

- autorizate provizoriu: 66 programe;
- acreditate: 132 programe;
- neautorizate provizoriu: 22 programe;
- neacreditate: 22 programe.

6.4. Dezvoltarea instrumentelor de recunoaștere a studiilor formale și nonformale în cadrul programelor de învățare pe parcursul întregii vieți

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a extins și fortificat serviciile de validare a competențelor dobândite în contexte de educație nonformală și informală, pentru a crea noi oportunități pentru cetățenii care doresc să-și certifice competențele profesionale, obținute la locurile de muncă din Republica Moldova și de peste hotare, precum și pentru a facilita procesul de reintegrare în câmpul muncii a migranților reveniți în țară.

Astfel, prin Ordinul MECC nr. 309/2021 au fost înființate 4 centre noi de validare:

- Centrul de Excelență în Industria Ușoară
- Centrul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale
- Centrul de Excelență în Transporturi
- Colegiul „Mondostud-Art”.

Centrele au fost create cu susținerea partenerilor de dezvoltare în cadrul Proiectului “PNUD „Migrație și dezvoltare locală”, o componentă implementată de Organizația Internațională pentru Migrație, proiect finanțat de Guvernul Elveției.

În prezent, funcționează 9 centre de validare:

- Centrul de Excelență în Construcții;
- Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor;
- Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău;
- Colegiul de Ecologie din Chișinău;
- Centrul de Excelență în Industria Ușoară;
- Centrul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale;
- Centrul de Excelență în Transporturi;
- Colegiul „Mondostud-Art”;
- Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „R. Pacalo”.

Centrele de validare oferă cetățenilor rezidenți și migranților reveniți în țară posibilitatea să-și certifice competențele profesionale, dobândite la locul de muncă sau în alte contexte de educație nonformală și informală, în 46 de meserii din domeniile: construcții, alimentație publică, educație, ecologie, industrie textilă, industria frumuseții, transport, IT.

În anul 2021 și-au validat competențele profesionale 286 de cetățeni, dintre care 212 cetățeni rezidenți și 74 migranți reveniți în țară, comparativ cu anul 2020 - 39 de cetățeni, dintre care 4 rezidenți și 35 migranți și 2019 - 30 de cetățeni, inclusiv 11 rezidenți și 19 migranți.

În comparație cu anul 2020, în anul 2021 a crescut cu 86,4 % numărul persoanelor care și-au certificat competențele profesionale, iar comparativ cu anul 2019 – cu 89,6 %.

Ministerul Educației și Cercetării a elaborat Regulamentul privind validarea educației nonformale și informale în învățământul superior.

6.5. Implementarea proiectelor de asistență tehnică susținute de donatori și parteneri externi și altor angajamente în cadrul cooperării internaționale

Pe segmentul învățării pe tot parcursul vieții, Partenerii externi Proiectul “PNUD „Migrație și dezvoltare locală”, o componentă implementată de Organizația Internațională pentru Migrație, proiect finanțat de Guvernul Elveției, a acordat asistență în extinderea și fortificarea sistemului de validare a competențelor dobândite prin educație nonformală și informală.

De asemenea, cu sprijinul proiectului Twinning al Uniunii Europene, au fost organizate și desfășurate:

- seminare de formare a formatorilor din cadrul Centrelor de formare continuă cu tematica „Practici de succes în domeniul formării profesionale continue a cadrelor didactice în baza experienței din Finlanda și Estonia”, organizate și desfășurate în perioada 23-25 februarie 2021;

- sesiuni de formare a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ profesional tehnic cu tematica „Metode noi de predare – învățare în baza experienței Estoniei și Finlandei”, organizate în perioada 30 martie-01 aprilie 2021.

Cca 200 de formatori au fost formați cu sprijinul acordat de parteneri externi.

7. Cadrul Național al Calificărilor

Pentru realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în contextul integrării sistemului național de învățământ în spațiul unic european al educației și formării profesionale, asigurarea calității, transparenței, clarității și comparabilității calificărilor naționale, o prioritate a Ministerului Educației și Cercetării este dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor (CNC) în conformitate cu recomandările Consiliului Uniunii Europene privind Cadrul European al Calificărilor pentru învățarea pe parcursul întregii vieți. În acest scop au fost realizate următoarele acțiuni:

1. A fost elaborat proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la Cadrul Național al Calificărilor, în redacție nouă, pentru ajustarea CNC la prevederile noilor Recomandări ale Consiliului Uniunii Europene privind Cadrul European al Calificărilor.
2. Au fost implicați în elaborarea, avizarea, validarea standardelor de calificare și a cadrului normativ aferent cca 498 de parteneri sociali, inclusiv 370 de cadre didactice și 128 de reprezentanți ai mediului de afaceri.
3. Au fost desfășurate 9 sesiuni de instruire pentru punerea în aplicare a prevederilor Cadrului Național al Calificărilor și instruite 142 de cadre didactice și 79 de reprezentanți ai pieței muncii.
4. Au fost desfășurate 5 Mese rotunde și Ateliere de lucru cu implicarea a 109 cadre didactice și manageriale din cadrul a 37 de instituții de învățământ profesional tehnic și superior.
5. Au fost elaborate, aprobate și pilotate mai multe acte normative pentru dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor, inclusiv: Metodologia de implementare a standardelor de calificare de către instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior, Ghidul metodologic de stabilire a meseriilor conexe pentru instruirea în programe de formare profesională tehnică secundară, cu durata studiilor de 3 ani, ș.a.
6. Au fost evaluate cca 3000 de calificări eliberate în sistemul național de învățământ și eliberate cca 2400 de declarații de valoare privind drepturile titularilor pentru continuarea studiilor și pentru angajarea în câmpul muncii; evaluate, în scopul perfectării actelor de studii, cca 450 de calificări ale absolvenților din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, inclusiv cca 258 pentru încadrarea în câmpul muncii.
7. Au fost eliberate 1480 de certificate de recunoaștere a calificărilor obținute în străinătate, în scopul admiterii cetățenilor Republicii Moldova și a cetățenilor străini la studii în instituțiile de învățământ superior și profesional tehnic.
8. Au fost recunoscute cca 1070 de perioade de studii realizate peste hotare, pentru asigurarea accesului la studii a copiilor care au revenit în țară, după o perioadă de timp (cât s-au aflat cu părinții în străinătate).

7.1. Asigurarea calității și transparenței calificărilor naționale în sinergie cu principiile și valorile Spațiului European al Educației

Cadrul Național al Calificărilor (CNC) a fost dezvoltat în scopul sporirii calității, transparenței și credibilității calificărilor academice și profesionale obținute în sistemul național de învățământ, creșterii încrederii angajatorilor în calitatea competențelor profesionale obținute de absolvenți și sporirii șanselor de angajare a acestora, facilitării, pe plan național și internațional, a recunoașterii calificărilor naționale și sprijinirea mobilității academice și profesionale a cetățenilor.

În acest context, a fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului pentru ajustarea CNC la prevederile noilor Recomandări ale Consiliului Uniunii Europene privind Cadrul European al Calificărilor, prin care se promovează recunoașterea reciprocă automată a calificărilor și a rezultatelor perioadelor de învățare în străinătate privind competențele cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, precum și adaptarea la provocările prezente și viitoare în domeniul dezvoltării, evaluării, certificării calificărilor naționale și asigurării relevanței și calității procesului de educație și formare profesională.

O serie de modificări și completări ale CNC sunt determinate de necesitatea aplicării integrate și uniforme a acestuia la toate nivelurile sistemului național de educație și formare profesională, asigurării transparenței și flexibilității calificărilor, promovării eficiente a principiului învățării pe tot parcursul vieții, implementării principiilor europene de asigurare a calității calificărilor, precum și al trecerii de la etapa conceptuală la o etapă mai avansată de implementare operațională a CNC.

În linii generale, modificările vizează corelarea Cadrului Național al Calificărilor din Moldova cu descriptorii actualizați de referință ai nivelurilor calificărilor din Cadrul European al Calificărilor.

De asemenea, în scopul realizării angajamentelor asumate prin asocierea la UE, al asigurării transparenței și încrederii în sistemul național de educație și formare profesională, a fost dezvoltat Sistemul Informațional Automatizat „Registrul Național al Calificărilor” (instalat pe platforma tehnologică guvernamentală (MCloud), prin ajustarea interfeței Registrului, pentru comoditatea beneficiarilor, a fost introdus un șir de date informaționale (pentru testare), în baza Contractului de mentenanță (nr. 53 din 20.07.21) încheiat cu Compania Cristalion Plus.

Registrul are drept scop dezvoltarea resursei informaționale a MECC în vederea înregistrării, sistematizării, publicării și actualizării periodice a datelor cu referire la sistemul național al calificărilor și la furnizorii de programe de educație și de formare profesională de calitate, actele de studii eliberate în sistemul național de învățământ. Totodată, el asigură alinierea la experiența internațională în domeniu, în special, a țărilor Uniunii Europene. Se preconizează ca Registrul să devină funcțional în semestrul II, 2022.

7.2. Relevanța calificărilor pentru piața muncii

Cadrul Național al Calificărilor va contribui la dezvoltarea unui sistem național de calificări relevante pentru piața muncii și beneficiarii sistemului național de educație și formare profesională. Pentru realizarea acestui deziderat au fost elaborate și aprobate acte normative de care se ghidează mediul academic și de afaceri în elaborarea/actualizarea cadrului normativ-reglator în formare profesională conform prevederilor CNC, în concordanță cu standardele și valorile europene.

Astfel, au fost organizate 8 sesiuni de instruire pentru punerea în aplicare a Metodologiei de elaborare, revizuire și validare a standardelor de calificare, pentru formarea competențelor de elaborare a standardelor de calificare în baza standardelor ocupaționale și de competență ale pieței muncii și au fost instruite 112 cadre didactice și 79 de reprezentanți ai pieței muncii.

Pentru dezvoltarea competențelor membrilor Consiliului Național pentru Calificări, ale colaboratorilor Direcției Cadrul național al calificărilor și reprezentanților instituțiilor de formare

profesională tehnică și superioară, a fost organizat Seminarul de instruire ”Proceduri și instrumente pentru descrierea calificărilor acordate în sistemul de formare profesională, promovarea unor noi calificări, monitorizarea, evaluarea periodică și actualizarea Cadrului Național al Calificărilor” (instruite 30 de persoane).

La solicitarea partenerilor de dezvoltare, au fost elaborate, în comun cu reprezentanții pieței muncii sectoriale respective, 14 standarde de calificare pentru învățământul profesional tehnic, care includ rezultatele învățării ce conduc la achiziționarea competențelor profesionale solicitate de piața muncii, de angajatorii implicați în elaborarea standardelor și confirmate de angajatorii care le validează, ulterior fiind recomandate pentru elaborarea/actualizarea programelor de formare profesională respective. La elaborarea și validarea standardelor au participat 160 de parteneri sociali, inclusiv 64 de reprezentanți ai mediului de afaceri. Astfel, la solicitarea ministerelor de resort și a partenerilor de dezvoltare, în 2021 au fost elaborate și aprobate 3 standarde pentru formare în domeniul Educației, 11 standarde de calificare pentru domeniile Inginerie și activități ingineresti, TIC, de nivelul 3, 4 și 5 CNC.

Pentru asigurarea relevanței calificărilor acordate în sistemul de învățământ superior, în cadrul Proiectului Dezvoltarea Învățământului Superior din Republica Moldova, a fost inițiat procesul de elaborare a 55 de standarde de calificare pentru nivelurile 6, 7 și 8 CNC, în cadrul a 4 domenii generale de studiu (11 domenii de formare profesională): 040. Administrare publică, 041. Științe economice, 042. Drept, 072. Tehnologii de prelucrare și procesare. În acest scop au fost formate 16 grupuri de lucru cu implicarea a 71 de cadre didactice pentru formare de specialiști în domeniile respective și 32 de reprezentanți ai angajatorilor.

În elaborarea, avizarea și validarea standardelor de calificare și a cadrului normativ aferent au fost implicați 498 de parteneri sociali, inclusiv 370 de cadre didactice și 128 de reprezentanți ai mediului de afaceri.

Standardele de calificare aprobate sunt postate pe site-ul MECC www.mecc.gov.md / Cadrul Național al Calificărilor / Standarde de calificare.

Pentru ghidarea prestatorilor de servicii educaționale în implementarea prevederilor standardelor de calificare în curricula programelor de formare profesională, a fost aprobată, prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr 896/2021, Metodologia de implementare a standardelor de calificare de către instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior. Metodologia oferă managerilor instituțiilor de învățământ și cadrelor didactice posibilitatea aplicării eficiente a prevederilor standardelor de calificare în curricula de formare profesională, diminuând astfel aspectele subiective în elaborarea acestora, inclusiv aplicarea în procesul de formare a unor planuri de învățământ irelevante, a unor discipline inutile pentru obținerea competențelor profesionale în calificarea respectivă.

Pentru punerea în aplicare a prevederilor Metodologiei de implementare a standardelor de calificare de către instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior, au fost organizate 4 mese rotunde cu cadrele didactice și de conducere (96 de persoane) din instituțiile de învățământ care formează specialiști în domeniile Educație, Sănătate, TIC.

Pentru reglementarea relației dintre cererea de competențe pe piața muncii și oferta de calificări a sistemului național de educație și de formare profesională, a fost pilotat Ghidul metodologic de transpunere a competențelor profesionale în rezultate ale învățării, care ghidează experții în procesul de elaborare a rezultatelor învățării ce conduc la achiziționarea de competențe profesionale solicitate de piața muncii, astfel contribuind la consolidarea caracterului funcțional al formării profesionale și facilitarea procesului de integrare profesională a absolvenților. Ghidul metodologic a fost aplicat la elaborarea a 19 standarde de calificare și, pentru a discuta impactul aplicării acestuia, a fost organizată (în baza Ordinului ministrului educației și cercetării nr. 1443/2021), Masa rotundă „Definitivarea

Ghidului metodologic de transpunere a competențelor profesionale în rezultate ale învățării”, cu participarea a 23 de reprezentanți ai cadrelor didactice și mediului de afaceri.

Pentru a asigura aprecierea validă și credibilă a rezultatelor învățării și a performanței absolventului, a fost pus în aplicare Ghidul metodologic privind elaborarea procedurii de evaluare a calificărilor la elaborarea procedurii de evaluare finală pentru 19 standarde de calificare,. Ghidul conține recomandări pentru cei implicați în elaborarea instrumentelor de evaluare, pentru stabilirea unei proceduri clare de evaluare finală a calificării, care să asigure validitatea și credibilitatea acesteia. Pentru implementarea prevederilor Ghidului, au fost instruite 127 de persoane implicate în formarea standardelor de calificare în cadrul a 7 seminare organizate pe parcursul anului.

Asigurarea flexibilității traseului de formare profesională în conformitate cu cerințele actuale ale pieței muncii, dar și ale beneficiarilor programelor de formare, este esențială pentru consolidarea și menținerea încrederii beneficiarilor sistemului educațional în sistemul național de calificări.

În condițiile dezvoltării proceselor tehnologice și implementării tehnologiilor avansate, piața muncii solicită angajarea de muncitori de înaltă calificare, ceea ce permite extinderea ariei de responsabilități profesionale, conduce la eficientizarea resurselor temporale pentru realizarea procesului/produsului și la diminuarea volumului lucrărilor de deservire a utilajului și a locului de muncă. În acest scop a fost elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 847/2021 al Ministrului educației și cercetării *Ghidul metodologic de stabilire a meseriilor conexe pentru instruirea în programe de formare profesională tehnică secundară, cu durata studiilor de 3 ani*, care constituie baza metodologică pentru identificarea meseriilor conexe din cadrul calificărilor înrudite de nivelul 3 CNC, obținute în învățământul profesional tehnic secundar. Formarea specialiștilor în baza programelor menționate va permite utilizarea eficientă a calificărilor respective pe piața muncii, va conduce la sporirea șanselor de angajare și de integrare socială și profesională a absolvenților.

Pentru a asigura accesul beneficiarilor sistemului național de învățământ la studii pe principii de echitate și egalitate, instituțiile de învățământ și angajatorii au fost ghidați în implementarea Metodologiei de stabilire a corespondenței nivelului de formare al calificărilor, obținute până la aprobarea Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova (Ordinul nr. 191/2020 al Ministrului educației, culturii și cercetării), elaborate în scopul facilitării punerii în aplicare a prevederilor Anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 1167/2018.

Metodologia constituie un ghid pentru instituțiile de învățământ în procesul de admitere și pentru angajatori în procesul de angajare, care facilitează stabilirea nivelului de calificare atestat de actele de studii și calificările obținute în sistemul de învățământ anterior aprobării CNC. La solicitarea persoanelor fizice și juridice MEC, în scopul asigurării îndeplinirii prevederilor noii legi salariale și sprijinirii progresului în cariera profesională a cetățenilor, a confirmat nivelul de calificare pentru cca 100 de calificări academice și profesionale obținute anterior aprobării CNC.

Pentru a facilita mobilitatea academică și profesională a cetățenilor, a fost pus în aplicare Regulamentul privind autenticitatea actelor de studii și a documentelor complementare emise de instituțiile de învățământ din RM (Ordinul nr. 489/2020 al Ministrului educației, culturii și cercetării), prin care a fost îmbunătățit și facilitat procesul de autentificare a actelor de studii și a calificărilor obținute în sistemul național de învățământ. Astfel, pe parcursul anului 2021, la solicitarea cetățenilor, au fost eliberate 2371 de declarații de valoare privind validitatea actelor/calificărilor și a drepturilor acordate de actele de studii pentru titulari în continuarea studiilor și în angajarea în câmpul muncii.

De asemenea, în scopul asigurării accesului echitabil la studii pentru cetățenii Republicii Moldova, în baza rezultatelor învățării, a fost elaborat proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea calificărilor acordate în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender în vederea continuării studiilor și accesului pe piața muncii,

care vine să faciliteze procesul de evaluare a calificărilor și de perfectare a actelor de studii, potrivit formatului aprobat de Ministerul Educației și Cercetării, pentru titularii actelor de studii care atestă calificări obținute în instituțiile de învățământ din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și municipiul Bender.

Proiectul se încadrează în obiectivele Cadrului Național al Calificărilor privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor obținute în diferite contexte, în vederea sprijinirii învățării pe parcursul întregii vieți și asigurării accesului la studii, la formarea profesională inițială și continuă pe principii de echitate pentru toți cetățenii Republicii Moldova, inclusiv cei din unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender, angajării pe piața muncii conform calificării obținute și construirii unei cariere profesionale de succes.

Astfel, pe parcursul anului 2021, pentru a asigura mobilitatea academică și profesională a absolvenților de toate nivelurile de învățământ din stânga Nistrului, au fost examinate 436 de solicitări de perfectare a actelor de studii conform formatului aprobat de MECC, inclusiv cca 137 de acte de studii pentru încadrarea în câmpul muncii a absolvenților învățământului profesional tehnic.

Pentru facilitarea procesului de inserție socială a cetățenilor, au fost puse în aplicare prevederile Regulamentului cu privire la recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor pentru admiterea la alt nivel de studii și pentru angajarea în câmpul muncii (Ordinul Ministrului educației, culturii și cercetării nr. 193/2020), prin care s-a acordat un șir de înlesniri în organizarea și desfășurarea procesului de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și a calificărilor obținute în străinătate pentru cetățenii noștri care solicită continuarea studiilor sau angajarea în câmpul muncii, dar și pentru cetățenii străini care beneficiază de mobilitate academică sau profesională. În perioada de referință au fost recunoscute cca 118 de calificări obținute în străinătate.

Pentru evaluarea impactului descentralizării (în scopul admiterii) a procesului de recunoaștere a actelor de studii emise de statele semnatare ale Convenției de la Lisabona, OLSDÎ, instituțiile de învățământ superior sau profesional tehnic au evaluat 12 centre de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și calificărilor obținute în străinătate, din cadrul DGETS Chișinău și al instituțiilor de învățământ profesional tehnic și superior (Ordinul nr. 1432/2021 al Ministrului educației și cercetării). De asemenea, a fost acordat suport metodologic colaboratorilor celor 12 centre în soluționarea problemelor, în realizarea procedurii de recunoaștere și echivalare a calificărilor obținute în diferite sisteme naționale de învățământ și corespunderea acestora cu nivelurile CNC, pentru asigurarea corectitudinii accesului la studii.

În context, pe parcursul anului 2021, la solicitarea cetățenilor noștri reveniți în țară și a celor străini care solicită continuarea studiilor, au fost eliberate 1480 de Certificate de recunoaștere. Statistica dosarelor examinate arată că cele mai multe solicitări de recunoaștere sunt cele ale cetățenilor reveniți din Federația Rusă, Italia, Ucraina, Germania, Franța, România, Marea Britanie, Turcia, Spania, Portugalia ș.a.

De asemenea, a fost monitorizat procesul de inserție în sistemul de învățământ general a copiilor reveniți din străinătate. Astfel, în 2021 au fost recunoscute cca 1068 de perioade de studii realizate în instituțiile de învățământ de peste hotare, copiii având accesul la studii din prima și de solicitare, inclusiv în perioada de examinare a dosarului. Pentru facilitarea inserției copiilor la studii, cadrul normativ modificat prevede depunerea de către părinți a cererii de înmatriculare la studii a copiilor atât la OLSDÎ, cât și la instituția de învățământ în care doresc să urmeze studii.

Republica Moldova fiind membru al rețelei ENIC, are responsabilitatea completării informaționale a paginii electronice a Republicii Moldova în Rețeaua ENIC/NARIC. În cadrul rețelei, se poartă corespondența cu 55 de țări membre ale rețelei, în scopuri de confirmare a autenticității actelor de studii ale cetățenilor Republicii Moldova, traseului educațional al persoanelor, statutului instituțiilor

de învățământ din Republica Moldova ș.a. Pe parcursul anului 2021, ca urmare a situației pandemice, a crescut numărul de solicitări în rețea (cca 83), cele mai multe fiind primite de la Centrele ENIC/NARIC din Germania, Ucraina, România, Franța, etc.

Pentru confirmarea autenticității actelor de studii, confirmării traseului academic al absolvenților instituțiilor de învățământ din țară și acreditării programelor absolvite de cetățeni, au fost examinate și eliberate 76 de certificate la solicitarea autorităților competente, ambasadelor, ministerelor, angajatorilor, persoanelor fizice etc., pentru sprijinirea cetățenilor în traseele academice și profesionale.

8. Asigurarea cu manuale și materiale didactice

8.1. Asigurarea cu manuale și alte materiale didactice

În scopul asigurării cu manuale școlare în conformitate cu Curriculumul național, edițiile 2018 și 2019, în perioada anilor 2018-2020, Ministerul a editat/reeditat 68 de titluri de manuale școlare și 29 de titluri traduse în limba rusă. În anul 2021 au fost editate 4 manuale pentru învățământul primar: Abecedar, Bucvari, Matematica pentru clasa I și clasa a II-a.

8.2. Îmbunătățirea mecanismelor de elaborare și editare prin concurs a manualelor și materialelor didactice

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a inițiat procesul de revizuire a actelor normative cu privire la evaluarea, selectarea și achiziția manualelor școlare. Procesul de editare a manualelor școlare va fi reluat după avizarea actelor normative menționate de către instituțiile de resort.

9. Implementarea TIC în educație

Pe parcursul anului 2021, în scopul digitalizării procesului educațional în Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) și Sistemul Informațional de Personalizarea a Actelor de Studii (SIPAS):

- a fost elaborat un mecanism pentru identificarea necesarului de tehnică de calcul în instituțiile de învățământ general și raportul automatizat de evidența a tehnicii de calcul la nivel național;
- a fost elaborat un mecanism de evidență a claselor plasate în carantină și de generare automatizată a rapoartelor statistice;
- a fost dezvoltat Catalogul Electronic și implementat în aproximativ 500 de instituții de învățământ general la nivel național pentru asigurarea interacțiunii profesor-elev, atât în procesul educațional la distanță, cât și în cel cu prezența fizică în instituții de învățământ. Modulul respectiv va facilita debirocratizarea procesului educațional prin implementarea și utilizarea rapoartelor în format electronic, atât la nivel instituțional, cât și la nivel național;
- a fost realizat cu succes proiectul-pilot modulul eAdmitere (<https://eadmitere.sime.md/>) în 7 instituții de învățământ profesional tehnic. Scopul modulului eAdmitere este de a contribui la reducerea timpului efectiv de depunere a dosarului de către candidați, eficientizarea activității Comisiilor de admitere, structurarea clară și unică a informației privind procesul de admitere, reducerea timpului de aprobare a rezultatelor concursului de admitere și transparența acestora, precum și accesul rapid la datele și informațiile din sistem. În anul 2022, procesul de admitere se va desfășura prin intermediul modulului eAdmitere din cadrul SIME;
- au fost elaborate și integrate în platforma guvernamentală MCabinet datele cu privire la studii finalizate și confirmate prin acte de studii;

- au fost pilotate procedurile de examinare asistată de calculator în baza CMS Moodle pentru absolvenții din învățământul profesional tehnic postsecundar (mai mult de 500 absolvenți a câte 5 probe).

9.1. Dezvoltarea cadrului normativ privind implementarea TIC în educație

A fost elaborat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la Regulamentele de funcționare și utilizare a modulelor Sistemului Informațional de Management în Educație: modulul Educație timpurie, modulul Învățământ primar, gimnazial și liceal, modulul Învățământ profesional tehnic și modulul Catalog electronic.

Au fost revizuite și asigurate actualizările cadrului normativ și de reglementare aferent instituirii și funcționării SIME, în vederea asigurării utilizării eficiente a acestuia.

9.2. Sporirea accesului la educația de calitate prin dotarea instituțiilor de învățământ cu echipamente moderne, utile procesului de studii

În ianuarie 2021, cu sprijinul financiar al Fundației Orange Moldova (unul dintre fondatorii conceptului „Clasa Viitorului” în Republica Moldova), a fost posibilă extinderea **proiectului „Clasa Viitorului”** în alte 11 licee din 10 raioane ale R. Moldova. Astfel, fiecare instituție a beneficiat de un set de echipamente digitale performante, laptop-uri, mobilier modern specific proiectului, servicii gratuite și consultanță în design. 8460 de elevi și 566 de profesori se vor bucura de beneficiile proiectului.

Proiectul „Clasa Viitorului” a fost lansat în anul 2017 la inițiativa Guvernului Republicii Moldova, cu susținerea partenerilor strategici de dezvoltare, Proiectul de Competitivitate din Moldova finanțat de USAID, Guvernul Suediei, UKaid și Fundația Orange Moldova. De la lansarea sa, conceptul „Clasa Viitorului” a fost replicat în 42 de licee din 22 de localități ale țării. În total, peste 38.000 de profesori și elevi beneficiază de noi spații de studii, tehnologii și noi metode de predare. Inițiativa „Clasa Viitorului” este implementată de Centrul Național de Inovații Digitale în Educație, format în cadrul UPS “Ion Creangă”, al cărui misiune este să asigure formarea inițială și continuă a profesorilor din R. Moldova în aplicarea metodelor pedagogice moderne și utilizarea tehnologiilor digitale pentru eficientizarea procesului didactic.

În baza Memorandumului de înțelegere, semnat în iulie 2020 între MEC, MEI, ATIC, și a proiectului Tekwill în perioada 2020 – 2023, în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”, în anul 2021 au fost selectate 19 instituții de învățământ pentru a fi dotate cu **Laboratoare Digitale. Inițiativa „Laboratoare digitale”** presupune amenajarea unor spații de învățare dotate cu echipamente digitale de ultimă generație. Laboratoarele digitale vin să răspundă cerințelor educative ale instituțiilor de învățământ general și îi vor ajuta pe elevi să-și formeze, să-și îmbunătățească și să-și testeze abilitățile digitale. Inițiativa „Laboratoare Digitale” este implementată de „Tekwill în fiecare școală” cu sprijinul Ministerului Educației și Cercetării, sub egida „EU4Moldova Startup City Cahul” și în parteneriat cu USAID, Suedia și UNDP Moldova.

9.3. Dezvoltarea competențelor digitale prin elaborarea și aplicarea conținuturilor educaționale digitale în procesul de învățământ

În cadrul **etapei a II-a a Programului Național de Alfabetizare digitală**, prin intermediul Centrului Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”, cu suportul UNICEF, Ministerul Educației și Cercetării a organizat și desfășurat în perioada iulie-august 2021 sesiuni de formare a

competențelor digitale pentru 10285 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie (inclusiv 1339 formate offline (nivel începător) și 8946 online (nivel intermediar)).

La doi ani de la fondarea Centrului Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului”, peste 1300 de profesori au fost instruiți în utilizarea echipamentelor digitale în procesul de învățământ, pentru a face lecțiile mai interesante și mai atractive. Grație parteneriatului strategic cu gigantul Google, peste 21.000 de profesori au reușit să se conecteze la Suita de instrumente Google pentru Educație. Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului” este locul unde cadrele didactice și viitorii profesori învață altfel și experimentează scenarii inovative de predare-învățare cu utilizarea a celor 37 de tehnologii din dotarea Centrului.

În scopul implementării eficiente a curriculumului la disciplina *Educație tehnologică* în învățământul primar (ediția 2018), în anul de studii 2021-2022 a continuat implementarea modului *Educație digitală* în clasa a IV-a. A fost elaborat suportul didactic pentru clasa a IV-a și formate cadrele didactice din învățământul primar care predau în clasele respective.

De asemenea, cu sprijinul partenerului fidel Tekwill, în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”, în august 2021 au fost desfășurate sesiuni de formare a peste 600 de cadre didactice din învățământul primar pentru implementarea modului *Educație digitală* în clasele I, II și III. Sesiunile de formare s-au desfășurat în limba română și limba rusă.

9.4 . Instruirea și motivarea cadrelor didactice pentru utilizarea TIC în educație

În baza Memorandumului de înțelegere, semnat în iulie 2020 între MEC, MEI, ATIC, și a proiectului Tekwill pentru perioada 2020 – 2023, în cadrul proiectului „Tekwill în fiecare școală”, în anul 2021 au fost elaborate 300 de lecții video, materiale didactice, exerciții de simulare și teste de evaluare atât în limba română, cât și în rusă (în format digital) pentru implementarea eficientă a disciplinelor opționale din domeniul TIC, aprobate în anul 2020: „Proiectarea și Dezvoltarea Web”, „Designul Grafic”, „Programarea Algoritmilor în C/C++”, „Proiectare și Dezvoltare a Aplicațiilor Mobile”, „Inteligența Artificială”). La ora actuală, la program sunt conectate 234 de instituții de învățământ din 32 de raioane. Au fost desfășurate sesiuni de formare a 590 de cadre didactice și elaborat un *Ghid practic al Profesorului* cu privire la metodologiile inovative de predare, precum ”clasa inversată”.

În scopul motivării cadrelor didactice pentru utilizarea TIC în educație și modernizării procesului educațional, în cadrul **programului eTwinning** au fost desfășurate 3 concursuri pentru cadre didactice:

- Concursul ”Proiecte eTwinning. Inovație și Colaborare”;
- Concursul ”Suntem Școală eTwinning”;
- Concursul ”Fii Ambasador eTwinning 2021”.

În cadrul Conferinței Naționale anuale, 18 cadre didactice au fost premiate cu laptop-uri, camere web și imprimante.

Prin intermediul Fundației pentru Dezvoltare din Republica Moldova, cu sprijinul financiar al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova și USAID, Suedia, UK și în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, în anul 2021, Centrul Național de Inovații Digitale în Educație „Clasa Viitorului” a organizat și desfășurat concursul „**Profesorul – Ambasador Digital**”. În mai 2021, în cadrul evenimentului ”Gala premiilor Profesorul Ambasador Digital”, au fost înmânate premiile celor 25 de cadre didactice câștigătoare ale concursului.

În perioada 01.08.2021 – 31.08.2021, cu sprijinul UNICEF, au fost efectuate instruirii în 81 de grupe de utilizatori (2863 persoane) de diferite niveluri din sistemul de Educație Timpurie (Administratori instituție - 80 grupe; Administratori raionali, Administratori naționali – o grupă) cu

scopul de a implementa Sistemul Informațional de Management în Educație în instituții de educație timpurie.

În ianuarie-februarie 2021 și în august-septembrie 2021 au fost desfășurate activități instructiv-metodice și de management în completarea și utilizarea SIME, la care au participat utilizatorii SIME cu rol de Administrator raional/municipal SIME.

9.5 . Creșterea eficacității și eficientizarea managementului școlar la nivel de sistem, școală și clasă prin intermediul tehnologiilor informaționale

În cadrul Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) a fost elaborat un mecanism pentru identificarea necesarului de tehnică de calcul în instituțiile de învățământ general și un raport de evidență a tehnicii de calcul la nivel național. Astfel, în perioada de carantină, elevii aveau posibilitatea de a comunica instituției de învățământ necesarul de tehnică de calcul pentru a putea participa la procesul educațional la distanță.

De asemenea, a fost elaborat un mecanism de evidență a claselor plasate în carantină și de generare a rapoartelor cu privire la carantină. Astfel, în fiecare săptămână, Ministerul Educației și Cercetării are posibilitatea de a vizualiza datele actualizate cu privire la clasele plasate în carantină și de a întreprinde acțiunile necesare.

Au fost elaborate 7 rapoarte noi în SIME, care permit monitorizarea datelor introduse în sistem, asigurând integritatea și calitatea datelor prelucrate în SIME. În urma seminarului de instruire din luna octombrie 2019, administratorii raionali/municipali SIME au fost instruiți cu privire la posibilitățile de monitorizare și verificare a datelor din SIME prin anumite rapoarte noi, create în trimestrul II al acestui an.

În scopul digitalizării procesului educațional, a fost elaborat Catalogul Electronic în cadrul SIME care permite generarea automată a notelor curente, semestriale, a rapoartelor statistice privind frecvența în clase, reușita elevilor, reușita clasei per disciplină, activitatea profesorilor. Totodată, notele semestriale, notele de la teze, absențele sunt transferate automat din Catalogul electronic în SIME.

Prin introducerea, în anul de învățământ 2021-2022, a Catalogului Electronic în SIME, aproximativ 500 de instituții de învățământ au obținut acces la mai multe posibilități, cum ar fi:

- Crearea orarului lecțiilor în baza datelor existente în SIME;
- Generarea automatizată a lecțiilor în baza orarului instituției;
- Evidența zilnică a reușitei și absențelor elevilor;
- Accesul neîntrerupt și sincron la catalogul electronic și datele acestuia;
- Nivelul înalt de securitate, care asigură accesul limitat la informații/operațiuni în sistem, în funcție de drepturile utilizatorului;
- Excluderea introducerii repetate a datelor prin asigurarea interacțiunii Catalogului Electronic cu alte sisteme guvernamentale;
- Generarea automatizată a rapoartelor în baza mai multor criterii;
- Capacitatea de a efectua analize detaliate ale datelor pentru îmbunătățirea calității organizării proceselor educaționale, etc.

Perioada de pilotare a Catalogului Electronic din cadrul SIME a demonstrat că aceste beneficii facilitează desfășurarea procesului educațional atât la distanță, cât și cu prezența fizică în instituțiile de învățământ. Rezultatele de succes ale pilotării catalogului electronic confirmă faptul că în următorii ani este posibilă și necesară înlocuirea catalogului de hârtie cu catalogul electronic SIME.

În anul 2021, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a lansat proiectul pilot Modulul eAdmitere (<https://eadmitere.sime.md/>) în învățământul profesional tehnic, în cadrul Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME). Modulul respectiv a fost dezvoltat în cadrul proiectului ShiftEdu ”Competențe digitale pentru angajare în economia modernă”, implementat de C.E. PRO DIDACTICA, cu sprijinul Agenției Austriece pentru Dezvoltare, prin intermediul Programului de Cooperare Austriacă pentru Dezvoltare. Proiectul are drept obiectiv integrarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC) în învățământul profesional tehnic, prin: sporirea suportului acordat managerilor, îmbunătățirea competențelor digitale ale cadrelor didactice, dezvoltarea conținutului digital în anumite meserii și specialități, dotarea corespunzătoare a instituțiilor pentru realizarea unui proces educațional de calitate.

Modulul eAdmitere a fost testat în cadrul concursului de admitere, sesiunea 2021, iar în faza de pilotare a sistemului au fost implicate 7 instituții de învățământ profesional tehnic:

- Centrul de excelență în Energetică și Electronică;
- Centrul de excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul;
- Centrul de excelență în Transporturi;
- Colegiul „Iulia Hașdeu” din Cahul;
- Colegiul Politehnic din Bălți;
- Instituția Publică Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău;
- Școala Profesională nr.5, mun. Bălți.

Este de menționat faptul că scopul organizării online a concursului de admitere este de a contribui la reducerea timpului efectiv de depunere a dosarului de către candidați, eficientizarea activității Comisiilor de admitere, structurarea clară și unică a informației privind procesul de admitere, reducerea timpului de aprobare a rezultatelor concursului de admitere și transparența acestora, precum și la accesul rapid la datele și informațiile din sistem. În anul 2022, admiterea în toate instituțiile de învățământ profesional tehnic se va desfășura în format electronic prin intermediul Modulului eAdmitere din cadrul SIME.

Implementarea Modulului eAdmitere face parte din procesul de modernizare și digitalizare a învățământului profesional tehnic.

9.6 . Monitorizarea procesului de eliberare automatizată a actelor de studii și a duplicatelor actelor de studii (CTICE)

În perioada ianuarie-decembrie 2021 au fost instruiți operatorii instituțiilor de învățământ cu privire la utilizarea Sistemului Informațional de Personalizare a Actelor de Studii (SIPAS) în învățământul secundar, profesional tehnic secundar și postsecundar, învățământul superior, ciclul I și II, învățământul superior, ciclul III - învățământ superior de doctorat, rezidențiat, formarea continuă a adulților, centrele de validare a educației nonformale și informale.

9.7 . Implementarea proiectelor de asistență tehnică susținute de donatori și parteneri externi și altor angajamente în cadrul cooperării internaționale

În baza Memorandumului de înțelegere privind cooperarea în domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale între Ministerul Educației și Cercetării și Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea (semnat la 28 martie 2018 la Chișinău), Ministerul Educației și Cercetării a recepționat în perioada anilor 2020-2021, mai multe

donății pentru instituțiile de învățământ, inclusiv: 124 seturi K-edu Packages (tabletă PC, tastatură și căști fără fir); 350 computere; 65 set-uri educaționale de coding (Halocode AI Makers Kits/Emotion Coding class).

În cadrul Campaniei „Donează un computer” lansate în vara anului 2020, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) a donat pentru instituțiile de învățământ 75 de computere (foste în uz).

De asemenea, exprimându-și solidaritatea în contextul pandemiei, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) în Moldova a donat în anul 2021 Ministerului Educației și Cercetării pentru instituțiile de învățământ general 295 de camere web pentru a asigura accesul elevilor la un proces educațional sigur și de calitate în condiții de pandemie, pentru susținerea constantă a Republicii Moldova în promovarea politicilor educaționale.

Donățiile de computere oferite de Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea și MAEIE au fost repartizate instituțiilor de învățământ care nu corespund standardelor minime de dotare cu tehnică de calcul, aprobate de MEC prin Ordinul nr. 489 din 07.05.2019.

Seturile K-edu Packages (constituite din tabletă PC, tastatură și căști fără fir) au fost oferite de Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea pentru cadrele didactice care au parcurs cu succes cursurile de formare, organizate online în perioada 2020-2021 de colegii din Republica Coreea.

II. Sectorul Cercetare și inovare

Din perspectiva politicilor în domeniile cercetării și inovării în anul 2021 activitatea MEC a fost axată pe implementarea obiectivelor trasate în documentele de planificare strategică și documentele de politici publice în domeniile cercetării și inovării, și au vizat consolidarea reformei în aceste domenii.

Sub aspect de reglementare, pe parcursul anului 2021 a fost elaborat un șir de acte normative care vizează: finanțarea organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, asigurarea admiterii și înmatriculării la studii superioare de doctorat (ciclul III) și formarea cadrelor științifice de calificare superioară prin postdoctorat, asigurarea condițiilor de participare a organizațiilor din domeniile cercetării și inovării și a cercetătorilor din Republica Moldova la concursurile de proiecte lansate în cadrul Programului - cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”.

Sub aspect funcțional și organizatoric, în perioada de referință, a fost asigurată funcționalitatea organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării și vizibilitatea domeniilor cercetării și inovării.

De asemenea, în scopul promovării conceptului de Știință Deschisă și încurajării noilor inițiative în acest domeniu a fost organizat, în parteneriat cu Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, concursul de proiecte ”Oferta de soluții privind promovarea conceptului de Știință Deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării” finanțat din Contractul de Grant încheiat cu Comisia Europeană ”Suportul Financiar pentru participarea Republicii Moldova la Programul Cadru al Uniunii Europene de cercetare și inovare ORIZONT pentru anii 2016-2017”.

Sub aspect de consolidare a relațiilor de colaborare au fost organizate și desfășurate următoarele activități:

- trei runde de negocieri oficiale privind asocierea Republicii Moldova la Programul cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare "Orizont Europa" pentru 2021-2027;
- elaborarea și aprobarea Hotărârii Guvernului nr.317/2021 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană, pe de altă parte, privind participarea Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene „Orizont Europa” – Programul-cadru pentru cercetare și inovare;
- Participarea la reuniunile (3) Grupului de lucru informal al țărilor Parteneriatului Estic în domeniile cercetării și inovării cu referire la progresele în elaborarea și implementarea documentelor de politici naționale;
- Participarea în calitate de punct focal național la proiectele Comisiei Economice a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa "Studiu subregional pentru politici de inovare 2020: Europa de Est și Caucaz" și "Inovare pentru Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova".

1. Consolidarea reformei în domeniile cercetării și inovării

Pe dimensiunea consolidării reformei a fost vizată finanțarea organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării în sensul diversificării tipurilor de proiecte de concursuri din domeniile cercetării și inovării în corespundere cu bunele practici internaționale și eficientizarea, transparentizarea procesului de organizare a concursurilor de proiecte prin completarea reglementărilor Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării, aprobată prin hotărârea Guvernului nr.382/2019.

De asemenea, au fost inițiate acțiuni privind procesul de cartografiere a infrastructurii de cercetare și inovare naționale.

1.1 Dezvoltarea cadrului normativ și de politici în domeniile cercetării și inovării

În scopul elaborării, punerii în aplicare și monitorizării politicilor în domeniile cercetării și inovării și asigurării cadrului normativ în domeniile de referință, *au fost aprobate* următoarele acte normative:

1) Hotărârea Guvernului nr.1/2021 cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice pentru studenții-doctoranzi pe anul 2021;

2) Hotărârea Guvernului nr.258/2021 cu privire la aprobarea Planului de admitere la programele de postdoctorat pentru anul 2022;

3) Hotărârea Guvernului nr.259/2021 cu privire la aprobarea Planului de admitere la studii superioare de doctorat (ciclul III) cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2021-2022;

4) Hotărârea Guvernului nr.267/2021 pentru modificarea anexelor nr.1 și nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.382/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării;

5) Hotărârea Guvernului nr.317/2021 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană, pe de altă parte, privind participarea Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene „Orizont Europa” – Programul-cadru pentru cercetare și inovare.

De asemenea, a fost elaborat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice pentru studenții-doctoranzi pe anul 2022 (număr unic 600/MEC/2021), actualmente în proces de avizare.

În proces de elaborare este și Strategia de Specializare Inteligentă a Republicii Moldova pentru anii 2022-2030, un tip nou de document de politici în domeniile cercetării și inovării care are ca scop

promovarea cercetării bazate pe excelență în domenii strategice, cu relevanță și impact asupra economiei și societății.

Strategia de specializare inteligentă a fost elaborată urmare a coordonării și realizării de către MEC a următoarelor activități:

- efectuarea analizei de calitate a chestionarului ”Procesul Descoperirii Antreprenoriale în Republica Moldova” cu referire la specializarea inteligentă;
- elaborarea Reperelor metodologice pentru desfășurarea atelierelor de descoperire antreprenorială în format on line pe parcursul anului 2021;
- organizarea și desfășurarea a 4 ateliere tematice de descoperire antreprenorială în sectoarele: Agricultură și procesarea produselor agricole, Energetică, Tehnologia Informației și Comunicațiilor, Biomedicină, Biofarmaceutică și Bioinformatică. La aceste ateliere au participat aproximativ 200 de participanți din sectorul public, societatea civilă, mediul academic și de cercetare și mediul de afaceri;
- realizarea unui exercițiu privind stabilirea corelației dintre prioritățile strategiei de specializare inteligentă, direcțiile de cercetare din Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia, și obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030;
- elaborarea Conceptului Strategiei de Specializare Inteligentă a Republicii Moldova până în anul 2030 și prezentarea acestuia Cancelariei de Stat spre examinare prin scrisoarea nr. 04/2-07/43/9 din 15.09.2021;
- aprobarea componenței grupului de lucru pentru elaborarea proiectului Strategiei de Specializare Inteligentă a Republicii Moldova pentru anii 2022-2030 prin Ordinul MEC nr.1646 din 14.12.2021.

1.2. Consolidarea instituțională a domeniilor cercetării și inovării

În vederea consolidării instituționale a domeniilor cercetării și inovării este de menționat inițierea acțiunilor privind procesul de cartografiere a infrastructurii de cercetare, și anume elaborarea ”Chestionarului privind cartografierea infrastructurii de cercetare din Republica Moldova” și asigurarea completării acestuia de către organizațiile din domeniile cercetării și inovării, în format online, în perioada 20 septembrie – 20 octombrie 2021.

În scopul coordonării, monitorizării și promovării activităților în domeniile cercetării și inovării și organizațiilor din subordine, a fost asigurată:

- participarea la ședințele Consiliului științific a celor 18 organizații din domeniile cercetării și inovării în care MEC are calitatea de fondator;
- participarea la ședințele comune ale consiliilor științifice ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării și Secțiilor științifice ale AȘM, la care au fost audiate rapoartele anuale privind proiectele din cadrul concursului ”Program de stat 2020-2023” pentru anul 2021;
- coordonarea contractelor de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării în cadrul următoarelor concursuri ”Program de Stat 2020-2023”, ”Proiecte de inovare și transfer tehnologic” ”Oferta de soluții privind promovarea conceptului de Știință Deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării”;
- coordonarea elaborării Regulamentelor instituționale ale organizațiilor din domeniile cercetării și inovării privind stabilirea sporului de performanță pentru angajați;
- examinarea actelor de predare-primire (trimestriale) a serviciilor realizate în cadrul finanțării instituționale, prezentate de organizațiile din domeniile cercetării și inovării;
- coordonarea indicatorilor de performanță în contextul elaborării CBTM și a proiectelor de bugete instituționale.

2. Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării

Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării a fost asigurată de MEC prin materializarea eforturilor în vederea asocierii Republicii Moldova la Programul cadrul pentru cercetare și inovare al Uniunii Europene „Orizont Europa” și în scopul dezvoltării colaborării la nivel regional.

2.1. Asigurarea cadrului de colaborare la nivel european

În această secțiune sunt de menționat acțiunile realizate în vederea asocierii Republicii Moldova la Programul-cadru pentru Cercetare și Inovare al Uniunii Europene „Orizont Europa”.

În acest scop au fost realizate următoarele activități:

- MEC/DPDCI a participat la data de 12 mai 2021, în regim online, la discuțiile exploratorii privind asocierea Republicii Moldova la Programul-cadru pentru cercetare și inovare al Uniunii Europene Orizont Europa pentru 2021-2027, organizate de DG RTD a Comisiei Europene.

- La data de 28 august 2021, a avut loc în format on-line cea de-a doua rundă de discuții tehnice cu privire la noul Program-cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare Orizont Europa pentru 2021-2027. Dezbaterile tehnice au adus informații utile despre organizarea viitoarelor negocieri de asociere la noul Program-cadru pentru Cercetare și Inovare Orizont Europa pentru 2021-2027.

- Rundele de negocieri oficiale privind proiectul Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană de participare a Republicii Moldova la Programul-cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa” pentru perioada 2021–2027 au fost organizate la 29 iunie, 23 iulie și 10 septembrie 2021. În cadrul audierilor s-au discutat subiecte privind impedimentele cu referire la semnarea Acordului și alocării retroactive a contribuției financiare pentru participarea la Programul- cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare ”Orizont Europa”, forma contribuției financiare, managementul financiar al programului, textul proiectului Acordului de asociere la program etc.

- Reprezentanții MECC au participat în data de 24.03.2021 la seminarul de informare ”How to prepare a successful proposal in Horizon Europe”, organizat de Comisia Europeană. La eveniment a fost prezentată procedura de depunere și evaluare a propunerilor de proiecte, modelul de propunere, principiile de bază și criteriile de evaluare în cadrul programului-cadru Orizont-Europa.

- Elaborarea proiectului Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la aprobarea semnării Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea Republicii Moldova la Programul cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare ”Orizont Europa” pentru perioada 2021-2027, transmis spre avizare prin scrisoarea nr. 04/2-09/4360 din 20.09.2021.

- A fost elaborată și ulterior aprobată de către Guvern Hotărârea nr.317/2021 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană, pe de altă parte, privind participarea Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene „Orizont Europa” – Programul-cadru pentru cercetare și inovare.

- A fost elaborată și ulterior aprobată Hotărârea Guvernului nr. 302/2021 cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Contractului de grant pentru suportul financiar pe anii 2018-2019 în vederea participării Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene ”Orizont 2020”.

În vederea valorificării oportunităților ce rezultă din calitatea de stat membru al Asociației COST, au fost realizate următoarele:

- organizarea, în colaborare cu Asociația COST (Cooperare Europeană în Domeniul Științei și Tehnologiei), a evenimentului “COST INFO DAY”, la data de 16.03.2021, în format online. La eveniment au participat cca 110 persoane- reprezentanți ai mediului academic și științific;

- în perioada de referință au fost nominalizați 48 membri în Comitetul de conducere al Acțiunilor COST pentru 27 acțiuni noi;

- reprezentantul MEC a participat, în data de 24.03.2021, la ședința Comitetului oficialilor înalți. La eveniment s-a discutat programul COST în Orizont Europa, organizarea conferinței ministeriale și prezentat conceptul simplificat cu referire la regulile de accedere la acțiunile COST;

- membrii acțiunilor COST au participat la numeroase activități în cadrul acțiunii COST, inclusiv conferințe, școli de vară și webinare. De asemenea, s-au derulat activități în cadrul proiectelor din Programul COST la care au participat și organizațiile din domeniul cercetării și inovării din RM “WATER isotopeS in the critical zONE: from groundwater recharge to plant transpiration (WATSON)”;

„Network for Equilibria and Chemical Thermodynamics Advanced Research” (COST Action 18202);

- reprezentantul MEC a participat, în data de 01.10.2021, la sesiunea de informare deschisă “COST Open Info Day”, în cadrul căreia au fost discutate noile reguli COST care intră în vigoare de la 01.11.2021;

- coordonatorul național COST, reprezentantul MEC a participat, în data de 26.10. 2021, la ședința coordonatorilor naționali COST, organizată de Asociația COST.

La capitolul “Consolidarea cooperării cu partenerii de dezvoltare” sunt de specificat următoarele activități realizate:

A. Consolidarea cooperării cu Comisia economică a ONU pentru Europa (UNECE) prin realizarea următoarelor proiecte “Studiul subregional al politicilor de inovare 2020: Europa de Est și Caucazul de Sud” și “Inovare pentru Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova”. În context sunt de menționat:

- desfășurarea misiunii tehnice a experților Comisiei economice a ONU pentru Europa (UNECE), în perioada martie-mai 2021, în cadrul proiectului “Inovare pentru Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova”;

- organizarea, la 16.12.2021, a mesei rotunde în cadrul proiectului “Inovare pentru Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova, în parteneriat cu Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE) și cu suportul Guvernului Suediei;

- participarea la a IV-a ședință subregională a Punctelor focale naționale din 30.09.2021;

- participarea la cea de-a 14-a sesiune a Comisiei pentru Inovare, Competitivitate și Parteneriate Publice-Private a UNECE (02.06.2021).

B. Consolidarea cooperării cu Comisia Europeană prin activitățile realizate în comun cu Centrul Comun de Cercetare (JRC) și cu Directoratul General pentru Cercetare și Inovare al Comisiei Europene. Au fost desfășurate următoarele activități:

- organizarea, la 01.03.2021, a ședinței Centrului Comun de Cercetare (JRC) privind elaborarea Strategiei de specializare inteligentă și Planului de acțiuni privind specializarea inteligentă în Republica Moldova;

- colaborarea cu Centrul Comun de Cercetare (JRC) la elaborarea raportului “Diagnostic Study of the state of Technology Transfer in Moldova”;

- organizarea și participarea la ședința organizată în parteneriat cu Centrul Comun de Cercetare (JRC) cu referire la elaborarea Strategiei de specializare inteligentă și actualizarea datelor privind cartografierea potențialului economic, de inovare și științific al Republicii Moldova (27.05.2021);

- organizarea și participarea la ședința organizată în parteneriat cu Centrul Comun de Cercetare (JRC) cu privire la prezentarea datelor actualizate cu referire la cartografierea potențialului economic, de inovare și științific al Republicii Moldova.

- participarea și asigurarea sprijinului la pregătirea raportului de bază și furnizarea datelor și dovezilor disponibile, solicitate de echipa PSF pentru raportul de bază și de către panelul de experți în realizarea proiectului ”Sprijin pentru Republica Moldova privind reformele din domeniile publice ale cercetării și inovării”, proiect în cadrul Suport prin intermediul mecanismului de sprijin al Uniunii Europene - Facilitarea de Susținere de Politici în Programul-cadru pentru cercetare și inovare al Programului UE pentru cercetare și inovare „Orizont 2020” (ședințe comune: 21.06.2021; 07.10.2021, 07.12.2021).

C. Consolidarea cooperării cu Comisia Europeană prin intermediul Consiliului Economic pentru Inovare (EIC)

În acest context este de specificat:

- participarea la ședința plenară a Forumului EIC din 23.11.2021.

D. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu alți parteneri.

În acest sens, sunt de menționat:

- participarea reprezentantului MEC la reuniunea subgrupului de lucru în domeniul științei și inovațiilor în cadrul GUAM (20.04.2021,);
- participarea reprezentantului MEC la ședințele Grupului de lucru pentru cooperare în știință și tehnologie al OCEMN (21.04.2021, 09.12.2021);
- participarea reprezentantului MEC la cea de-a 29-a ședință a Comitetului interstatal în domeniile științifico-tehnic, tehnologic și inovare al CSI;
- participarea delegației Republicii Moldova la cel de-al III-lea Forum științific al savanților din țările CSI, organizat în perioada 24-26 noiembrie 2021, la Minsk.

2.2. Asigurarea cadrului de colaborare la nivel regional

Pentru realizarea obiectivului de continuare a programului de conectare a centrelor și laboratoarelor de cercetare din Moldova la infrastructurile paneuropene incluse în ESFRI (European Strategy Forum on Research Infrastructures)/FSEIC (Forumul strategic european privind infrastructurile de cercetare) MEC a susținut organizațiile din domeniile cercetării și inovării, în care are calitatea de fondator, în vederea inițierii și încheierii de parteneriate cu infrastructuri incluse în ESFRI. Astfel, activitățile realizate de organizațiile din domeniile cercetării și inovării, în acest scop s-au axat pe elaborarea și depunerea propunerilor de proiecte în cadrul diferitelor programe și inițierea negocierilor pentru formarea clusterelor științifice (IGFPP a inițiat procesul de conectare a laboratoarelor de cercetare ale institutului la infrastructurile paneuropene din ESFRI prin includerea informației a 17 infrastructuri pe platformă).

Totodată, este de menționat că organizațiile din domeniile cercetării și inovării au consultat informația prezentată DG RTD a Comisiei Europene privind participarea la Parteneriatele Europene ale programului Orizont Europa și și-au exprimat interesul de participare la anumite Parteneriate Europene, iar MEC a informat DG RTD a Comisiei Europene despre parteneriatele din domeniile cercetării și inovării, care prezintă interes pentru comunitatea științifică din R. Moldova.

De asemenea, este de menționat și participarea reprezentanților MEC și a organizațiilor din domeniile cercetării și inovării la evenimentul național NI4OS-Europe (National Initiatives for Open Science in Europe) - Inițiative Naționale pentru Știința Deschisă în Europa, eveniment de formare în domeniul Științei Deschise pentru utilizatori finali din Moldova, organizat de RENAM la 18.11.2021.

Pe parcursul anului 2021, în scopul dezvoltării colaborării cu consorțiile marilor infrastructuri din regiune, organizațiile din domeniile cercetării și inovării au încheiat următoarele acorduri de colaborare: Institutul de Geologie și Seismologie- acord de colaborare cu instituții din rețeaua Pan Europeană DANUBIUS; Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor a aderat la Consorțiul

țărilor europene și din Asia Centrală de implementare a proiectului de asistență tehnică RER 5024 "Enhancing productivity and resilience to climate change of major food crops in Europe and central Asia".

În aceeași perioadă de referință, a fost dezvoltată colaborarea Institutului de Chimie și Institutului de Zoologie în cadrul consorțiilor din regiune în Programul de cooperare tehnică cu Agenția pentru Energie Atomică.

Reprezentanți ai organizațiilor din domeniile cercetării și inovării au participat, în perioada 31 mai-09 iunie 2021, la cursul specializat "HERCULES (HSC) The multi-technique approach of CERIC-ERIC as a tool for Nanoscience", organizat de Consorțiul pentru o Infrastructură Europeană de cercetare (CEREC) și cofinanțat din Fondul de cooperare al ICE,.

În plus, a fost asigurată participarea la evenimentele din cadrul Parteneriatului estic. Astfel, reprezentanții MEC au participat la cele trei reuniuni ale Grupului de lucru pentru cercetare și inovare al PaE (la 22.04.2021, 08.07.2021 și 29.10.2021), în cadrul cărora au fost prezentate principalele realizări ale Republicii Moldova în domeniile cercetării și inovării, prioritățile de dezvoltare în aceste domenii și progresul realizat în implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării.

3. Coordonarea și monitorizarea studiilor de doctorat (învățământ superior, ciclul III)

Procesul de coordonare și monitorizare a studiilor de doctorat (învățământ superior, ciclul III), în conformitate cu cadrul normativ, a fost asigurat de MEC prin organizarea și desfășurarea competiției de proiecte științifice pentru repartizarea granturilor doctorale; asigurarea cadrului normativ necesar repartizării granturilor doctorale și monitorizării organizării, admiterii și înmatriculării la studiile superioare de doctorat (învățământ superior, ciclul III) în școlile doctorale ale instituțiilor de învățământ superior și ale consorțiilor sau parteneriatelor naționale și internaționale.

3.1. Pe segmentul perfecționării cadrului normativ cu privire la desfășurarea competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat, în corespundere cu Planul de dezvoltare a studiilor superioare de doctorat (ciclul III), aprobat prin Ordinul MECC nr. 250/2020, a fost modificată Metodologia de desfășurare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat prin Ordinul nr. 814 din 01.07.2021.

De asemenea, a fost inițiat procesul de elaborare și aprobare a Standardelor minime pentru acordarea titlurilor de doctor și doctor habilitat.

3.2. Pe dimensiunea integrării și stimulării tinerilor cercetători în activitățile de cercetare și inovare, a fost organizată și desfășurată competiția proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale, care a inclus următoarele activități: lansarea competiției de depunere a proiectelor științifice, conform Metodologiei de desfășurare a competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale de la bugetul de stat, prin circulara MEC nr. 04/2-09/235 din 21.01.2021; prezentarea de către Școlile Doctorale a dosarelor în vederea participării la competiția națională a proiectelor științifice; lansarea concursului de depunere a dosarelor privind selectarea experților naționali pe domenii științifice prin circulara nr.04/2-09/3019 din 24.06.2021; emiterea Ordinului nr.929 din 16.07.2021 cu privire la aprobarea Comisiilor de experți naționali pe domenii științifice pentru evaluarea propunerilor de proiecte științifice, depuse în cadrul competiției naționale a granturilor doctorale pentru anii 2021-2022; organizarea evaluării a 334 de propuneri de proiecte în cadrul competiției naționale a granturilor doctorale pentru anul de studii 2021-2022.

Urmare a desfășurării competiției proiectelor științifice pentru repartizarea granturilor doctorale, a fost elaborat și aprobat Planul de admitere în învățământul superior, ciclul III (studii de doctorat), cu

finanțare de la bugetul de stat pentru anul academic 2021-2022 prin Hotărârea Guvernului nr. 259/2021. Astfel, a fost aprobată finanțarea pentru 313 granturi doctorale în scopul pregătirii pentru cariera științifică, inclusiv motivarea tinerilor pentru a accede în cariera științifică și sporirea numărului acestora, implicați în proiecte de cercetare și inovare.

În scopul repartizării granturilor doctorale de la bugetul de stat pentru anul academic 2021-2022 în cadrul instituțiilor, consorțiilor, parteneriatelor naționale organizatoare de studii superioare de doctorat, MEC a emis 13 ordine de repartizare.

Totodată, pentru stimularea tinerilor cercetători în activitățile suplimentare de cercetare și inovare în vederea integrării în activitățile din domeniile cercetării și inovării, MEC organizează concursul pentru Bursa de excelență a Guvernului și Bursa pe domenii științifice acordate studenților-doctoranzi.

În acest scop a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr.1 din 20.01.2021 cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice pentru studenții-doctoranzi pe anul 2021 și asigurată acordarea acestor burse pe parcursul anului 2021.

Pentru stimularea tinerilor cercetători în activitățile de cercetare și inovare prin aceste categorii de burse, în anul 2021, a fost organizat concursul pentru obținerea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice. Astfel, a fost emis Ordinul ministrului educației și cercetării nr.1540 din 22.11.2021 cu privire la constituirea comisiilor de experți pe domenii științifice pentru acordarea Bursei de Excelență a Guvernului și Bursei pe domenii științifice pentru anul 2022. Comisiile respective au evaluat cele 36 de dosare depuse la MEC pentru acordarea Bursei de Excelență a Guvernului și Bursei pe domenii științifice pentru anul 2022.

Urmare a procesului de evaluare, MEC a elaborat și a avizat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la acordarea Bursei de excelență a Guvernului și Bursei pe domenii științifice pentru studenții-doctoranzi în anul 2022, care a fost prezentat Guvernului pentru aprobare.

4. Consolidarea percepției publice privind rolul cercetării și inovării

În vederea informării societății cu privire la activitatea actorilor din domeniile cercetării și inovării, pe parcursul anului 2021, MEC a organizat:

- la 11.02.2021, în parteneriat cu organizațiile din domeniile cercetării și inovării, Ziua Internațională a Femeilor și Fetelor în domeniul Științei. Pentru succese remarcabile în domeniul cercetării și inovării, unui grup de femei-cercetătoare, care activează în domeniul științei, le-au fost acordate diplome ale Guvernului Republicii Moldova și diplome de onoare ale MECC. Din cauza pandemiei COVID-19 și a restricțiilor impuse în legătură cu combaterea acesteia, MEC a organizat evenimentul respectiv în format online. În același context, a fost organizată expoziția (online), dedicată fetelor și femeilor cu activități în domeniul științei „Modele feminine în știință și cercetare” <https://www.youtube.com/watch?v=fNF7QZjO14U&t=123s>;

- la 10.11. 2021, în comun cu organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării, indiferent de subordonarea acestora, a fost organizată festivitatea consacrată Zilei științei în R. Moldova, ediția a XI-a, cu genericul „Știința – o convergență între trecut, prezent și viitor”. Pentru succese remarcabile în domeniul cercetării și inovării, 30 de cercetători devotați profesiei au fost distinși cu Diploma de Onoare a Ministerului Educației și Cercetării.

În scopul consolidării percepției publice privind rolul important al cercetării și inovării, organizațiile din domeniile cercetării și inovării, în care MEC exercită calitatea de fondator, au organizat un șir de evenimente și activități:

- Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice a organizat Ziua virtuală a ușilor deschise (11.02.2021);

- Institutul de Matematică și Informatică "Vladimir Andrunachievici" a organizat atelierul de lucru "Pi Bune", în format online, dedicat tainelor numărului π , eveniment marcat și la nivel global <https://www.idm314.org/> (14.03.2021);

- Biblioteca Științifică (Institut) "Andrei Lupan" a organizat în perioada de referință 16 manifestări (5 expoziții tematice de carte și 11 expoziții de carte și reviste naționale și internaționale „Achiziții noi”) cu participarea a 158 de persoane.

- Institutul de Filologie Română "B.P. Hașdeu" a fost co-organizator al Concursului internațional Pro lectura – 2021, în colaborare cu Asociația generală a învățătorilor din Republica Moldova și a acordat laureaților diplome și cărți;

- Cercetătorii Institutului de Istorie au participat la mai multe emisiuni Radio și TV (Istoria la Pachet, Matinalii, Lecția de Istorie) în scopul diseminării istoriei în rândul elevilor și tinerilor, precum și la elaborarea și înregistrarea mai multor ore online, care abordează probleme de istorie modernă utile elevilor și profesorilor în procesul de predare-învățare, precum și pregătirea pentru examenul de bacalaureat, distribuite pe canalul youtube;

- În perioada mai-iunie 2021, la Grădina Botanică Națională (Institut) „Alexandru Ciubotaru” au fost organizate excursii în sere și pe teritoriul instituției;

- La 11.11.2021, de Ziua Institutului de Inginerie Electronică și Nanotehnologii "D. Ghițu", a fost organizată Ziua ușilor deschise pentru elevi, studenți și cadre didactice.

- Institutul de Zoologie a organizat vizite la Muzeul complexelor faunistice fosile și Muzeul de entomologie la care au participat: 11.10.2021- Liceul Teoretic „Orizont” din Chișinău, clasa 6A (22 elevi, 2 profesori); 10.11.2021- Liceul Teoretic „Orizont” din Chișinău, clasa 6B (20 elevi, 2 profesori); 23.11.2021-Liceul Teoretic „Orizont” din Chișinău, clasa 7 (25 elevi, 2 profesori);

- Institutul de Microbiologie și Biotehnologie, în perioada 6 - 7 decembrie 2021, a găzduit 6 liceeni (clasa 11) din cadrul Liceului Teoretic cu profil real «Mihai Marinciuc», care au însușit procedeele de cultivare a microorganismelor, în scopul elaborării unor proiecte la disciplinele Biologie, Ecologie, înregistrate în cadrul Olimpiadei Republicane de Ecologie, Concursul Național de Științe și Inginerie „MoldSEE”;

- Mai multe organizații din domeniile cercetării și inovării au găzduit stagiile de practică a mai multor studenți, dar și elevi în cadrul școlilor de vară organizate. De asemenea, în scopul consolidării percepției publice privind rolul important al cercetării și inovării au organizat numeroase concursuri pentru elevi și studenți, conferințe științifice și expoziții tematice.

În vederea promovării vizibilității rețelelor europene de cercetare și inovare și a beneficiilor acestora cu implicarea utilizatorilor finali au fost organizate:

- evenimentul "COST INFO DAY", în colaborare cu Asociația COST (Cooperare Europeană în Domeniul Științei și Tehnologiei) (16.03.2021);

- lansarea Programului-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa” în Republica Moldova, în cadrul unui eveniment organizat de MEC, în comun cu Direcția Generală pentru Cercetare și Inovare a Comisiei Europene (03.12. 2021). În cadrul acestui eveniment comunitatea științifică din R. Moldova a fost informată despre oportunitățile oferite de Programul-cadru „Orizont Europa”. Reprezentanții Comisiei Europene au oferit detalii privind structura Programului, modul în care cercetătorii și toți cei interesați pot participa la apelurile anunțate, iar reprezentanții comunității științifice și academice au punctat oportunitățile oferite de precedentul Program UE „Orizont 2020”, experiențele acumulate în procesul implementării proiectelor și modul în care acestea pot servi drept suport pentru participarea la noul Program.

În scopul implicării reprezentanților diasporei științifice în activitățile din domeniile cercetării și inovării și în mecanismele de suport, au fost organizate mai multe activități în domeniile cercetării și inovării în comun cu reprezentanții diasporei, inclusiv:

- participarea reprezentanților diasporei la implementarea proiectelor științifice (la Institutul de Fizică Aplicată: Proiectul Internațional ORIZONT 2020 MSCA-RISE2017 nr. 777968 și Proiectul Internațional ORIZONT 2020 MSCA-RISE2017 nr. 778357);

- participarea reprezentanților diasporei științifice la conferințele științifice desfășurate de organizațiile din domeniile cercetării și inovării (conferințe științifice: „Mathematical Foundations of Informatics MFOI-2020”; „The actual problems of increasing the standard of living of the population and reducing poverty”; „Genetica, fiziologia și ameliorarea plantelor” (Ediția VII-a); „Diaspora filologică: paradigme de cercetare naționale în circuitul culturii universale” ș.a.);

- participarea reprezentanților diasporei în calitate de membri ai Colegiilor de redacție ale revistelor științifice: Revista Arta; Revista de Etnologie și Culturologie; Revista ”Economie și sociologie”, Revista Arheologică.

- participarea diasporei științifice în calitate de referenți oficiali în cadrul Comisiilor de susținere publică a tezelor de doctorat și la pregătirea doctoranzilor la Institutul de Genetică, Fiziologie și protecție a Plantelor, inclusiv un cercetător din diasporă a susținut, la 09.12.2021, teza de doctorat în studiul artelor și culturologie la Institutul Patrimoniului Cultural.

III. Sectorul Tineret

Pe parcursul anului 2021, Ministerul Educației și Cercetării a continuat implementarea celor 4 programe destinate consolidării democrației participative în rândul tinerilor, promovării spiritului civic și voluntariatului, dezvoltării serviciilor de tineret de calitate și consolidării sectorului asociativ de tineret:

- Programul de dezvoltare a Centrelor de tineret
- Programul Național de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor raionale/municipale ale tinerilor
- Programul de granturi pentru organizațiile de tineret
- Programul „Capitala tineretului”

Pe dimensiunea stimulării participării tinerilor la structurile internaționale, a fost dezvoltat Programul „Delegat de tineret la Națiunile Unite” și planificate resurse bugetare pentru realizarea acestuia pe parcursul anului 2022.

Pentru stimularea participării tinerilor la toate etapele procesului decizional la nivel local și central, a fost elaborat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Comisiilor consultative pentru politicile de tineret și urmează a fi dezvoltat un program tematic pentru asigurarea sustenabilității acestora.

În scopul asigurării participării tinerilor la toate procesele de luare a deciziilor ce îi vizează, a fost realizat un șir de evenimente tematice cu caracter regional și național unde au fost puse în discuție și trasate direcțiile prioritare de dezvoltare a politicilor de tineret. Printre acestea se numără: Conferința online a tinerilor: Microfon pentru Generația schimbării; Masa rotundă „Politici de tineret. Viziune și perspective”; Conferință online „Accelerarea lucrului de tineret”; Forumul național al lucrătorilor de tineret etc.

A fost realizată Evaluarea finală a Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și inițiat procesul de elaborare a unui nou document de politici publice pe termen lung în domeniu în care se va trasa direcțiile prioritare de dezvoltare a lucrului și serviciilor de tineret.

Pe dimensiunea internațională, politicile naționale de tineret au fost puse în discuție în cadrul Comitetelor tematice ale Consiliului Europei și a fost obținut sprijin pentru consolidarea capacităților Agenției naționale pentru dezvoltarea lucrului și activității de tineret. A fost dezvoltat parteneriatul și realizate activități cu caracter național și regional în cadrul programelor EU4Youth, Forumul Parteneriatului Estic al Societății

Civile, Comunitatea statelor CSI, organizate evenimente comune pe componenta participării tinerilor, dezvoltării lucrului de tineret și oportunitățile economice pentru tineri.

Pe segmentul susținerii inițiativelor și proiectelor de tineret realizate în parteneriat cu societatea civilă, au fost alocate și realizate resurse financiare în sumă de aproximativ 6,5 milioane lei pentru proiecte realizate de organizațiile de tineret. De asemenea, pentru a susține ideile grupurilor de inițiativă ale tinerilor, au fost alocate autorităților publice locale resurse financiare în valoare de aproximativ 1 milion lei pentru derularea programelor locale de granturi.

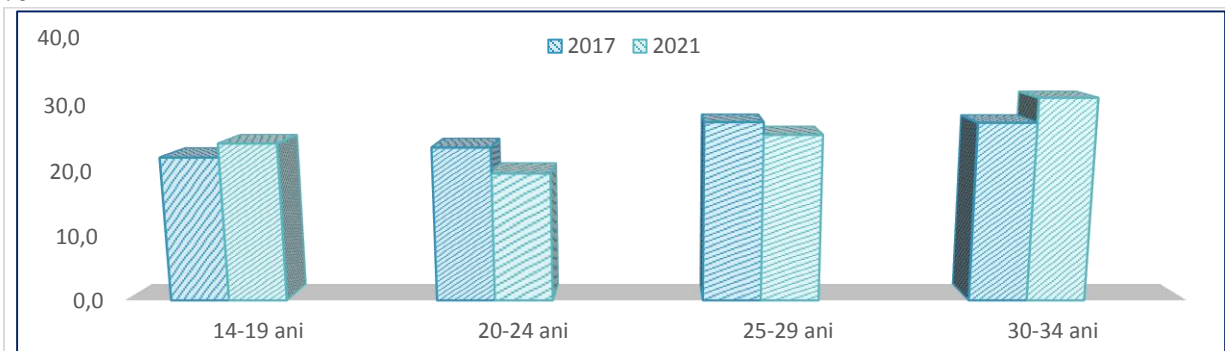
Prin intermediul parteneriatului stabilit între Minister, Fondul ONU pentru Populație și Agenția Elvețiană pentru Cooperare și Dezvoltare, în cadrul Fondului comun pentru dezvoltarea Centrelor de tineret, a fost acordat suport metodologic și mentorat lucrătorilor de tineret pentru consolidarea echipelor de voluntari, dezvoltarea competențelor de lucru cu tinerii, acordate dotări tehnice necesare pentru digitalizarea serviciilor prestate, aplicate mecanisme de asigurare a calității serviciilor și instrumente de raportare statistică.

Stimularea participării tinerilor la procesul decizional la toate nivelurile ce îi vizează rămâne a fi una din prioritățile care stau la baza elaborării și implementării politicii naționale de tineret. Astfel, în parteneriat cu Rețeaua națională a consiliilor locale/raionale ale tinerilor din Republica Moldova, au fost realizate activități de consultare a tinerilor, consolidare a Consiliilor locale și stimularea parteneriatului cu autoritățile publice pentru a dezvolta politici publice în interesul tinerilor. La ora actuală, acoperirea teritorială a UAT de nivel II în care activează Consilii constituie aproximativ 70%.

1. Date cu privire la situația tinerilor din Republica Moldova

În Republica Moldova tinerii reprezintă peste un sfert din populația țării. Numărul populației cu reședință obișnuită la 1 ianuarie 2021 a constituit 2597,1 mii persoane, din care 680,3 mii sau 26,2% au fost tineri cu vârsta de 14-34 ani. Repartizarea tinerilor pe sexe, se prezintă astfel: 49,4% – femei și 50,6% – bărbați (Figura nr. 22).

Figura nr.22 . Structura populației tinere pe grupe de vârstă, la 1 ianuarie 2017 și 2021
%

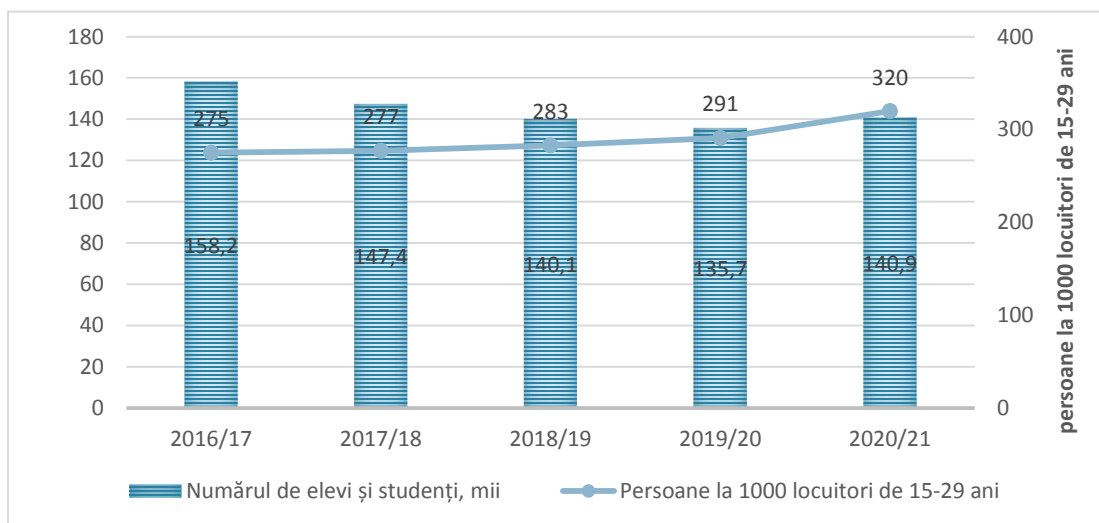
Sursa: BNS

În anul de studii 2020-2021, numărul elevilor (din învățământul liceal și profesional tehnic) și studenților a constituit 140,9 mii persoane sau cu 10,9% mai mic față de anul de studii 2016-2017.

Numărul de elevi (din învățământul liceal și profesional tehnic) și studenți ce revin la 1000 locuitori în vârstă de 15-29 ani a constituit 320 persoane în anul de studii 2020-2021, comparativ cu 275 persoane în 2016-2017. Pe niveluri educaționale, în anul de studii 2020-2021, la 1000 locuitori de

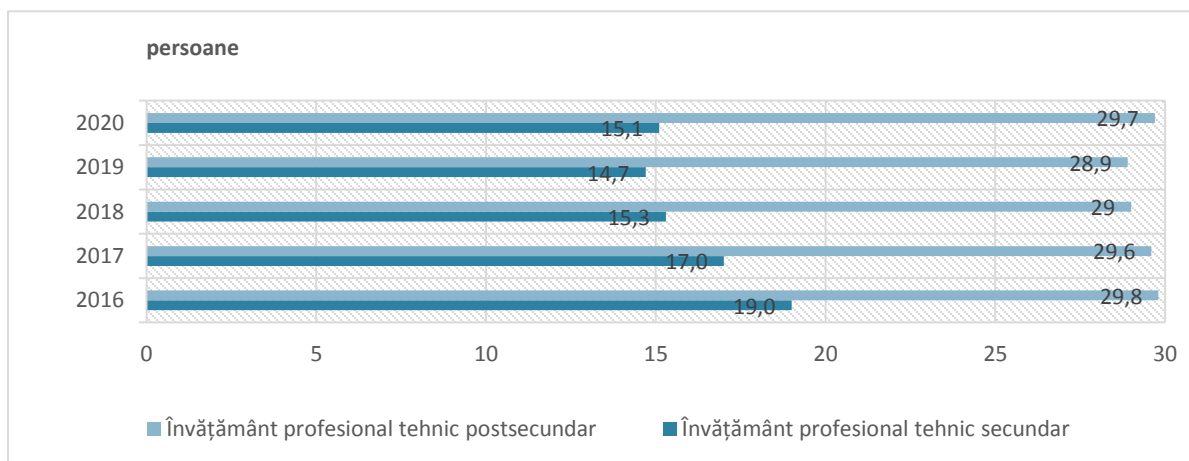
15-29 ani au revenit 84 elevi în învățământul liceal, 102 elevi în învățământul profesional tehnic și 134 studenți în învățământul superior (Figura nr. 23).

Figura nr. 23. Numărul elevilor (în învățământul liceal și profesional tehnic) și studenților, 2016-2021

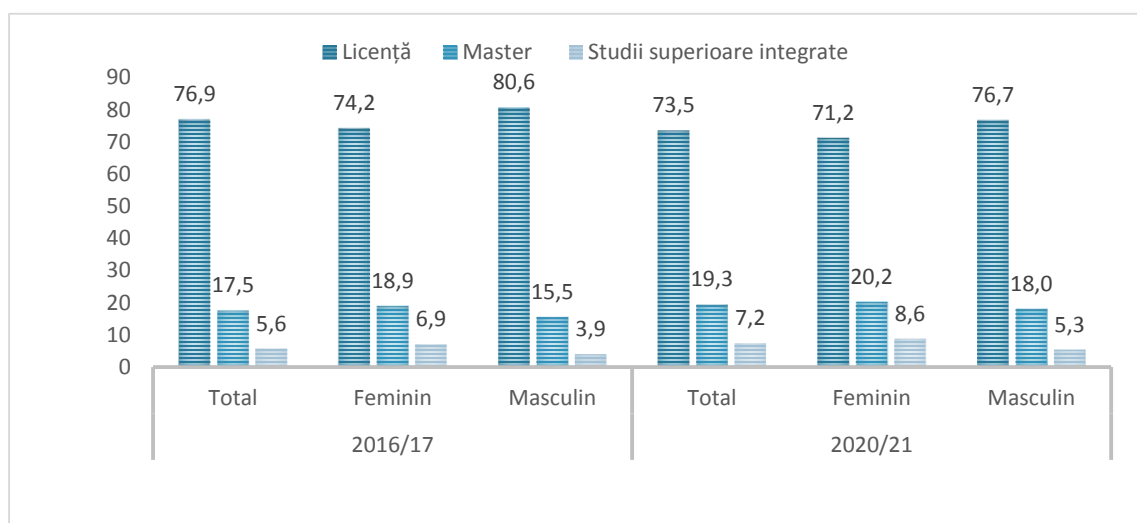
În anul de studii 2020-2021, în **învățământul profesional tehnic** au fost cuprinși 44,8 mii elevi, inclusiv 15,1 mii în învățământul profesional tehnic secundar și 29,7 mii – profesional tehnic postsecundar (Figura nr. 24). În sistemul de învățământ profesional tehnic efectivele de elevi au scăzut în nivelul secundar, cu 3,9 mii față de anul 2016/17. În învățământul profesional tehnic secundar, s-au atestat ponderi mai mari pentru elevii cu vârsta de 16 și 17 ani, precum și 18 ani (29,9%, 29,8% și, respectiv, 17,9% în anul de studii 2020/21), în învățământul profesional tehnic postsecundar, respectiv, pentru elevii cu vârste aferente acestui nivel: 23,2% – 16 ani, 23,2% – 17 ani, 22,7% – 18 ani, 17,2% – 19 ani. Totodată, s-a păstrat orientarea mai multor băieți spre învățământul profesional tehnic secundar (72,8% din total elevi la acest nivel) și mai multor fete spre cel postsecundar (54,2%).

Figura nr. 24. Numărul de elevi în învățământul profesional tehnic pe niveluri, 2016-2021

Numărul de studenți în **învățământul superior** a continuat să scadă de la un an la altul și doar în anul de studii 2020-2021 s-a înregistrat o ușoară creștere față de anul de studii precedent (cu 3,9%). În anul de studii 2020-2021, în învățământul superior erau înscriși 59,0 mii studenți, din care 73,2% au urmat studii superioare de licență, 19,5% studii superioare de master și 7,3% studii superioare integrate (Figura nr. 25).

Figura nr. 25 . Evoluția numărului de studenți din instituțiile de învățământ superior (%)

2. Creșterea nivelului de implicare a tinerilor în procesul de consolidare a democrației participative

Creșterea nivelului de implicare a tinerilor în consolidarea democrației participative reprezintă un obiectiv general care este implementat etapizat prin intermediul tuturor politicilor, programelor și activităților desfășurate și realizate de minister pe dimensiunea tineret. Prin dezvoltarea continuă a cadrului normativ din domeniu și aplicarea mecanismelor de stimulare a actorilor cheie responsabili de implementare a politicilor naționale și locale, Ministerul a reușit să asigure integrarea viziunii strategice naționale în politicile locale. Provocările majore întâlnite pe parcursul anului țin în principiu, de contextul resurselor financiare limitate alocate, de lipsa sustenabilității mecanismelor propuse de implicare a tinerilor în procesele democratice. O premisă a succesului politicilor publice constă în operarea cu date exacte și proaspete, or studiile realizate pe parcursul anului au fost centrate în principal, pe sănătatea psiho-emoțională a tinerilor și pe impactul financiar al epidemiei. Politicile publice realizate au avut la bază cooperarea între autoritățile publice și sectorul asociativ de tineret și au purtat un caracter planificat dar flexibil, pentru a răspunde la provocările induse de pandemie. O necesitate reliefată care s-a acutizat pe durata perioadei raportate a constituit implicarea echitabilă a intereselor tinerilor în raport cu decidenții, or în contextul pandemic și activitățile realizate în online, mecanismele de implicare a tinerilor proveniți din medii dezavantajate s-au dovedit a fi puțin eficiente.

2.1. Elaborarea și dezvoltarea cadrului normativ și de politici în domeniul tineretului

Pe parcursul anului 2021, o prioritate care a stat la baza activității Ministerului pe dimensiunea tineret a fost dezvoltarea cadrului normativ aferent domeniului. În acest context, au fost elaborate mai multe documente ce servesc drept suport autorităților publice locale în procesul de constituire a Centrelor de tineret, organizarea și funcționarea acestora, precum și dezvoltarea serviciilor prestate la nivel local. Actele normative elaborate și expuse pe larg consultărilor publice cu actorii cheie din domeniu au reliefat necesitatea amendării cadrului legislativ primar, și anume Legea nr.215/2016 cu privire la tineret. În acest sens, Guvernul, prin intermediul ministerului de profil, colaborează cu Parlamentul și societatea civilă la elaborarea amendamentelor necesare a fi operate în legea sus-menționată.

Pe parcursul anului 2021, a fost realizat și aprobat Raportul de evaluare finală a Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020, ale cărui recomandări și concluzii stau la baza documentului următor de politici publice pe termen mediu și lung. Drept urmare, a fost inițiat procesul de elaborare a Strategiei de Tineret 2030 și a Programului de implementare a acesteia, fiind elaborat și publicat Conceptul documentului și organizate evenimente tematice care au pus în discuție abordarea și prioritățile care urmează să stea la baza Strategiei <https://mecc.gov.md/ro/content/elaborarea-strategiei-de-dezvoltare-sectorului-de-tineret-tineret-2030>

Pe parcursul anului 2021 au fost definitive și supuse consultărilor publice, atât în format larg cât și în format restrâns, un șir de acte normative secundare ce țin de reglementarea activității Centrelor de tineret (Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Centrelor de tineret, Metodologia de angajare a personalului de conducere etc.) și urmează a fi promovate după amendarea cadrului legislativ primar.

2.2. Susținerea inițiativelor, programelor și proiectelor de tineret la nivel local și central, inclusiv dezvoltarea studiilor și cercetărilor în domeniu

Pe parcursul anului 2021, Ministerul a continuat să acorde suport informațional și financiar, atât direct prin intermediul Programului de Granturi derulat, cât și prin co-finanțarea programelor locale de granturi, organizațiilor de tineret și grupurilor de inițiativă locale. La nivel central au fost susținute 30 de organizații de tineret care au implementat proiecte naționale și regionale cu impact pentru tineri. Pentru derularea Programului de granturi au fost alocate 8 milioane lei, din care au fost utilizate aproximativ 6,5 milioane. Neutilizarea fondurilor alocate se datorează contextului pandemic, or în contextul necesității respectării restricțiilor pandemice, un șir de activități au fost realizate în format online sau hibrid.

La nivel local, prin intermediul autorităților publice locale, au fost derulate programe de granturi în 12 UAT, pentru care Ministerul a alocat aproximativ un milion de lei pe bază de cofinanțare.

Cu ocazia marcării Zilei naționale a tineretului, a fost derulat concursul Premiul național pentru tineret ce are drept scop aprecierea realizărilor, performanțelor specialiștilor de tineret din cadrul autorităților administrației publice locale, a lucrătorilor de tineret, tinerilor care au rezultate deosebite, precum și a structurilor reprezentative ale tinerilor care au contribuit la dezvoltarea sectorului și politicilor de tineret la nivel local și au participat la dezvoltarea serviciilor de tineret. În cadrul Ceremoniei de Premiere, ediția 2021, care a fost desfășurată la data de 16 decembrie, au fost acordate 16 premii naționale. Fondul de premiere a constituit 172 000,00 lei.

<https://mec.gov.md/ro/content/castigatorii-concursului-premiul-national-pentru-tineret-editia-2021-au-fost-premiati-de>

Suplimentar, pe întreg teritoriul țării au fost realizate peste 280 de activități la nivel central și la nivel local cu implicarea a 22 de UAT. Planul consolidat de acțiuni a fost elaborat și publicat pe pagina web a Ministerului: https://mec.gov.md/sites/default/files/plan_consolidat_znt.pdf.

Cu sprijinul partenerilor externi a fost realizat un șir de studii și cercetări în domeniu care vor sta la baza elaborării unui nou document național de politici în domeniul tineret. Printre cele mai notabile documente elaborate sunt de menționat Indexul de tineret, și Raportul de evaluare a nivelului de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020.

2.3. Promovarea principiului de participare și dezvoltarea mecanismelor de realizare a participării tinerilor la procesul de luare a deciziilor

Dezvoltarea mecanismelor clare și eficiente pentru asigurarea implicării tinerilor în procesul de luare a deciziilor reprezintă o condiție necesară pentru a asigura performanța sectorului de tineret.

Astfel, odată cu lansarea Programului de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor Raionale/Municipale ale tinerilor și semnarea Acordului de colaborare cu Rețeaua Națională a Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor din Moldova (în continuare RNCLTM) pentru perioada 2016-2020, a fost creat un cadru favorabil pentru participarea tinerilor la viața publică, în special, la procesul de luare a deciziilor la nivel local. Pentru a asigura continuitatea implementării Programului național de asistență, în anul 2021 a fost semnat, cu RNCLTM, un alt *Acord de colaborare* pentru o perioadă de 2 ani.

Deși au existat interdicții impuse de criza pandemică, Ministerul Educației și Cercetării a înregistrat succese notabile pe parcursul anului 2021, punându-se accent, în special, pe dezvoltarea instituțională a structurilor reprezentative ale tinerilor, consolidarea capacităților Rețelei naționale a consiliilor locale prin diversificarea ofertei de instruire dedicată tinerilor consilieri, astfel fiind create condiții pentru încurajarea tinerilor din mai multe comunități de a crea consilii locale/comunitare și abilitarea acestora de a participa la procesul decizional la nivel local.

La finele anului, rata de acoperire teritorială a consiliilor funcționale constituie aprox. 75, 7% din unitățile administrativ-teritoriale, nivel II (23 consilii raionale/municipale) și 14,9% din numărul total de UAT de nivel I (134 consilii locale/comunitare ale tinerilor), unde a fost dezvoltat un mecanism de reglementare și bună guvernare având la bază un parteneriat între consiliile de tineret cu autoritățile Administrației publice locale, fapt ce a contribuit la asigurarea creșterii impactului bugetelor locale asupra dezvoltării sectorului de tineret la nivel local.

Odată cu extinderea rețelei și participării tinerilor la procesul de planificare și bugetare, precum și impactul structurilor de participare ale tinerilor asupra procesului decizional al APL, s-a constatat faptul că suma bugetelor alocate pentru tineret a crescut în ultimii 3 ani. De asemenea, au crescut alocațiile financiare ale APL pentru implementarea programului de asistență la nivel local. Astfel, pentru anul 2021, APL au planificat peste **776 871,00 lei** necesare pentru activitatea structurilor reprezentative, comparativ cu **297 960,00 lei**, alocați în anul 2018. Totodată, se atestă și o îmbunătățire a capacităților APL II în planificarea și bugetarea participativă a activităților de tineret bazate pe nevoile identificate ale tinerilor și orientate spre rezultate benefice pentru dezvoltarea unității administrativ-teritoriale.

Astfel, pe parcursul anului 2021, în cadrul Programului de asistență pentru *Consolidarea capacităților Consiliilor Locale ale Tinerilor*, care include câteva etape, au fost organizate și

desfășurate mai multe acțiuni/proiecte care au asigurat realizarea procesului de participare coordonată a tinerilor la consultarea și elaborarea recomandărilor pentru autoritățile publice locale în vederea planificării și elaborării bugetelor pe componenta de tineret, bazate pe necesitățile actuale ale acestora, după cum urmează:

- *Forumuri ale tinerilor* organizare în 16 UAT, cu participarea a 725 tineri, în cadrul cărora, în urma consultării tinerilor, au fost elaborate *rezoluții*, care includ un set de recomandări pentru APL;
- în 16 UAT a fost lansat procesul de elaborare a propunerilor de programe destinate tinerilor (*post forumuri*), în care au fost implicați peste 397 tineri, specialiști în domenii conexe, reprezentanți ai APL, prestatori de servicii abilitați în lucrul cu tinerii, în cadrul cărora au fost elaborate *proiecte și programe* care apoi au fost înaintate cu titlu de recomandare Autorităților Publice Locale pentru a fi incluse în bugetele locale pe componenta de tineret pentru anul 2022;
- *23 activități de dialog (masă rotundă, cafenea publică) cu reprezentanții Autorităților Publice Locale* realizate în 12 raioane ale republicii, inclusiv mun. Chișinău, unde au fost abordate provocările tinerilor, precum și soluțiile pentru depășirea acestora, iar tinerii au fost informați privind prioritizarea cheltuielilor pe componenta de tineret pentru anul 2021;

În vederea extinderii rețelei de consilii ale tinerilor la nivel comunitar, precum și pentru informarea și pregătirea tinerilor pentru implicare în procesul de participare la nivel local au fost desfășurate:

- *Lansarea procesului de creare a consiliilor locale ale tinerilor din raionul Călărași*, realizat în cadrul Programului Capitala Tineretului (24.09.2021);
- *3 ședințe de informare* privind crearea Consiliilor Locale ale Tinerilor pentru tinerii din 13 localități rurale, ca urmare fiind create 4 consilii locale ale tinerilor;
- *10 ședințe cu Grupuri de inițiativă ale tinerilor* privind crearea și relansarea Consiliilor Raionale /Municipale ale Tinerilor în raioanele Ialoveni, Călărași, Cantemir, Cahul, Edineț, Bălți, Nisporeni, Ștefan Vodă, Sîngerei și Rîșcani;
- *22 instruirii online/offline* privind procedura de creare și funcționare a Consiliilor raionale ale tinerilor;
- *13 Conferințe Raionale/Municipale ale Tinerilor* pentru a consolida și a extinde rețelele raionale/municipale ale consiliilor locale ale tinerilor în raioanele: Anenii Noi, Drochia, Fălești, Glodeni, Hîncești, Ocnița, Orhei, Rîșcani, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Ungheni și mun. Chișinău;
- *12 campanii de advocacy* pentru a convinge autoritățile publice locale și atrage atenția comunității la problemele și necesitățile actuale ale tinerilor, urmare cărora au fost depuse:
 - (i) *3 documente de poziție* prin care tinerii au solicitat transparentizarea deciziilor autorităților publice locale de nivelul I privind tinerii;
 - (ii) *12 solicitări către APL* pentru implicarea tinerilor în procesul de elaborare, prioritarizare și aprobare a planului de acțiuni și a bugetelor raionale/municipale pe sectorul de tineret;
 - (iii) *16 rezoluții ale tinerilor*,
 - (iv) *16 planuri de activități* pentru bugetele raionale/municipale.

În scopul dezvoltării abilităților tinerilor consilieri, precum și al consolidării capacităților instituționale ale CR/MT, au fost desfășurate mai multe acțiuni și proiecte de instruire și ghidare, precum și de abilitare și mobilizare a tinerilor pentru participare la:

- 6 Școli de toamnă privind dezvoltarea instituțională a consiliilor locale ale tinerilor, realizarea campaniilor de advocacy, implicarea tinerilor cu oportunități reduse, crearea și relansarea consiliilor de tineret, cu următoarele tematici:
 - 1) Școala de toamnă privind „*Implicarea tinerilor cu oportunități reduse în viața comunității*” - 28 tineri instruiți;
 - 2) Școala de toamnă „*SuperMentor*” (14-17.10.21), 15 tineri instruiți;
 - 3) Școala de toamnă „*Lobby și Advocacy*” (27-29.11.21), 27 tineri instruiți;
 - 4) școli de toamnă „*Curs de lungă durată formare de traineri în Crearea și Consolidarea CLT*” (11-14.11.21, 18-21.11.21, 16-19.11.21), unde au fost instruiți 20 tineri pentru crearea Echipei Naționale de Formatori ai RNCLTM care va reprezenta pilonul de bază în oferirea serviciilor de expertiză și consultanță pe întreg teritoriul țării.
- 11 Școli raionale/municipale organizate în raioanele: Căușeni, Drochia, Fălești, Ocnița, Orhei, Rezina, Sîngerei, Soroca, Șoldănești, Ungheni și municipiul Chișinău, la care au participat 270 tineri, membri ai consiliilor de tineret, care au fost abilitați cu organizarea și funcționarea CR/MT-ului, precum și elaborarea planurilor de activitate ale consiliilor de tineret.

În perioada iulie- decembrie 2021, în 15 UAT de nivelul II au fost desfășurate *campanii de informare a tinerilor* privind oportunitățile de dezvoltare la nivel local și național, precum promovarea activismului civic și participării tinerilor la procesul decizional;

A fost elaborat și implementat *Cursul de instruire* pentru reprezentanții consiliilor locale ale tinerilor care include 9 module: (i) politici de tineret; (ii) Consolidarea celor 4 departamente ale CR/MT; (iii) Elaborarea și implementarea proiectelor de tineret, (iv) comunicarea organizațională, (v) design și IT, (vi) voluntariat, (vii) educația non-formală, (viii) managementul structurilor reprezentative, (ix) organizarea evenimentelor. În baza acestor 9 module au fost organizate 25 instruirii în 21 raioane/municipii.

Pentru diversificarea activităților de învățare și familiarizare a tinerilor cu activitatea consiliilor de tineret, procesului decizional, precum și cu politicile de tineret, a fost elaborat *Jocul de societate transformațional*, cu scop educativ, care conține 25 criterii, structurate pe 4 categorii: (i) gradul de reprezentativitate a CLT-ului, (ii) gradul de participare a tinerilor la procesul decizional; (iii) gradul de colaborare cu APL; (iv) gradul de consolidare a consiliului de tineret. Jocul de societate este un mecanism de abilitare a tinerilor consilieri, o metodă eficientă și atractivă pentru tânăra generație, ce reprezintă o simulare prin care consilierii pot să aplice în practică cunoștințele teoretice obținute în cadrul sesiunilor de instruire.

În scopul dezvoltării instrumentelor de implicare a tinerilor cu oportunități reduse în activitatea consiliilor de tineret, RNCLTM a elaborat 6 *sisteme de motivare* a consilierilor pentru implicare activă în activitățile structurilor reprezentative ale tinerilor. Astfel, pe parcursul lunilor august - decembrie 2021, la activitățile Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor au participat peste 226 de tineri cu oportunități reduse dintre care: 56 de tineri cu dificultăți economice, 6 tineri cu deficiențe/dizabilități, 12 tineri cu dificultăți educaționale, 20 de tineri cu diferențe culturale, 39 de tineri cu probleme de sănătate și 28 de tineri cu dificultăți geografice.

Pentru monitorizarea și eficientizarea implementării Programului național de asistență, precum și asigurarea comunicării și transparenței în vederea participării la procesul de luare a deciziilor în cadrul Rețelei Naționale a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova, au fost desfășurate:

- 3 Ședințe trimestriale ale Platformei RNCLTM în cadrul căreia au participat 71 de reprezentanți ai Consiliilor raionale/municipale ale tinerilor.
- *Conferința Națională a Consiliilor Raionale/Municipale ale Tinerilor din Moldova* (2-3.10.2021), în cadrul căreia au fost prezentate rezultatele implementării Calendarului de acțiuni privind participarea la procesul de elaborare a bugetelor locale pe componenta tineret, precum și realizarea instruirilor privind managementul financiar și organizarea evenimentelor. La eveniment au participat 43 de tineri delegați ai CR/MT, 15 tineri din CLT-uri, 4 tineri (ex-membri ai RNCLTM), 3 reprezentanți ai Centrelor de Tineret, 2 funcționari publici responsabili de politici de tineret la nivel raional.

Urmare a evaluării activității Consiliilor Raionale/ Municipale ale Tinerilor, Consiliilor Locale/Comunitare, pentru implicare și rezultate remarcabile obținute în implementarea programului în anul 2021, Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova a organizat *Gala Premiilor pentru Consiliile Locale ale Tinerilor* (ediția 2021), în cadrul căreia au fost menționate cele mai bune inițiative ale tinerilor, cei mai activi voluntari, proiecte de tineret, departamente, tineri activi care au contribuit la crearea consiliilor locale ale tinerilor, realizarea diverselor proiecte comunitare. În total au fost premiați 5 consilii locale ale tinerilor, 5 consilii raionale/municipale, 4 departamente, 18 tineri și 3 specialiști de tineret din cadrul APL de nivel I și II.

2.4. Promovarea spiritului civic în rândurile tinerilor și dezvoltarea sectorului de voluntariat

Realizarea acestui obiectiv a fost focusată pe două direcții principale: 1. asigurarea funcționării Comisiei de certificare a instituțiilor gazdă a activității de voluntariat (IGAV) și a instrumentelor de lucru folosite în activitatea de voluntariat și 2. susținerea proiectelor și inițiativelor de tineret privind promovarea voluntariatului și a activismului civic. Astfel, pe parcursul anului, au fost organizate trei ședințe ale Comisiei de certificare, în cadrul cărora au fost certificate 41 de instituții gazdă a activității de voluntariat și eliberate 395 de carnete de voluntar. Proiectele de voluntariat aferente domeniului de voluntariat susținute sunt:

- „AbiliTare pentru IMPLICARE: capacitatea intensă și avansată a 5 ONG-uri locale de tineret pentru replicarea modelului IntegrACT testat de iRi în ultimii 4 ani”, în parteneriat cu Institutul de Inițiative rurale, care a avut scopul de a îmbunătăți climatul activismului civic și de voluntariat în rândul tinerilor din medii rurale din Moldova;
- „REACH OUT – dezvoltarea cetățeniei active în rândul tinerilor la nivel local” în parteneriat cu Asociația Obștească Centrul pentru Dezvoltare Educațională și Comunitară care a avut drept scop promovarea activismului civic și încurajarea democrației participative.
- „Agapis” în parteneriat cu Centrul Social pentru Copii și Tineri cu Dizabilități – Agapis care a avut drept scop promovarea voluntariatului în rândul tinerilor în scopul motivării, implicării active și dezvoltării capacităților de a ajuta tinerii cu dizabilități prin intermediul terapiei prin artă.
- „Youth Activation Program” în parteneriat cu Asociația Internațională a Tinerilor care a avut drept scop dezvoltarea cetățeniei active și spiritului civic în rândul tinerilor, prin intermediul unui program de activități în comun cu tineri, menite să dezvolte la ei calitățile de lider, abilități și spiritul civic, toate acestea formând viitorul-actualul cetățean activ.
- „Dezvoltarea personalității tinerilor prin educația spiritului civic, formarea gândirii ecologice. Restabilirea mediului ambiant și dezvoltarea durabilă prin intermediul educației ecologice” în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltare Ecologică ECODAVA din

Republica Moldova ce a avut drept scop dezvoltarea la tânăra personalitate a spiritului civic prin participare personală ca voluntar la formarea mediului ambiant.

- „Programul de educație ecologică și implicare civică Patrula ECO”, în parteneriat cu Asociația Obștească „Hai Moldova” ce a avut drept scop dezvoltarea de comunități active de elevi care promovează protecția mediului, dezvoltarea cetățeniei active și a spiritului civic, prin intermediul experiențelor educaționale formale și non-formale;
- „Vocea Tinerilor Lideri Comunitari” în parteneriat cu Asociația Obștească “Perspectiva” care a avut drept scop sporirea participării tinerilor din raionul Cahul la procesul decizional pentru consolidarea sectorului de tineret, dezvoltarea serviciilor locale de tineret și creșterea activismului civic.
- Activizarea Tinerilor și Cetățenia Responsabilă 21” în parteneriat cu Asociația Obștească Tineretul Găgăuziei care a avut drept scop creșterea nivelului de implicare a tinerilor lideri în gestionarea afacerilor publice prin instruire sistematică și implicare în procesele de luare a deciziilor la nivel local.
- „Tinerii se implică” în parteneriat cu Asociația obștească „BAȘTINA-SIPOTENI” care a avut drept scop implementarea politicii de tineret la nivel local prin implicarea tinerilor în activități de voluntariat, mobilitate, promovarea modului sănătos de viață și a serviciilor prietenoase tinerilor.
- „Wave Week Moldova 2021” implementat de către AO Asociația pentru Dezvoltare Creativă care presupune promovarea cetățeniei și participării active a tinerilor în scopul dezvoltării comunităților din care provin prin capacitatea și motivarea lor de a implementa activități de voluntariat;
- „CATalizator – tânăr lider prin acțiuni de voluntariat”, implementat de către AO Centrul de Instruire și Dezvoltare Personală „ANIMA”, care contribuie la promovarea dialogului inter-generațional și a activității de voluntariat în rândul tinerilor din Republica Moldova.
- În cadrul Fondului Comun al MEC, UNFPA și SDC pentru cooperarea și dezvoltarea serviciilor pentru tineri, inclusiv pentru cei mai vulnerabili și consolidarea participării și implicării civice în rândul tinerilor urmează a fi lansat Programul de Suport pentru activități de mobilizare comunitară organizate de către voluntarii Centrelor de tineret și platforme participative de Advocacy în comunitățile locale cu participarea părinților, reprezentanților APL, tinerilor, organizațiilor nonguvernamentale, părților interesate locale- cheie. În cadrul activității urmează a fi selectate 15 centre de tineret care vor beneficia de instruiți tematice privind coordonarea și implicarea echipelor de voluntari.

3. Dezvoltarea cadrului instituțional și de politici privind serviciile de tineret

Dezvoltarea și extinderea serviciilor de tineret, a capacităților de infrastructură și de dezvoltare instituțională reprezintă unul din obiectivele strategice prin care se urmărește acordarea suportului logistic și metodologic Centrelor de tineret (Ct) raionale și comunitare, instituțiilor publice care prestează servicii pentru tinere, cât și servicii de incubare și găzduire a inițiativelor/proiectelor generate de către tineri, grupuri și organizații de tineret, astfel încât să fie sporit numărul de tineri beneficiari. În contextul pandemic, suportul informațional și metodologic acordat autorităților publice locale nu s-a finalizat cu deschiderea unor Centre noi, au fost prioritizate activitățile ce țin nemijlocit de sănătate. În aceste condiții, este de menționat faptul că prin intermediul Fondului Comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din R. Moldova, al Ministerului, UNFPA și SDC, a fost asigurată continuitatea procesului

de fortificare a capacităților instituționale ale Centrelor de tineret și creșterea gradului de profesionalizare prin activități de formare continuă a lucrătorilor de tineret.

Pentru dezvoltarea capacităților instituționale și de infrastructură, în anul 2021, au fost inițiate mai multe procese de elaborare și coordonare și/sau realizate mai multe acțiuni: elaborarea de ghiduri, note conceptuale, planuri și subprograme, lansate diverse programe/proiecte care au contribuit la dezvoltarea mecanismului instituțional de asigurare a calității și eficienței lucrului de tineret; creșterea gradului de instruire profesională prin dezvoltarea abilităților personale și capacităților instituționale ale sectorului de tineret din teritoriu prin dezvoltarea unei colaborări intersectoriale eficiente și continue în domeniu; îmbunătățirea gradului de accesibilitate a tinerilor cu dizabilități la programele și serviciile prestate de către Centrele de tineret.

Pe parcursul anului 2021, Ministerul a continuat implementarea Programului de Dezvoltare a Centrelor de Tineret pentru anii 2017-2022. În prezent, există 22 de Centre raionale/municipale de tineret care sunt parte a PDCT 2022, în baza *Acordurilor de parteneriat* între MEC și APL de nivelul II (Consilii raionale), care și-au luat angajamentul să realizeze cele 3 componente ale Programului:

- Componenta I: *dezvoltarea profesională a resurselor umane din cadrul centrelor de tineret*
- Componenta a II-a: *suport pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a centrelor de tineret:*
- Componenta a III-a: *suport pentru dezvoltarea Programului raional/municipal de granturi pentru finanțarea prin concurs a inițiativelor/proiectelor de tineret ale organizațiilor de tineret și grupurilor de inițiativă ale tinerilor:*

Programul este realizat de Minister în parteneriat cu UNFPA și SDC în cadrul Fondului comun pentru dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor. Astfel, pe parcursul anului 2021, pentru dezvoltarea spațiului prietenos și accesibil pentru tineri în cadrul Fondului comun al MEC, SDC și UNFPA, au fost alocate peste 180 000 dolari pentru reamenajarea și dotarea a 5 Centre de tineret (Criuleni, Orhei, Sorocea, Bălți, Nisporeni) cu rampe de acces, pavaj tactil și alte facilități pentru asigurarea accesibilizării sediului, lucrări care urmează a fi efectuate pe parcursul anului 2022.

De asemenea, toate Centrele de tineret (22 centre, inclusiv 22 filiale), parte a PDCT au fost dotate cu echipamente educaționale, tehnice (IT) și alte resurse necesare pentru desfășurarea activităților non-formale, de agrement și divertisment, precum și de petrecere a timpului liber.

Pentru monitorizarea implementării Planului anual de activități și altor proiecte de documente de politici și acte de reglementare privind activitatea Centrelor de tineret, dezvoltate și realizate în cadrul Fondului Comun, au fost organizate: (i) ședințe ale Grupului de Referință al Programului Național de Dezvoltare a Centrelor de Tineret 2022; (ii) ședințe de monitorizare și coordonare cu reprezentanții Centrelor de tineret privind programele care urmează a fi implementate pe parcursul anului 2021; (iii) ședințe de mentorat pentru reprezentanții Centrelor de tineret privind aplicarea mecanismelor de lucru cu tinerii; (iv) ședințe cu reprezentanții autorităților publice locale privind planificarea bugetară etc.

În cadrul Programului de Granturi Mici pentru implementarea inițiativelor comunitare ale tinerilor, de asemenea a fost acordat sprijin pentru dezvoltarea, coordonarea și implementarea planurilor de acțiuni comunitare, în gestionarea programului de granturi mici pentru proiectele comunitare de tineret (cel puțin 23 de proiecte) realizate în cooperare cu APL, cu suportul comun al Centrelor de tineret, instituțiilor de educație, altor actori cheie locali.

În perioada de raportare, în cadrul Fondului comun, au fost lansate mai multe proiecte/activități care au vizat evaluarea activității Centrelor de tineret, elaborarea proiectelor de documente strategice, dezvoltarea competențelor de planificare participativă, cum ar fi:

- continuarea procesului de colectare a datelor statistice privind activitatea Centrelor de tineret, fiind recepționate 21 rapoarte statistice ale Centrelor de tineret, inclusiv din 20 filiale în baza Forumului- tip de raportare statistică;
- Programul de Suport pentru APL, nivel II, în elaborarea Strategiilor raionale în domeniul tineret, urmare a căruia au fost selectate 6 raioane (Bălți, Cantemir, Dubăsari, Nisporeni, Glodeni, Ungheni) și s-a acordat sprijin pentru elaborarea documentelor de politici locale;
- Programul de suport pentru APL de nivelul II privind consolidarea capacităților de planificare bugetară pe componenta de tineret, urmare a căruia au fost selectate 5 raioane (Briceni, Criuleni, Hîncești, Strășeni, Drochia) care vor beneficia de sprijin în elaborarea participativa a planurilor de activitate în domeniul de tineret pentru anul 2022;
- Sesiune de instruire privind evidența și raportarea datelor statistice de către Rețeaua Națională a Centrelor de Tineret. Analiza rezultatelor și principalelor constatări ale Raportului de activitate al Rețelei Centrelor de tineret pentru semestrul I, 2021 (25.10.2021);
- Atelierul Național "Accelerarea dezvoltării lucrului de tineret" (29-30.11.2021) cu participarea reprezentanților Rețelei Centrelor de Tineret din 22 UAT.

4. Susținerea proiectelor și programelor economice pentru tineri

Oportunitățile economice și de angajare în câmpul muncii a tinerilor sunt susținute și dezvoltate prin intermediul programelor, proiectelor și inițiativelor pentru tineri, realizate în comun cu organizațiile societății civile, precum și alte structuri publice. Pe parcursul anului 2021 au fost implementate proiecte în diferite zone ale R. Moldova cu rolul de a stimula inițiative și a dezvolta abilități antreprenoriale în rândul tinerilor, precum și de a facilita angajarea lor în câmpul muncii. Acțiunile întreprinse s-au axat, în special, pe schimbul de bune practici ale tinerilor în domeniul antreprenorial. Totodată, au fost acordate diferite premii în scopul remarcării și promovării experiențelor pozitive ale tinerilor din sectorul de antreprenariat.

Pe parcursul anului 2021, MEC a acordat sprijin pentru realizarea proiectelor care au avut ca scop stimularea inițiativelor și dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor, precum și facilitarea angajării lor în câmpul muncii. Astfel, prin intermediul Programului de Granturi 2021 au fost susținute financiar următoarele proiecte:

- „Antreprenor sau Angajat: Tinerii aleg” în parteneriat cu Asociația Obștească pentru Copii și Tineret „FĂCLIA” care a avut drept scop să contribuie la integrarea socială și economică a tinerilor din raioanele Ungheni, Călărași și Nisporeni prin dezvoltarea de competențe personale, profesionale și antreprenoriale ale acestora și promovarea drepturilor socio-economice și a muncii decente;

- SCOP: Servicii de Consiliere și Orientare Profesională pentru tinerii din nordul Moldovei care a avut drept scop abilitarea tinerilor din nordul Moldovei pentru luarea de decizii bine informate și echilibrate privind viitorul lor profesional, beneficiind de servicii calificate de consiliere și orientare profesională;

- GirlsGoIT- Programul național de pregătire a trainerilor care a avut drept scop să asigure oportunități economice și de angajare pentru fete în domeniul STEM (Științe, Tehnologii, Inginerie și Matematică) și consolidarea unei echipe naționale de traineri și mentori în domeniul educației digitale;

- Programul de ghidare profesională MentorMe JobAccelerator care a avut drept scop facilitarea inserției în câmpul muncii a tinerilor proveniți din medii dezavantajate în contextul transformării digitale și a circumstanțelor post-pandemice;

- „Academia managerială pentru tineri” în parteneriat cu Centrul de Consultanță în Afaceri având drept scop dezvoltarea capacităților de management și antreprenoriat ale tinerilor în vederea lansării de noi proiecte de inițiativă civică și economică. Ca rezultat al implementării proiectului:

- 1) 26 de tineri au beneficiat de un amplu curs de instruire în managementul proiectelor ce a cuprins 8 cursuri pe tematici ca: ciclul de viață al proiectului; scopuri și obiective; de la idee la proiect; metode și activități; managementul financiar; aspectele managementului de proiect; relații cu publicul; managementul calității proiectului;
- 2) 8 proiecte ale tinerilor susținute prin organizarea Programului de granturi mici;
- 3) Curs de instruire StartUP HUB organizat. Cursul a inclus o serie de instruirii pentru lansare și managementul afacerii, conform curriculei AIPA de 40 ore de instruire pentru 41 de tineri. Ulterior la 10 dintre acești beneficiari le-a fost asigurat mentorat și asistență în lansarea afacerii, acces la finanțare, marketing și vânzări. O mare parte din ei au aplicat ulterior la diferite programe de subvenționare, fiind asistați de echipa proiectului de implementare;
- 4) Organizarea mentoratului CEED GROW în urma căruia 10 companii au beneficiat de mentorat în *key account management* și participat la 2 ateliere de lucru privind la promovarea online și vânzări & negocieri;
- 5) Organizarea forumului economic al tinerilor antreprenori.

- În parteneriat cu Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri, a fost desfășurat Concursul Național „Cel mai bun plan de afaceri”, ediția 2021, cu scopul de a promova spiritul antreprenorial în rândul elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar și postsecundar, prin menționarea celor mai bune planuri de afaceri elaborate de elevi în cadrul disciplinei „Bazele Antreprenoriatului”. Pentru premiarea câștigătorilor, a fost alocată suma de 22 000,00 lei.

- În decembrie 2021, cu sprijinul MEC, a fost organizat „Târgul Firmelor de Exercițiu”, ediția a XIII-a. Scopul evenimentului a fost de a dezvolta aptitudinile antreprenoriale în rândul elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic și de a promova conceptul de „firmă de exercițiu”. Fondul de premiere al MEC a constituit 14 000, 00 lei.

La capitolul internship și în scopul acordării de suport informațional și al mediatizării online a oportunităților de internship, este de menționat că Bază de date cu internship-uri disponibile va fi actualizată în prima jumătate a anului 2022, în urma procesării informației obținute de la parteneri (instituții de stat, instituții și companii private, instituții de învățământ superior și organizații/structuri de tineret) care va fi publicată pe pagina web a Ministerului Educației și Cercetării <https://mecc.gov.md/ro/content/opportunitati-de-internship>.

Abilitarea economică a tinerilor constituie o necesitate care stă la baza serviciilor de tineret dezvoltate și prestate prin intermediul Centrelor de tineret. În acest sens, în scopul dezvoltării competențelor necesare de a se integra financiar, în Portofoliul de programe și servicii pentru tineri s-a acordat o atenție sporită mecanismelor de dezvoltare a acestui serviciu, parteneriatele necesare a fi stabilite și criteriile de evaluare a impactului serviciului.

5. Consolidarea sectorului de tineret

Dezvoltarea sectorului de tineret din Republica Moldova și a mecanismelor privind asigurarea calității lucrului de tineret a fost concentrată pe acordarea de suport metodologic și financiar pentru realizarea inițiativelor, programelor și proiectelor de tineret. În acest sens, dezvoltarea organizațională a structurilor asociative noi și susținerea acestora a reprezentat una din prioritățile cheie ce au stat la baza activităților și programelor realizate de Minister. Unul dintre principalele mecanisme de sprijin îl reprezintă Programul de Granturi pentru organizațiile de tineret, prin intermediul căruia în anul 2021 au fost finanțate 30 de proiecte. Pentru a asigura accesul echitabil la finanțarea nerambursabilă pentru proiectele tinerilor a fost introdusă cota de 20% din proiectele finanțate să fie acoperită de organizații care nu au mai beneficiat de finanțare pe parcursul ultimilor 3 ani.

În scopul asigurării unei dezvoltări durabile și sustenabile a organizațiilor de tineret, activitatea derulată de Minister pe dimensiunea tineret s-a concentrat pe dezvoltarea parteneriatelor strategice cu organizațiile-cheie din domeniu și cooperarea la toate etapele de dezvoltare a cadrului normativ, cât și la etapele de implementare a programelor dedicate tinerilor. Astfel prin dezvoltarea parteneriatelor între autoritățile publice, structurile asociative, societatea civilă și structurile internaționale, a fost asigurată participarea și reprezentarea intereselor tinerilor la toate etapele de elaborare și implementare a politicilor ce îi vizează.

Dezvoltarea sectorului de tineret și a mecanismelor de sprijin în asigurarea calității lucrului de tineret prin consolidarea capacităților umane și instituționale în domeniu

Prin intermediul activităților planificate și realizate în cadrul Fondului Comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica Moldova al Ministerului Educației și Cercetării, Fondului ONU pentru Populație și Agenției Elvețiene pentru Cooperare și Dezvoltare, a fost asigurat procesul continuu de dezvoltare a lucrului de tineret și creșterea calificării practicienilor din domeniu care activează în cadrul Centrelor de tineret, autorităților publice locale sau organizațiilor de tineret. Activitățile de instruire au un caracter continuu și pun la bază practicile europene privind dezvoltarea lucrului de tineret asumate în cadrul Agendei Europene pentru Lucrul de tineret și experiența internațională pozitivă privind serviciile prestate tinerilor. În cadrul Fondului Comun au fost realizate activități focusate pe dezvoltarea instituțională a Centrelor, activități de capacitate a funcționarilor publici responsabili de domeniul de tineret, promovarea unei abordări strategice în dezvoltarea planurilor de acțiuni locale și a strategiilor de tineret, dar și au fost efectuate procurări pentru îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a Centrelor de tineret pentru a face spațiile mai prietenoase și accesibile tinerilor.

De asemenea, printre activitățile de lungă durată derulate de Minister, în parteneriat cu organizațiile de tineret în domeniul lucrului de tineret este de menționat cursul de Formare de Formatori implementat de Institutul de Dezvoltare Continuă „Millenium” , un program educațional pentru dezvoltarea competențelor lucrătorilor de tineret în baza Setului European de Competențe ale Lucrătorului de Tineret.

Totodată, în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Moldova, a fost lansat proiectul „Academia Lucrătorilor de Tineret: Rebranding” care presupune un curs de formare de lungă durată pentru 25 de beneficiari. În parteneriat cu CNTM în cadrul aceluiași proiect se lucrează la elaborarea curriculei care urmează a fi certificată la ANCE.

Un mecanism viabil utilizat de către Minister în scopul implementării participative a politicilor de tineret și consolidare a cooperării cu societatea civilă îl reprezintă Programul de granturi dedicat organizațiilor de tineret. Urmare a lansării Programului anual de Granturi pentru organizațiile de tineret, ediția 2021, au fost recepționate 69 de dosare, Comisia de examinare și selectare a proiectelor, desemnând 33 de proiecte câștigătoare, cu încheierea ulterioară a 30 de contracte de finanțare și alocarea a peste 6 644 096 lei.

Susținerea instruirilor reprezentanților ONG-urilor de tineret în domeniul dezvoltării organizaționale.

În cadrul Programului de Granturi 2021 pentru organizațiile de tineret au fost semnate 2 contracte de finanțare a proiectelor care au ca scop instruirea reprezentanților ONG-urilor de tineret în domeniul dezvoltării organizaționale, și anume:

- „Dezvoltarea capacităților de mobilizare și management al resurselor financiare și serviciilor de autofinanțare în cadrul ONG de tineret” în parteneriat cu AO Centrul de Informare și Resurse PRO BONO. Ca grup țintă au fost selectate 10 organizații slab dezvoltate sau mediu dezvoltate care, în urma evaluărilor individuale, au participat la un curs complex de instruire ce a cuprins următoarele 5 module: scriere de proiecte, dezvoltarea conceptelor de proiect și accesarea fondurilor europene; colectarea de fonduri prin platforme și instrumente digitale (crowdfunding online și offline); responsabilitatea socială a companiilor și oportunități de finanțare din partea mediului de afaceri; dezvoltarea documentelor și procedurilor interne de colectare de fonduri și management financiar; dezvoltarea de servicii și alte surse de autofinanțare a activității organizațiilor de tineret. Cursul a fost urmat de activități practice de follow-up;
- „AbiliTare pentru IMPLICARE: capacitatea intensivă și avansată a 5 ONG-uri locale de tineret pentru replicarea modelului IntegrACT testat de iRi în ultimii 4 ani ”, realizat de către Institutul de Inițiative rurale care a avut scopul de a îmbunătăți climatul activismului civic și de voluntariat, în rândul tinerilor din medii rurale din R. Moldova, prin abilitarea a 5 ONG-uri pentru ca acestea să poată prelua experiența iRi împreună cu cele mai bune practici acumulate în teren în ultimii 4 ani.

IV. Sectorul Sport

Pe parcursul anului 2021 a fost asigurată funcționalitatea organizațiilor/întreprinderilor și instituțiilor din domeniul sportului. A fost asigurată pregătirea continuă a sportivilor de performanță în condiții de pandemie prin elaborarea instrucțiunilor și metodologiilor de pregătire la distanță, permisiunea treptată de reluare a antrenamentelor în aer liber.

1. Accesul la activități sportive. Analiza statistică

În Republica Moldova funcționează 100 de școli sportive cu un contingent de 37,9 mii de persoane, inclusiv 19,1 mii de sportivi începători, 17,7 de mii sportivi avansați, 0,9 mii de persoane de măiestrie sportivă, 0,2 mii de măiestrie sportivă superioară, 128 de candidați în maeștri ai sportului, 59 de maeștri ai sportului, 44 de maeștri internaționali ai sportului. Numărul de antrenori care activează în școlile pentru copii și tineret este de 1136 persoane. Comparativ cu anul 2000, numărul școlilor s-a majorat cu

23 de unități (sau cu 29,9 %). Totodată, numărul sportivilor s-a mărit cu 8,5 mii persoane (sau cu 28,9 %). De asemenea, numărul antrenorilor a crescut cu 409 de persoane (sau cu 56,2 %) (Tabelul nr. 16).

Tabelul nr. 16. Evoluția numărului de școli sportive pentru copii și tineret și a numărului de sportivi în ele

Anii	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Școli sportive pentru copii și tineret													
Numărul de școli sportive	77	85	86	86	89	89	91	92	94	94	98	99	100
Numărul de sportivi în grupe, mii	29,4	33,6	33,8	34,3	34,6	34,8	34,4	34,4	35,6	36,0	37,3	37,1	37,9
începători	17,9	19,8	18,4	18,3	19,0	19,0	18,4	18,7	19,4	19,2	19,2	19,9	19,1
avansați	10,6	12,9	14,7	15,3	15,0	15,0	15,2	14,9	15,3	15,8	15,8	15,9	17,7
de măiestrie sportivă	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,7	0,7	1,0	0,9
de măiestrie sportivă superioară	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Numărul de antrenori	727	815	953	1.015	1.057	1.092	1.092	1.121	1.325	1.372	1.153	1.197	1136
Sportivi pregătiți													
Candidat în maștri ai sportului	161	120	123	122	249	124	160	123	168	243	201	210	128
Maestru al sportului	57	72	70	94	65	75	98	77	129	140	106	107	59
Maestru internațional al sportului	23	8	8	12	19	11	14	6	10	30	58	43	44

Totodată, numărul persoanelor care practică sportul în secții sportive în anul 2021 a rămas la nivelul anului precedent (Figura nr. 26).

Figura nr. 26. Evoluția numărului de persoane care practică sportul în secții sportive

2. Dezvoltarea cadrului normativ și de politici în domeniul sportului

În vederea consolidării cadrului normativ și de politici pentru domeniul sportului, a fost elaborat/aprobat un șir de acte normative și realizate diverse activități în domeniu:

1) elaborarea proiectului *Legii cu privire la cultura fizică și sport*, care a fost prezentat spre avizare cu titlu de inițiativă legislativă. În urma avizării acestuia de autoritățile publice centrale de specialitate, Ministerul a elaborat proiectul Avizului unic al Guvernului;

2) adoptarea Hotărârii Guvernului nr.101/2021 cu privire la aprobarea cuantumului premiilor pentru performanțele obținute la ediția a XXXII-a a Jocurilor Olimpice de vară și ediția a XVI-a a Jocurilor Paralimpice din anul 2021, or. Tokyo, Japonia.

3) adoptarea Hotărârii Guvernului nr.359/2021 cu privire la alocarea mijloacelor financiare (premierea sportivilor care s-au clasat pe locurile I-VIII la Jocurilor Olimpice de vară și ediția a XVI-a a Jocurilor Paralimpice din anul 2021, or. Tokyo, Japonia);

5) A fost elaborat și transmis spre avizare proiectul Hotărârii Guvernului privind reorganizarea Clubului de Șah și Joc de Dame în Centru Sportiv de Performanță în Șah și Joc de Dame pentru asigurarea condițiilor adecvate în pregătirea membrilor loturilor naționale, perfecționarea măiestriei sportive, asigurarea tehnico-materială, științifico-metodică, precum și pentru participarea la competiții naționale și internaționale;

6) A fost elaborat și transmis spre avizare proiectul Hotărârii Guvernului privind reorganizarea Î.S. „Manejul de Atletică Ușoară” din subordinea Agenției Proprietăți Publice în Instituție Publică cu autogestiune în subordinea MECC.

3. Crearea condițiilor optime de pregătire a sportivilor și asigurarea realizării activităților sportive conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale în anul 2021

În anul 2021 au fost create condiții optime de pregătire a sportivilor și asigurată realizarea activităților sportive conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale pe anul 2021:

1) Recalcularea indemnizației viagere pentru 39 de sportivi de performanță, care întrunesc condițiile prevăzute în art.34 din Legea nr.330/1999 „Cu privire la cultură fizică și sport” și în Regulamentul cu privire la modul de calcul și de plată a indemnizației viagere sportivilor de performanță, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 917/2014;

2) Alocarea în continuare a indemnizației viagere pentru 14 antrenori ai sportivilor de performanță, care întrunesc condițiile prevăzute în art.34¹ din Legea nr.330/1999 „cu privire la cultură fizică și sport;

3) Finanțarea de la bugetul de stat a Comitetului Paralimpic din R. Moldova privind participarea sportivilor moldoveni la Jocurile Paralimpice de la Tokyo, Japonia 2021 (790 060 lei);

4) Finanțarea de la bugetul de stat a federațiilor sportive naționale pentru pregătirea și participarea la turnee de calificare pentru Jocurile Olimpice/Paralimpice precum și participarea la alte competiții naționale/internaționale și la Jocurile Olimpice/Paralimpice de Vară, Tokyo 2021 (36 070 349,56 lei);

5) Asigurarea sportivilor de performanță cu burse lunare pentru anul 2021 (101 sportivi beneficiari - buget total pentru anul 2021 – 2 538 000 lei);

6) Alocarea, din fondul de rezervă al Guvernului, a sumei de 10 800 000 lei pentru premiarea sportivilor care au participat la Jocurile Olimpice/Paralimpice de Vară, Tokyo 2021;

7) Alocarea de mijloace financiare, din bugetul de stat, Centrului sportiv de pregătire a loturilor naționale pentru procurarea vitaminelor – 2 630 008, 78 lei;

8) Reparația subsolului și rețelelor ingineresti la Centrul sportiv de pregătire a loturilor naționale – 3 352 820, 54 lei;

- 9) Reparația capitală a fațadei la Centrul sportiv de pregătire a loturilor naționale – 2 267 933 lei;
- 10) Reparația Bazei de canotaj a Centrului sportiv de pregătire a loturilor naționale – 649 585,01 lei;
- 11) Reparația capitală a sălii sportive a Centrului sportiv de pregătire a loturilor naționale – 1 606 963,01 lei;
- 12) Procurarea de automobile necesare pentru transportarea sportivilor la competiții sportive – 1 227 865 lei.

V. Consolidarea relațiilor interetnice

Pe parcursul anului 2021, în vederea asigurării implementării politicilor de consolidare a relațiilor interetnice, au fost realizate următoarele activități:

1) A fost definitivat proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă din R. Moldova pe anii 2022-2025. Au fost organizate și desfășurate 3 ședințe consultative ale Grupului de lucru interinstituțional cu instituțiile vizate (19 aprilie, 23 aprilie, 29 aprilie 2021) la care a fost discutat proiectul Programului conform celor 9 domenii prioritare și colectate propunerile de îmbunătățire a acestuia;

2) A fost definitivat proiectul HG cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru abrogarea Legii nr. 234/2020 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RM;

3) A fost aprobată Hotărârea de Guvern cu privire la transmiterea unor bunuri care prevede dotarea cabinetelor de limba și literatura română din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale cu echipament tehnic și materiale didactice;

4) A fost aprobată Concepția Programului de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2022-2025;

5) În contextul inițierii celui de-al V-lea ciclu de monitorizare a implementării de către Republica Moldova a Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale (FCNM), a fost prezentat raportul național actualizat cu privire la măsurile întreprinse privind protecția efectivă a drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale în perioada 2019 – 2021;

6) În vederea implementării HG nr.980/2020 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2020-2024 privind promovarea memoriei Holocaustului și culturii toleranței în vederea combaterii rasismului, antisemitismului, xenofobiei și altor forme de intoleranță, în perioada 25 – 31 ianuarie 2021, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și Agenția Relații Interetnice, au fost organizate și desfășurate mai multe de evenimente dedicate Săptămânii comemorării victimelor Holocaustului, printre care Masă rotundă dedicată zilei Naționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului și un Miting Requiem. Calendarul evenimentelor desfășurate în cadrul Săptămânii comemorării victimelor Holocaustului a fost postat pe site-ul Ministerului [https://mecc.gov.md/sites/default/files/program - saptamana memoriei 2021_final 1.pdf](https://mecc.gov.md/sites/default/files/program_-_saptamana_memoriei_2021_final_1.pdf);

7) În scopul difuzării mesajului de toleranță și cultură a păcii între cetățeni, în perioada 15 – 19 noiembrie 2021, în instituțiile de învățământ general, profesional-tehnic și învățământ superior, centrele de tineret, în cooperare cu biblioteci, muzee, organizațiile nonguvernamentale, asociații etno-culturale au fost organizate acțiuni educative dedicate Zilei Internaționale de Toleranță, campanii de sensibilizare prin care se îndeamnă la înțelegere și respect reciproc, dialog și cooperare între culturi și popoare, pentru acceptarea și aprecierea diversității și bogăției culturale;

8) În perioada 2 - 3 august 2021, în muzee și biblioteci, au fost organizate activități dedicate comemorării genocidului romilor în anii celui de-al Doilea Război Mondial. Activitățile de comemorare

sunt organizate în temeiul Hotărârii de Guvern nr. 980/2020 cu privire la aprobarea planului de acțiuni pentru anii 2021 -2024 privind promovarea memoriei Holocaustului și a culturii toleranței în vederea combaterii rasismului, antisemitismului, xenofobiei și altor forme de intoleranță și în contextul marcării Zilei Europene de Comemorare a Holocaustului împotriva romilor;

9) La 8 aprilie 2021, în colaborare cu Cancelaria de Stat, a fost organizată și desfășurată Masa rotundă dedicată Zilei internaționale a Romilor cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la întrunirea primului congres al romilor la Londra, 1971. La eveniment au participat Prim-ministrul, ministrul educației, culturii și cercetării, reprezentanții corpului diplomatic și ai organizațiilor internaționale și comunității romilor. Reuniunea a fost organizată cu scopul de a atrage atenția factorilor de decizie asupra necesităților comunității rome în vederea asigurării incluziunii depline în societate;

10) A fost desfășurată Conferința națională *Asigurarea condițiilor necesare pentru îmbunătățirea calității predării limbii române și învățării acestora de către minoritățile naționale/etnice*, cu participarea reprezentanților direcțiilor de învățământ, conducătorilor instituțiilor de învățământ (10 iunie 2021);

11) A fost realizat Studiul privind cartografierea localităților dens populate de etnia romă în Republica Moldova, realizat cu susținerea Agenției de cooperare internațională a Germaniei (GIZ). La 11 octombrie a fost organizată prezentarea studiului: https://mecc.gov.md/sites/default/files/final_raport_privind_cartografierea_localitatilor_dens_populate_de_romi.pdf;

12) În vederea promovării învățământului dual și sporirii ratei de continuare a studiilor în rândul elevilor de etnie roma și asigurării accesului egal la educație, la 8 iulie 2021 a fost organizată sesiunea de informare pentru mediatorii comunitari și liderii comunității roma cu privire la perspectivele și oportunitățile învățământului dual. La ea au participat peste 25 de mediatorii comunitari din 22 de localități compact populate de persoanele de etnie romă, care au acordat suport informațional privind oportunitățile de continuare a studiilor în instituțiile de învățământ profesional-tehnic;

13) A fost organizat concursul de selectare a instituțiilor de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale în vederea dotării acestora cu echipament tehnic și materiale didactice. Astfel, au fost selectate 208 de instituții din 32 de raioane pentru dotarea cabinetelor de limba și literatura română cu materiale didactice și 15 cabinete de limba și literatura română pentru dotarea cu materiale didactice și echipament tehnic.

VI. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu statele lumii și partenerii de cooperare

În anul 2021 au fost semnate 12 tratate internaționale de cooperare cu organizații internaționale și țări de peste hotare; în curs de negociere sunt 6 tratate internaționale în domeniile educației, cercetării și recunoașterii actelor de studii. A fost atestată o dinamică pozitivă în cooperarea cu Uniunea Europeană pe dimensiunea implementării prevederilor Acordului de Asociere, inclusiv prin dinamizarea participării Republicii Moldova la proiectele UE Erasmus + și eTwinning. În scopul extinderii relațiilor de colaborare cu partenerii internaționali au fost realizate proiecte comune cu Consiliul Europei, agențiile ONU, Organizația Internațională a Francofoniei, Banca Mondială, Parteneriatul Global pentru Educație, Agenția Austriacă de Dezvoltare, Biroul de Cooperare al Elveției ș.a.

O atenție sporită a fost acordată aspectelor ce țin de conlucrarea cu diaspora moldovenească de peste hotare prin lansarea unei Platforme de comunicare și cooperare în domeniile educație și cercetare. Sistemul educațional național a devenit mult mai atractiv pentru studenții internaționali, al căror număr în instituțiile de învățământ superior din R. Moldova, în anul 2021, a fost în creștere.

1. Negocierea, semnarea și monitorizarea implementării tratatelor internaționale în domeniile de competență ale Ministerului Educației și Cercetării

Una dintre priorități în activitatea Ministerului Educației și Cercetării ține de dezvoltarea și extinderea cooperării în domeniile de competență cu statele lumii și organizațiile internaționale, având drept scop modernizarea sistemului de educație și cercetare, atragerea investițiilor în vederea promovării reformelor, dar și preluarea bunelor practici și experiențe internaționale. Astfel, în anul 2021 au fost semnate **12 tratate** de parteneriat cu diverse state, organizații internaționale și organizații neguvernamentale, după cum urmează:

- 1) Memorandum de Cooperare între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Federația de Șah din Moldova, semnat la 6 ianuarie 2021;
- 2) Memorandum de cooperare între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Asociația Obștească „Parteneriate pentru fiecare copil”, semnat la 28 ianuarie 2021;
- 3) Memorandum privind cooperarea în domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea, semnat la 26 martie 2021;
- 4) Memorandum de Înțelegere între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Catholic Relief Service cu privire la implementarea Inițiativei „Schimbarea modului de îngrijire”, semnat la 21 aprilie 2021;
- 5) Primul Protocol de Amendare a Acordului de Cooperare dintre Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Universitatea din Zurich, Elveția, (2019), semnat la 26 aprilie 2021;
- 6) Acord de colaborare între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Reprezentanța din Republica Moldova a Fundației Terre des hommes, Lausanne-Elveția, semnat la 17 mai 2021;
- 7) Memorandum de Înțelegere pentru susținerea conectivității și utilizarea tehnologiilor digitale în educație între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Proiectul de Competitivitate din Moldova finanțat de USAID, Suedia, Marea Britanie, Proiectul Tekwill, Starnet, Orange și Moldcell, semnat la 2 iunie 2021;
- 8) Convenția de Parteneriat cu privire la redinamizarea și perenizarea proiectului claselor bilingve francofone în instituțiile de învățământ secundar din Republica Moldova, semnată la 2 septembrie 2021;
- 9) Acord de Colaborare între Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Fundația Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein, Oficiul de Coordonare Moldova (“LED Moldova”) și Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (“CEDA”) în vederea implementării proiectului ”Creăm Valoare pentru Alții: Instituțiile de Învățământ Profesional Tehnic oferă competențe profesionale relevante” (CREATIVO), semnat la 24 august 2021;
- 10) Memorandum de Înțelegere între Ministerul Educației și Cercetării, LED (Fundația Servicii de dezvoltare din Liechtenstein) și Asociația pentru Dezvoltarea Tehnologiilor informaționale EDUCAT în vederea implementării proiectului GirlsGoIT, semnat la 9 septembrie 2021;

- 11) Memorandum de Înțelegere între Ministerul Educației și Cercetării, Inspectoratul General al Poliției și PH International cu privire la implementarea Programului de socializare juridică în școlile din Republica Moldova, semnat la 20 octombrie 2021;
- 12) Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și titlurilor științifice, încheiat la București la 23 noiembrie 2021.

În contextul pregătirii pentru semnare și aplicării tratatelor internaționale au fost aprobate următoarele acte normative:

- 1) Hotărârea Guvernului nr. 241/2021 cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind cooperarea în domeniul învățământului superior
- 2) Hotărârea Guvernului nr. 268/2021 cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Protocolului de colaborare dintre Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Educației din România pentru perioada 2021-2025
- 3) Hotărârea Guvernului nr. 337/2021 pentru inițierea negocierilor și aprobarea semnării Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind recunoașterea reciprocă a actelor de studii și titlurilor științifice.

Pe parcursul anului 2021 au fost purtate negocieri și consultări cu o serie de țări pentru încheierea unor tratate internaționale privind cooperarea în domeniul educației, cercetării și recunoașterii reciproce a actelor de studii, cum ar fi:

- 1) Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și titlurilor științifice
- 2) Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene privind recunoașterea actelor de studii;
- 3) Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind recunoașterea reciprocă a actelor de studii și/sau calificărilor;
- 4) Acord de cooperare între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Ministerul Educației al Republicii Belarus, privind recunoașterea reciprocă a actelor de studii și a certificatelor de perfecționare pentru programele de formare pentru adulți;
- 5) Acord între Republica Moldova și Regatul Spaniei privind recunoașterea diplomelor, titlurilor academice, calificărilor și competențelor;
- 6) Program Executiv între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Polone în domeniile culturii, educației și științei pentru anii 2022-2025.

În scopul extinderii relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale au fost purtate negocieri și consultări în domeniile de competență ale Ministerului cu partenerii de cooperare – Uniunea Europeană, Consiliul Europei, Biroul de Cooperare al Elveției, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, Agenția Universitară a Francofoniei, UNICEF, PNUD, etc. Comunicarea și conlucrarea cu statele și organizațiile menționate au vizat pregătirea pentru semnare atât a unor acorduri de parteneriat în domeniile de competență ale MEC, precum și implementarea unor proiecte, planuri de acțiuni în vederea promovării reformelor în sectoarele educație, cercetare și tineret.

De asemenea, pe parcursul anului 2021 a fost monitorizată implementarea prevederilor tratatelor internaționale în vigoare cu următoarele țări: România, Republica Bulgaria, Republica Turcia, Republica Populară Chineză, Republica Elenă, Ucraina, Republica Cehă, Letonia, Republica Coreea. Activitățile realizate includ schimbul de bursieri, formarea continuă a cadrelor didactice, realizarea unor proiecte educaționale și de cercetare științifică, donații de carte și tehnică de calcul, etc. Implementarea prevederilor tratatelor internaționale asigură vizibilitatea internațională a sistemului educațional și de cercetare național, dar și a Republicii Moldova pe arena internațională, precum și încadrarea mai activă a țării în circuitul academic și științific internațional. Prin cooperare și comunicare cu parteneri internaționali se urmărește scopul de a atrage noi investiții în sector, dar și racordarea sistemelor de educație, cercetare și a politicilor de tineret la noile standarde de calitate.

2. Cooperarea cu Uniunea Europeană și implementarea prevederilor Acordului de Asociere

Pe parcursul anului 2021, Ministerul Educației și Cercetării a susținut un dialog constructiv cu Comisia Europeană în vederea modernizării sistemului educațional, de cercetare și a domeniilor de tineret și sport prin implementarea unor programe/proiecte și inițiative ale UE axate, în special, pe realizarea obiectivelor Acordului de Asociere. Realizările în domeniile respective au fost reflectate în rapoartele susținute în cadrul unor ședințe de lucru cu Comisia Europeană, precum și al unor platforme regionale de cooperare, precum:

- 1) Ședința cu reprezentanții Comisiei Europene pentru discutarea priorităților în cadrul Programului Indicativ Multianual 2021-2027 (3 februarie 2021);
- 2) Ședința a VI-a, Sub-comitetul (Clusterul nr. 4), în cadrul Acordului de Asociere - „*Știință și Tehnologii, societate informațională, politici în domeniul audio-vizualului, educație, instruire și tineret, cultură, sport și educație fizică*”, organizată la 7 iulie 2021, în format on-line. Ședințele sub-comitetelor servesc drept platformă constructivă pentru comunicarea cu partenerii din UE privind rezultatele, provocările, dar și soluțiile pentru o mai bună realizare a obiectivelor Acordului de Asociere. Ministerul Educației și Cercetării în calitate de coordonator din partea statului al Clusterului nr. 4, a organizat ședința, asigurând participarea și altor autorități publice centrale. În cadrul Ședinței au fost prezentate informațiile de progres în implementarea Concluziilor operaționale ale ședinței din anul 2020 și au fost trasate noi obiective pentru activitatea de perspectivă.
- 3) Ce-a de-a 3-a reuniune a Grupului de cercetare și inovare din cadrul platformei de cooperare a Parteneriatului Estic, 29 octombrie 2021
- 4) Reuniunea Consiliului de Asociere RM-UE din 28 octombrie 2021.

Prioritățile Ministerului Educației și Cercetării au fost promovate în documente de politici adoptate de Comisia Europeană, precum:

1. Planul de redresare economică pentru Republica Moldova - Promovarea redresării economice post-COVID-19 și a investițiilor în Moldova, prezentat de Comisia Europeană în mai 2021;
2. Documentul de lucru comun: Recuperare, rezistență și reformă: prioritățile Parteneriatului estic post 2020, publicat la 2 iulie 2021.

Aceste documente conțin priorități în domeniile educație, cercetare și tineret, în care Comisia Europeană va investi circa 25 mln. Euro în perioada de până în 2025. În contextul asistenței macrofinanciare acordate de UE a fost discutată modalitatea de implementare și finanțare a proiectelor în domeniile educație și cercetare.

În scopul realizării obiectivelor stabilite în Acordul de Asociere, pe parcursul anului 2021, a fost asigurată monitorizarea și raportarea conform Calendarului de restanțe la Planul Național de Acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere. Astfel, în domeniile de competență ale Ministerului, la sfârșitul anului 2021 sunt 2 acțiuni restante.

În cooperare cu autoritățile publice centrale și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, au fost definite prioritățile Ministerului pentru noua Agendă de Asociere RM-UE pentru anii 2021-2027. Documentul va fi aprobat de către Comisa Europeană la începutul anului 2022 și va servi în calitate de document programatic pentru cooperarea RM-UE până în anul 2027.

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a inițiat procedurile necesare pentru aderarea la Alianța Europeană pentru Ucenicie (EAfA) în calitate de stat partener, prin transmiterea Angajamentului național privind promovarea uceniciei. Prin această platformă a Comisiei Europene va fi asigurată comunicarea dintre țările UE și non-UE pe dimensiunea de îmbunătățire a calității și atractivității uceniciilor, dar și promovarea politicilor naționale în acest domeniu.

De asemenea, în anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a aderat la inițiativa susținută de Fundația Europeană pentru Instruire (ETF) privind lansarea Centrelor de Excelență în domeniul Învățământului Profesional Tehnic în Regiunea Dunării. Inițiativa are menirea de a consolida și instituționaliza în țările participante Centre de excelență în domeniul învățământului profesional tehnic, care vor promova politici de îmbunătățire a sectorului prin creșterea calității studiilor și formării profesionale, implementarea unor parteneriate internaționale în domeniu, formarea cadrelor didactice, preluarea bunelor practici și experiențe în domeniu, ș.a.

Oportunități de integrare a educației, culturii, politicilor de tineret și cercetării în Spațiul European a deschis participarea Ministerului Educației și Cercetării la implementarea Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD).

În comun cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în cooperare cu partenerii austrieci și, în calitate de coordonatori ai Ariei Prioritare nr. 9 a SUERD au fost organizate 3 ședințe ale Comitetului de coordonare a Priorității nr. 9 *Investiții în oameni și capital* (27 martie, 28 mai, 4-5 noiembrie 2021).

De asemenea, Ministerul a participat la Conferința internațională în cadrul Priorității nr. 9, a Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării, organizată de Comitetul Coordonator al Priorității în perioada 17-18 iunie 2021, cu genericul *A Resilient Danube Region through Digitalization, Inclusion and Education*.

Inițiativele Uniunii Europene pe această dimensiune au favorizat schimbul de experiență și bune practici între țările participante, precum și posibilitatea mediului academic din R. Moldova de a participa la diverse proiecte și inițiative lansate pentru țările din regiune.

Programele UE în Republica Moldova

Programul Erasmus + Implementarea obiectivelor de integrare europeană a R. Moldova este asigurată și prin participarea activă a instituțiilor de învățământ din țară la o serie de Programe, oferite de Uniunea Europeană. Cel mai relevant în acest sens este **Programul Erasmus+**. Ministerul Educației și Cercetării colaborează îndeaproape cu Oficiul Național Erasmus + din Moldova pentru a promova Programul Erasmus + și pentru a sprijini participarea pe scară largă a instituțiilor de învățământ superior la Program. Oportunitățile Programului Erasmus + au fost mediatizate prin intermediul site-ului Ministerului, dar și în cadrul unor conferințe naționale, organizate de MEC în comun cu Oficiul Național Erasmus +, precum:

- 1) Ședința de lansare a Proiectului Erasmus + 2021-2027 în Republica Moldova, dar și pentru țările Parteneriatului Estic (12-13 mai 2021);
- 2) Decada Zilelor Europei în R. Moldova, organizată în perioada 10-16 mai 2021;
- 3) Campania de informare privind noul Apel 2022 pentru Programul Erasmus +, organizată în perioada 15-16 și 21 decembrie 2021.

Este de menționat faptul că pentru buna promovare și implementare a Programului Erasmus + în R. Moldova, au fost purtate consultări cu Delegația UE în R. Moldova pentru menținerea prezenței entității juridice NEO – Asociația obștească ERASMUS+ în perioada 2022-2027, în cadrul noului Program Erasmus+, și reconfirmat actualul coordonator al Oficiului Național Erasmus+ în Republica Moldova.

Cu referire la implementarea Programului Erasmus + în R. Moldova, anul 2021, este de menționat faptul că în anul 2021, Comisia Europeană nu a lansat Apelul pentru proiectele CBHE (Consolidare a Capacităților în domeniul Învățământului Superior) și Proiectele ICM (Mobilitate Internațională de Credite), prin urmare, în anul 2021, nu au fost selectate proiecte în aceste categorii.

Totodată, în anul 2021, în învățământul superior din R. Moldova au fost implementate proiecte incluse în apelurile din ani trecuți, după cum urmează:

- 10 proiecte de Consolidare a Capacităților în domeniul Învățământului Superior, dintre care 6 proiecte sunt coordonate de instituții de învățământ superior din R. Moldova (ASEM – 4: UTM – 1 și USM – 1). Majoritatea proiectelor coordonate de universitățile din R. Moldova (5 proiecte) sunt proiecte structurale, cu participarea și implicarea directă a Ministerului Educației și Cercetării, și care vizează modernizarea sistemului de învățământ superior la nivel național în domeniul asigurării calității, leadership-ului și managementului învățământului superior, integrării învățământului universitar dual, consolidării capacităților de gestionare a cercetării și a științei deschise, dezvoltării modelului universitar european de învățare continuă. Proiectele CBHE contribuie la consolidarea clusterelor de cercetare-dezvoltare, care prevăd o strânsă cooperare dintre universități și întreprinderi, modernizarea metodelor de predare, implementarea predării centrate pe student, bazate pe probleme reale generate de mediul economic etc.
- 9 proiecte Jean Monnet de promovare a excelenței în predare și cercetare universitară, cu accent pe bunele practici europene, în domeniile protecției consumatorului, dezvoltării industriale durabile, integrării Republicii Moldova în spațiul european pe diverse domenii (educație-cercetare-inovare, sectorul agricol, protecția proprietății intelectuale etc.).
- Peste 300 de proiecte de Mobilitate Internațională de Credite sunt în curs de implementare în parteneriat cu universități din România, Spania, Grecia, Germania, Portugalia, Polonia etc. Pandemia COVID-19 a afectat mult schimburile internaționale de studenți și cadre academice, universitățile fiind nevoite să combine mobilitățile fizice cu cele virtuale sau să reeșaloneze mobilitățile academice internaționale. Astfel, majoritatea activităților universitare au migrat în spațiul online.

În cadrul Zilelor Erasmus, la 15 octombrie 2021, Oficiul Național Erasmus+, în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării și Delegația UE în Republica Moldova, au organizat ședința cluster online cu genericul ”*Promovarea și diseminarea proiectelor Erasmus+ în Republica Moldova*”. Scopul

evenimentului a fost să faciliteze schimbul de experiență, să prezinte bune practici și exemple de succes privind diseminarea proiectelor Erasmus+ și a rezultatelor acestora de către universitățile din țară. La eveniment au participat 85 de persoane, reprezentante ale 25 de instituții de învățământ superior, colegii și organizații non-guvernamentale.

De asemenea, la 10 noiembrie 2021, Oficiul Național Erasmus+ din R. Moldova a organizat, în cooperare cu Ministerul Educației și Cercetării și cu suportul Delegației UE în R. Moldova, un seminar național pentru instituțiile de învățământ superior din R. Moldova cu genericul ***“Predarea bazată pe cercetare: instrument pentru asigurarea calității și competitivității cooperării universitate-business”***. Evenimentul a reunit circa 100 de participanți - reprezentanți din 15 universități și 5 școli doctorale din R. Moldova. Evenimentul este parte a activităților Experților pentru Reforma Învățământului Superior din cadrul Programului Erasmus+ al Uniunii Europene.

Programul Uniunii Europene eTwinning

În anul 2021 Ministerul Educației și Cercetării a susținut, în comun cu Biroul Național de Asistență eTwinning Plus Moldova, promovarea în învățământul general din țară a Programului Uniunii Europene eTwinning. Activitățile comune au ținut de: diseminarea informației despre program la nivel național, capacitatea cadrelor didactice pentru participare la program, identificarea de parteneri internaționali pentru proiecte eTwinning, etc.

Programul Uniunii Europene eTwinning este un program pentru cadre didactice și pentru elevi, care facilitează accesul cadrelor didactice la un mediu virtual de colaborare și de schimb de experiență, la parteneriate cu alți profesori și la activități de formare profesională, alături de colegi din țările europene. Pentru elevi, Programul oferă posibilități de comunicare cu alți elevi din țările participante, de familiarizare cu diversitatea culturală sau cu specificul educației în țările partenere, de învățare utilizând noile tehnologii și de perfecționare a competențelor de comunicare în limba străină.

Rezultatele participării instituțiilor de învățământ la implementarea Programului Uniunii Europene eTwinning, anul 2021:

- Cadre didactice participante la programul eTwinning: 1035;
- Instituții preuniversitare participante la programul eTwinning: 421;
- Instituții care pregătesc viitorii profesori, participante la programul eTwinning: 4;
- Proiecte eTwinning implementate (închise) și în derulare (active) în perioada 20213-2021: 2188;
- Proiecte eTwinning din anul școlar 2020-2021, anul calendaristic 2021: 409. De remarcat că 307 sunt active, în curs de desfășurare, iar 102 proiecte sunt finalizate. De asemenea este de remarcat că 99% din totalul de proiecte (405) reprezintă proiecte internaționale, proiecte desfășurate în colaborare cu una sau mai multe țări europene, de asemenea, sunt 3 proiecte naționale, iar un proiect este interșcolar;
- Proiecte eTwinning, fondate de cadre didactice din R. Moldova în anul școlar 2020-2021, anul calendaristic 2021: 93;
- Proiecte educaționale eTwinning, la care au participat cadre didactice în calitate de membru - participant: 316;
- Proiecte eTwinning, implementate în anul școlar 2020-2021, anul calendaristic 2021, deținătoare de Certificat Național de Calitate eTwinning 2021: 130;

- Cadre didactice, care au implementat proiecte eTwinning în anul școlar 2020-2021, anul calendaristic 2021, cu Certificat Național de Calitate eTwinning 2021:74;
- Proiecte eTwinning, implementate în anul școlar 2020-2021, anul calendaristic 2021, cu Certificat European de Calitate 2021: 113.

3. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale, donatorii și partenerii de cooperare

Cooperarea cu Consiliul Europei. În anul 2021, în cooperare cu Consiliul Europei, a continuat implementarea Proiectului cu genericul *Educația pentru Democrație în Republica Moldova*. Evoluțiile în cadrul Proiectului au fost discutate la ședințele Comitetului de Coordonare a Proiectului (iunie, decembrie 2021). În context, a fost menționată o serie de progrese în formarea cadrelor didactice, dar și elaborarea materialelor de suport pentru promovarea în sistemul educațional a Educației democratice.

S-a asigurat participarea reprezentanților Ministerului Educației și Cercetării la ședințele Comitetului director privind politicile și practicile în domeniul educației (CDPPE) al Consiliului Europei (CoE) și Rețelei consilierilor în politici educaționale a CoE (EPAN). Este de menționat în acest sens și Conferința internațională „Educația pentru democrație în școli: aplicarea cadrului de referință al competențelor pentru cultura democratică”, 15-16 aprilie 2021.

În anul 2021, în cadrul cooperării cu Consiliul Europei, a fost susținută implementarea Proiectului *Combaterea Violenței împotriva copiilor în R. Moldova* care a demarat în aprilie 2020. Proiectul este o continuare a Proiectului *Protecția Copilului împotriva exploatarei sexuale și abuzului sexual în R. Moldova*, finalizat în martie 2020, și este parte a Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2017-2021.

În cadrul unei ședințe organizate la nivel național la 27 octombrie 2021 a fost discutat documentul CoE *Linii directorii privind respectarea, protejarea și realizarea drepturilor copiilor în mediul digital*. Este un prim document de acest gen la nivel mondial elaborat de Consiliul Europei care va servi ca temelie pentru activități la nivel național în combaterea fenomenului respectiv. Faza a 2-a a Proiectului Consiliului Europei «Protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și abuzului sexual în Republica Moldova», s-a axat pe implementarea concluziilor și recomandărilor *Studiului de cercetare a problemelor sistemice care afectează răspunsul sistemului de protecție a copilului la exploatarea și abuzul sexual asupra copiilor și implementarea Convenției Lanzarote*.

De asemenea, în anul 2021, Ministerul a participat la proiectul Consiliului Europei: *Prevenirea și combaterea violenței față de fete și femei și violenței în familie*. Rezultatele implementării proiectului au fost discutate în cadrul unei Conferințe Internaționale din 19 octombrie 2021.

A fost susținută inițiativa Consiliului Europei de a aborda subiectul reintroducerii dialogului intercultural pe dimensiunea religioasă în cadrul reuniunii Grupului de raportori pentru Educație, Cultură, Sport, Tineret și Mediu (GR-C) al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (CM CoE). Pe parcursul anului, au fost elaborate rapoarte privind implementarea:

- Cartei Sociale Europene;
- Convenției Consiliului Europei privind accesul la informație;
- Recomandării CoE CM/Rec(2015)1, care vizează integrarea interculturală (Raportul Comitetului director privind anti-discriminarea, diversitatea și incluziunea (CDADI)).

Realizările și perspectivele de cooperare cu Consiliul Europei au fost discutate în cadrul întrevederii conducerii Ministerului cu dna Verena Taylor, Director al Oficiului Directoratului General pentru programe al Consiliului Europei (4 octombrie 2021). De asemenea, au fost discutate progresele în implementarea Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru perioada

2017-2021 și noi priorități pentru următorul Plan de acțiuni. Urmare a acestor discuții, Ministerul a prezentat o listă de priorități pentru cooperarea de perspectivă cu Consiliul Europei.

Cooperarea cu Organizația Internațională a Francofoniei. Cooperarea și Agenția Universitară a Francofoniei (AUF). În anul 2021, învățământul superior și cercetarea au beneficiat de un sprijin considerabil din partea Agenției Universitare a Francofoniei, oficiul din Moldova (AUF). În scopul extinderii și consolidării relațiilor de cooperare în domeniile cercetării și inovării, Agenția Universitară a Francofoniei a susținut în continuare:

- realizarea a 6 proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare de către organizațiile din domeniul cercetării și inovării din R. Moldova și cele din Europa centrală și de Est sau din alte regiuni-membre ale AUF. Astfel, în anul 2021, 3 universități și 4 Institute de cercetare din R. Moldova au continuat implementarea granturilor pentru dotarea laboratoarelor științifice.

- organizarea de programe de mobilitate a cercetătorilor, schimb inter-academic și inter-universitar în cadrul organizațiilor din domeniul cercetării și inovării din Republica Moldova și cele din Europa centrală și de Est sau din alte regiuni membre ale AUF.

Dintre cele mai recente proiecte susținute de AUF, sunt de menționat realizarea unui parteneriat între Universitatea Tehnică din Moldova, AUF, Pentalog Moldova, Universitatea din Rouen, Franța și Asociația companiilor din domeniul IT, care prevede prezența studenților atât în universitate, cât și în întreprindere pentru formare și stagii, organizarea stagiilor de mobilitate în Franța pentru profesori, modernizarea curriculei și a metodelor de predare etc. De asemenea, este de menționat că AUF Moldova a susținut în continuare Ministerul, și implicit Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, cu experți internaționali în vederea evaluării externe, pentru acreditare, a programelor de studii în domeniul Științe ale Educației.

În scopul revitalizării proiectului Claselor bilingve a fost promovată spre semnare *Convenția de parteneriat cu privire la redinamizarea și perenizarea proiectului claselor bilingve francofone în instituțiile de învățământ secundar din Republica Moldova*, semnată la 2 septembrie 2021.

În vederea promovării Francofoniei în R. Moldova au fost realizate:

- discutarea aspectelor de fortificare a activităților pe dimensiunea francofonă (ședință comună cu Ambasada Franței, Alianța Franceză în Republica Moldova, 21 ianuarie ;

- ședințele Comitetului de pilotare a claselor bilingve francofone – 26 februarie 2021 și 25 mai 2021.

Ministerul și-a onorat obligațiunile privind implementarea prevederilor Planului de Acțiuni pentru implementarea Pactului lingvistic dintre Republica Moldova și Organizația Internațională a Francofoniei, semnat în anul 2018 la Erevan - prin susținerea și promovarea studierii limbii franceze la toate nivelurile de învățământ, promovarea produselor culturale francofone la nivel național, formarea cadrelor didactice pentru predarea limbii franceze, etc.

Perspectivile colaborării pe dimensiunea Francofoniei au fost discutate în cadrul Ședinței Adunării Generale a Conferinței Miniștrilor francofoni responsabili de învățământul superior și cercetare și prima întâlnire științifică francofonă, organizate în perioada 21-24 septembrie 2021, la București, la care a participat conducerea MEC. De asemenea, fortificarea cooperării pe dimensiunea francofoniei, dar și noi proiecte pentru R. Moldova au fost discutate în cadrul vizitei în R. Moldova a înalților oficiali:

- Eric Poppe, Șef al Reprezentației Organizației Internaționale a Francofoniei pentru țările Europei Centrale și de Est, 16 septembrie 2021;
- Slim Khalbous, Rectorul Agenției Universitare a Francofoniei, 27 septembrie 2021.

Ca urmare a validării, în cadrul celei de-a 18-a Adunări generale a AUF (în data de 21 septembrie la București), a noii strategii AUF pentru perioada 2021-2025, Rectorul AUF a anunțat deschiderea la Chișinău a unui Birou național AUF și a propus Republicii Moldova un plan strategic, adaptat la nevoile instituțiilor de învățământ preuniversitar și universitar, intitulat « Plan național AUF-Moldova », care prevede semnarea de către Ministerul Educației și Cercetării a Manifestului diplomației științifice francofone. Întrevederile cu înalți demnitari din cadrul Francofoniei au avut o importanță majoră în trasarea unor activități de perspectivă pe dimensiunea Francofoniei și implicarea instituțiilor de învățământ din sistemul educațional național în diverse proiecte și programe francofone desfășurate la nivel internațional.

Banca Mondială

În anul 2021 a început implementarea Acordului de finanțare a proiectului Învățământul superior în Republica Moldova (în valoare de 35,7 milioane de EURO), semnat în anul 2020. De asemenea, în 2021 au fost inițiate procedurile de amendare a Acordului de finanțare a Proiectului Învățământul superior, care are drept scop alinierea acțiunilor de rambursare și a taxei de dobândă aplicabilă la Termenii de Finanțare IDA pentru țările aplicabile, care primesc împrumuturi în termeni *blend*, inclusiv Republica Moldova.

În aceeași ordine de idei, este de menționat continuarea implementării Proiectului „Reforma Învățământului în R. Moldova”, care este în faza finală de implementare.

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a participat la elaborarea unui studiu finanțat de Banca Mondială: Education Human Development Assessment and Resilience Report for Moldova. Rezultatele acestui Studiu vor servi drept temei pentru inițierea și finanțarea unor noi proiecte în R. Moldova, susținute de Banca Mondială.

Cooperarea cu Agențiile specializate ale ONU

Pe parcursul anului 2021, Ministerul a avut o comunicare constructivă cu mai multe agenții ale ONU, reprezentate în R. Moldova.

În cooperare cu Oficiul ONU în Republica Moldova, în iulie 2021 MEC a participat la procesul de evaluare a *Cadrului de Parteneriat ONU - Republica Moldova pentru dezvoltare durabilă (CPDD) 2018-2022*. În acest context, Ministerul a propus noi forme și modalități de cooperare cu agențiile ONU în R. Moldova în vederea implementării eficiente a proiectelor comune, dar și asigurării sustenabilității acestora.

De asemenea, Ministerul a înaintat propuneri pentru noul Plan strategic al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare pentru anii 2022-2025, fapt ce va asigura prioritizarea unor domenii precum Educația, Cercetarea, politicile de Tineret și Sport.

Pe dimensiunea Cooperării cu ONU, a fost acordat sprijin logistic în organizarea participării reprezentanților Ministerului Educației și Cercetării la seria de evenimente *Dialog Politici#PostVNR2020*, fapt care a dat posibilitatea de a identifica soluții pentru realizarea obiectivelor Agendei de dezvoltare durabilă 2030, precum și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) și în special a ȋntinelor ODD nr. 4 ce vizează calitatea educației. Evenimentele au fost organizate în perioada martie-iulie 2021.

În scopul extinderii ariei de cooperare cu UNESCO, Ministerul a stabilit contacte cu Reprezentanța UNESCO Paris și Oficiul UNESCO din Veneția pentru identificarea unor activități comune și oportunități de sprijin din partea UNESCO.

În anul 2021, în R. Moldova a început implementarea următoarelor proiecte susținute de UNESCO:

- *Educația de calitate prin abordarea integrată a egalității de gen în învățământul superior și știință* – în valoare de 20 000 dolari SUA. În cadrul Proiectului se vor realiza materiale didactice la cursul de Masterat pe dimensiunea de Gender, precum și materiale video pentru lecțiile on-line;
- *Sprijin pentru educația de calitate prin aplicarea instrumentelor TIC sensibile la dimensiunea egalitate de gen* – în valoare de 20 000 dolari SUA.

Alte proiecte susținute de UNESCO:

- Consolidarea managementului siturilor desemnate de UNESCO în Europa de Sud-Est;
- Rezervațiile Biosferei drept situri model pentru dezvoltarea durabilă în Europa de Sud-Est;
- Consolidarea managementului resurselor geologice și al riscurilor geologice pentru atingerea ODD-urilor în Europa de Sud-Est;
- Consolidarea managementului durabil al resurselor comune de apă în Europa de Sud-Est.

Cooperarea cu UNICEF și Parteneriatul Global pentru Educație. Pe parcursul anului 2021 s-a menținut un dialog eficient cu UNICEF și Fondul Global pentru Educație (PGE) în scopul susținerii sectorului educației din R. Moldova. Urmare a depunerii în decembrie 2020 a Expresiei de interes către PGE pentru obținerea unui Grant de susținere a sectorului educației, Parteneriatul Global pentru Educație a aprobat un grant pentru R. Moldova, sectorul educației, în valoare de 5 mln dolari SUA

În special, comunicarea cu PGE și UNICEF s-a axat pe:

- Elaborarea Strategiei Educația 2030 și a Planului de Acțiuni pentru implementarea acesteia (organizarea ședințelor de lucru; sprijin în organizarea consultărilor și instruirilor în procesul de elaborare a documentului de politici; comunicarea cu secretariatul PGE care finanțează activitatea);
- Elaborarea aplicației Ministerului pentru obținerea grantului în valoare de 5 mln dolari SUA.

Având în vedere Exprimarea de Interes a Ministerului pentru a obține un grant de 5 mln. Euro de la *Fondul de multiplicare al PGE*, în anul 2021 a fost organizată procedura de selectare a Agentului de Grant pentru realizarea aplicației propriu-zise, dar și implementarea grantului obținut de la PGE. Grantul PGE, dar și mobilizarea fondurilor de la partenerii locali va veni în sprijinul implementării obiectivelor Strategiei Educație 2030.

În condițiile pandemice din ultimii 2 ani, cooperarea dintre Ministerul Educației și Cercetării și UNICEF s-a axat pe elaborarea și consultarea cadrului normativ pentru realizarea studiilor la distanță și pentru respectarea dreptului și accesului egal la o educație de calitate pentru toți copiii, în special,

pentru cei mai vulnerabili. Astfel, UNICEF, în comun cu USAID, în cadrul Proiectului Clasa Viitorului, a continuat implementarea *Programului Național de alfabetizare digitală*, care prevede atât formarea competențelor digitale ale începătorilor, cât și dezvoltarea și consolidarea competențelor digitale ale deținătorilor nivelului mediu de competențe digitale. La program au participat circa 10285 de cadre didactice din instituțiile de educație timpurie (IET), care au fost formate în perioada 12.07.2021–20.08.2021. Formarea a fost realizată în mod diferențiat, astfel că din numărul total de beneficiari 1339 sunt cadre didactice cu nivel începător, iar 8946 cu nivel mediu și avansat.

Din anul 2020, Ministerul Educației și Cercetării este membru al *Platformei KIX* (Exchange of knowledge and innovations) a PGE.

În anul 2021 reprezentanți ai Ministerului, dar și experți din domeniu au participat la formări organizate de KIX, precum:

- 1) Cursul de instruire on-line cu genericul „Integrarea competențelor secolului XXI în curricula disciplinare”, organizat în perioada 14 iunie - 9 iulie 2021;
- 2) Cursul de instruire on-line cu genericul „Acces echitabil la educație bazat pe date geospațiale”, organizat în perioada 7 iunie - 9 iulie 2021.

Pentru fortificarea cooperării cu Platforma KIX a PGE, s-a asigurat participarea la ședințele Coordonatorilor Naționali ai Inițiativei KIX din 18 martie și 27 aprilie 2021, dar și la alte evenimente și consultări bilaterale. De asemenea, Ministerul a asigurat diseminarea informației și a încurajat instituțiile de învățământ superior și cercetare din R. Moldova să participe la prima Conferință regională KIX realizată la 7, 14, 21 octombrie 2021. Conferința a fost organizată de Rețeaua pentru politici internaționale, formare și cooperare în educație (NORRAG). Conferința KIX a avut genericul „Politica educațională și inovarea” și și-a propus să creeze un forum pentru intensificarea dialogului între cercetători și factori de decizie din Caucaz, Europa de Est și Asia Centrală. Reunind experți și instituții din sectorul educațional, conferința a pus în evidență experiența și bunele practici naționale și regionale. În cadrul evenimentului au fost prezentate cercetări recente în domeniul pedagogiei bazate pe date și cele mai bune practici, care abordează provocările naționale și regionale actuale și oferă soluții prospective. Din partea R. Moldova, în calitate de parteneri ai evenimentului au fost Universitatea Liberă Internațională din Moldova și Asociația de Schimbare și Inovare prin Educație.

Pentru îmbunătățirea cadrului de cooperare și facilitarea dialogului cu Agențiile ONU au fost desemnați reprezentanții MEC în diverse comitete și structuri ale agențiilor specializare ONU, după cum urmează:

- Participanți la cea de-a 14-a reuniune a Comitetului Interguvernamental privind Protecția și Promovarea Diversității Expresiilor Culturale al UNESCO;
- Membri în Comitetul interguvernamental special pentru elaborarea Recomandării UNESCO privind Etica în Inteligența Artificială;
- Reprezentanți ai Ministerului la lansarea Raportului de analiză comună al țărilor Națiunilor Unite pentru Republica Moldova.

Au fost diseminate informații actorilor interesați privind proiectele, premiile UNESCO, printre care: Premiul internațional UNESCO-Rusia Mendeleev științe de bază; Programul Capitala Mondială a Cărții UNESCO 2023 – UNESCO World Book Capital 2023.

Inițiativa pentru reforma Educației în Europa de Sud-Est (ERI SEE)

ERI SEE – este o platformă regională de cooperare în domeniul educației în Europa de Sud-Est. Ministerul este parte a acestei inițiative începând cu anul 2007, având drept scop cooperarea și conlucrarea țărilor din regiune în vederea preluării și implementării standardelor și bunelor practici ale Uniunii Europene în reformarea și modernizarea sistemelor educaționale naționale. Cooperarea cu statele din Sud-Estul Europei în anul 2021 în cadrul Inițiativei ERI SEE a avut ca prioritate dimensiuni ce țin de: formarea cadrelor didactice, recunoașterea actelor de studii și a calificărilor, dezvoltarea învățământului profesional-tehnic.

Astfel, reprezentanții Ministerului și experții din domeniu au beneficiat de instruire în regim on line în cadrul diverselor evenimente organizate pe această dimensiune, cum ar fi:

- ședințele Comitetului de conducere al Inițiativei pentru Reforma educațională în Europa de Sud-Est (2 februarie, 11 noiembrie 2021). În cadrul acestor ședințe, se discută și se aprobă Planul de activitate al ERI SEE, proiectele care vor fi implementate și implicarea statelor membre în proiecte. Prin participare la lucrările Comitetului de conducere al ERI SEE, Ministerul are posibilitatea de a promova participarea /implicare țării în diverse proiecte susținute de această organizație internațională;
- Reuniunea ministerială a tineretului și sportului în cadrul Procesului de Cooperare din Europa de Sud-Est (SEECp), 9 iunie 2021;
- Ședința Rețelei pentru educație și formare în sud-estul Europei, 14-15 octombrie 2021;
- Conferința țărilor din Sud Estul Europei, în domeniul Științei, 29 noiembrie 2021.

În scopul fortificării cooperării în Europa de Sud-Est, Ministerul a propus o serie de priorități în cadrul avizării *Strategiei pentru Europa de Sud Est 2030* (SEE).

Având în vedere comunitatea de istorie și tradiții, dar și stadiul actual de dezvoltare a sistemelor de educație și cercetare ale statelor din Europa de Sud-Est, cooperarea în cadrul platformei respective vine cu un plus de valoare pentru realizarea unor priorități și a schimbului de bune practici și experiențe în alinierea sistemelor de educație și cercetare la standardele europene.

Cooperarea în cadrul Comunității Statelor Independente

Pe dimensiunea cooperării cu statele- membre ale CSI, cu sprijinul Fondului pentru Cooperare Umanitară al CSI, în anul 2021 au fost susținute financiar pentru implementare în Republica Moldova 2 proiecte cu participarea Academiei de Muzică, Arte Plastice și Teatru și a Teatrului din Strada Trandafirilor.

În vederea fortificării aspectelor de cooperare în cadrul CSI a fost asigurată participarea conducerii Ministerului la:

- 1) Consiliul de conducere al Fondului interstatat pentru Cooperare umanitara al CSI, 16 aprilie și 21 iulie 2021;
- 2) Consiliul pentru educație și cercetare al Adunării Parlamentare CSI, 11 iunie 2021;
- 3) Consiliul de colaborare în domeniul culturii, 15 septembrie 2021;
- 4) Ședința Consiliului de cooperare în domeniul cercetării și inovării, 26 noiembrie 2021.

În anul 2021, au fost propuse candidaturi pentru premiile instituite în cadrul Fondului pentru Cooperare Umanitară al CSI, după cum urmează:

- Premiul Internațional „Stelele Comunității”, pentru anul 2020 - Dl Ion Tighineanu, Președintele Academiei de Științe a Moldovei.
- Premiul Internațional „Comunitatea Debutanților”, pentru anul 2020, dl Alexei Petrovici, Președinte al Comitetului național de coordonare „Pobeda”.

Pe parcursul anului 2021 a fost asigurată avizarea/consultarea unei serii de documente de politici/planuri de acțiuni, elaborate în cadrul CSI, care au vizat domeniile educației, culturii, științei, tineretului și sportului, inclusiv:

- Concepția privind crearea unei Platforme electronice unice a statelor –membre CSI pentru schimbul de informații;
- Strategia de cooperare a statelor-membre ale CSI în crearea și dezvoltarea societății informaționale pentru perioada până în anul 2025 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia;
- Concepția de colaborare a statelor-membre ale CSI în domeniul dezvoltării digitale și Planul măsurilor prioritare de realizare a acesteia;
- Propuneri pentru Planul de acțiuni privind Anul limbii ruse în CSI, anul 2023.

Cooperarea cu Republica Coreea

În vederea asigurării continuității cooperării cu Provincia Jeju, Republica Coreea, la 26 martie 2021 a fost semnat Memorandumul privind cooperarea în domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Oficiul Special Guvernamental pentru Educație al Provinciei Jeju din Republica Coreea. Prezentul Memorandum extinde cooperarea dintre Părți pe perioada de până în anul 2023. Domeniile de bază pe care se axează cooperarea în cadrul Memorandumului de înțelegere țin de donații de tehnică de calcul și formări în domeniul TIC pentru cadrele didactice din învățământul general. Astfel, pe parcursul anului 2021, Părțile au cooperat pe această dimensiune, realizând:

- Formare a cadrelor didactice, cursuri de formare on-line organizate de către experți din Coreea pentru 58 de profesori, în perioada 19-30 iulie 2021;
- Donație a 150 de calculatoare pentru instituțiile de învățământ general din R. Moldova.

În vederea promovării cooperării cu partenerii internaționali și asigurării unui mediu eficient de implementare a proiectelor cu finanțare externă, a fost asigurată includerea proiectelor internaționale susținute de către donatori pe Platforma www.amp.gov.md și completarea anexelor la HG 246 *Cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.*

Aspectele de cooperare și susținere a Ministerului Educației și Cercetării de către partenerii de cooperare și donatori au fost discutate în cadrul diverselor întruniri bilaterale, dar în special în cadrul ședințelor Consiliilor sectoriale în domeniul asistenței externe pe domeniile de competență ale Ministerului, organizate după cum urmează:

- 1) Ședința Consiliului sectorial în domeniul asistenței externe în educație, 25 februarie 2021;
- 2) Ședința Consiliului sectorial în domeniul asistenței externe în cultură, tineret și sport, 11 martie 2021;
- 3) Ședința Consiliului sectorial în domeniul asistenței externe în educație, 17 septembrie 2021.

4. Promovarea programelor de mobilitate academică internațională pentru tinerii din Republica Moldova și susținerea studiilor străinilor în instituțiile de învățământ din R. Moldova

În contextul promovării oportunităților de mobilitate academică pentru tinerii din Republica Moldova, atât în cadrul tratatelor internaționale, cât și al unor programe de mobilitate academică, oferite de unele state și organizații internaționale, pe parcursul anului, pe site-ul Ministerului, au fost

mediatizate circa 60 de oferte/oportunități pentru realizarea studiilor, stagiilor de cercetare și formare continuă peste hotarele țării: <https://mec.gov.md/ro/advanced-page-type/programe-de-burse>. În cadrul acestor programe, s-a conlucrat cu Ambasadele țărilor respective, acreditate în R. Moldova și cu ministerele de resort în vederea diseminării ofertelor de burse și preselecției candidaților. A fost acordat sprijin metodologic și logistic pentru participarea tinerilor și cercetătorilor la programe de mobilitate și stagii de cercetare în țări precum: România, Slovacia, Bulgaria, Germania, Austria, Ungaria, Țările Baltice, Cehia, Ucraina, Federația Rusă, Republica Populară Chineză etc. În contextul ofertelor în cadrul tratatelor internaționale, circa 5000 de tineri au avut posibilitatea să beneficieze de burse de studii în străinătate, majoritatea ofertelor fiind cele propuse de Guvernul României.

Programul CEEPUS.

Oportunități de mobilitate academică au fost propuse în anul 2021 și de Programul CEEPUS, care se realizează în temeiul Acordului privind Programul de Schimburi pentru studii universitare în Europa Centrală CEEPUS III, semnat la Budva, la 25 martie 2010. Având în vedere condițiile specifice impuse pentru mobilități din cauza Pandemiei Covid -19, în anul 2021, în programe de schimb academic în cadrul Programului a fost implicată o singură Universitate din R. Moldova - Universitatea Tehnică din Moldova.

Pentru mediatizare și o mai bună implicare în Program a instituțiilor de învățământ superior din R. Moldova, au fost publicate anunțuri pe pagina web a Ministerului Educației, www.mec.gov.md și s-a oferit consultanță celor ce aplică la programele de schimb academic privind procedura și condițiile de aplicare. În aceeași ordine de idei, s-a conlucrat în regim on-line cu Oficiul Central CEEPUS (CCO) și cu instituțiile de învățământ din R. Moldova.

În vederea coordonării la nivel național și internațional a implementării Programului CEEPUS s-a asigurat participarea la:

- ședința Subofițerilor țărilor membre ale Programului CEEPUS, 28 ianuarie 2021.
- ședința grupului de lucru al reprezentanților oficiali ai țărilor membre CEEPUS, 24 februarie 2021;
- ședința 28-a a Comisiei Internaționale CEEPUS, 18 martie 2021;
- ședința Subofițerilor țărilor membre ale Programului CEEPUS, 25 februarie 2021;
- Conferința miniștrilor în cadrul Programului CEEPUS, 7 iunie 2021;
- ședința reprezentanților oficiali din țările participante la Programul CEEPUS, 13 octombrie 2021.

În scopul susținerii mobilităților academice în cadrul Programului CEEPUS, prin ordinul nr. 722 din 16.06.2021 și ordinul nr. 1324 din 29.09.2021 au fost aprobate mobilitățile în RM: 1 profesor din Serbia la Universitatea Tehnică pentru mobilitate academică în perioada mai-iunie 2021 și, respectiv, 4 candidați din Polonia (studenți și profesori) pentru mobilități în Republica Moldova în perioada noiembrie-decembrie 2021, în cadrul aceleiași universități.

A fost gestionată Platforma CEEPUS și monitorizate mobilitățile academice în cadrul Programului CEEPUS: 45 de aplicații pentru *Incoming* și 26 de aplicații pentru *Outgoing*.

În învățământul general, Ministerul Educației și Cercetării a susținut promovarea programelor educaționale ale Guvernului SUA (FLEX, FULBRIGHT, IREX etc), Ligii Naționale pentru Dezbateri Preuniversitare și Programului german „YOUTH for Understanding”. În acest context, a fost susținută

cooperarea cu instituțiile de învățământ și coordonatorii de programe pe aspecte ce țin de delegarea la studii a tinerilor și recunoașterea perioadelor de studii realizate în străinătate.

În anul academic 2021-2022, în programele menționate au participat:

- Programul Youth for Understanding - 8 elevi în Germania, Elveția, Austria și Belgia;
- Liga pentru dezbateri preuniversitare –11 elevi, inclusiv 2 elevi în SUA și 9 în Marea Britanie;
- Programul Flex, SUA – 40 de elevi, în instituții de învățământ SUA.

Studiile străinilor în Republica Moldova

În scopul susținerii și promovării mobilității academice către Republica Moldova s-a conlucrat cu instituțiile de învățământ din țară, dar și cu alte autorități, cum ar fi Biroul pentru Migrație și Azil, Serviciul de Informații și Securitate în vederea acordării de sprijin necesar pentru atragerea tinerilor de peste hotare la studii în instituțiile de învățământ din R. Moldova. În context, menționăm că străinii pot fi admiși în R. Moldova atât la studii pe bază de buget, în temeiul tratatelor internaționale la care R. Moldova este parte, cât și pe în bază de contract cu taxă de studii.

Admiterea la studii a străinilor se realizează în baza:

- Codului educației;
- Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 504 din 4 iulie 2017;
- Regulamentului-cadru privind organizarea admiterii în ciclul I - studii superioare de licență pentru anul universitar 2021-2022, aprobat prin ordinul nr. 641/2021;
- Regulamentelor interne ale instituțiilor de învățământ superior.

În scopul admiterii pe bază de buget a străinilor și respectării angajamentelor asumate în cadrul tratatelor internaționale, în anul 2021 au fost aprobate cotele de înmatriculare pentru studenți străini, pe bază de buget, după cum urmează:

- Hotărârea Guvernului nr. 107/2021 cu privire la planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2021-2022,
- Hotărârea Guvernului nr. 259/2021 „Cu privire la aprobarea Planului de admitere la studiile superioare de doctorat, Ciclul III, cu finanțare de la bugetul de stat, pentru anul academic 2021–2022.

Cotele pentru străini, au fost repartizate instituțiilor de învățământ superior din R. Moldova în temeiul Ordinului ministrului educației, culturii și cercetării nr. 915 din 16.07.2021 (locurile pentru studii de Licență și Masterat) și școlilor doctorale prin ordinul nr. 1619 din 08.12.2021.

În temeiul protocoalelor de colaborare, pentru anul academic 2021-2022 au fost propuse:

- 76 locuri pentru studii superioare, ciclul I, Licență;
- 30 locuri pentru studii superioare, ciclul II, Master;
- 15 locuri pentru studii superioare, ciclul III, Doctorat.

Astfel, în anul academic 2021-2022, în instituțiile de învățământ din R. Moldova urmează studiile, la toate ciclurile de învățământ - 5741 studenți străini, inclusiv 5503 pe bază de contract cu taxă, iar 238 - cu bursă de la bugetul de stat.

Urmare a realizării concursului de admitere la ciclurile Licență și Masterat, în instituțiile de învățământ superior din R. Moldova, în anul academic 2021-2022, au fost admiși, cu finanțare de la bugetul de stat - 41 de străini, iar la ciclul III, Studii de doctorat – 15 străini, preponderent din România, Ucraina, Federația Rusă și Republica Populară Chineză.

Pe bază de contract cu taxă de studii, în anul academic 2021-2022, au fost admiși la studii străini:

- Ciclul I, Licență- 593;
- Ciclul II, Masterat – 610;
- Ciclul III, Doctorat – 107.

Cel mai mare număr de studenți străini studiază la universitățile de stat: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – 1908; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” – 567, Universitatea de Stat din Moldova – 169. Printre universitățile private sunt Universitatea Liberă Internațională din Moldova, cu 1783 studenți străini și Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, cu 574 studenți străini.

Țările de proveniență a studenților străini: în mod tradițional, cel mai mare număr de studenți străini, vin la studii în Republica Moldova din România, Statul Israel, India, Ucraina, Turcia, Federația Rusă. Specialitățile cele mai atractive pentru studenții de peste hotare sunt: *medicina, stomatologia, științele economice, dreptul, psihopedagogia, turismul, businessul etc.*

Ministerul a acordat sprijin și a monitorizat activitatea didactică în Republica Moldova a profesorilor străini. Astfel, în anul 2021, în instituțiile de învățământ din țară desfășoară activitate didactică circa 100 de profesori străini, care țin cursuri în instituții de învățământ general și superior. Majoritatea profesorilor străini sunt originari din: România, Turcia, Bulgaria, China, Coreea, Polonia și alte state.

Atragerea studenților străini la studii în Republica Moldova, dar și activitatea didactică a profesorilor din străinătate în instituțiile de învățământ din R. Moldova va rămâne în continuare o prioritate în activitatea Ministerului, contribuind la modernizarea, internaționalizarea și deschiderea sistemului educațional național către circuitul academic internațional.

Migrație și cooperare cu Diaspora

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a participat activ la o serie de activități pe dimensiunea Diasporă, Migrație, Dezvoltare, dar și consolidarea relațiilor de cooperare cu Diaspora Moldovenească de peste hotare.

Acțiunile au fost realizate în comun cu Biroul Migrație și Azil, autoritatea competentă în domeniul Migrație și Biroul Relații cu Diaspora. În această ordine de idei, este de menționat participarea Ministerului la definitivarea unor documente de politici și rapoarte în domeniul migrației și dezvoltării, cum ar fi:

- Matricea de evaluare a Indicatorilor de Guvernanță a Migrației (MGI), elaborat de Organizația Internațională a Migrației și Biroul Migrație și Azil;
- Raportul pentru anul 2020 conform Matricei de evaluare a implementării politicilor sectoriale în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării (DND), conform Hotărârii Guvernului nr. 725/2017;
- Raportul privind progresele și bunele practici realizate de Republica Moldova privind domeniul Guvernanței Migrației;
- Raportul Național comprehensiv pentru anul 2020 și Buletinul informativ privind domeniul migrației și azilului;
- Conceptul Programului național de stimulare a revenirilor și facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova, implicați în procesul de migrație pentru anii 2022-2026.

Activitățile Ministerului pe dimensiunea Migrație și Dezvoltare au drept scop racordarea politicilor educaționale naționale la tendințele actuale în procesele migraționale globale pentru a răspunde tuturor

provocărilor din sistem legate de migrație. În această ordine de idei, Ministerul utilizează această dimensiune atât pentru integrarea străinilor în sistemul educațional național, dar și în societate, cât și pentru acordarea suportului necesar elevilor și tinerilor, cetățeni ai Republicii Moldova, participanți la procesele migraționale.

Cooperarea cu Diaspora moldovenească de peste hotare.

În anul 2021, Ministerul Educației și Cercetării a promovat cooperarea cu Diaspora moldovenească de peste hotare prin participarea și implicarea în diverse activități organizate în comun cu și pentru Diaspora.

În acest context sunt de menționat:

- participarea activă a Ministerului la organizarea și desfășurarea ediției a IX-a a Congresului Diasporei și zilele Diasporei moldovenești de peste hotare, organizate în perioada 21-28 august 2021;
- Ședința Comitetului interministerial în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, 27 aprilie 2021;
- Participarea la procesul de selectare și evaluare a proiectelor depuse pentru finanțare în cadrul programului Diaspora Engagement Hub (DEH) în cadrul proiectului „Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării”, faza a II-a, finanțat de către Agenția Elvețiană pentru dezvoltare și Cooperare, 28 mai 2021;
- Elaborarea informației pentru Platforma de comunicare și informare în domeniul Diasporei, Migrației și Dezvoltării (iulie 2021).

La Congresul Diasporei, Ministerul a prezentat o serie de priorități în scopul facilitării și extinderii cooperării cu Diaspora, printre care:

- Susținerea procesului de păstrare a identității național-culturale și lingvistice a Diasporei moldovenești de peste hotare;
- Recunoașterea actelor și perioadelor de studii, precum și a calificărilor obținute în străinătate;
- Atragerea Diasporei științifice și a tinerilor din Diaspora pentru participare la diverse proiecte și activități organizate în Republica Moldova în vederea valorificării potențialului creativ și științific al conaționalilor noștri;
- Oportunități de studii pentru copii din Diaspora în învățământul superior din Republica Moldova;
- Implementarea Sistemului de validare a competențelor dobândite în contexte de educație non-formală și informală.

În aceeași ordine de idei, Ministerul Educației și Cercetării a susținut desfășurarea Programului de formare pentru profesorii din Centrele Educaționale din Diasporă, organizat în cooperare cu Biroul pentru Relații cu Diaspora, Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM) cu sprijinul proiectului „Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării”, faza a II-a, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC). Programul s-a desfășurat în perioada august-octombrie 2021.

Participarea conducerii Ministerului la evenimente internaționale. În scopul promovării vizibilității sistemului educațional și de cercetare din R. Moldova pe arena internațională, dar și al preluării bunelor practici în domeniile de competență, în special, preluarea experiențelor de răspuns la Pandemia COVID -19, a fost asigurată participarea conducerii Ministerului la:

- 1) Conferința a 16-a a Consiliului Europei în domeniul Sportului (15 ianuarie, 11 februarie);
- 2) Ședința Comitetului director privind politicile și practicile în domeniul educației (CDPPE) al Consiliului Europei (CoE) și Rețelei consilierilor în politici educaționale a CoE (EPAN), 15-16 aprilie 2021;
- 3) Ședința Consiliului de conducere al Fondului interstatal pentru Cooperare umanitară al CSI, 16 aprilie 2021 și 21 iulie 2021;
- 4) Conferința Mondială UNESCO cu genericul Educație pentru Dezvoltare Durabilă, 17-19 mai 2021,
- 5) Reuniunea miniștrilor responsabili de cultură ai țărilor din sud-estul Europei cu genericul: Politica culturală digitală și ecologică în lumina pandemiei, 25 mai 2021,
- 6) Conferința miniștrilor în cadrul Programului CEEPUS, 7 iunie 2021;
- 7) Prima Reuniune ministerială a tineretului și sportului în cadrul Procesului de Cooperare din Europa de Sud-Est (SEECF), Istanbul, Republica Turcia, 9 iunie 2021;
- 8) Prima reuniune a Consiliului de experți în știință și educație al Adunării parlamentare a statelor membre ale CSI, 11 iunie 2021;
- 9) Reuniunea Globală a educației, organizată de către UNESCO, 13 iulie 2021;
- 10) Congresul Diasporei, ediția a IX-a, 20-22 august 2021;
- 11) Ședința Adunării Generale a Conferinței Miniștrilor francofoni, responsabili de învățământul superior și cercetare, și prima întâlnire științifică francofonă, București, 21-24 septembrie 2021;
- 12) Reuniunea Mondială *Știința, Tehnologiile și Societatea*, Japonia, 2-5 octombrie 2021;
- 13) Reuniunea Globală privind Educația (Global Education Meeting), cu tematica combaterii discursului de ură prin educație, 26 octombrie 2021.

VII. Priorități strategice pe termen mediu ale Ministerului Educației și Cercetării

I. Domeniul Educație:

- 1) Dezvoltarea cadrului normativ pentru crearea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor și sporirea accesului la educație timpurie;
- 2) Dezvoltarea cadrului normativ pentru învățământul extrașcolar în vederea diversificării activităților extrașcolare;
- 3) Dezvoltarea cadrului normativ în vederea diversificării activităților inclusive în toate instituțiile de învățământ general;
- 4) Promovarea unui mediu școlar sanogen în instituțiile de învățământ general și creșterea numărului de grupuri sanitare renovate;
- 5) Implementarea inovațiilor educaționale în domeniul dezvoltării curriculare și diversificarea produselor curriculare în învățământul general;
- 6) Perfecționarea mecanismelor de finanțare a instituțiilor de învățământ general și asigurarea transparenței, eficienței și corectitudinii cheltuielilor bugetare;
- 7) Modernizarea infrastructurii și a bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ general și dotarea laboratoarelor de fizică, chimie și biologie;
- 8) Asigurarea cu manuale școlare a tuturor elevilor din instituțiile de învățământ general;
- 9) Sporirea calității în învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă;
- 10) Sporirea atractivității și prestigiului profesiei de pedagog și cadru didactic;

- 11) Asigurarea relevanței învățământului profesional tehnic;
- 12) Eficientizarea mecanismului de finanțare a învățământului profesional;
- 13) Raționalizarea cheltuielilor de finanțare a învățământului profesional tehnic;
- 14) Modernizarea învățământului profesional tehnic;
- 15) Punerea în aplicare a noului acord de finanțare a învățământului superior susținut financiar de Banca Mondială, prin susținerea domeniilor prioritare *științe ale educației, inginerie, TIC, medicină*;
- 16) Implementarea noii formule de finanțare per student în învățământul superior de stat;
- 17) Orientarea Comenzii de Stat la domeniile prioritare ale statului și punerea în aplicare a unui sistem de E-admitere;
- 18) Acreditarea programelor de studii superioare de Master în scopul confirmării calității acestora și corespunderii standardelor europene de asigurare a calității;
- 19) Îmbunătățirea calității programelor de studii superioare în urma evaluărilor externe a calității și în corespundere cu cerințele pieței muncii;
- 20) Dezvoltarea standardelor de calificare pentru compatibilizarea și comparabilitatea calificărilor și diplomelor de studii pe plan internațional;
- 21) Consolidarea eforturilor universităților de utilizare cât mai eficientă a resurselor digitale, precum și formarea și valorificarea resurselor umane în procesul de instruire online;
- 22) Dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor în sinergie cu Cadrul European al Calificărilor, pentru asigurarea relevanței calificărilor conform cerințelor pieței muncii naționale și comunitare;
- 23) Funcționalitatea Registrului Național al Calificărilor, pentru asigurarea transparenței și încrederii în sistemul național de educație și formare profesională.

II. Domeniile Cercetare și Inovare:

- 1) Dezvoltarea cadrului normativ pentru eficientizarea sistemului național de cercetare și inovare;
- 2) Elaborarea Strategiei de specializare inteligentă a Republicii Moldova;
- 3) Asigurarea cadrului normativ privind evaluarea organizațiilor din domeniile cercetării și inovării;
- 4) Cartografierea infrastructurii de cercetare în vederea elaborării documentului strategic cu privire la dezvoltarea infrastructurii de cercetare în domeniile cercetării și inovării;
- 5) Dezvoltarea cooperării europene și internaționale în domeniile cercetării și inovării.

III. Domeniul Tineret:

- 1) Dezvoltarea continuă a cadrului normativ din domeniu și a documentelor de politici publice pe termen mediu și lung;
- 2) Realizarea cercetărilor privind situația și cerințele tinerilor la nivel local și național, precum și instituirea mecanismelor de colectare a datelor statistice dezagregate;
- 3) Asigurarea funcționalității și consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret și dezvoltarea serviciilor de calitate prestate tinerilor;

- 4) Coordonarea implementării Programului de Granturi, Programului de dezvoltare a Centrelor de tineret, Programului de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea Consiliilor locale ale tinerilor, Programului Capitala Tineretului;
- 5) Extinderea programelor ce vin să fortifice democrația participativă și implicarea tinerilor în procesul de luare a deciziilor la toate nivelurile, inclusiv în cadrul platformelor internaționale;
- 6) Asigurarea, dezvoltarea și fortificarea dialogului și cooperării cu structurile asociative de tineret naționale, structurile și organisme internaționale, precum și instituțiile publice internaționale cu competențe în domeniul de tineret;
- 7) Instituirea cursului universitar de licențiere la specialitatea „Specialist în lucrul cu tinerii” și formarea bazei de traineri naționali certificați;
- 8) Promovarea spiritului civic în rândurile tinerilor și dezvoltarea sectorului de voluntariat prin susținerea proiectelor și inițiativelor de tineret privind promovarea voluntariatului și a activismului civic.

IV. Domeniul Sport:

- 1) Crearea și dezvoltarea infrastructurii sportive, prin construcția și renovarea complexelor, terenurilor și îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a școlilor și centrelor sportive;
- 2) Dezvoltarea continuă a performanțelor sportivilor moldoveni pe arena internațională;
- 3) Creșterea substanțială a numărului de cote de calificare la Jocurile Olimpice de la Paris din 2024;
- 4) Organizarea și desfășurarea acțiunilor sportive naționale și internaționale pe teritoriul Republicii Moldova.

V. Domeniul Relații interetnice:

- 1) Aprobarea și implementarea Programului pentru anii 2022-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pe anii 2017-2027;
- 2) Aprobarea și implementarea Programului de sprijin al populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2022-2025;
- 3) Elaborarea unui proiect de document de ratificare a Cartei europene a limbilor regionale și minoritare și supunerea documentului consultărilor publice;
- 4) Elaborarea unui proiect de Lege privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.